

วิชากฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา
ภาค ๑-๒
ครั้งที่ ๑

โดย
ดร.ธนรัตน์ ทังทอง
อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
ภาค ๑-๒

ภาคปกติ	2 ชั่วโมง/สัปดาห์
	2 ชั่วโมง/สัปดาห์
ภาคคำ	1 ชั่วโมง/สัปดาห์
	1 ชั่วโมง/สัปดาห์

ศึกษาปัญหาในกฎหมายตามประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญาเฉพาะบทบัญญัติว่าด้วยหลัก
ทั่วไป อำนาจพนักงานสอบสวนและศาล การฟ้อง
คดีอาญาและคดีแพ่งเกี่ยวกับคดีอาญาหมายเรียก
และหมายอาญา การจับ ขัง จำคุก คั่น ปลดปล่อยชั่วคราว
และการสอบสวน โดยการวิเคราะห์หลักกฎหมาย
ทฤษฎี และคำพิพากษาศาลฎีกา เพื่อให้สามารถปรับ
ใช้บทบัญญัติของกฎหมายได้ในเชิงปฏิบัติ

3

สถิติข้อสอบเนติบัณฑิต ป.วิ.อาญา ภาค ๑-๒

สมัยที่	ข้อ ๑	ข้อ ๒	ข้อ ๓
67	มาตรา 5 (2), 30, 29	มาตรา 2 (4), 30, 44/1	มาตรา 143 วรรคหนึ่ง, 139-143
68	มาตรา 2 (4), 2 (7), 3 (1), 120	มาตรา 133 ทวิ, 134/2, 13 วรรคหนึ่ง	มาตรา 131, 150, 155, 143 วรรคสอง
69	มาตรา 35, 39 (2), 3 (5), 4, 5, 6	มาตรา 19, 22	มาตรา 120, 133, 133 ทวิ, 139

4

(ต่อ)

70	มาตรา 2 (4), 28 (2), 39 (1)	มาตรา 20 วรรคหนึ่ง, วรรคสอง	มาตรา 35, 36
71	มาตรา 5 (2), 30, 44/1	มาตรา 39 (2), 2 (7)	มาตรา 18 วรรคสาม, 120, 143 วรรคหนึ่ง (7)
72	มาตรา ๑๙(๓) และ (๔), ๓๙ (2)	มาตรา ๒๘, ๓๙ (๔)	มาตรา 14๕/๑ วรรค หนึ่ง และวรรคสอง, ๑๔๗
73	มาตรา 5 (1), 5 (2) และ 30	มาตรา 30, 39 (2) และ 126	มาตรา 19 วรรคหนึ่ง (3),(13) และ 19 วรรคสอง (ข)

5

(ต่อ)

74	มาตรา 2 (7), 131, 131/1, 133 ทวิ วรรคหนึ่ง	มาตรา 35 วรรคสอง, 39 (2), 18 วรรคหนึ่ง, 120	มาตรา 131, 131/1, 120, 134/1 วรรคหนึ่ง, 134/4 วรรคท้าย
75	มาตรา 39 (2), 43, 126	มาตรา 19 (2), 39 (2),	มาตรา 120, 133, 133 ทวิ, 134/2 , 134/4 วรรคสาม
76	มาตรา 2(4),30,44/1	มาตรา 5(1), 6 วรรคหนึ่ง, 35 วรรค สอง, 39(2)	มาตรา 142 วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม
77	มาตรา 36, 39(2), 126	มาตรา 44/1	มาตรา 43, 120, 121 วรรคหนึ่ง วรรคสอง

6

ตารางการบรรยาย

- ครั้งที่ 1 วันที่ 16 ธันวาคม ๒๕๖8 : ผู้มีอำนาจฟ้อง / ผู้เสียหาย / ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย / คำร้องทุกข์
- ครั้งที่ 2 วันที่ 23 ธันวาคม 2568 : อำนาจสืบสวนสอบสวน / เขตอำนาจศาล / ผู้เสียหายฟ้องคดีแล้ว ตายลง โจทก์ร่วม / รวมพิจารณา / ถอนฟ้อง
- ครั้งที่ 3 วันที่ 29 ธันวาคม 2568 : คดีอาญาเล็กน้อย / สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ
- ครั้งที่ 4 วันที่ 5 มกราคม 2568 : คดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา / สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหาย

7

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๗ ข้อ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ (ข้อสอบของผู้บรรยายได้รับการคัดเลือก)

คำถาม : นายแก้วฟ้องนายแสงเป็นคดีอาญาในความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ซึ่งในแก้วได้รับความเสียหายเป็นเงิน 300,000 บาท และนายแก้วยังได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่นายใจในข้อหายักยอกเงินของนายแก้วไป 200,000 บาท ต่อมาพนักงานอัยการโจทก์ฟ้องนายใจฐานยักยอกเงินจำนวนดังกล่าวของนายแก้ว หากมีกรณีดังต่อไปนี้

(ก) ก่อนนายแก้วฟ้องนายแสงเป็นคดีนี้ นายแก้วกับพวกรวม 10 คน เคยเป็นโจทก์ทั้งสิบฟ้องนายแสงกับพวกรวม 5 คน เป็นคดีอาญาในความผิดร่วมกันฉ้อโกงประชาชนเป็นเงินรวม 1,000,000 บาท ซึ่งเป็นมูลความผิดเดียวกัน ต่อมาวันที่ 10 มิถุนายน 2565 ก่อนไต่สวนมูลฟ้องโจทก์ทั้งสิบยื่นคำร้องขอถอนฟ้องคดีดังกล่าวโดยอ้างว่า โจทก์ทั้งสิบขอถอนฟ้องเพื่อให้โจทก์แต่ละคนฟ้องนายแสงกับพวกรวม 5 คน เป็นคดีใหม่คนละสำนวนแยกจากกันเพื่อความสะดวกในการพิจารณาพิพากษา เนื่องจากในส่วนขอโจทก์แต่ละคนมีรายละเอียดและข้อเท็จจริงจำนวนมาก ศาลชั้นต้นอนุญาต หลังจากนั้น วันที่ 25 มิถุนายน 2565 นายแก้วจึงมาฟ้องนายแสงเป็นคดีนี้

8

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๗ ข้อ ๑ (ต่อ)

ปีการศึกษา ๒๕๖๗

(ข) คดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาลับหลังนายโจจำเลยเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2565 ให้ลงโทษนายโจฐานยักยอก จำคุก 6 เดือน และในวันเดียวกัน ศาลชั้นอุทธรณ์อ่านคำพิพากษาลับหลังนายโจจำเลยเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2565 ซึ่งอยู่ในระหว่างติดตามจับกุมนายโจมารับโทษ นายแก้วยื่นคำร้องว่านายแก้วได้รับชำระหนี้จากนายโจครบแล้ว ไม่ประสงค์ดำเนินคดีแก่นายโจอีกต่อไป ขอลงคำร้องทุกข

ให้วินิจฉัยว่า กรณีตาม (ก) นายแก้วจะนำคดีอาญามาฟ้องนายแสงเป็นคดีใหม่นี้ได้หรือไม่ และตาม (ข) สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของพนักงานอัยการโจทก์ระงับไปหรือไม่

9

ธงคำตอบ

(ก) การถอนฟ้องคดีอาญาที่จะทำให้ฟ้องคดีนั้นขึ้นใหม่ไม่ได้ จะต้องเป็นการถอนฟ้องไปเป็นการเด็ดขาด เมื่อคำร้องขอถอนฟ้องในคดีก่อนของนายแก้วกับพวกโจทก์ทั้งสิบ ระบุว่าโจทก์ทั้งสิบขอถอนฟ้องเพื่อดำเนินการให้โจทก์แต่ละคนฟ้องนายแสงกับพวกรวม 5 คน เป็นคดีใหม่คนละสำนวนแยกจากกันเพื่อความสะดวกในการพิจารณาพิพากษา เนื่องจากในส่วนของโจทก์แต่ละคนมีรายละเอียดและข้อเท็จจริงจำนวนมาก อันแสดงว่านายแก้วยังตั้งใจที่จะดำเนินคดีแก่นายแสงอยู่อีก ทั้งหลังจากศาลอนุญาตให้ถอนฟ้องคดีดังกล่าวแล้วเพียง 15 วัน นายแก้วก็นำคำฟ้องใหม่เป็นคดีใหม่ในมูลความผิดเฉพาะในส่วนของนายแก้วเท่านั้น ดังนั้น การถอนฟ้องในคดีก่อนย่อมแสดงให้เห็นเจตนาของนายแก้วได้ว่า ประสงค์จะถอนฟ้องเพื่อฟ้องนายแสงเป็นคดีใหม่โดยลำพังแยกจากโจทก์คนอื่น การถอนฟ้องคดีก่อนในลักษณะเช่นนี้ จึงไม่ใช่การถอนฟ้องเด็ดขาดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 36 นายแก้วนำคดีอาญามาฟ้องนายแสงเป็นคดีนี้ได้ (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1222/2565)

10

ธงคำตอบ

(ข) ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาลับหลังนายใจจำเลยเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2565 นายใจจึงมีสิทธิอุทธรณ์ภายในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2565 แต่นายใจไม่ยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวย่อมถือว่าคดีถึงที่สุดแล้วเมื่อครบกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 147 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 การที่ศาลชั้นต้นออกหมายจับนายใจเพื่อติดตามจับตัวมารับโทษตามคำพิพากษาอันเป็นขั้นตอนในการบังคับคดีตามคำพิพากษากฎหมายทำให้คดีนี้ยังไม่ถึงที่สุดไม่ แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่มีบทบัญญัติมาตราใดที่บัญญัติระยะเวลายื่นคำร้องขอถอนคำร้องทุกข์ของผู้เสียหายไว้ก็ตาม แต่มาตรา 126 บัญญัติให้ผู้ร้องทุกข์จะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้ ซึ่งผลของการถอนคำร้องทุกข์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวย่อมทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตามมาตรา 39 (2) ศาลต้องจำหน่ายคดีออกจากสารบบความอันมีผลทำให้ไม่มีคดีค้างพิจารณาอยู่ในศาล เมื่อคดีถึงที่สุดแล้วกรณียอมไม่มีคดีค้างพิจารณาอยู่ในศาล การขอถอนคำร้องทุกข์ของนายแก้วผู้เสียหายแม้เป็นความผิดต่อส่วนตัว แต่ได้ยื่นภายหลังเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ไม่มีผลตามกฎหมายสิทธินำคดีอาญามาฟ้องของพนักงานอัยการโจทก์จึงไม่ระงับ (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 403/2565)

11

ข้อสอบของผู้บรรยายที่ได้รับเลือกให้เป็น

ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษานามจิว

วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๗

(ข้อสอบของผู้บรรยายได้รับการคัดเลือก)

ข้อ 1. พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องว่า จำเลยซึ่งเป็นพนักงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดเอ ผู้เสียหายที่ 1 ปลอมหนังสือแจ้งคืนภาษีมูลค่าเพิ่มของกรมสรรพากรซึ่งเป็นเอกสารสิทธิ โดยปลอมลายมือชื่อนายสมผู้เสียหายที่ 2 ซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของผู้เสียหายที่ 1 ในช่องผู้มอบฉันทะและปลอมลายมือชื่อผู้เสียหายที่ 2 ในเอกสารประกอบเพื่อขอรับคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มเดือนภาษีมิถุนายน 2566 จำนวน 350,000 บาท แล้วจำเลยนำเอกสารปลอมไปใช้แสดงต่อเจ้าหน้าที่สรรพากรและรับเงินภาษีมูลค่าเพิ่มคืนไปใช้ส่วนตัว

12

ข้อสอบของผู้บรรยายที่ได้รับเลือกให้เป็น
ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษานามจิว
วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๗ (ต่อ)

นอกจากนี้ ขณะที่จำเลยเข้าไปทำงานในอาคารสำนักงานของผู้เสียหายที่ 1 จำเลยได้ดำเนิน
ทำงานของนายวันเพื่อนร่วมงานโดยส่งเสียงดังอันเป็นการรบกวนการทำงานและทำให้พนักงาน
ของผู้เสียหายที่ 1 ที่อยู่ในห้องทำงานเดียวกันไม่อาจทำงานได้เป็นการก่อความเดือดร้อนรำคาญ
แก่พนักงานของผู้เสียหายที่ 1 ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 265, 268,
335, 397 ให้จำเลยคืนเงิน 350,000 บาท แก่ผู้เสียหายทั้งสอง จำเลยให้การปฏิเสธ

13

ข้อสอบของผู้บรรยายที่ได้รับเลือกให้เป็น
ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษานามจิว
วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๗ (ต่อ)

ระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้น ผู้เสียหายทั้งสองยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ในความผิดฐาน
ปลอมเอกสารสิทธิ ใช้เอกสารสิทธิปลอมและลักทรัพย์ ศาลชั้นต้นอนุญาต ต่อมาศาลชั้นต้นพิจารณาแล้ว
ฟังข้อเท็จจริงว่า โจทก์ร่วมทั้งสองรู้เห็นยินยอมและตกลงให้จำเลยลงลายมือชื่อโจทก์ร่วมที่ 2
และประทับตราสำคัญของโจทก์ร่วมที่ 1 ในหนังสือแจ้งคืนภาษีมูลค่าเพิ่มและเอกสารประกอบแล้ว
พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอม ให้ลงโทษฐานใช้เอกสาร
สิทธิปลอม จำคุก 1 ปี และฐานก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น ปรับ 3,000 บาท รวมจำคุก 1 ปี
ปรับ 3,000 บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ 2 ปี ยกฟ้องฐานลักทรัพย์และยกคำขอให้จำเลยคืนเงิน
แก่โจทก์ร่วมทั้งสอง

14

ข้อสอบของผู้บรรยายที่ได้รับเลือกให้เป็น
ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษานามจิว
วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๗ (ต่อ)

จำเลยอุทธรณ์ว่า คำสั่งศาลชั้นต้นที่อนุญาตให้ผู้เสียหายทั้งสองเข้าร่วมเป็นโจทก์ไม่ชอบด้วยกฎหมายและโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 เนื่องจากผู้ที่เป็นผู้เสียหาย ในความผิดฐานก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นได้จะต้องเป็นผู้อื่นหรือเป็นบุคคลธรรมดา แต่โจทก์ร่วมที่ 1 เป็นนิติบุคคล ไม่อาจเป็นผู้เสียหายที่ร้องทุกข์ในความผิดฐานนี้ได้ การสอบสวนจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย โจทก์ไม่อุทธรณ์ ส่วนโจทก์ร่วมทั้งสองอุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอมให้หนักขึ้นและไม่รอการลงโทษ

15

ข้อสอบของผู้บรรยายที่ได้รับเลือกให้เป็น
ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษานามจิว
วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๗ (ต่อ)

ให้วินิจฉัยว่า

(ก) คำสั่งของศาลชั้นต้นที่อนุญาตให้ผู้เสียหายทั้งสองเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ ในความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอมชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

(ข) หากข้อเท็จจริงฟังได้ว่า โจทก์ร่วมที่ 1 เป็นผู้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยในความผิดฐานก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นซึ่งเป็นความผิดหลุโทษ โจทก์จะมีอำนาจฟ้องในความผิดฐานดังกล่าวหรือไม่

(ค) โจทก์ร่วมทั้งสองมีสิทธิอุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอมให้หนักขึ้นและไม่รอการลงโทษได้หรือไม่

16

ธงคำตอบ

(ก) เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า โจทก์ร่วมทั้งสองรู้เห็นยินยอมและตกลงให้จำเลยลงลายมือชื่อโจทก์ร่วมที่ 2 และประทับตราสำคัญของโจทก์ร่วมที่ 1 ในหนังสือแจ้งคืนภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่งเป็นเอกสารสิทธิและเอกสารประกอบ ซึ่งในกรณีเกี่ยวกับลายมือชื่อนั้นไม่มีกฎหมายให้อำนาจลงลายมือชื่อแทนกันได้แม้เจ้าของลายมือชื่ออนุญาตหรือให้ความยินยอมก็ลงลายมือชื่อแทนไม่ได้ ดังนั้น ที่จำเลยลงลายมือชื่อโจทก์ร่วมที่ 2 ในหนังสือแจ้งคืนภาษีมูลค่าเพิ่มและเอกสารประกอบ จึงเป็นการลงลายมือชื่อปลอมในเอกสารสิทธิดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 265 แต่เมื่อปรากฏว่าจำเลยปลอมเอกสารดังกล่าวโดยความยินยอมของโจทก์ร่วมทั้งสอง โจทก์ร่วมทั้งสองจึงไม่อยู่ในฐานะที่จะได้รับความเสียหายจากการกระทำของจำเลย โจทก์ร่วมทั้งสองมิใช่ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(4) อันจะมีอำนาจยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ตามมาตรา 30 ได้ คำสั่งของศาลชั้นต้นที่อนุญาตให้ผู้เสียหายทั้งสองเข้าร่วมเป็นโจทก์ในความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอมจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1957/2563)

17

ธงคำตอบ

(ข) ความผิดฐานก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 397 อันเป็นความผิดลหุโทษนั้น เป็นความผิดอาญาแผ่นดินและมิใช่ความผิดต่อส่วนตัวที่จะต้องมีการร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 121 วรรคสอง พนักงานสอบสวนย่อมมีอำนาจสอบสวนตามมาตรา 121 วรรคหนึ่ง โดยไม่ต้องมีการร้องทุกข์จากผู้เสียหาย ดังนั้นแม้โจทก์ร่วมที่ 1 ซึ่งเป็นนิติบุคคลจะมีผู้เสียหายในความผิดดังกล่าวและการร้องทุกข์ไม่ชอบด้วยกฎหมายโจทก์ก็มีอำนาจฟ้องจำเลยในความผิดฐานดังกล่าวได้ (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4104/2562)

(ค) เมื่อโจทก์ร่วมทั้งสองมิใช่ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(4) และไม่มีอำนาจเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตามมาตรา 30 โจทก์ร่วมทั้งสองมิใช่คู่ความตามมาตรา 2 (15) จึงไม่มีสิทธิอุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอมให้หนักขึ้นและไม่รอการลงโทษ (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1596/2549)

18

ครั้งที่ ๑ ทัวไป / ประเภทคดีอาญา /
ผู้เสียหาย / คำร้องทุกข์

19

หลักการดำเนินคดีอาญา ๓ ขั้นตอน

1. กระบวนการก่อนฟ้องคดี
2. กระบวนการหลังฟ้องคดี
3. กระบวนการชั้นบังคับคดี

20

1. กระบวนการก่อนฟ้องคดี

1.1 เรื่องพื้นฐาน

- ความผิดอาญาแผ่นดิน
- ความผิดต่อส่วนตัว
- ผู้เสียหาย ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4), 4, 5, 6
- คำร้องทุกข์ คำกล่าวโทษ ป.วิ.อ. มาตรา 2

(7) (8)

21

(ต่อ)

1.2 ชั้นสอบสวน

1.2.1 ผู้มีอำนาจสอบสวน

- ความผิดท้องที่เดียว ป.วิ.อ. มาตรา 18
- ความผิดเกี่ยวพันกันหลายท้องที่ ป.วิ.อ.

มาตรา ๑9

- ความผิดกระทำนอกราชอาณาจักร ป.วิ.อ.

มาตรา 20

- ไม่น่าว่าพนักงานสอบสวนคนใดรับผิดชอบ
- ป.วิ.อ. มาตรา 21, 21/1

22

(ต่อ)

1.2.2 ขั้นตอนการสอบสวน

- คดีที่ผู้เสียหายเป็นผู้ใหญ่ ป.วิ.อ.

มาตรา 133, 134, 134/1, 134/4, 135

- คดีที่ผู้เสียหายเป็นเด็ก ป.วิ.อ.

มาตรา 133 ทวิ, 134/2

23

(ต่อ)

- คดีที่ต้องมีการชันสูตรพลิกศพ

ป.วิ.อ. มาตรา 150, 155/1

- คดีอาญาเล็กน้อย ป.วิ.อ มาตรา

37, 38, 39 (3)

- การชี้ตัวบุคคล ป.วิ.อ. มาตรา

133 วรรคท้าย, 133 ตรี

24

(ต่อ)

1.3 ชั้นพนักงานอัยการ

- สิ่งไม่พึง/สิ่งสอบสวนเพิ่มเติม/สิ่งพึง ป.วิ.อ. มาตรา 140, 141, 142, 143, 144, 145, 145/1, 146, 147

1.4 ขณะฟ้องคดีอาญา

- ศาลที่รับฟ้อง ป.วิ.อ. มาตรา 22, 23, 25, 40
- การฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา ป.วิ.อ. มาตรา 43, 44/1, 46, 51

25

(ต่อ)

2. กระบวนการหลังฟ้องคดี

2.1 เหตุการณ์เกิดขึ้นระหว่างพิจารณาของศาล

- ผู้เสียหายขอร่วมเป็นโจทก์กับอัยการ ป.วิ.อ. มาตรา 30
- อัยการขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับผู้เสียหาย ป.วิ.อ. มาตรา 31
- ถอนฟ้อง ป.วิ.อ. มาตรา 35, 36
- คดีอาญาระงับ ป.วิ.อ. มาตรา 39
- ผู้เสียหายยื่นฟ้องแล้วตายลง ป.วิ.อ. มาตรา 29

26

ประเภทคดีอาญา

1. คดีอาญาแผ่นดิน

1.1 คดีอาญาแผ่นดินที่รัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหาย

คดีที่กฎหมายมุ่งประสงคให้รัฐ หรือเจ้าพนักงานของ
รัฐเท่านั้นที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด
ไม่มีเอกชนเป็นผู้เสียหายจึงไม่สามารถฟ้องร้องหรือร่วมเป็น
โจทก์กับอัยการได้ หากมีเอกชนได้รับความเสียหายก็เป็น
เพียงผู้เสียหายโดยพฤตินัยเท่านั้น เช่น

27

(ต่อ)

- ความผิดตาม พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ (ฎีกาที่ 1231/2533, 2713/2541)
- ความผิดตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ (ฎีกาที่ 1637/2548)
- ความผิดตาม พ.ร.บ.จราจรทางบกฯ (ฎีกาที่ 2096/2530, 1141/2531, 1949/2542, 3449/2543, 8119/2559)

28

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ 8119/2559 แม้ พ.ร.บ.จราจรทางบกฯ มาตรา 160 ตรี วรยศส์ บัญญัติว่าถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ....แม้แสดงให้เห็นว่าเป็นการกระทำต่อผู้อื่นก็ตาม แต่ความผิดตาม พ.ร.บ.จราจรทางบกฯ เป็นความผิดที่รัฐมีหน้าที่ดำเนินการแก่ผู้กระทำความผิด รัฐเท่านั้นจึงเป็นผู้เสียหาย โจทก์ร่วมมิใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานขับรถในขณะเมาสุราเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายที่จะขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมได้

แม้โจทก์ร่วมมีสิทธิอุทธรณ์ในความผิดตาม ป.อ.มาตรา 291 ก็ตาม แต่เมื่อศาลชั้นต้นลงโทษจำเลยในความผิดฐานขับรถในขณะเมาสุราเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายซึ่งเป็นกฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดตาม พ.ร.บ. จราจรทางบกฯ มาตรา 43 (2), 160 ตรี วรยศส์ แล้ว และโจทก์ร่วมมิใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานดังกล่าว โจทก์ร่วมจึงมิใช่คู่ความในความผิดตามพ.ร.บ.จราจรทางบกฯ มาตรา 43 (2), 160 ตรี วรยศส์ ไม่มีสิทธิอุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยในสถานหนักและไม่รอกการลงโทษ

29

(ต่อ)

- ความผิดตาม พ.ร.ก.กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน (ฎีกาที่ 1562/2532, 8883/2550, 2306/2560)

- ความผิดตาม พ.ร.บ.ศุลกากรฯ และพ.ร.บ.ให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด (ฎีกาที่ 3797 – 3798/2540)

- ความผิดตาม พ.ร.บ.อาหาร (ฎีกาที่ 6513/2546)

30

(ต่อ)

ข้อสังเกต ความผิดที่กล่าวมาเป็นความผิดต่อรัฐ เอกชนไม่ใช่ผู้เสียหายที่จะดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดได้ ไม่ว่าจะเป็นร้องทุกข์หรือฟ้องร้อง หรือเข้าร่วมเป็นโจทก์กับอัยการ หรืออุทธรณ์ฎีกา และไม่อาจมีผู้จัดการแทนผู้เสียหายได้ แต่เอกชนอาจกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดได้

31

(ต่อ)

1.2 คดีอาญาแผ่นดินที่มีผู้เสียหาย

คดีอาญาที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและแก่เอกชนกฎหมายมุ่งประสงค์ให้ทั้งรัฐและเอกชนเป็นผู้เสียหายตามกฎหมายมิใช่เป็นเพียงโดยพฤตินัย เจ้าพนักงานของรัฐมีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีอาญาแทนแผ่นดิน และขณะเดียวกันเอกชนผู้ได้รับความเสียหายหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายก็มีอำนาจดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดด้วยโดยไม่ต้องพึ่งรัฐ เช่น

32

(ต่อ)

- คดีความผิดฐานทำร้ายร่างกายตาม ป.อ. มาตรา 295
- คดีความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ตาม ป.อ. มาตรา 288
- ฐานอื่นๆ เช่น ป.อ.มาตรา 137 ฯลฯ

33

(ต่อ)

1.3 คดีอาญาความผิดต่อส่วนตัว (ตาม ป.วิ.อ.) หรือคดีความผิดอันยอมความได้ (ตาม ป.อ.)

คดีที่ความเสียหายเกิดขึ้นกับผู้เสียหายเป็นการเฉพาะตัวโดยตรงไม่ได้เกิดความเสียหายแก่แผ่นดิน ดังนั้นผู้มีอำนาจในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดจึงได้แก่ตัวผู้เสียหายเองตาม ป.วิ.อ.มาตรา 2 (4)

34

(ต่อ)

หรือผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายตามมาตรา 4, 5, 6 เฉพาะบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่จะต้อง เริ่มต้นคดีโดยการฟ้องร้อง หรือร้องทุกข์ภายใน กำหนดเวลาตามกฎหมาย ความผิดใดเป็นคดี ความผิดอันยอมความได้ระบุไว้ชัดเจนตาม ป.อ.

35

(ต่อ)

คดีอาญาทั้ง 3 ประเภท แต่ละประเภท มีความแตกต่างกัน เป็นพื้นฐานในการที่จะ ดำเนินการตาม ป.วิ.อ. ในเรื่องอื่นๆ จึง จำเป็นต้องวิเคราะห์ในเบื้องต้นให้ได้เสียก่อน ว่าคดีอาญาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นประเภทใด

36

ผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา

ในคดีอาญา บุคคลผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา

ป.วิ.อ. มาตรา 28 บัญญัติไว้ชัดเจน

มาตรา 28 บุคคลดังต่อไปนี้ผู้มีอำนาจ
ฟ้องคดีต่อศาล

(1) พนักงานอัยการ

(2) ผู้เสียหาย

37

คู่ความ ป.วิ.อ. มาตรา 2(15) = โจทก์ฝ่ายหนึ่งและจำเลยอีกฝ่ายหนึ่ง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๙๕/๒๕๖๗

แม้ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์แก้ฟ้องจากเดิมที่ระบุชื่อโจทก์ว่า กลุ่มออมทรัพย์
เพื่อการผลิตบ้าน ค. เป็น ก. กับ น. และข. ก็ตามแต่ ก. กับ น. และ ข. เป็นกรรมการ
ผู้มีอำนาจดำเนินการแทนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน ค. ซึ่งไม่เป็นบุคคล
ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น ก. กับ น. และ ข. ในฐานะกรรมการ
ผู้มีอำนาจดำเนินการแทนกลุ่มออมทรัพย์จึงไม่สามารถเป็นคู่ความในคดีนี้ได้

38

ข้อควรพิจารณา

1. กรณีพนักงานอัยการจะเป็นโจทก์ฟ้องคดีใดได้นั้น จะต้องปรากฏว่าได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นโดยชอบก่อน ตามมาตรา 120 ไม่ว่าจะมีความผิดอาญาแผ่นดิน หรือความผิดอาญาส่วนตัวก็ตาม

“มาตรา 120 ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาล โดยมีได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน”

39

จากมาตรา 120 จะเห็นได้ว่า หากคดีใดไม่มีการสอบสวนเลย หรือมีการสอบสวนแต่การสอบสวนนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย พนักงานอัยการย่อมไม่มีอำนาจฟ้อง (แม้จะมีการสอบสวนในความผิดฐานดังกล่าว แต่เมื่อการสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมาย เท่ากับไม่มีการสอบสวนในความผิดนั้น พนักงานอัยการย่อมไม่มีอำนาจฟ้อง ทั้งนี้ตามมาตรา 120, 121 (คำพิพากษาฎีกาที่ 11423/2554, 3130/2556)

40

2. กรณีผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้อง ตามมาตรา 28 (2) สิ่งที่ต้องพิจารณาคือ บุคคลนั้นเป็นผู้เสียหายที่แท้จริง ตามมาตรา 2 (4) หรือเป็นผู้มีอำนาจจัดการแทน ตามมาตรา 4, 5 หรือ 6 หรือไม่ หากเขาเป็นผู้เสียหายหรือเป็นผู้มีอำนาจจัดการแทนดังกล่าวแล้ว บุคคลนั้นย่อมมีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลทันที โดยไม่ต้องมีการสอบสวน ด้วยเหตุนี้ ไม่ว่าจะเป็นความผิดอาญาแผ่นดินหรือความผิดต่อส่วนตัว การสอบสวนจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ไม่มีผลต่ออำนาจฟ้องของผู้เสียหาย ผู้เสียหายมีอำนาจฟ้องเสมอ

41

3. สิทธิในการฟ้องคดีอาญา เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้เสียหาย ไม่อาจโอนสิทธิไปยังบุคคลใดได้ และไม่ถือเป็นมรดกตกทอดแก่ทายาท (คำพิพากษาฎีกาที่ 8782/2558)

42

บุคคลผู้มีสิทธิฟ้องคดีอาญาต้องเป็น

- (1) ผู้เสียหายที่แท้จริง มาตรา 2 (4)
- (2) ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย มาตรา 4,5,6
- (3) ผู้มีสิทธิรับมรดกความ มาตรา 29
- (4) ผู้รับมอบอำนาจให้ฟ้องคดี (คำพิพากษาฎีกา ที่ 890/2503 (ประชุมใหญ่))

43

แม้สิทธิฟ้องคดีอาญาจะเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้เสียหาย ไม่เป็นมรดก แต่การฟ้องคดีอาญาก็ไม่ใช่กิจการที่ต้องทำเองเฉพาะตัว ดังนั้นผู้เสียหายจึงสามารถมอบอำนาจให้ผู้อื่นฟ้องคดีแทนได้ (เช่นเดียวกับการร้องทุกข์ ไม่เป็นมรดกตกทอดแก่ทายาท แต่สามารถมอบอำนาจได้)

อย่างไรก็ดี ผู้รับมอบอำนาจให้ฟ้องหรือร้องทุกข์ต้องรับมอบอำนาจมาจากบุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายที่มีอำนาจร้องทุกข์หรือฟ้องคดีโดยสมบูรณ์ด้วย

44

(ต่อ)

หากรับมอบอำนาจมาจากบุคคลนอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น ถือว่าการมอบอำนาจไม่สมบูรณ์ ผู้รับมอบอำนาจก็ไม่มีอำนาจฟ้องหรือร้องทุกข์ได้ เช่น ผู้เยาว์ฟ้องคดีอาญาเองไม่ได้เพราะมีความบกพร่องในเรื่องความสามารถ หากผู้เยาว์ไปมอบอำนาจให้ผู้อื่นฟ้องคดีแทน ผู้รับมอบอำนาจก็ฟ้องคดีแทนผู้เยาว์ไม่ได้

45

สรุป

หากไม่ใช่บุคคลดังต่อไปนี้

- (1) ผู้เสียหายที่แท้จริง มาตรา 2 (4)
- (2) ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย มาตรา 4,5,6
- (3) ผู้มีสิทธิรับมรดกความ มาตรา 29
- (4) ผู้รับมอบอำนาจให้ฟ้องคดี (คำพิพากษาฎีกาที่ 890/2503 (ประชุมใหญ่))

บุคคลอื่นนอกจากนี้ย่อมไม่มีอำนาจฟ้องคดีอาญา
(คำพิพากษาฎีกาที่ 5162/2547)

46

4. กรณีคดีอาญาที่มีผู้เสียหายหลายคน แม้ผู้เสียหายคนหนึ่งได้ฟ้องผู้กระทำความผิดไปแล้ว ผู้เสียหายคนอื่นก็ยังมีสิทธิฟ้องผู้กระทำความผิดได้อีก ไม่เป็นฟ้องซ้ำหรือฟ้องซ้อน ฎีกาที่ 769/2535, 3619/2543 แต่เมื่อศาลชั้นต้นตัดสินคดีใดคดีหนึ่ง แล้ว ถือว่ามีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดไปแล้ว สิทธินำ คดีอาญามาฟ้องของผู้เสียหายย่อมระงับ ต้องจำหน่าย คดี (ฎีกาที่ 1132/2522 ดูในมาตรา 39 (4))

47

คำพิพากษาฎีกาที่ 769/2535 ในคดีอาญาที่มีผู้เสียหายหลายคน แม้จะมีผู้เสียหายคนหนึ่งฟ้องผู้กระทำความผิดก่อนแล้วก็ตาม ผู้เสียหายคนอื่นก็มีสิทธิฟ้องผู้กระทำความผิดได้อีก เพราะ ป.วิ.อ.ไม่มีบทบัญญัติห้ามผู้เสียหายคนอื่นฟ้องผู้กระทำความผิดอีก และแม้ ป.วิ.อ. มาตรา 15 จะให้นำ ป.วิ.พ. มาตรา 173 วรรคสอง (1) มาใช้บังคับในคดีอาญา

48

(ต่อ)

แต่มาตรา 173 วรรคสอง (1) ก็ห้ามเฉพาะโจทก์
ในคดีเดิมเท่านั้น มิให้ฟ้องจำเลยซ้ำในเรื่องเดียวกัน
ดังนี้ เมื่อโจทก์ยังไม่เคยฟ้องจำเลยที่ 2
ในเรื่องเดียวกับที่ฟ้องคดีนี้มาก่อน และการที่ ม.
กรรยาโจทก์ฟ้องจำเลยที่ 2 ในเรื่องเดียวกับคดีนี้
ก็ไม่ถือว่าเป็นการฟ้องแทนโจทก์ ฟ้องของโจทก์
เกี่ยวกับจำเลยที่ 2 จึงไม่เป็นฟ้องซ้อนกับคดีอาญา
ที่ ม. กรรยาโจทก์ฟ้องจำเลยที่ 2 ดังกล่าว

49

ผู้เสียหาย (ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4))

ผู้เสียหายมีสิทธิดำเนินคดีทุกขั้นตอนตั้งแต่การ
ร้องทุกข์ การฟ้องคดี การเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับอัยการ
เป็นโจทก์ฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา
การถอนฟ้อง ยอมความ การอุทธรณ์-ฎีกา

ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4) ผู้เสียหาย มี 2 ประเภท

1. ผู้เสียหายโดยแท้จริง
2. ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายโดยแท้จริงตาม
มาตรา 4, 5, 6

50

1. ผู้เสียหายโดยแท้จริง มีหลักเกณฑ์

- 1.1 มีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น
- 1.2 ผู้เสียหายต้องเป็นบุคคลตามกฎหมาย
- 1.3 บุคคลนั้นต้องได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดนั้น
- 1.4 เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย

51

1.1 มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น การกระทำทางอาญาแบ่งได้เป็นการคิด การตกลงใจ การเตรียมการ การลงมือกระทำการ ถ้าลงมือแล้วไม่สำเร็จก็เป็นเพียงการพยายาม ถ้าสำเร็จก็เป็นความผิดสำเร็จ โดยส่วนใหญ่กฎหมายจะเอาผิดนับตั้งแต่ขั้นพยายามกระทำความผิด เป็นต้นไป เว้นแต่ความผิดบางประเภทที่จะถือเป็นการความผิดตั้งแต่ในขั้นเตรียมการ

52

(ต่อ)

เช่น ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน มาตรา 107 – 110 การเตรียมการเป็นกบฏ มาตรา 133 การเตรียมการกระทำความผิดต่อความมั่นคงของ รัฐบาลนอกราชอาณาจักร มาตรา 128 การเตรียมการวางเพลิงเผาทรัพย์มาตรา 219 แต่ นอกจากนี้ต้องถือว่าการเตรียมการไม่เป็นความผิด จึงไม่ถือว่าเป็นกรณีที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว

53

1.2 เป็นบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดนั้น อาจจะเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งต้องมีสภาพบุคคลในขณะนั้นหรือนิติบุคคลซึ่งคือนิติบุคคลตาม ป.พ.พ. ได้แก่ สมาคม มาตรา 78–109 มูลนิธิ มาตรา 110–136 ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล มาตรา 1064 ห้างหุ้นส่วนจำกัด มาตรา 1078

54

(ต่อ)

บริษัทจำกัดมาตรา 1096 หรือนิติบุคคลตามกฎหมายอื่น เช่น กระทรวงทบวง กรม ต่างๆ มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 7

55

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับนิติบุคคลที่ เป็นผู้เสียหายและผู้มีอำนาจดำเนินการแทนตามคำพิพากษากฎีกามีดังนี้

1. กรมต่าง ๆ ในกระทรวงกลาโหมไม่เป็นนิติบุคคล ส่วนราชการกระทรวงกลาโหม เฉพาะสำนักงานปลัดกระทรวง กรมราชองครักษ์ กองบัญชาการทหารสูงสุด กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ เท่านั้นที่เป็นนิติบุคคล

คำพิพากษากฎีกาที่ 1352/2544 วินิจฉัยว่า มณฑลทหารบกที่ 31 เป็นเพียงหน่วยงานของ กองทัพบกสังกัดกระทรวงกลาโหม ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลจึงไม่ใช่ผู้เสียหาย

2. ศาลเจ้า แม้ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลแต่มีภูมิลำเนาตั้งอยู่ด้วยบุคคลสถานชนิด ศาลเจ้า กำหนดให้ผู้จัดการปกครองศาลเจ้าที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งมีอำนาจหน้าที่เข้าเป็น โจทก์จำเลยในคดีแพ่งและอาญาที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าได้ (ฎ.4806/40)

56

(ต่อ)

3. นิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับศาสนาต่างๆ

3.1 วัดทางศาสนาพุทธ เฉพาะวัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเท่านั้นจึงจะเป็นนิติบุคคล วัดที่เป็นสำนักสงฆ์จึงไม่เป็นนิติบุคคล (ฎ.7490/42)

3.2 วัดบาทหลวงโรมันคาทอลิก มีฐานะเท่ากับบริษัทจึงเป็นนิติบุคคล (ฎ.4033-8037/38)

3.3 มัสยิดที่จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วมีฐานะเป็นนิติบุคคล ส่วนมัสยิดที่ยังไม่จดทะเบียนก็ยังไม่เป็นนิติบุคคล (ฎ.4480/28)

4. มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะหรือพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นกรณีๆ ไป เช่น สนามม้า โดยนายสนามม้า (ฎ.1683/05) สำนักสงฆ์ที่มีได้มีฐานะเป็นนิติบุคคล (2386/41) กองทุนหมู่บ้าน (ฎ.6600/49) สหกรณ์ (ฎ.5865/55) ครุสภาซึ่งมีปัญหาในการตีความกฎหมายเกี่ยวกับผู้มีอำนาจร้องทุกข์ (ฎ.241-243/59 กลับ ฎ.274-277/57)

57

(ต่อ)

1.3 บุคคลนั้นต้องได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดนั้น

ผู้เสียหายในความผิดฐานยักยอก

ผู้เสียหายในความผิดฐานยักยอก ได้แก่ เจ้าของกรรมสิทธิ์และผู้ครอบครองดูแลทรัพย์สินขณะที่ถูกยักยอก ดูฎีกาที่ 5097/2531, 1554-1555/2512, 2386/2541

58

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๓๙/๒๕๖๒

จำเลยยกยอกรณยนต์ที่ผู้เสียหายเข้าซื้อขณะอยู่ในความครอบครองใช้ประโยชน์ของผู้เสียหาย ย่อมทำให้ผู้เสียหายได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำของจำเลย ผู้เสียหายจึงเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย และมีอำนาจร้องทุกข์ดำเนินคดีแก่จำเลยในความผิดฐานยกยอกรณยนต์ได้

59

ฎีกาที่ **3647/2563** ผู้เสียหายในความผิดฐานยกยอกตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๒ นั้น ได้แก่ เจ้าของกรรมสิทธิ์และผู้ครอบครองดูแลทรัพย์สินในขณะที่ถูกยกยอก เมื่อข้อเท็จจริงตามโจทก์บรรยายฟ้องและทางนำสืบของโจทก์ไม่ปรากฏว่าโจทก์ได้มอบหมายให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ เป็นตัวแทนไปรับเงินจากบริษัท ท.และบริษัท ข. แต่อย่างใด ดังนั้น แม้หากทั้งสองบริษัทดังกล่าวจะได้มอบเงินให้แก่จำเลยที่ 1 เพื่อฝากต่อให้แก่โจทก์ก็เป็นเรื่องความรับผิดชอบระหว่างทั้งสองบริษัทดังกล่าวกับจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ เท่านั้น โจทก์จึงไม่ใช่ผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) ที่จะมีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๑ และที่ ๓

60

(ต่อ)

ฎีกาที่ **1227/2564** โจทก์ทั้งสองฟ้องว่า จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๘ และที่ 10 ร่วมกันนำที่จอดรถให้ผู้อื่นเช่าหาประโยชน์เป็นของตนโดยทุจริต เป็นการยกยอกทรัพย์ ดังนี้ **เจ้าของห้องชุดทุกคน**ในอาคารชุดเป็นผู้เสียหายร่วมกันและมีอำนาจร้องทุกข์หรือฟ้องคดีได้เช่นเดียวกับโจทก์ทั้งสอง

61

ยกยอกทรัพย์มรดก ผู้เสียหายย่อมได้แก่ ทายาทโดยธรรมหรือ
โดยพินัยกรรม **ฎ.1936/2494**

แต่หากเป็นการกระทำผิดก่อนเจ้ามรดกตายผู้เสียหายคือ
เจ้ามรดกไม่ใช่ทายาท **ฎ.2219/2521, 8159/2557**

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6007/2530 แม้กรรมสิทธิ์ในรถยนต์ที่เช่าซื้อยังอยู่กับผู้ให้เช่าซื้อ แต่ผู้เช่าซื้อย่อมมีสิทธิครอบครองใช้ประโยชน์จากรถยนต์ที่เช่าซื้อนั้นและมีหน้าที่ต้องส่งคืนรถยนต์ที่เช่าซื้อในสภาพเรียบร้อยแก่ผู้ให้เช่าซื้อ หากมีกรณีต้องคืนเมื่อบุตรโจทก์ซึ่งเป็นผู้เช่าซื้อถึงแก่กรรม สิทธิและหน้าที่ดังกล่าวย่อมตกทอดมายังโจทก์ในฐานะทายาทคนหนึ่ง เมื่อจำเลยได้ยกยอกทรัพย์นั้นไปจากโจทก์ โจทก์ย่อมได้รับความเสียหาย จึงเป็นผู้เสียหายและมีอำนาจฟ้อง

62

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10588/2553 โจทก์ร่วมเป็นผู้รับมรดกตามพินัยกรรม เมื่อเจ้ามรดกถึงแก่ความตายที่ดินพิพาทย่อมตกเป็นมรดกของโจทก์ร่วม จำเลยบุกรุกที่ดินพิพาทภายหลังเจ้ามรดกตาย โจทก์ร่วมย่อมเป็นผู้เสียหายมีอำนาจร้องทุกข์ดำเนินคดีได้ แม้โจทก์ร่วมจะจดทะเบียนรับโอนมรดกที่ดินพิพาทภายหลังเกิดเหตุคดีนี้แล้วก็ตาม โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

63

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1205/2542 แม้ตามสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านกับสำเนาทะเบียนนักเรียนระบุว่า ล. เป็นบิดาโจทก์ ทั้งปรากฏว่าโจทก์ไม่เคยใช้นามสกุลของผู้ตายก็ตาม แต่การที่ผู้ตายรับโจทก์มาอยู่กับผู้ตายที่บ้านและจำเลยที่ 3 ระบุในบัญชีเครือญาติว่าโจทก์เป็นบุตรเจ้ามรดกต่างมารดาเท่ากับยอมรับว่าโจทก์เป็นบุตรของผู้ตาย เมื่อได้ความว่าผู้ตายได้อุปการะเลี้ยงดูและให้โจทก์เรียนตัดเย็บเสื้อผ้า ทั้งผู้ตายยังเป็นเจ้าภาพแต่งงานให้โจทก์ด้วย พฤติการณ์ดังกล่าวที่ผู้ตายแสดงต่อโจทก์ให้เป็นที่รู้กันทั่วไปว่าโจทก์เป็นบุตรนอกกฎหมายของผู้ตายที่ผู้ตายได้รับรองแล้ว โจทก์จึงเป็นผู้สืบสันดานเหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1627 โจทก์ย่อมเป็นผู้เสียหายและมีอำนาจฟ้องผู้จัดการมรดกตามคำสั่งศาลของผู้ตายได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4), 28 (2)

64

ฎีกาที่ 3268/2564 การวินิจฉัยความเป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองแล้วตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๒๗ ประกอบด้วยข้อเท็จจริง 2 ส่วน ส่วนแรกคือข้อเท็จจริงที่ว่าโจทก์เป็นบุตรของ เจ้ามรดก และส่วนที่สองคือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติการณ์ของเจ้ามรดกที่รับรองว่าโจทก์เป็นบุตรของตน อาทิ เจ้ามรดกเป็นผู้แจ้งเกิดให้แก่โจทก์ว่าโจทก์เป็นบุตรของตน เจ้ามรดกยอมให้โจทก์ใช้ชื่อสกุล หรือ เจ้ามรดกให้การอุปการะเลี้ยงดูหรือส่งเสียให้การศึกษาตลอดจนแนะนำและแสดงออกแก่บุคคลทั่วไป อย่างเปิดเผยว่าโจทก์เป็นบุตร

บ. ไม่เคยมีพฤติการณ์ที่รับรองว่าโจทก์เป็นบุตรของตนมาก่อน โจทก์ไม่เป็นบุตรนอกกฎหมาย ที่บิดารับรองแล้ว อันจะทำให้โจทก์เป็นทายาทโดยธรรมผู้มีสิทธิได้รับมรดกของ บ. ในฐานะผู้สืบสันดาน ตาม ป.พ.พ.มาตรา ๑๖๒๙ (๑) ประกอบมาตรา ๑๖๒๗ โจทก์จึงไม่ใช่ผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับการ ยกยอกทรัพย์มรดก ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (๔) จ. มารดาผู้แทนโดยชอบธรรมของโจทก์จึงไม่มีอำนาจ ฟ้องคดีและจัดการแทนโจทก์ ตามป.วิ.อ. มาตรา ๕ (๑) ประกอบมาตรา ๓ (๒) ปัญหาเรื่องอำนาจฟ้อง เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้างศาลฎีกาก็มีอำนาจ ยกขึ้นวินิจฉัยได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสองประกอบมาตรา ๒๒๕

65

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 926/2568 คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 8 ที่ถึงที่สุดในคดีนี้ที่ฟังว่า โจทก์เป็นบุตรนอกกฎหมายที่ บ. รับรองแล้ว และมีสิทธิได้รับมรดกของ บ. กับคำพิพากษาศาลฎีกา ในคดีที่โจทก์ฟ้องคดีอาญาขอให้ลงโทษจำเลยข้อหาความผิดฐานยกยอกทรัพย์มรดกของผู้ตายที่วินิจฉัยว่า พยานหลักฐานที่โจทก์นำเสนอยังไม่พยานหลักฐานเพียงพอให้เชื่อว่าโจทก์เป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรอง แล้ว โจทก์ไม่ใช่ผู้เสียหายในข้อหาความผิดฐานยกยอกทรัพย์มรดกและพิพากษายกฟ้อง ซึ่งเป็นดุลยพินิจ ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีนั้นว่าทางนำสืบของโจทก์ยังรับฟังไม่ได้ว่า โจทก์เป็นบุตรนอก กฎหมายของ บ. และ บ. มีพฤติการณ์รับรองว่าโจทก์เป็นบุตร เท่านั้น ไม่ใช่เป็นคำพิพากษาที่ขัดกัน ทั้งทรัพย์มรดกที่โจทก์เรียกคืนจากจำเลยทั้งสองคดีนี้เป็นที่ดิน ส่วนทรัพย์สินที่โจทก์ฟ้องว่าจำเลยที่ 1 ยกยอกเป็นคดีอาญานั้นเป็นรถยนต์ซึ่งเป็นทรัพย์คนละสิ่งกัน ประเด็นแห่งคดีตามคำฟ้องทั้งสองคดี แตกต่างกัน ไม่ถือว่าเป็นการปฏิบัติชำระหนี้อันแบ่งแยกจากกันไม่ได้อีกด้วย ทั้งคดีนี้ไม่ใช่เป็นคดีแพ่ง เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาที่โจทก์ฟ้องความผิดข้อหาฐานยกยอกทรัพย์ ศาลไม่จำเป็นต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 46 ตามคำร้องของจำเลยที่ 1 มิใช่เป็นกรณีคำพิพากษาเป็นที่สุดของศาลสองศาลซึ่งต่างชั้นกันนั้นขัดกัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 146

66

- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2494/2565 โจทก์ที่ 1 อยู่กินฉันสามีภริยากับผู้ตายโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสไม่ใช่ภริยาโดยชอบด้วยกฎหมาย จึงมิใช่ทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกของผู้ตาย แม้ตามทางนำสืบจะได้ความว่า จำเลยทั้งสามและทายาทของผู้ตายตกลงยินยอมให้โจทก์ที่ 1 มีส่วนในทรัพย์สินมรดกของผู้ตายเท่าทายาทชั้นบุตรก็เป็นเพียงข้อตกลงระหว่างคู่ความและผู้มีส่วนได้เสียในทางแพ่ง ไม่ทำให้โจทก์ที่ 1 เปลี่ยนสถานะเป็นทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกของผู้ตายได้ เพราะการเป็นทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกเกิดขึ้นโดยบทบัญญัติของกฎหมายหาใช่เกิดขึ้นโดยข้อตกลงระหว่างทายาทด้วยกันเองไม่

สำหรับความผิดฐานยกยอกทรัพย์สินมรดกตาม ป.อ. มาตรา 354 บุคคลที่จะเป็นผู้เสียหายในความผิดดังกล่าว ได้แก่ บรรดาทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกเท่านั้น เมื่อโจทก์ที่ 1 มิใช่ทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกตามกฎหมาย จึงมิใช่ผู้เสียหายที่จะมีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสามในฐานะส่วนตัวได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4) ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกาก็กู้ขึ้นวินิจฉัยได้เองตาม ป.วิ.อ. มาตรา 195 วรรคสอง ประกอบมาตรา 225

67

(ต่อ)

ผู้เช่าซื้อเป็นผู้ครอบครองใช้ประโยชน์รถที่เช่าซื้อ เป็นผู้เสียหายในความผิดฐานยกยอกทรัพย์สินที่เช่าซื้อ แม้ผู้เช่าซื้อไปร้องทุกข์ในฐานะผู้รับมอบอำนาจจากผู้ให้เช่าซื้อถือว่าการร้องทุกข์ในนามของตนเองด้วย ผู้เช่าซื้อจึงถอนคำร้องทุกข์ได้ ฎีกาที่ 7832/2556, 2841/2562, 6596/2562

ถ้าภายหลังผู้เช่าซื้อตายมีผู้ยกยอกทรัพย์สินที่เช่าซื้อ สิทธิและหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อย่อมตกทอดแก่ทายาทของผู้เช่าซื้อ ทายาทของผู้เช่าซื้อย่อมเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานยกยอก ฎีกาที่ 6007/2530

68

(ต่อ)

กรณีผู้เช่าซื้อขายรถที่เช่าซื้อให้แก่ผู้อื่นไป แม้
ไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่าซื้อก็ตาม เมื่อผู้ซื้อรถ
ยกยอกรไป ทั้งผู้เช่าซื้อและผู้ให้เช่าซื้อก็ยังคงเป็น
ผู้เสียหาย ฎีกาที่ 1949/2556

69

(ต่อ)

ในคดีแพ่งโจทก์จำเลยตกลงยอมความกัน
จำเลยชำระหนี้ให้แก่ทนายโจทก์โดยโจทก์มิได้
มอบหมายให้รับเงินแทน ทนายโจทก์จึงไม่มีอำนาจ
รับเงินนั้น เงินดังกล่าวจึงยังไม่ตกเป็นของโจทก์ เมื่อ
ทนายโจทก์ยกยอเงินนั้นโจทก์ไม่เป็นผู้เสียหาย
ฎีกาที่ 815/2535 (ประชุมใหญ่), 190/2532

70

(ต่อ)

แต่ถ้านายโจทก์ได้รับมอบหมายจากโจทก์
ให้รับเงินแทนโจทก์ เงินที่ได้รับยอมตกเป็นของ
โจทก์ในฐานะตัวการทันที ทนายโจทก์ยกยกเงิน
นั้น โจทก์ยอมเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานยกยก
ฎีกาที่ 33/2532

71

(ต่อ)

กรณีตัวแทนหรือลูกจ้างรับเงินหรือสิ่งของจาก
บุคคลภายนอกไว้แทนตัวการหรือนายจ้างสิทธิในเงิน
หรือสิ่งของนั้นยอมตกเป็นของตัวการหรือนายจ้างทันที
การที่ตัวแทนหรือลูกจ้างยกยกเงินหรือสิ่งของนั้น
ตัวการหรือนายจ้างจึงเป็นผู้เสียหาย ส่วนผู้ชำระเงิน
หรือสิ่งของไม่ใช่ผู้เสียหาย ฎีกาที่ 373/2559,
6965-6966/2546, 2250/2544, 556/2541,
7671/2550

72

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ **2437/2560** วินิจฉัยว่า
โจทก์ร่วมมีมติให้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน
ดำเนินคดีแก่จำเลยทั้งสองในความผิดฐานยักยอกเงิน
3,686,160 บาท ของโจทก์ร่วมเป็นการแสดงเจตนา
ของโจทก์ร่วมโดยชัดแจ้งว่าโจทก์ร่วมได้กล่าวหาต่อ
พนักงานสอบสวนโดยมีเจตนาให้จำเลยทั้งสองได้รับโทษ
ในความผิดฐานยักยอกเงิน **3,686,160** บาท

73

(ต่อ)

ซึ่งรวมเงิน **502,190** บาทที่เป็นเงินของเดือนมกราคม
2556 ด้วย จึงเป็นคำร้องทุกข์ที่ชอบด้วยกฎหมายตาม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (7)
ส่วนการที่ประธานโจทก์ร่วมแจ้งต่อที่ประชุมว่า
ตรวจสอบพบจำเลยทั้งสองทุจริตยักยอกเงินนับจาก
เดือนกุมภาพันธ์ถึงพฤษภาคม **2556** เป็นเงิน
3,686,160 บาท เป็นเพียงข้อมูลเกี่ยวกับเวลาเกิดเหตุ
ที่ประธานแจ้งที่ประชุมไม่ครบถ้วนเท่านั้น

74

(ต่อ)

เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน แม้พนักงานสอบสวนแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นเดือนกุมภาพันธ์ถึงพฤษภาคม 2556 โดยไม่ได้แจ้งถึงเดือนมกราคม 2556 ด้วยก็เป็นความคลาดเคลื่อนของพนักงานสอบสวนในการตรวจสอบและแจ้งข้อเท็จจริงแก่ผู้ต้องหา

75

(ต่อ)

แต่หาได้มีผลเปลี่ยนแปลงเจตนาของโจทก์ร่วมที่ประสงค์ให้จำเลยทั้งสองได้รับโทษในความผิดฐานยักยอกไม่ การดำเนินการของโจทก์ร่วมเป็นการร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีจำเลยทั้งสองในข้อหายักยอกเงิน 502,190 บาท ประจำเดือนมกราคม 2556 โดยชอบแล้วพนักงานสอบสวนจึงมีอำนาจสอบสวนและโจทก์มีอำนาจฟ้องข้อหายักยอกเงิน 502,190 บาท

76

คำพิพากษาฎีกาที่ 2744/2562

โจทก์ร่วมซึ่งเป็นคนต่างด้าวในฐานะผู้ซื้อมีหน้าที่ต้องชำระราคาที่ดินส่วนที่เหลือให้แก่ ก. ตามสัญญา การที่โจทก์ร่วมโอนเงิน เข้าบัญชีเงินฝากของจำเลย มีวัตถุประสงค์ให้จำเลยเป็นตัวแทนของโจทก์ร่วมนำเงินจำนวนดังกล่าวไปชำระค่าที่ดินส่วนที่เหลืออยู่แก่ ก. โจทก์ระบุในคำฟ้องถึงการกระทำผิดของจำเลยที่จำเลยได้รับมอบเงินของโจทก์ร่วมไว้ในครอบครองของจำเลย แล้วจำเลยไม่นำเงินจำนวนดังกล่าวไปชำระให้แก่ผู้ขาย แต่จำเลยเบียดบังเอาเงินนั้นไว้เป็นของตนเองโดยทุจริต ขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานยักยอก โจทก์ร่วมจึงเป็นผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำ ความผิดฐานใดฐานหนึ่ง ถือได้ว่าเป็นผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4)

77

คำพิพากษาฎีกาที่ 3819/2563

จำเลยทั้งสองถมดินและปลูกสร้างอาคารในทางสาธารณประโยชน์ซึ่งเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจนทำให้โจทก์ทั้งสามไม่สามารถใช้สัญจรเข้าออกสู่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๑ และใช้เป็นช่องทางระบายน้ำที่ท่วมขังให้ไหลลงสู่ห้วยสวนพริก เป็นเหตุให้น้ำท่วมขังบ้านของโจทก์ทั้งสามจนได้รับความเสียหายอันเป็นผลโดยตรงจากการกระทำของจำเลยทั้งสอง จึงเป็นการรบกวนสิทธิของโจทก์ทั้งสามในอันที่จะใช้ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และถือว่าโจทก์ทั้งสามได้รับความเสียหายเป็นพิเศษ โจทก์ทั้งสามจึงเป็นผู้เสียหายและมีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสองในความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๐

78

คำพิพากษาฎีกาที่ 4329/2563 ผู้เสียหายเป็นผู้เช่าซื้อรถยนต์พิพาท
จากธนาคาร ก. ผู้ให้เช่าซื้อผู้เสียหายย่อมมีสิทธิครอบครองใช้ประโยชน์จาก
รถที่เช่าซื้อและมีหน้าที่ต้องส่งมอบรถที่เช่าซื้อคืนแก่ผู้ให้เช่าซื้อหากมีกรณี
ต้องส่งคืน เมื่อมีผู้ยกยอรถที่เช่าซื้อไป ผู้เสียหายย่อมได้รับความเสียหาย
ผู้เสียหายจึงเป็นผู้เสียหายที่แท้จริงและมีอำนาจร้องทุกข์ได้

79

ฎีกาที่ 2655/2564 โจทก์ร่วมขายอ้อยพันธุ์ที่ปลูกในที่ดินเนื้อที่ ๘ ไร่ ๒ งาน ให้ ส. โดย ส.
จ่ายเงินให้โจทก์ร่วมแล้ว ๔0,000 บาท ส่วนที่เหลือจะจ่ายหลังจากตัดอ้อยพันธุ์แล้ว แต่เมื่อไฟไหม้
อ้อยพันธุ์หมดจึงไม่สามารถตัดขายได้ ดังนี้ กรรมสิทธิ์ในอ้อยพันธุ์ซึ่งเป็นสังหาริมทรัพย์ย่อมโอนไปยัง
ส.แล้วตั้งแต่ขณะเมื่อได้ทำสัญญาซื้อขายกันตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๕๘ ขณะเกิดเหตุอ้อยพันธุ์เป็นทรัพย์สิน
ของ ส. โจทก์ร่วมจึงไม่ใช่บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดตามฟ้องตาม ป.
วิ.อ. มาตรา 2 (๔) จึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตาม ป.วิ.อ. มาตรา
๓๐ และไม่ใช่ผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของ
จำเลยในความผิดที่โจทก์ฟ้อง จึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทน ป.วิ.อ.
มาตรา ๔๔/๑ วรรคหนึ่ง และไม่มีสิทธิอุทธรณ์ ที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ เข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงาน
อัยการและศาลอุทธรณ์ภาค พิพากษาให้จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ร่วมจึงไม่ชอบ ปัญหา
ดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจ
ยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

80

ผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกง

ผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกง โดยปกติได้แก่ ผู้ที่ถูกหลอกลวง
ฎ.7960/2551 แม้จะมีได้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน ฎีกาที่ 1341/2495
หรือผู้อื่นเป็นผู้ส่งทรัพย์สินให้ก็ตาม ฎีกาที่ 1064/2491

เจ้าของทรัพย์สินที่ไม่ใช่ผู้ถูกหลอกลวงด้วยเป็นผู้เสียหาย
ในความผิดฐานฉ้อโกงได้ ฎีกาที่ 8575/2551 กรณีเจ้าของเงินไม่ได้ถูก
หลอกลวงแต่เป็นผู้ทำสัญญาในฐานะผู้ให้กู้ก็เป็นผู้เสียหายได้ ฎีกาที่
10552/2553

แม้ผู้ที่ถูกหลอกลวงกระทำในฐานะผู้แทนบริษัทซึ่งเป็นคู่สัญญา
กับจำเลยก็ถือว่าเป็นผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดฐาน
ฉ้อโกงตามมาตรา 2 (4) ฎีกาที่ 2679/2559

81

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 618/2568 โจทก์บรรยายฟ้องว่า บริษัท อ. ผู้เสียหายที่ 1 เป็น
เจ้าของเครื่องหมายการค้า บริษัทดังกล่าวจึงเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานปลอมเครื่องหมายการค้า และ
ความผิดฐานจำหน่าย เสนอจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอม
เครื่องหมายดังกล่าว ตาม พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 108 และมาตรา 110 (1)
ประกอบมาตรา 108 บริษัท ค. โจทก์ร่วมที่ 1 เป็นคนละนิติบุคคลกันและเป็นเพียงตัวแทนจำหน่ายสินค้า
ของผู้เสียหายที่ 1 โจทก์ร่วมที่ 1 จึงไม่ใช่ผู้เสียหาย ไม่มีสิทธิร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ ตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาล
ทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่าง
ประเทศ พ.ศ. 2539 มาตรา 26 ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4), 4, 5, 6, 30 และไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้
จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากผู้ยื่นคำร้องดังกล่าวต้องเป็นผู้เสียหายในความผิดอาญาที่พนักงาน
อัยการเป็นโจทก์ฟ้อง ตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณา
คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 มาตรา 26 ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา 44/1

82

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 618/2568 (ต่อ) โจทก์ร่วมที่ 2 ซึ่งเป็นผู้เสียหายที่ 2 เป็นเพียงตัวแทนจำหน่ายสินค้า ไม่ใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานปลอมและฐานจำหน่ายหรือเสนอจำหน่ายซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอม ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 110 (1) ประกอบมาตรา 108 ไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมในความผิดดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 มาตรา 26 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4) เช่นกัน คง มีสิทธิขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ได้เฉพาะความผิดฐานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 272 (1) และ มาตรา 275 ประกอบมาตรา 272 (1) ที่ตนเป็นผู้เสียหายเท่านั้น

83

(ต่อ)

แต่ การที่จำเลยมีเจตนาหลอกลวงทรัพย์สินของคนหนึ่ง ผู้ถูกหลอกลวงนำเรื่องไปบอกแก่บุคคลที่สาม บุคคลที่สามหลงเชื่อจึงมอบเงินส่วนหนึ่งให้แก่ผู้ถูกหลอกลวงนำไปมอบให้แก่จำเลย ดังนี้ ผู้ถูกจำเลยหลอกลวงเท่านั้นเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกง ส่วนบุคคลที่สามไม่เป็นผู้เสียหาย ฎีกาที่ 6969/2555

- กรณีห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนหุ้นส่วนทุกคนย่อมจัดการห้างหุ้นส่วนนั้นได้ทุกคน จึงเป็นผู้เสียหายในความผิดที่กระทำต่อทรัพย์สินของห้างฯ ได้ ฎีกาที่ 3559/2550 เป็นความผิดฐานฉ้อโกงหรือยักยอก (ฎ.9948/2555 เรื่องผู้เสียหายในความผิดฐานยักยอก)

- จำเลยเอาเช็คไปปลอมลายมือชื่อของผู้รับเงินสลักหลังโอนให้จำเลย แล้วนำไปหลอกลวงธนาคารให้จ่ายเงิน เป็นการกระทำต่อธนาคาร ไม่ได้กระทำต่อผู้รับเงินตามเช็ค ดังนั้นธนาคารและเจ้าหน้าที่ธนาคารที่ถูกหลอกลวงเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกง ส่วนผู้ที่มีชื่อเป็นผู้รับเงินตามเช็คไม่ใช่ผู้เสียหายในความผิดดังกล่าว ฎีกาที่ 2193/2534

84

(ต่อ)

- ในกรณีการรับฝากเงิน ผู้รับฝากมีสิทธินำเงินที่รับฝากไปใช้ได้ เพียงแต่มีหน้าที่ต้องคืนเงินแก่ผู้ฝากให้ครบจำนวนเท่านั้น (ป.พ.พ. มาตรา 672) หากมีผู้มาหลอกลวงเอาเงินจากผู้รับฝาก ผู้รับฝากก็ยังมีหน้าที่คืนเงินให้แก่ผู้ฝาก ผู้ฝากจึงไม่ใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกง ผู้รับฝากเท่านั้นเป็นผู้เสียหาย ฎีกาที่ 6966-6967/2558, 87/2506 (ประชุมใหญ่) , 613/2540
- แต่ถ้าเป็นกรณีที่จำเลยหลอกลวงเอาบัตร เอ.ที.เอ็ม. ที่แท้จริงจากลูกค้าของธนาคารแล้วนำไปถอนเงินจากตู้เบิกเงินด่วน ถือว่าเงินที่ถอนมาเป็นเงินของลูกค้าแล้ว ลูกค้าเป็นผู้เสียหาย เทียบฎีกาที่ 671/2539, 4611/2549
- ความเสียหายในความผิดฐานฉ้อโกง ต้องเป็นความเสียหายโดยตรงจากการหลอกลวงของผู้กระทำความผิด ที่โจทก์บรรยายฟ้องว่าการหลอกลวงของจำเลยเป็นผลให้โจทก์ถูกจำเลยฟ้องเป็นคดีแพ่ง มิใช่ความเสียหายโดยตรง โจทก์จึงไม่ใช่ผู้เสียหาย ฎีกาที่ 1357/2533

85

(ต่อ)

ฎีกาที่ 2298/2564 จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ชักชวนโจทก์ให้เข้าเป็นสมาชิกและร่วมลงทุนในบริษัท ว. โดยยืนยันว่าจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นเงินปันผลร้อยละ ๑ ต่อวัน เป็นเวลา ๓๐๐ วัน และยืนยันว่าบริษัทผ่านการตรวจสอบจากกรมสอบสวนคดีพิเศษหรือดีเอสไอแล้วมีหลักฐานที่อยู่ของบริษัท การจดทะเบียนบริษัท และแผนงานของบริษัททำให้โจทก์และผู้เสียหายคนอื่นหลงเชื่อในข้อเสนออันหลอกลวง จึงได้นำเงินเข้าร่วมลงทุน ทั้ง ๆ ที่จำเลยที่ 1 และ ที่ ๒ รู้อยู่แล้วว่าบริษัท ว.ไม่มีตัวตนอยู่จริงและไม่สามารถประกอบกิจการใดๆ โดยชอบด้วยกฎหมายที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนดังที่แจ้งชักชวนโจทก์และผู้เสียหายคนอื่นได้ อันเป็นการหลอกลวงโจทก์ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ และจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ได้เงินหรือทรัพย์สินไปจากโจทก์เช่นนี้โจทก์ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ จึงเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔)

86

(ต่อ)

โจทก์กระทำการโดยสุจริตชักชวนบุคคลอื่นเข้ามาเป็นสมาชิกและร่วมลงทุนอันเกิดจากการจูงใจของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เพื่อหวังรางวัลตามที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ จูงใจไว้เท่านั้น มิได้เกิดจากเจตนาหลอกลวงของโจทก์ ทั้งเมื่อสมาชิกลงทุนมากขึ้นเท่าไรจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ก็ยังได้รับผลประโยชน์ตอบแทนมากขึ้น อันมีลักษณะเป็นลูกโซ่เพื่อให้สมาชิกหาสมาชิกเพิ่ม การกระทำของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นการร่วมกันใช้อุบายหลอกลวงโจทก์และผู้เสียหายคนอื่นนำเงินมาร่วมลงทุน เป็นเหตุให้โจทก์ได้รับความเสียหายนำเงินมาร่วมลงทุนกับจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ โจทก์เป็นผู้เสียหายมีอำนาจฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓, ๘๑, ๓๔๑

87

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1093/2568 การที่โจทก์ทั้งสองโอนเงินให้แก่จำเลยทั้งสอง เป็นการเชื่อจากกลอุบายการหลอกลวงของจำเลยทั้งสองมาตั้งแต่ต้นโดยใช้ผลประโยชน์ตอบแทนในอัตราสูงเป็นเครื่องล่อใจเป็นวิธีการหลอกลวงอย่างหนึ่งและจำเลยทั้งสองยังปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งว่าจำเลยทั้งสองไม่ได้นำเงินลงทุนไปประกอบกิจการใด ๆ ที่จะได้รับผลตอบแทนเพียงพอที่จะให้ผู้ฝากออมได้ประโยชน์ โจทก์ที่ 1 ไม่ทราบว่าจำเลยที่ 1 จะนำเงินไปปล่อยกู้ในบ่อนหรือให้กับนายวงแชร์หรือประกอบธุรกิจใดที่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น เมื่อโจทก์ทั้งสองไม่ได้มีส่วนในการกระทำความผิด หรือไม่ใช่ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนหรือรู้เห็นในการกระทำความผิดหรือการกระทำที่มีวัตถุประสงค์ที่ผิดต่อกฎหมายของจำเลยทั้งสอง โจทก์ทั้งสองจึงเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย จึงมีอำนาจฟ้อง

88

ฎีกาที่ 2091/2564 ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ถอนคำร้องทุกข์ แต่การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๖๓ ด้วยอันเป็นการกระทำความผิดตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๖๓ และความผิดตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ ซึ่ง เป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด มิใช่ความผิดอันยอมความได้ ดังนั้น สิทธินาคดีอาญา มาฟ้อง ระบุไปเฉพาะความผิดฐานฉ้อโกงในส่วนที่เกี่ยวกับโจทก์ร่วมที่ ๑ ถึงที่ ๙ เท่านั้น แต่ความผิดตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ จึงไม่ระบุไป อีกทั้ง พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ เป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้นที่มีอำนาจใช้มาตรการดังกล่าว ดังนั้น รัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหายที่มีอำนาจฟ้อง โจทก์ร่วมที่ ๑ ถึงที่ 9 ไม่มีอำนาจฟ้อง จึงไม่อาจขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ในความผิดฐานนี้ ที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้เข้าร่วมเป็นโจทก์ในข้อหาดังกล่าวและศาลอุทธรณ์มีได้แก้ไขให้ถูกต้อง จึงเป็นการไม่ชอบ แม้จะไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกปัญหาดังกล่าวขึ้นอุทธรณ์ และฎีกา แต่ปัญหานี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ.. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

89

ผู้เสียหายในความผิดฐานลักทรัพย์ ทำให้เสียทรัพย์ รับของโจร บุกรุก

ความผิดฐานลักทรัพย์ ทำให้เสียทรัพย์ รับของโจร บุกรุกเป็น การกระทำที่กระทบต่อกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครอง ดังนั้น **เจ้าของ ทรัพย์ หรือผู้ครอบครองดูแลรักษาทรัพย์นั้นเป็นผู้เสียหาย** ในความผิด ดังกล่าวได้ เช่น ผู้ขนส่งเป็นผู้ครอบครองดูแลทรัพย์ที่ขนส่ง เป็น ผู้เสียหายโดยตรงจากการที่ทรัพย์ที่ขนส่งสูญหาย ฎีกาที่ 12578/2547, 5980-5981/2539

แต่ ผู้ที่ดูแลทรัพย์เพียงชั่วคราว โดยเจ้าของทรัพย์ไม่ได้ส่งมอบ การครอบครองทรัพย์ให้แก่ผู้นั้นโดยตรง ไม่ใช่ผู้เสียหาย เช่น ผู้ที่ยืม ทรัพย์ต่อจากผู้ครอบครองทรัพย์แทนเจ้าของ ฎีกาที่ 3578/2564

90

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ **7583/2560** ขณะเกิดเหตุ อ.ไปที่ห้องพักของเพื่อนซึ่งอยู่ใกล้เคียงหรือเยื้องกับห้องพักที่ อ.กับ ภ.เช่าอยู่ แม้ อ.ไม่ได้ส่งมอบการครอบครองหรือฝากคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กไว้กับ ภ. จึงเป็นกรณีที่ อ.ให้ ภ.ช่วยดูแลคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กชั่วคราวเฉพาะเหตุหรือชั่วระยะเวลาที่ อ.ไปห้องพักของเพื่อน ถือว่าคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กยังอยู่ในความครอบครองของ อ.เมื่อจำเลยชิงทรัพย์ดังกล่าวไป อ.เป็นผู้เสียหาย มิใช่ ภ.เป็นผู้เสียหายตามฟ้อง

91

(ต่อ)

สัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์ ที่ไม่ใช่ทรัพย์เฉพาะสิ่ง กรรมสิทธิ์ก็ยังคงเป็นของผู้ขาย ฎีกาที่ **761/2555** หรือกรณีแม้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อขายได้โอนไปยังผู้ซื้อแล้ว แต่ตราใบที่ผู้ขายยังครอบครองทรัพย์สินนั้นอยู่ ฎีกาที่ **5855/2550** ทั้งสองกรณีผู้ขายย่อมเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานลักทรัพย์

ผู้รับประกันภัย ที่ได้خذใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัย (ผู้เสียหาย) มิใช่ผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำ ความผิดฐานลักทรัพย์โดยตรง มิใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานลักทรัพย์ ดู ฎีกาที่ **880/2555**

92

ผู้เสียหายในความผิดฐานบุกรุก

ผู้ครอบครองดูแลรักษาทรัพย์ เป็นผู้เสียหายในความผิดฐานลักทรัพย์ ทำให้เสียทรัพย์และบุกรุกได้ ฎีกาที่ 1548/2535, 1284/2514, 634/2536

ผู้เช่าเป็นผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ที่เช่า เป็นผู้เสียหายในความผิดฐานบุกรุก ฎีกาที่ 1355/2504 ผู้ให้เช่าซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ก็เป็นผู้เสียหายด้วยเช่นกัน ฎีกาที่ 13489/2553

ผู้เสียหายในความผิดฐานบุกรุก พิจารณาในขณะเริ่มต้นการบุกรุก แม้ภายหลังจากการเปลี่ยนผู้ครอบครองหรือเจ้าของแต่ก็เป็นผลของการบุกรุกไม่ทำให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองในภายหลังเป็นผู้เสียหาย ฎีกาที่ 3049/2561

93

ผู้เสียหายในความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

ผู้เสียหายในความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ได้แก่ เจ้าของทรัพย์ และผู้ครอบครองดูแลรักษาทรัพย์นั้น

ผู้ครอบครองดูแลรักษาทรัพย์จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายโดยตรงจากเจ้าของทรัพย์ให้เป็นผู้ครอบครองดูแลรักษาทรัพย์นั้นด้วย ถ้าเจ้าของเพียงแต่อนุญาตให้พักอาศัยอยู่ในห้องพัก ผู้ที่พักอาศัยไม่ใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ฎีกาที่ 3523/2541 การใช้ทรัพย์ในฐานะบุตรไม่ใช่ผู้เสียหาย ฎีกาที่ 9270/2554

กรณีไม้ การทำไม้ การเก็บหาของป่า การใช้ประโยชน์ที่ดินป่า ไม้ กรมป่าไม้มีหน้าที่ดูแลรักษาป่าตามกฎหมายจึงเป็นบุคคลผู้ได้รับความเสียหาย ฎ.301/2561

94

(ต่อ)

- เป็นเจ้าของที่ดิน แต่ไม่ได้เป็นเจ้าของผู้ครอบครอง
รถยนต์และเต็นท์ซึ่งอยู่ในที่ดินนั้น จึงไม่ใช่ผู้เสียหายใน
ความผิดฐานทำให้รถยนต์และเต็นท์เสียหาย ฎีกาที่
7477/2541

- เรื่องทางภาระจำยอม เจ้าของสามยทรัพย์ (เจ้าของ
ที่ดินที่มีสิทธิใช้ทางภาระจำยอม) ไม่ใช่เจ้าของหรือผู้
ครอบครองภารยทรัพย์ จึงไม่เป็นผู้เสียหายที่จะมีอำนาจ
ฟ้องผู้ที่ทำให้ภารยทรัพย์นั้นเสียหาย ฎีกาที่
1828/2523

95

ผู้เสียหายในความผิดฐานฟ้องเท็จ

ฎีกาที่ 1007/2524 การที่จำเลยนำความเท็จมา
ฟ้องโจทก์เป็นคดีอาญา ถึงแม้ศาลชั้นต้นจะพิพากษายก
ฟ้องในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง แต่โจทก์ผู้ถูกฟ้องย่อมได้รับ
ความเสียหายจากการกระทำของจำเลย โจทก์จึงเป็น
ผู้เสียหายตามกฎหมายและคำฟ้องในคดีนั้นก็ถือว่าเป็นคำ
ฟ้องโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลย
เป็นคดีอาญาฐานฟ้องเท็จตาม ป.อ. มาตรา 175 ได้

96

ผู้เสียหายในความผิดฐานเบิกความเท็จ และแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ

ความผิดฐานเบิกความเท็จและแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 177 และ 180 ส่วนได้เสียในความผิดทั้ง 2 ฐานนี้ คือ ผลแห่งการแพ่งคดีชนะคดี ดังนั้น ผู้ที่ได้รับความเสียหายจึงน่าจะเป็น **คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในคดี** นั้นเองหรือเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ฎีกาที่ 533/2541, 4804/2531, 1033/2533, 951/2531 โจทก์รวมถึงเป็นคู่ความย่อมเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานเบิกความเท็จได้ ฎีกาที่ 892/2516

ต่อมา มีคำพิพากษาฎีกาที่ 2224/2536 วินิจฉัยว่า ผู้เสียหายในความผิดฐานเบิกความเท็จไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าเป็นคู่ความในคดี ถ้าคำเบิกความนั้นไปกระทบถึงสิทธิของบุคคลภายนอก ทำให้บุคคลภายนอกได้รับความเสียหาย ก็เป็นผู้เสียหายได้

97

(ต่อ)

คู่ความที่จะเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานเบิกความเท็จจะต้องเป็นคู่ความที่แท้จริง

- **ทนายความไม่ใช่ผู้เสียหายโดยตรง ไม่มีอำนาจฟ้อง** (ฎ.ที่ 1709/2524 ประชุมใหญ่)
- **ผู้รับมอบอำนาจ ให้ฟ้องหรือต่อสู้คดี แม้จะถือว่าเป็นคู่ความ แต่ก็มีไม่ใช่ผู้ได้รับความเสียหายโดยตรงในความผิดฐานเบิกความเท็จ หรือนำสืบพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ** ฎีกาที่ 9127/2554

98

ผู้เสียหายในความผิดฐานแจ้งความเท็จ

แม้ความผิดฐานแจ้งความเท็จจะเป็นความผิดต่อเจ้าพนักงาน แต่ราษฎรก็อาจเป็นผู้เสียหายได้ ถ้าได้รับความเสียหายโดยตรง เช่น ข้อความเท็จนั้นมีผลทำให้ผู้เสียหายต้องถูกดำเนินคดีอาญา ฎีกาที่ 2415/2535, 2625/2536

ชายจดทะเบียนสมรสซ้อน โดยแจ้งต่อนายทะเบียนว่าตนยังไม่เคยสมรสมาก่อน ดังนี้ทั้ง ภรรยาใหม่และภรรยาเดิม เป็นผู้เสียหายในความผิดฐานแจ้งความเท็จ ฎีกาที่ 2614/2518, 2583/2522, 5052/2530

ข้อสังเกต ตามคำวินิจฉัย แสดงว่าถ้าหญิงที่จดทะเบียนสมรสภายหลังทราบว่าชายมีภรรยาอยู่ก่อนแล้วก็ยังยอมจดทะเบียนสมรสกับชายนั้นอีก ไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย ผู้ได้รับความเสียหาย ฎีกาที่ 1955/2546

99

(ต่อ)

ฎีกาที่ 3262/2564 ความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงานเป็นความผิด ต่อเจ้าพนักงานซึ่งรัฐเป็นผู้เสียหาย โจทก์ซึ่งเป็นราษฎรจะมีอำนาจนำคดีมาฟ้องได้เอง ต้องได้ความว่าการกระทำของจำเลยทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายเป็นพิเศษ

เมื่อที่ดินไม่ใช่ทรัพย์สินมรดกที่จะต้องแบ่งให้แก่ ท. ผู้รับพินัยกรรมตามข้อกำหนดในพินัยกรรม แม่ต่อมา ท. ถึงแก่ความตาย ที่ดินย่อมไม่ใช่ทรัพย์สินมรดกที่จะตกทอดแก่โจทก์และเด็กชาย พ. บุตรของ ท.กับโจทก์ การที่จำเลยไปยื่นขอรับโอนทรัพย์สินมรดกในที่ดินและจดทะเบียนรับโอนที่ดินมาเป็นชื่อของจำเลย จึงเป็นการจัดการทรัพย์สินมรดกของ ม. แม้จำเลยจะให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดินตามบัญชีเครือญาติว่า ท. เป็นโสดซึ่งไม่ตรงกับความเป็นจริง ถือไม่ได้ว่าโจทก์และเด็กชาย พ. ได้รับความเสียหายเป็นพิเศษ โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยในความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗

100

(ต่อ)

ฎีกาที่ 3262/2564 ความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงานเป็นความผิด ต่อเจ้าพนักงานซึ่งรัฐเป็นผู้เสียหาย โจทก์ซึ่งเป็นราษฎรจะมีอำนาจนำคดีมาฟ้องได้เอง ต้องได้ความว่าการกระทำของจำเลยทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายเป็นพิเศษ

เมื่อที่ดินไม่ใช่ทรัพย์สินมรดกที่จะต้องแบ่งให้แก่ ท. ผู้รับพินัยกรรมตามข้อกำหนดในพินัยกรรม แม้อันที่ ท. ถึงแก่ความตาย ที่ดินย่อมไม่ใช่ทรัพย์สินมรดกที่จะตกทอดแก่โจทก์และเด็กชาย พ. บุตรของ ท. กับโจทก์ การที่จำเลยไปยื่นขอรับโอนทรัพย์สินมรดกในที่ดินและจดทะเบียนรับโอนที่ดินมาเป็นชื่อของจำเลย จึงเป็นการจัดการทรัพย์สินมรดกของ ม. แม้จำเลยจะให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดินตามบัญชีเครือข่ายว่า ท. เป็นโสดซึ่งไม่ตรงกับความเป็นจริง ถือไม่ได้ว่าโจทก์และเด็กชาย พ. ได้รับความเสียหายเป็นพิเศษ โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยในความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗

101

ผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับเอกสาร

กล่าวโดยเฉพาะความผิดฐานปลอมเอกสาร โดยปลอมลายมือของผู้อื่น ถือว่า ผู้ที่ถูกปลอมลายมือชื่อได้รับความเสียหายจากการทำความผิดฐานนี้โดยตรง จึงเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานปลอมเอกสารและฐานใช้เอกสารปลอม

สำหรับความผิดฐานใช้เอกสารปลอมผู้ที่ได้รับความเสียหายรวมถึงผู้ที่จำเลยนำเอกสารปลอมนั้นไปใช้ และผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการใช้เอกสารนั้นด้วย ฎีกาที่ 14793/2555, 3252/2545, 7001/2544, 9321/2554 เช่น ปลอมบัตรประจำตัวข้าราชการ กลาโหมนำไปขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหา ตำรวจหลงเชื่อจึงให้ปล่อยไป เช่นนี้ ตำรวจเป็นผู้เสียหาย ฎีกาที่ 6225/2561

102

(ต่อ)

โดยหลัก ผู้ที่ถูกปลอมลายมือชื่อถือเป็นผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับเอกสาร แต่หากผู้ที่ถูกปลอมลายมือชื่อยินยอมให้ผู้อื่นปลอมลายมือชื่อของตนเสียเอง ถือว่า ไม่ใช่ผู้เสียหาย เพราะไม่อยู่ในฐานะที่ได้รับความเสียหาย ตามมาตรา 2(4) ฎีกาที่ 1957/2563

คำพิพากษาฎีกาที่ 5612/2567 โจทก์ร่วมรู้เห็นยินยอมให้จำเลยที่ 2 กรอกข้อความและลงลายมือชื่อโจทก์ร่วมปลอมในคำขอกู้ยืมเงิน/หนังสือกู้ยืมเงิน/หนังสือสัญญาค้ำประกันโครงการช่วยเหลือสมาชิกที่ประสบภาวะความเดือดร้อนด้านการเงินพร้อมด้วยหนังสือยินยอมให้หักเงินปันผล - เจลี่ยคีน หรือเงินอื่นใดที่พึงจะได้รับจากสหกรณ์ออมทรัพย์ ก. จำกัด กับคำขอและหนังสือกู้เงินเพื่อเหตุฉุกเฉิน และโจทก์ร่วมเป็นผู้รับเงินกู้ทั้งสองจำนวนไป เช่นนี้ย่อมถือไม่ได้ว่าโจทก์ร่วมได้รับความเสียหายจากการกระทำของจำเลยที่ 2 โจทก์ร่วมไม่ใช่ผู้เสียหายที่จะยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ได้

103

ผู้เสียหายในความผิดฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

ความผิดฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ตาม ป.อ.มาตรา 157 ในตอนแรก มีองค์ประกอบว่า เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดนั้น หมายความว่า เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือเอกชนผู้หนึ่งผู้ใดด้วย เอกชนจึงอาจเป็นผู้เสียหายได้ (ฎีกาที่ 7030/2551) เช่น

104

(ต่อ)

การที่เจ้าพนักงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่
เพื่อช่วยผู้กระทำความผิดอาญาผู้เสียหายใน
ความผิดอาญานั้น ย่อมเป็นผู้เสียหายใน
ความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดย
มิชอบได้ ฎีกาที่ 4881/2541, 2294/2517,
611/2497

105

คำพิพากษาฎีกาที่ 2090/2563

ความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจ
ในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่รัฐ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑
และความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิด
ความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตตามประมวล
กฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ เป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ อันเป็นผล
เสียหายแก่รัฐ มิได้ก่อให้เกิดความเสียหายหรือกระทบกระเทือนต่อสิทธิและหน้าที่ของโจทก์
ซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรง หากโจทก์เห็นว่าจำเลยทำให้โจทก์และองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดในอำเภอได้รับความเสียหาย ก็ชอบที่จะร้องทุกข์กล่าวโทษต่อ
พนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีแก่จำเลย โจทก์ไม่ใช่ผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญามาตรา ๒ (๔) ประกอบพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและ
ประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา 5 วรรคหนึ่ง โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องคดีนี้

106

ผู้เสียหายในความผิดฐานโกงเจ้าหนี้

เจ้าหนี้ขณะที่มีการกระทำความผิด
(ขณะจำเลยโอนที่ดินเพื่อให้พ้นจากการบังคับคดี)
แม้ต่อมาเจ้าหนี้ได้โอนสิทธิเรียกร้องตาม
คำพิพากษาไปให้ผู้อื่นแล้วก็ยังคงเป็นผู้เสียหายใน
ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ได้ ฎีกาที่ 8782/2558

107

ผู้เสียหายในความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขัง

คำพิพากษาฎีกาที่ 3074/2562

โจทก์ทั้งเจ็ดบรรยายฟ้องว่า จำเลยทั้งหกร่วมกัน
หน่วงเหนี่ยวกักขังโจทก์ที่ 1 และที่ 2 ให้ปราศจากเสรีภาพ
ในร่างกาย ผลของการหน่วงเหนี่ยวกักขังมิได้เป็นเหตุให้เกิด
ความเสียหายแก่โจทก์ที่ 3 ถึงที่ 7 โจทก์ที่ 3 ถึงที่ 7 มิใช่
ผู้เสียหายในความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นให้
ปราศจากเสรีภาพในร่างกายและไม่มีอำนาจฟ้อง

108

ผู้เสียหายในความผิดฐานพรากผู้เยาว์

ความผิดฐานพรากผู้เยาว์ทั้งตาม ป.อ.มาตรา 317, 318 และ 319 กฎหมายมุ่งคุ้มครองอำนาจปกครองของ บิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล มิใช่ตัวผู้เยาว์ที่ถูกพราก ผู้เสียหายในความผิดดังกล่าวจึงได้แก่บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล ดังนี้ **ผู้ปกครองดูแล** แม้จะมีได้เป็นบิดามารดา หรือเป็นบิดาไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็เป็นผู้เสียหายได้ ฎีกาที่ 8420-8421/2558, 7238/2549

109

ผู้เสียหายในความผิดฐานหมิ่นประมาท

ความผิดฐานหมิ่นประมาทบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งอยู่ในกลุ่มบุคคล โดยไม่ได้เจาะจงว่าหมายถึงผู้ใดหรือจากถ้อยคำที่หมิ่นประมาทไม่อาจทราบว่าเป็นผู้ใด ผู้ที่อยู่ในกลุ่มนั้นคนใดคนหนึ่งไม่ใช่ผู้เสียหาย (ฎีกาที่ 1325/2548, 3954/2539)

แต่ถ้าเป็นการหมิ่นประมาททุกคนที่อยู่ในกลุ่มบุคคลนั้นคนใดคนหนึ่งเป็นผู้เสียหาย ฎีกา 448/2489, 295/2505 (ประชุมใหญ่)

110

(ต่อ)

นิติบุคคลเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานหมิ่นประมาทได้ สาขาของนิติบุคคลหรือศูนย์การศึกษาที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายก็ถือเป็นหน่วยงานหนึ่งของนิติบุคคลนั้น ดังนี้ การหมิ่นประมาทสาขาของนิติบุคคลหรือศูนย์การศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนถือเป็นการหมิ่นประมาทนิติบุคคลนั้น นิติบุคคลนั้นจึงเป็นผู้เสียหาย ฎีกาที่ 18162/2557

111

ผู้เสียหายในความผิดฐานต่อสู้เจ้าพนักงาน

ฎีกา 1943/2497 ความผิดฐานต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงาน เป็นการกระทำต่อเจ้าพนักงาน โจทก์มิใช่เจ้าพนักงานผู้ถูกจำเลยต่อสู้ขัดขวางไม่ใช่ผู้เสียหายที่จะมาฟ้องทางอาญา

112

คำพิพากษาฎีกาที่ 692/2561

ความผิดฐานต่อสู้อย่างผิดกฎหมายเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๘ มิใช่เป็นความผิดแต่เฉพาะตัวของเจ้าพนักงานคนใดคนหนึ่งในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันเท่านั้น หากมีการต่อสู้อย่างผิดกฎหมายจากคนร้ายเกิดขึ้น เจ้าพนักงานที่ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ในครั้งนั้นต่างต้องได้รับผลร้ายหรือผลกระทบยากลำบากจากการปฏิบัติงานที่ไม่สะดวกราบรื่นทั้งสิ้น จึงเป็นการกระทำต่อเจ้าพนักงานชุดที่ปฏิบัติหน้าที่ทุกคน

113

ผู้เสียหายในความผิดฐานเอาไป ซึ่งเอกสารของผู้อื่น

ฎีกาที่ 507/2542 จำเลยเป็นตัวแทนของคณะนายทหารประเทศเนเธอร์แลนด์ นำเช็ค 4 ฉบับไปชำระหนี้ให้แก่การสื่อสารแห่งประเทศไทย 3 ฉบับ และบริษัท ท. อีก 1 ฉบับ ซึ่งตราใบใดที่เช็คทั้งสี่ฉบับยังมิได้ส่งมอบให้แก่การสื่อสารฯ และบริษัท ท.

114

เช็คทั้งสี่ฉบับจึงยังไม่โอนไปยังการสื่อสาร
และบริษัท ท. คณะนายทหารดังกล่าวยังเป็น
เจ้าของเช็คทั้งฉบับและเป็นผู้ได้รับความเสียหาย
ในความผิดฐานเอาไปเสียซึ่งเอกสารของผู้อื่นตาม
ป.อ.มาตรา 188

115

ผู้เสียหายในความผิดตาม พ.ร.บ.การเลือกตั้ง

ฎีกาที่ 267/2557 โจทก์ร่วมเป็นผู้สมัครรับ
เลือกตั้งเช่นเดียวกับจำเลยการให้ทรัพย์สินเพื่อจูงใจ
ให้ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่จำเลยดังกล่าวมี
ผลกระทบต่อการเลือกตั้ง และมีผลเสียหายแก่โจทก์
ร่วม อาจทำให้โจทก์ร่วมซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง
ไม่ได้รับการเลือกตั้งโจทก์ร่วมจึงได้รับความเสียหาย

116

(ต่อ)

เนื่องจากการกระทำความผิดของจำเลยที่ 1 ตาม พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 135 ให้ถือว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เกิดขึ้นเป็นผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. ในเขตเลือกตั้งนั้น ดังนั้น โจทก์ร่วมจึงถือเป็นผู้เสียหายและมีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ตาม ป.วิ.อ.มาตรา 30

117

1.4 เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย

“ผู้เสียหายโดยนิตินัย” หมายถึง

1. ผู้ที่ไม่มีส่วนในการกระทำผิด หรือ
2. ผู้ที่ไม่สมัครใจให้เกิดความผิดนั้น หรือ
3. ผู้ที่ไม่มีการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

118

กรณีถือว่า มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด

ต่างฝ่ายต่างสมัครใจทะเลาะวิวาทกันแล้วเข้าทำร้ายร่างกายกัน
ไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยในความผิดต่อชีวิตและร่างกาย ฎีกาที่
3316/2554, 17584/255, 2367/2556, 8001 –8002/2560,
9174/2560, 1935/2561, 4870/2561)

หากเพียงแต่ใช้มือผลักจําเลยแล้วถามว่า “มึงจะทำอะไร”
ในทำนองห้ามปรามจําเลย โดยไม่ปรากฏว่ามีการทำร้ายหรือพุดจาโต้เถียงกัน
มิใช่กรณีที่สมัครใจทะเลาะวิวาทกับจําเลย ฎีกาที่ 8/2562

ต่างคนต่างประมาทในเหตุการณ์เดียวกัน ไม่เป็นผู้เสียหาย
โดยนิตินัย ฎีกาที่ 4461/2539, 5342/2549, 7128/2547,
7676/2561

119

หากผู้เสียหายซึ่งมิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยตาย ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน
สามีหรือภริยาจะจัดการแทนตามมาตรา 5(2) ไม่ได้เช่นกัน เรื่องนี้ ผู้ตายมี
ส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิดด้วยโดยสมัครใจเข้าทำร้ายด้วย จึงมิใช่
ผู้เสียหายโดยนิตินัย มารดาผู้ตายก็ไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้ตายตามมาตรา
5 (2) ฎีกาที่ 954/2502, 4876/2561, 4895/2561, 5475/2561,
6827-6828/2561, 7004/2561, 753/2561, 2239/2562,
2690/2562, 2818/2563, 1350/2563)

120

(ต่อ)

หญิงยินยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก ถือว่าหญิงนั้นมีส่วนในการกระทำผิดด้วย จึงไม่ใช่ผู้เสียหาย แม้หญิงนั้นตาย บิดาหญิงนั้นก็ไม่มีสิทธิที่จะฟ้องผู้ที่ทำให้หญิงนั้นแท้งลูกได้ ฎีกาที่ 954/2502

จำเลยกระทำความผิดโดยบันดาลโทสะเพราะถูกผู้ตาย หรือผู้เสียหายข่มเหงฯ ผู้ตายหรือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย ผู้เสียหายไม่มีสิทธิขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมและไม่มีสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกา และบุคคลตามมาตรา 5 ไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย ฎีกาที่ 10908/2556, 12480/2556

121

ผู้ให้ผู้อื่นกระทำความผิด ไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย ฎีกาที่ 481/2524

การที่ผู้กู้ยืมให้ผู้กู้คิดดอกเบี้ยเกินอัตรา ไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยตาม พ.ร.บ. ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ฎีกาที่ 1281/2503

หรือผู้ให้กู้ยืมให้ผู้กู้ดอกเบี้ยเกินอัตรา ไม่เป็นผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกงเงินที่ให้แก่ผู้ ฎีกาที่ 2358/2564

ทำนองเดียวกับให้เงินคนอื่นไปปล่อยกู้ดอกเบี้ยผิดกฎหมาย ฎีกาที่ 9776/2560, 12530/2556

แต่ถ้าผู้กู้ฟ้องผู้ให้กู้ในข้อหาฉ้อโกงซึ่งผู้กู้มิได้มีส่วนร่วมกระทำผิดด้วย ผู้กู้เป็นผู้เสียหายได้ ฎีกาที่ 6869/2541

หลอกลวงว่าจะขายธนบัตรปลอมให้เป็นความตกลงที่มีวัตถุประสงค์ผิดกฎหมายไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย (ฎ.771/2493)

122

ความผิดฐานกระทำชำเราเด็กหญิงอายุไม่เกิน 15 ปี ตาม ป.อ. มาตรา 277 วรรคแรก เป็นความผิดที่มีได้ค้ำประกันว่าเด็กหญิงนั้นจะยินยอมหรือไม่ ดังนี้แม้เด็กหญิงยินยอมก็ได้หมายความว่าเด็กหญิงนั้นมีส่วนในการกระทำความผิดเด็กหญิงนั้นจึงเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย ผู้แทนโดยชอบธรรมย่อมมีอำนาจจัดการแทน (ฎีกาที่ 4147/2550)

ต่างคนต่างด่าว่าอีกฝ่ายหนึ่งในการทะเลาะกัน ไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยในความผิดฐานหมิ่นประมาท (ฎีกาที่ 3745/2527) แต่ถ้าเป็นการกระทำคนละตอน ดังนี้ ต่างเป็นผู้เสียหายได้ (ฎีกาที่ 252/2518)

123

คำพิพากษาฎีกาที่ 5172/2557 การที่โจทก์ร่วมไปหาจำเลยที่ห้องพักซึ่งแม้จะเป็นการรบกวนการครอบครองห้องพักโดยปกติสุขของจำเลย แต่โจทก์ร่วมก็ไม่ได้บอกให้จำเลยกล่าวถ้อยคำอันเป็นการหมิ่นประมาทโจทก์ร่วม จึงไม่อาจถือได้ว่าโจทก์ร่วมมีส่วนร่วมหรือก่อให้เกิดการกระทำความผิดอันจะเป็นเหตุทำให้โจทก์ร่วมไม่ใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานหมิ่นประมาท

124

ฎีกาที่ 4114/2564 ในคดีอาญาที่ราษฎรเป็นโจทก์ การที่ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยตามคำฟ้องนั้น นอกจากโจทก์จะต้องนำสืบพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ให้ศาลเห็นโดยปราศจากข้อสงสัยว่า จำเลยกระทำความผิดตามคำฟ้องแล้ว ยังต้องได้ความว่าโจทก์เป็นผู้เสียหายที่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาด้วย

ป. ให้โจทก์ถือหุ้นบริษัทจำเลยที่ ๑ แทน ป. และหุ้นที่โจทก์ถือในบริษัทดังกล่าว **เป็นการถือแทน ป.** เท่านั้นโจทก์จึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยตามป.วิ.อ. มาตรา ๒๘ (๒) ประกอบมาตรา ๒ (๔) และ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ.๒๔๙๙ มาตรา ๔ และไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๑ และที่ 6 ที่ดำเนินการทำบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นโดยไม่ปรากฏชื่อโจทก์อยู่ในบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นดังกล่าว

125

การล่อให้ผู้อื่นกระทำความผิด

การแสวงหาพยานหลักฐานโดยล่อให้ผู้อื่นมากระทำความผิดโดยผู้นั้นมีได้มีเจตนากระทำความผิดมาก่อน ถือว่าผู้แสวงหาพยานหลักฐานก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิด ไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย **ฎีกาที่ 10510/2555, 4077/2549**

แต่ถ้าผู้กระทำความผิดมีเจตนากระทำความผิดอยู่ก่อนแล้ว ไม่ใช่เป็นการก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิด ยังถือว่าเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย **ฎีกาที่ 6523/2545**

ข้อตกลงที่มีวัตถุประสงค์ที่ผิดกฎหมาย **ฎีกาที่ 771/2543**

126

เดิมผู้ที่ไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย ไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้
ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 44/๑ ฎีกาที่ 17584/2555,
6300/2558, 6397/2557, 18586/2555,
17584/2555 ต้องไปฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเป็นคดีแพ่ง
ต่างหาก ฎีกาที่ 8794/2556

คำพิพากษาฎีกาที่ 17584/2555 ผู้ตายสมัครใจทะเลาะ
วิวาทกับจำเลย จ. มารดาของผู้ตายจึงไม่ใช่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย
ที่จะมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตาม
ป.วิ.อ.มาตรา 44/1 วรรคหนึ่ง

127

ต่อมามี คำพิพากษาฎีกาที่ 5400/2560 (ประชุมใหญ่) กลับหลัก
ฎีกาที่ 17584/2555 โดยวินิจฉัยว่า แม้ไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย ก็มีสิทธิยื่น
คำร้องขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรา 44/1 ได้ (ฎีกาที่
7602/2562, 76/2563, 1038/2563, 2818/2563 วินิจฉัยไว้ใน
ทำนองเดียวกัน)

แต่กรณีผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ หน่วยงานของรัฐต้นสังกัด
ต้องรับผิดชอบผู้เสียหาย ตาม พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.
2539 ผู้เสียหายไม่อาจค่าขอส่วนแบ่งมาในคำฟ้องอาญาได้ ฎีกาที่ 2322-
2323/2561

128

ข้อสังเกต ผู้เสียหายโดยนิตินัย (เพิ่มเติม)

กรณีต่างคนต่างมีการกระทำโดยประมาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 19300/2556 วินิจฉัยว่าเมื่อคำฟ้องของอัยการบรรยายว่าผู้ตายขับรถจักรยานยนต์ด้วยความประมาทด้วย โจทก์ร่วมทั้งสี่จึงต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในฟ้องว่า ผู้ตายมีส่วนประมาทด้วยผู้ตายจึงมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด เช่นนี้ ผู้ตายจึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย โจทก์ร่วมทั้งสี่ย่อมไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้ตายและยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ตาม ป.อ. มาตรา 5 (2) และมาตรา 30 (ฎีกาที่ 5342/2549 วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

129

ต่อมา มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9866/2560 (ประชุมใหญ่) วินิจฉัยต่างกัน

ผู้ตายเป็นผู้ที่ถูกทำให้ถึงแก่ความตายจากการกระทำความผิดอาญาของจำเลยที่ 1 แม้พนักงานอัยการโจทก์จะบรรยายฟ้องมาด้วยว่า ผู้ตายขับรถจักรยานยนต์ด้วยความเร็วสูงเกินสมควรจนไม่สามารถหยุดหรือชะลอความเร็วของรถให้ช้าลงพอที่จะขับหลบหลีกไม่ให้ชนรถคันอื่นที่จอดขวางอยู่ข้างหน้าได้ทัน ผู้ตายหาได้ใช้ความระมัดระวังในการขับรถให้เพียงพอไม่ เป็นเหตุให้รถชนท้ายรถยนต์ที่จอดอยู่ก็ตาม

130

(ต่อ)

แต่เมื่อผู้ตายถึงแก่ความตายไปก่อน ไม่ถูกพนักงานอัยการโจทก์ฟ้องเป็นจำเลย ในคดีอาญาด้วย ข้อเท็จจริงจึงยังไม่พอฟังว่าผู้ตายมีส่วนประมาทด้วย ผู้ตาย จึงเป็นผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4) โจทก์ทั้งสองซึ่งเป็นบุพการีของผู้ตายจึงเข้าจัดการแทนผู้เสียหายได้ตาม มาตรา 5 (2) การที่พนักงานอัยการ เป็นโจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 เป็นคดีอาญาฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่น ถึงแก่ความตาย ถือได้ว่าพนักงานอัยการฟ้องคดีแทนโจทก์ทั้งสองซึ่งเป็นบุพการี ของผู้ตายด้วย คดีนี้จึงเป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาตามความหมายแห่ง ป. วิ.อ. มาตรา 51 ในอันที่จะต้องใช้อายุความในทางอาญาที่ยาวกว่ามาใช้บังคับ แก่คดีตาม ป.พ.พ. มาตรา 448 วรรคสอง

131

(ต่อ)

และมีฎีกาที่ 6514/2562 วินิจฉัยว่า ผู้ร้องทั้งสองเป็นบิดามารดาของผู้ตาย ได้ยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์โดยอ้างว่าเป็นผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา 5(2), 30 และบรรยายในคำร้องว่า ผู้ร้องทั้งสองขอถือเอาคำฟ้อง บัญชีพยานและสรรพเอกสารใน คดีนี้เป็นของผู้ร้องทั้งสองด้วย เมื่อโจทก์ได้บรรยายฟ้องว่าผู้ตายขับรถจักรยานยนต์ด้วยความประมาทด้วย เช่นนี้ ผู้ร้องทั้งสองจึงต้องถือเอาข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำฟ้อง ของโจทก์ดังกล่าวด้วยว่าผู้ตายมีส่วนประมาทด้วย ผู้ตายจึงมีส่วนร่วมในการกระทำ ความผิด ผู้ตายจึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย ผู้ร้องทั้งสองไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้ตาย และไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 5(2), 30 โดยมีพักต้อง คำนึงว่าจำเลยประมาทหรือไม่ เพราะเป็นคนละส่วนคนละกรณีกัน

132

คำพิพากษาฎีกาที่ 1666/2562 วินิจฉัยว่า จำเลยเป็นฝ่ายไปเรียกเงินจากโจทก์เพื่อเป็นการตอบแทนในการไปวิ่งเต้นให้สามีโจทก์ได้รับพระราชทานอภัยโทษโดยโจทก์ไม่มีเจตนาตั้งแต่แรกที่จะวิ่งเต้นและจำเลยก็ไม่มีเจตนาที่จะไปวิ่งเต้นให้หรือรู้อยู่แล้วว่าไม่สามารถวิ่งเต้นได้อันเป็นการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือหลอกลวงโจทก์ ถือว่าโจทก์ได้รับความเสียหายเป็นพิเศษย่อมเป็นผู้เสียหายมีอำนาจฟ้องในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 143 ทั้งโจทก์ไม่มีเจตนาจะให้

133

จำเลยวิ่งเต้นแต่กระทำไปเพราะถูกจำเลยหลอกลวงถือไม่ได้ว่าโจทก์มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดโจทก์เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยมีสิทธินำคดีมาฟ้องได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 2744/2562 วินิจฉัยว่า โจทก์ร่วมซึ่งเป็นคนต่างด้าวในฐานะผู้ซื้อมีหน้าที่ต้องชำระราคาที่ดินส่วนที่เหลือให้แก่ ก. ตามสัญญา การที่โจทก์ร่วมโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากของจำเลยมีวัตถุประสงค์ให้จำเลยเป็นตัวแทนของโจทก์ร่วม

134

(ต่อ)

นำเงินจำนวนดังกล่าวไปชำระค่าที่ดินส่วนที่เหลืออยู่แก่ ก. โจทก์ระบุในคำฟ้องถึงการกระทำผิดของจำเลยว่าจำเลยได้รับมอบเงินของโจทก์รวมไว้ในครอบครองของจำเลย แล้วจำเลยไม่นำเงินจำนวนดังกล่าวไปชำระให้แก่ผู้ขาย แต่จำเลยเบียดบังเอาเงินนั้นไว้เป็นของตนเองโดยทุจริต ขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานยักยอก โจทก์ร่วมจึงเป็นผู้ได้รับความเสียหาย เนื่องจากการทำความผิดฐานใดฐานหนึ่งถือได้ว่าเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4)

135

ผู้เสียหายมอบเงินให้จำเลยนำไปให้เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บุตรของตนเข้ารับราชการโดยไม่ต้องสอบอันเป็นการหลอกลวงผู้เสียหาย ถือว่าผู้เสียหายใช้ให้จำเลยกระทำผิด ไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย ฎีกาที่1960/2534

136

(ต่อ)

แต่ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้เสียหายให้เงินจำเลยไปเพื่อให้จำเลย
นำไปให้เจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่เพื่อ
ช่วยให้เข้ารับราชการโดยไม่ต้องสอบ เช่นนี้ยังเป็น
ผู้เสียหายโดยนิตินัย ฎีกาที่ 4744/2537,
4005/2551, 4691/2547

แต่ถ้าผู้ถูกหลอกลวงมิได้กระทำความผิดใด ๆ ไม่
อาจถือได้ว่าร่วมกันนำสินบนไปให้เจ้าพนักงานเพื่อให้
ตนเองพ้นผิด ยังคงเป็นผู้เสียหายตามกฎหมาย ฎีกาที่
4212/2550

137

คำพิพากษาฎีกาที่ 2077/2560

โจทก์มอบเงิน 300,000 บาท ให้แก่จำเลย เพราะจำเลยอ้างว่าจะนำไปให้เจ้า
พนักงานตำรวจระดับพลตำรวจตรี 2 คน เพื่อช่วยเหลือให้บุตรสาวโจทก์สามารถสอบ
เข้ารับราชการตำรวจได้ ซึ่งโจทก์ย่อมจะต้องทราบดีว่าบุตรสาวโจทก์จะเข้ารับราชการ
ตำรวจได้ต้องผ่านการสอบคัดเลือก โดยการสอบคัดเลือกเป็นระเบียบแบบแผนของทาง
ราชการ ที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีคุณสมบัติสามารถสมัครสอบได้โดยเสรีและที่สำคัญการจัด
การสอบจะต้องยุติธรรมเพื่อที่ทางราชการจะได้คนมีความสามารถ อันจะเป็นประโยชน์ต่อ
ประเทศชาติและประชาชน หากมีการช่วยเหลือบุคคลใดบุคคลหนึ่งให้สามารถสอบผ่าน
แสดงว่ามีการกระทำความผิดเป็นการทุจริต เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบแบบแผนของ
ทางราชการ ถือได้ว่าโจทก์เป็นผู้ก่อให้เกิดจำเลยกระทำความผิด โจทก์จึงมิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย
ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4) โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง

138

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6046/2560

จำเลยที่ 1 กล่าวอ้างว่าสามารถช่วยบุคคลให้สอบเข้ารับราชการได้โดยมีนายหรือผู้บังคับบัญชาระดับสูงในกรมสามารถช่วยได้แต่ต้องเสียเงินค่าดำเนินการ พวกโจทก์ร่วมหลงเชื่อจึงมอบเงินงวดแรกให้แก่จำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 1 ไม่ได้บอกกว่านายหรือผู้บังคับบัญชาที่ใหญ่มากเป็นใคร ทำงานอะไร อยู่ที่ไหน ชื่อและตำแหน่งไหน ทั้งไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ 1 ได้นำเงินไปให้แก่ผู้บังคับบัญชาระดับสูงหรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการสอบคัดเลือกให้กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่โดยทุจริตและจำเลยที่ 1 จะนำเงินที่รับไว้้นไปให้เจ้าพนักงานคนใดก็ไม่ปรากฏในทางนำสืบของจำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 1 เบิกความเพียงว่าโอนเงินไปให้ ว. ซึ่งเปิดสถาบันตัวเตอรชื้อ อ. อยู่หน้ามหาวิทยาลัย ร. และอ้างว่ารู้จักผู้ใหญ่ในกรม สามารถช่วยเหลือได้...

139

(ต่อ)

จำเลยที่ 1 กล่าวอ้างเช่นนั้นต่อพวกโจทก์ร่วมและผู้เสียหายที่ 6 ที่ 7 ก็เพื่อต้องการเงินจากพวกโจทก์ร่วมและผู้เสียหายเท่านั้น จึงถือไม่ได้ว่าโจทก์ร่วมทั้งแปดและผู้เสียหายที่ 6 ที่ 7 ได้ร่วมกับจำเลยที่ 1 นำสินบนไปให้เจ้าพนักงานอันเป็นการใช้ให้จำเลยที่ 1 กระทำความผิด โจทก์ร่วมทั้งแปดและผู้เสียหายที่ 6 ที่ 7 จึงเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4) มีสิทธิร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีจำเลยที่ 1 ในความผิดตาม ป.อ. มาตรา 341 ได้ ส่วนความผิดตาม ป.อ. มาตรา 343 มิใช่ความผิดอันยอมความกันได้ตามมาตรา 348 พนักงานสอบสวนย่อมมีอำนาจสอบสวนตาม ป.วิ.อ. มาตรา 121 พนักงานอัยการโจทก์จึงมีอำนาจฟ้องและโจทก์ร่วมทั้งแปดขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการได้

140

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๖๘๒/๒๕๖๒

จำเลยบอกกับโจทก์ทั้งสามว่าสามารถช่วยเหลือให้เข้ารับราชการครู แม้จำเลยบอกว่าจะนำเงินไปมอบแก่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้มีการเปิดสอบภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ไม่ปรากฏว่าผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่กระทำการตามที่จำเลยกล่าวอ้างประกอบกับการเปิดสอบ

141

(ต่อ)

เพื่อให้เข้ารับราชการเป็นการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้ารับราชการตามปกติ การกระทำของจำเลยเป็นเพียงอุบายของจำเลยที่อ้างว่าจะใช้วิธีการดังกล่าวเพื่อช่วยเหลือโจทก์ทั้งสามให้เข้ารับราชการครูได้ตามที่จำเลยบอก โจทก์ทั้งสาม เมื่อไม่ปรากฏว่าโจทก์ทั้งสามให้เงินแก่จำเลยเพื่อให้จำเลยนำไปให้แก่เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ จึงไม่ถือว่าโจทก์ทั้งสามมีส่วนร่วมในการใช้ให้เจ้าพนักงานกระทำความผิด เมื่อโจทก์ทั้งสามได้รับความเสียหายจากการหลงเชื่อจำเลย โจทก์ทั้งสามย่อมเป็นผู้เสียหายตามกฎหมายมีอำนาจฟ้องในความผิดฐานฉ้อโกง

142

คำพิพากษาฎีกาที่ 335/256๓

พยานหลักฐานโจทก์และโจทก์ร่วมฟังได้ว่าจำเลยกับพวกอ้างว่าสามารถช่วยเหลือฝากโจทก์ร่วมเข้าทำงานรับราชการในองค์การบริหารส่วนตำบล หรือ เทศบาลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ได้อันเป็นความเท็จ ความจริงแล้วจำเลยกับพวกไม่สามารถช่วยเหลือฝากโจทก์ร่วมเข้าทำงานรับราชการในองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ตามที่กล่าวอ้างได้

143

(ต่อ)

โดยการหลอกลวงของจำเลยกับพวกเป็นเหตุให้โจทก์ร่วมหลงเชื่อว่าเป็นความจริงและมอบเงิน 550,000 บาท ให้จำเลยไปดำเนินการตามที่จำเลยกับพวกกล่าวอ้าง ถือว่าโจทก์ร่วมได้รับความเสียหายเป็นพิเศษจึงเป็นผู้เสียหายมีอำนาจฟ้องคดีในข้อหานี้ได้ ส่วนโจทก์ร่วมมอบเงิน 550,000 บาท ให้จำเลยไปนั้นล้วนเกิดขึ้นเพราะถูกจำเลยหลอกลวง ถือไม่ได้ว่าโจทก์ร่วมเป็นผู้ก่อให้เกิดจำเลยกระทำความผิด โจทก์ร่วมจึงเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยมีสิทธิร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยในความผิดฐานฉ้อโกงได้

144

(ต่อ)

แต่ถ้าหลอกลวงให้ผู้เสียหายเล่นการพนันเพื่อเอา
เงินจากผู้เสียหายเสียเองไม่ได้หลอกลวงให้ผู้เสียหาย
เข้าร่วมเล่นการพนันเพื่อต้มหรือหลอกลวงบุคคลอื่น
แล้ว ผู้เสียหายมิได้มีส่วนร่วมในการกระทำผิดฐาน
ฉ้อโกงด้วย เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย ฎีกาที่
5612/2556, 1335/2552, 3327/2532

แต่มีฎีกาที่ 3369/2556 วินิจฉัยไปอีกทาง
หนึ่ง

145

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ 8257/2561

ผู้เสียหายมอบเงินและทรัพย์สินให้แก่จำเลยกับพวกเพื่อเล่น
การพนันเป็นการตกหลุมพรางที่วางไว้ ถือไม่ได้ว่าผู้เสียหายร่วม
เล่นการพนันกับพวกจำเลยโดยไม่ได้รับอนุญาต ทั้งถือไม่ได้ว่า
ผู้เสียหายมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงอันจะ
เป็นการร่วมกับจำเลยกระทำความผิด ผู้เสียหายจึงเป็นผู้เสียหาย
โดยนิตินัยมีอำนาจร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนในความผิดฐาน
ร่วมกันฉ้อโกง และพนักงานอัยการโจทก์มีอำนาจฟ้องคดีนี้ได้

146

เรื่องของการมีภริยาน้อย บางเรื่องอาจเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย บางเรื่องอาจไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย

คำพิพากษาฎีกาที่ 6745/2562 โจทก์ร่วมมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาว และมีเพศสัมพันธ์กับจำเลยที่ 2 ทั้งที่โจทก์ร่วมมีภริยาอยู่แล้ว คงเป็นเรื่องที่โจทก์ร่วมไม่ซื่อตรงต่อภริยาอันเป็นการผิดศีลธรรมจรรยา แต่ข้อเท็จจริงหาได้ปรากฏว่าโจทก์ร่วมจงใจแสดงพฤติการณ์อย่างใดเพื่อให้เกิดแรงจูงใจหรือกระตุ้นให้จำเลยทั้งสองตัดสินใจลงมือกระทำความผิดไม่ กรณีไม่อาจถือได้ว่าโจทก์ร่วมมีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิดอันจะทำให้โจทก์ร่วมไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยในความผิดฐานร่วมกันกรโชกและริดเอาทรัพย์ของจำเลยทั้งสอง

147

คำพิพากษาฎีกาที่ 1931/2564 โจทก์ร่วมผิดสัญญาที่ตกลงไว้กับจำเลยโดยลักลอบไปพบ อ. ในที่เกิดเหตุเท่านั้น ซึ่งไม่เพียงพอที่จะถือว่าเป็นการข่มเหงจำเลยอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม โจทก์เป็นผู้ก่อให้เกิดจำเลยกระทำความผิดโดยเป็นฝ่ายผิดสัญญาที่ตกลงไว้กับจำเลยว่าจะไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับ อ. อีก โจทก์ร่วมจึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยสำหรับความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่น ตาม ป.วิ.อ มาตรา 2 (4)

148

ผู้ตายข้ามถนนได้สะพานลอยคนข้ามในสภาวะที่รถใช้ความเร็วสูงได้ ผู้ตายจึงมีส่วนประมาทด้วย ไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย ผู้ร้องแม้เป็นมารดาผู้ตาย ก็ไม่มีอำนาจจัดการแทนและไม่มีอำนาจเข้าเป็นโจทก์ร่วมได้ **(คำพิพากษาฎีกาที่ 7640/2550)**

149

คำพิพากษาฎีกาที่ 8001 – 8002/2560

ผู้ตายสมัครใจเข้าวิวาทต่อสู้กับจำเลยทั้งหก ผู้ตายจึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย พ. มารดาของผู้ตายย่อมไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้ตายซึ่งถูกทำร้ายถึงตาย พ. ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการในคดีส่วนอาญาและไม่มีสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกา

150

คำพิพากษาฎีกาที่ 9174/2560

ผู้ตายแสดงความไม่พอใจที่จำเลยที่ 1 สนับสนุนกับ พ. ซึ่งเป็นคนรักเก่า และผู้ตายพูดทำทนายจำเลยที่ 1 ก่อน หลังจากนั้นผู้ตายและจำเลยที่ 1 ชกต่อยกันเป็นกรณีที่ผู้ตายกับจำเลยที่ 1 สมัครใจวิวาทต่อสู้กัน ผู้ตายจึงไม่ใช่ผู้เสียหาย โดยนิตินัยที่ ส. บิดาผู้ตาย เด็กชาย น. และ ศ. บุตรทั้งสอง คนของผู้ตายจะร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ ได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4) และ ป.วิ.อ. มาตรา 30

151

คำพิพากษาฎีกาที่ 2052/2562

จำเลยกับผู้ตายโต้เถียงกันแล้ว ผู้ตายเดินออกจากร้านที่เกิดเหตุ จำเลยเดินตามหลังแล้วชักอาวุธปืนยิงผู้ตาย ถือไม่ได้ว่าผู้ตายสมัครใจวิวาท จึงเป็นผู้เสียหาย ผู้มีอำนาจจัดการแทนตาม ป.วิ.อ. มาตรา 5 (2) จัดการแทนผู้ตายได้

152

การที่โจทก์สมัครใจวิวาทกับมารดาจำเลย แม้โจทก์
จะไม่ใช่ผู้เสียหายในการดำเนินการคดีกับมารดาจำเลย
แต่โจทก์อาจเป็นผู้เสียดำเนินคดีแก่จำเลยซึ่งเป็นบุตรที่มาช่วย
มารดาตีทำร้ายโจทก์ในขณะโจทก์เพลียงพล้ำอยู่ได้
(คำพิพากษาฎีกาที่ **9045/2544**)

153

ผลประโยชน์ที่โจทก์ได้จากการขายสลากกินแบ่งรัฐบาลเกิน
ราคา เป็นการฝ่าฝืนมาตรา **39** แห่ง พ.ร.บ. สำนักงานสลาก ฯ
โจทก์จึงมิใช่ “ผู้เสียหายโดยนิตินัย” ที่จะฟ้องจำเลยผู้หลอกลวง
ฉ้อโกงให้โจทก์ขายสลาก ฯ เกินราคาแก่ตนได้ (คำพิพากษาฎีกาที่
577/2561)

154

ผลของการไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย

ผลของการไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย แยกออกเป็น 2 กรณี คือ

1. กรณีความผิดอันยอมความได้ผู้เสียหายยอมไม่อาจใช้สิทธิใด ๆ ตามกฎหมายได้เลย เช่น การร้องทุกข์ การฟ้องคดี การขอเข้าเป็นโจทก์ร่วม การอุทธรณ์ฎีกา (ฎ.287-288/2554) ฯลฯ และมีผลให้บุคคลตาม ป.วิ.อ. มาตรา 5 ไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายด้วย

รวมถึงอัยการไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้จำเลยคืนทรัพย์สินหรือชดใช้ราคาทรัพย์สินแทนผู้เสียหายได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 43 (ฎ.7326/2557) แต่ผู้เสียหายยังมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่ง ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 44/1 ได้ (ฎ.5400/2560 ป.)

155

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7326/2557 การที่ผู้เสียหายที่ 1 ถึงที่ 4 หลงเชื่อคำหลอกลวงของจำเลยที่ 1 จึงมอบเงินให้จำเลยที่ 1 เพื่อให้ช่วยเหลือบุคคลของตนเข้าเป็นเจ้าพนักงานตำรวจโดยไม่ต้องสอบอันเป็นการไม่ชอบ แสดงว่ามีเจตนาร้ายมุ่งหวังต่อผลประโยชน์อันเกิดจากการกระทำที่ไม่ชอบ ผู้เสียหายที่ 1 ถึงที่ 4 จึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยตามบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4) เป็นผลให้พนักงานอัยการโจทก์ไม่อาจร้องขอให้เรียกทรัพย์สินแทนผู้เสียหายที่ 1 ถึงที่ 4 ได้ตามที่ ป.วิ.อ. มาตรา 43 บัญญัติไว้

156

2. แต่สำหรับความผิดอันยอมความไม่ได้หรือความผิดต่อแผ่นดิน แม้ผู้เสียหายไม่มีสิทธิต่าง ๆ ดังกล่าว เช่นเดียวกับความผิดอันยอมความได้แต่ผู้เสียหายอาจกล่าวโทษให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนแล้วส่งให้พนักงานอัยการฟ้องคดีแทนได้ เพราะคดีความผิดอันยอมความไม่ได้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนได้โดยไม่ต้องมีคำร้องทุกข์ดังเช่นความผิดอันยอมความได้ (ป.วิ.อ.มาตรา 121 วรรคสอง)

157

กรณีการร้องทุกข์ การที่ผู้เสียหายที่มีใช้ผู้เสียหายโดยนิตินัยร้องทุกข์ในความผิดอันยอมความได้ แม้เจ้าพนักงานตำรวจรับคำร้องทุกข์และพนักงานสอบสวนทำการสอบสวน ก็เป็นการสอบสวนที่ไม่ชอบ พนักงานอัยการย่อมไม่มีอำนาจฟ้อง แต่ถ้าเป็นความผิดอันยอมความไม่ได้ก็ถือว่าคำร้องทุกข์ดังกล่าวเป็นคำกล่าวโทษได้ กรณีเช่นนี้พนักงานสอบสวนย่อมมีอำนาจสอบสวนและพนักงานอัยการย่อมมีอำนาจฟ้องได้ เพราะถือเป็นการดำเนินการแทนรัฐในการรักษาความสงบสุขของสังคม มิใช่ดำเนินการแทนผู้เสียหาย

158

คำพิพากษาศาลฎีกาใหม่ที่น่าสนใจเกี่ยวกับ

มาตรา ๒ (๔)

ฎ. 324/2568 เมื่อผู้ตายมีส่วนประมาท มิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยสำหรับความผิดข้อหากระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4) โจทก์ร่วมจึงไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้ตาย และไม่มีอำนาจเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 5 (2) และมาตรา 30 การที่ศาลล่างทั้งสองไม่ยกคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ของโจทก์ร่วมจึงไม่ชอบ ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 195 วรรคสอง ประกอบมาตรา 225 ดังนี้เมื่อโจทก์ร่วมไม่ใช่คู่ความในคดีอาญาจึงใช้สิทธิยื่นฎีกาไม่ได้ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยฎีกาในส่วนคดีอาญาของโจทก์ร่วม

159

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1394/2568 โจทก์และโจทก์ร่วมฟ้องว่า จำเลยกระทำความผิดฐานฆ่าผู้ตาย จำเลยให้การว่า จำเลยกระทำโดยบันดาลโทสะ เท่ากับจำเลยยอมรับว่าใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายถึงแก่ความตายตามฟ้องจริง แต่อ้างเหตุผลหย่อนโทษว่ากระทำความผิดโดยบันดาลโทสะ เมื่อโจทก์และโจทก์ร่วมนำพยานหลักฐานเข้าสืบเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยฐานฆ่าผู้อื่นแล้ว ภาระการพิสูจน์ในประเด็นที่ว่า จำเลยกระทำความผิดโดยบันดาลโทสะ ต้องตกแก่จำเลยที่ต้องนำพยานเข้าสืบพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนให้เห็นว่าผู้ตายข่มเหงจำเลยอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมอย่างไร ที่จะทำให้การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำโดยบันดาลโทสะตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 72 เมื่อพยานจำเลยไม่มีน้ำหนักให้รับฟังได้ จึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยบันดาลโทสะ ผู้ตายจึงเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(4)

160

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 53/2566 ผู้เสียหายในความผิดฐานเบิกความเท็จตาม ป.อ. มาตรา ๑๗๗ หาใช่จะมีแต่เฉพาะเจ้าพนักงานไม่ ราษฎรที่ได้รับความเสียหายโดยตรงเนื่องจากการกระทำ ความผิดย่อมเป็นผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) การที่จำเลยเบิกความเป็นพยานในคดีที่โจทก์ ร่วมเป็นผู้ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ ว.เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถและแต่งตั้งโจทก์ร่วมเป็นผู้พิทักษ์ โดยจำเลยเบิกความเป็นใจความว่า ว. มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ สามารถโต้ตอบมีเหตุผลและสามารถ ตัดสินใจด้วยตนเอง จำบุคคลใกล้ชิดและเรื่องราวต่างๆช่วยเหลือตนเองได้ ไม่ได้ป่วยเป็นโรคร้ายแรงและ ไม่มีอาการฟั่นเฟือนอันเป็นข้อสำคัญในคดีดังกล่าวย่อมมีผลกระทบต่อสิทธิหรือส่วนได้เสียของโจทก์ร่วม โดยตรง โจทก์ร่วมย่อมได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำของจำเลยในความผิดฐานเบิกความเท็จ โจทก์ร่วมจึงเป็นผู้เสียหายในคดีนี้โดยตรงและมีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ ในคดีนี้ได้

161

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๐๔/๒๕๖๖ แม้โจทก์ร่วมมีพฤติการณ์ในการ ชักชวนให้คนอื่นให้ไปลงทุนเช่นเดียวกับจำเลยที่ ๑ แต่ไม่ปรากฏว่าในขณะที่โจทก์ ร่วมชักชวนเพื่อนโจทก์ร่วมลงทุน โจทก์ร่วมทราบดีอยู่แล้วว่าไม่มีการลงทุน และการ ลงทุนนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างไร ทั้งทราบว่าจำเลยที่ ๑ ไม่สามารถให้ ผลตอบแทนได้ดังที่แสดงข้อความ และหลังจากโจทก์ร่วมทราบว่าจำเลยที่ ๑ หลอกลวงไม่สามารถให้ผลตอบแทน โจทก์ร่วมได้คืนเงินให้แก่เพื่อนที่โจทก์ร่วม ชักชวนให้ไปร่วมลงทุนไปบางส่วนแล้ว อีกทั้งไม่ปรากฏว่าโจทก์ร่วมสมคบคิดกับ จำเลยที่ ๑ เพื่อทำความผิด เช่นนี้ จะถือว่าโจทก์ร่วมมีส่วนร่วมในการกระทำ ความผิดไม่ได้ โจทก์ร่วมจึงเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยมีอำนาจร้องทุกข์ต่อพนักงาน สอบสวนและพนักงานอัยการ โจทก์ร่วมมีอำนาจฟ้อง

162

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 205/2565 สลากกินแบ่งรัฐบาลมีหมายเลข
หลักเป็นเกณฑ์ชี้ขาดในการถูกรางวัลสำคัญ การขายสลากเป็นชุดประกอบด้วย
หมายเลขหลักตรงกันหลายฉบับมักจะขายเกินราคาที่ระบุไว้หน้าสลาก คำเสนอใน
การซื้อขายสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นชุดอย่างน้อยจะต้องปรากฏหมายเลขหลักและ
ราคาที่จะซื้อขายอยู่ด้วย การที่โจทก์สั่งซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลเลขท้าย 2 ตัว
หมายเลข 66 จาก ร. ตามสำเนาแอปพลิเคชันไลน์ ไม่มีรายละเอียดชัดเจนเพียง
พอที่จะถือว่าเป็นคำเสนอได้ คงเป็นเพียงการแจ้งความประสงค์ของโจทก์ให้ ร. ทราบ
ว่าต้องการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลเลขท้าย 2 ตัว หมายเลข 66 เพื่อให้ ร. หาสลาก
กินแบ่งรัฐบาลที่มีหมายเลขดังกล่าวมาเสนอขายโจทก์

163

(ต่อ)

การที่ ร. ได้คัดเลือกสลากกินแบ่งรัฐบาลชุดที่มีเลขท้าย 2 ตัว
หมายเลข 66 แยกออกมาจากสลากกินแบ่งรัฐบาลฉบับอื่นเพื่อ
เตรียมไว้ขายให้โจทก์ ไม่ทำให้เกิดสัญญาซื้อขายสลากกินแบ่ง
รัฐบาล ระหว่างโจทก์กับ ร. อันจะทำให้กรรมสิทธิ์ในสลากกินแบ่ง
รัฐบาลตกเป็นของโจทก์ โจทก์ไม่ใช่เจ้าของสลากกินแบ่งรัฐบาลชุดที่
ถูกรางวัลที่หนึ่งที่จำเลยนำไปรับรางวัลโดยซื้อมาจาก ร. โจทก์จึง
ไม่ใช่ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา 2 (4)

164

คำพิพากษาฎีกาที่ 4770/2567

เงินที่โจทก์นำมาฝากเข้าบัญชีเงินฝากธนาคาร ท. ของโจทก์ อยู่ในความครอบครองของธนาคารตกเป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคาร ท. ซึ่งธนาคารผู้รับฝากย่อมมีสิทธิในการบริหารจัดการเงินฝากจำนวนดังกล่าว ธนาคารผู้รับฝากคงมีหน้าที่เพียงต้องคืนเงินฝากตามจำนวนที่โจทก์ซึ่งเป็นลูกค้านำเข้าฝากไว้เท่านั้น ธนาคารผู้รับฝากไม่จำเป็นต้องคืนเงินเป็นจำนวนอันเดียวกับที่โจทก์ฝากไว้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 672 การที่จำเลยปลอมใบถอนเงินแล้วนำไปถอนเงินออกจากบัญชีของโจทก์ที่ธนาคารผู้รับฝากและธนาคารผู้รับฝากได้เบิกถอนเงินจำนวน 51,833,234.67 บาทให้จำเลยไป เงินจำนวนดังกล่าวที่จำเลยรับไปจึงเป็นเงินของธนาคาร ท. ผู้รับฝาก มิใช่เงินของโจทก์ ธนาคาร ท. ผู้รับฝากจึงเป็นผู้เสียหายโดยตรง โจทก์จึงไม่ใช่ผู้เสียหายที่แท้จริงในความผิดฐานลักทรัพย์ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4) โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องในความผิดฐานลักทรัพย์และขอให้จำเลยคืนเงินตามฟ้อง

165

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๓๓/๒๕๖๗

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ว่า ผู้ร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการโดยขอถือเอาคำฟ้องและพยานหลักฐานทั้งปวงเป็นพยานหลักฐานของผู้ร้อง เท่ากับว่าผู้ร้องยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์โดยอาศัยสิทธิตามคำฟ้องของพนักงานอัยการ กรณีไม่อาจฟังข้อเท็จจริงเป็นอย่างอื่นนอกเหนือจากคำฟ้องได้

ฟ้องพนักงานอัยการโจทก์ระบุว่ากระทำความผิดของจำเลยเป็นการกระทำต่อทรัพย์มรดกของผู้ตาย มิได้กล่าวอ้างว่ากระทำความผิดต่อทรัพย์มรดกของบิดาผู้ร้องที่ผู้ตายครอบครองแทน ที่ผู้ร้องฎีกาอ้างว่าทรัพย์มรดกของผู้ตายมีส่วนของบิดาผู้ร้องรวมอยู่ด้วย และผู้ร้องเป็นทายาทผู้มีสิทธิรับทรัพย์มรดกในส่วนของบิดา จึงเป็นการนำข้อเท็จจริงมิใช่การกระทำทั้งหลายที่โจทก์อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิดและเป็นข้อที่ไม่ได้กล่าวมาในฟ้องมาขอให้ศาลฎีกาวินิจฉัย จึงเป็นฎีกาที่ไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๒๖๖ วรรคหนึ่ง ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

166

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๓๓/๒๕๖๗ (ต่อ)

ความผิดข้อหาเข้าถึงโดยมิชอบซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยเฉพาะและมาตรการนั้นมิได้มีไว้สำหรับตน ฟ้องโจทก์ระบุว่า บริษัทหลักทรัพย์ ช. จำกัด (มหาชน) เป็นผู้เสียหายผู้ร้องในฐานบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ตายไม่ใช่ผู้เสียหาย

ความผิดข้อหาใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบและข้อหาหลักทรัพย์ ฟ้องโจทก์ระบุว่า ผู้มีสิทธิได้รับมรดกของผู้ตายเป็นผู้เสียหาย เมื่อปรากฏก่อนคดีนี้ ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาถึงที่สุด วินิจฉัยว่า ผู้ตายทำพินัยกรรมแบบเขียนเองทั้งฉบับ โดยแสดงเจตนาชัดแจ้งด้วยการระบุตัวผู้ร้องเป็นทายาทผู้ถูกตัดมิได้รับมรดกตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๐๘ วรรคสอง คำพิพากษาย่อมผูกพันผู้ร้อง ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๕ ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕ ว่า ผู้ร้องไม่มีสิทธิได้รับมรดกของผู้ตาย การที่จำเลยจะใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ตายโอนเงินโดยมิชอบหรือหลักทรัพย์ของผู้มีสิทธิได้รับมรดกของผู้ตายหรือไม่ ย่อมไม่ทำให้ผู้ร้องได้รับความเสียหาย ผู้ร้องไม่ใช่ผู้เสียหาย ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) และไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ตามมาตรา ๓๐

167

คำพิพากษาฎีกาที่ 53/2566

ผู้เสียหายในความผิดฐานเบิกความเท็จ ตาม ป.อ. มาตรา ๔๗ นั้น หากจะมีแต่เฉพาะเจ้าพนักงานเท่านั้นไม่ ราษฎรที่ได้รับความเสียหายโดยตรงเนื่องจากการกระทำความผิดดังกล่าวก็เป็นผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔)

จำเลยเบิกความเป็นพยานในคดีที่โจทก์ร่วมคดีนี้เป็นผู้ร้องขอให้คำสั่งให้ ว. เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ และแต่งตั้งโจทก์ร่วมคดีนี้เป็นผู้พิทักษ์โดยจำเลยเบิกความเป็นใจความว่า ว. มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์สามารถโต้ตอบมีเหตุผลและสามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้ จำคุกตลอดชีวิตและเรื่องราวต่าง ๆ ได้ ช่วยเหลือตนเองได้ ไม่ได้ป่วยเป็นโรคร้ายแรง และไม่มีอาการฟั่นเฟือน อันเป็นข้อสำคัญในคดีดังกล่าว ย่อมมีผลกระทบต่อสิทธิหรือส่วนได้เสียของโจทก์ร่วมโดยตรง เช่นนี้โจทก์ร่วมย่อมได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำของจำเลยในความผิดฐานเบิกความเท็จ ดังนั้น โจทก์ร่วมจึงเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานเบิกความเท็จในคดีนี้โดยตรง และมีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการในคดีนี้ได้

168

คำพิพากษาฎีกา 210/2566

จำเลยยื่นคำร้องเพื่อให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีหนังสือรายงานต่อศาลเพื่อจับกุมและกักขังผู้มีชื่อซ้ำอีกครั้งหนึ่งแม้เหตุผลที่อ้างในคำร้องจะเป็นความเท็จ แต่ก็เป็นที่โจทก์กระทำต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีโดยตรง หาได้เกี่ยวข้องหรือกระทบกระเทือนถึงส่วนได้เสียใด ๆ ของโจทก์ ถือไม่ได้ว่าโจทก์ได้รับความเสียหายจากการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จของจำเลย โจทก์จึงไม่เป็นผู้เสียหายที่จะมีอำนาจฟ้องจำเลยในความผิดฐานแจ้งความเท็จ

โจทก์บรรยายฟ้องความผิดฐานแจ้งให้เจ้าพนักงานจับข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารราชการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้เป็นพยานหลักฐาน ตาม ป.อ. มาตรา ๒๖๗ แต่เพียงว่าจำเลยไปยื่นคำร้องต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีให้มีหนังสือรายงานต่อศาลเพื่อจับกุมและกักขังผู้มีชื่อโดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จหาได้บรรยายฟ้องว่าจำเลยแจ้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารราชการใด ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้เป็นพยานหลักฐานอย่างไร ฟ้องของโจทก์จึงเป็นฟ้องที่ขาดองค์ประกอบความผิดไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๑5๘ (๕)

169

คำพิพากษาฎีกา 3620/2566

ขณะเกิดเหตุโจทก์ดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ 10 (๑) สโมสรรัฐสภาไม่ได้เป็นนิติบุคคลที่อยู่ในหน้าที่ควบคุมดูแลของโจทก์และมิได้เป็นส่วนราชการในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรตามประกาศรัฐสภาโดยผู้จัดการสโมสรรัฐสภาและคณะกรรมการสโมสรรัฐสภามีอำนาจดูแลและจัดการบริหารทรัพย์สินของสโมสรรัฐสภา อนุมัติการจ่ายเงินของสโมสรรัฐสภา และจัดการซึ่งกิจการโดยทั่วไปของสโมสรรัฐสภา โจทก์มิได้เป็นคณะกรรมการสโมสรรัฐสภาหรือผู้จัดการสโมสรรัฐสภา

170

คำพิพากษาศาลฎีกา 3620/2566 (ต่อ)

จึงไม่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานหรือจัดการทรัพย์สินของสโมสรรัฐสภา คำสั่งแต่งตั้งให้จำเลยเป็นประธานกรรมการสโมสรรัฐสภาและผู้จัดการสโมสรจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ มิได้ก่อให้เกิดสิทธิแก่โจทก์ที่จะมีอำนาจเข้าบริหารกิจการและทรัพย์สินของสโมสรรัฐสภา โจทก์ในฐานะประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงไม่ใช่เจ้าของทรัพย์สินหรือเป็นผู้ครอบครองทรัพย์สินของสโมสรรัฐสภา การเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาหรือไม่ ต้องปรากฏข้อเท็จจริงโดยชัดแจ้งว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิด ทั้งการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการอันเป็นผลเสียหายแก่รัฐ รัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหาย มิได้ก่อให้เกิดความเสียหายหรือกระทบกระเทือนต่อสิทธิและหน้าที่ของโจทก์การกระทำความผิดของจำเลยที่โจทก์ฟ้องคดีนี้จึงเป็นการกระทำต่อรัฐซึ่งเป็นอำนาจของหน้าที่ของพนักงานอัยการที่จะฟ้องขอให้ลงโทษผู้กระทำความผิดดังกล่าวตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๘ (๑) โจทก์จึงไม่ใช่ผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (4) ไม่มีอำนาจฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๑๔๗, 151, 157, ๓๓๔ และ ๓๓๕

171

คำพิพากษาศาลฎีกา 1157/2566

สำนักงานจัดหางานจังหวัดมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปกล่าวโทษแก่จำเลยกับพวกเฉพาะในความผิดตาม พ.ร.บ.จัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๓๐, ๘๒, ๘๑ ตรี และพ้นจำอาภาศ อ. ผู้กล่าวหา ได้กล่าวโทษจำเลยในข้อหาดังกล่าวเท่านั้น กรณีจึงเท่ากับว่าโจทก์ร่วมที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้เสียหายไม่ได้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยในข้อหาพร้อมกันฉ้อโกง ซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ พนักงานสอบสวนย่อมไม่มีอำนาจสอบสวนในข้อหาดังกล่าวตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๒๑ พนักงานอัยการโจทก์ จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๒๐ และการที่โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยในข้อหาพร้อมกันฉ้อโกง ย่อมเป็นผลให้คำขอในส่วนแบ่งที่โจทก์ขอให้จำเลยคืนหรือใช้เงินแก่โจทก์ร่วมที่ ๑ ตกไปด้วย ประกอบกับ ป.วิ.อ. มาตรา ๔๓ และ พ.ร.บ.จัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2๕๒๘ มิได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการโจทก์มีสิทธิยื่นคำขอให้จำเลยคืนหรือใช้เงินในความผิดข้อหาพร้อมกันหลอกลวงผู้อื่นว่าสามารถทำงานในต่างประเทศได้ จึงต้องยกคำขอในส่วนแบ่งของโจทก์เสียด้วย

172

คำพิพากษาศาลฎีกา 1157/2566 (ต่อ)

พนักงานอัยการโจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยเฉพาะในความผิดตามพ.ร.บ.จัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๙๑ ตรี ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองประชาชนผู้หางาน รัฐจึงเป็นผู้เสียหายแต่เพียงผู้เดียวที่จะดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดได้ ผู้เสียหายที่ 1 และที่ 8 ซึ่งถูกจำเลยกับพวกร่วมกันหลอกลวงให้จ่ายเงินโดยไม่อาจหางานให้ทำได้ จึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยที่จะฟ้องจำเลยให้ต้องรับโทษตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) จึงไม่มีอำนาจขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๐

173

(ต่อ)

ป.วิ.อ. มาตรา 2 (7)

“คำร้องทุกข์” หมายความว่า การที่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่ามีผู้กระทำความผิดขึ้น จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตามซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย และการกล่าวหาเช่นนั้นได้กล่าวโดยมีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ

174

(ต่อ)

ป.วิ.อ. มาตรา 2 (8)

“คำกล่าวโทษ” หมายความว่า การที่บุคคลอื่น
ซึ่งไม่ใช่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่
ว่ามีบุคคลรู้ตัวหรือไม่ก็ดี ได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งขึ้น

175

คำพิพากษาฎีกาที่ 659-661/2567

พนักงานสอบสวนเสนอความเห็นว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด เป็นที่เข้าใจ
ได้ว่าในชั้นสอบสวนได้ตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกกล่าวหาแล้ว แต่พนักงานสอบสวนเห็นว่าการ
กระทำของผู้ถูกกล่าวหาไม่เป็นความผิดตามข้อกล่าวหา การที่พนักงานสอบสวนทำความเข้าใจ
ว่าควรสั่งไม่ฟ้องเสนอต่อพนักงานอัยการโดยไม่งดการสอบสวน เป็นการดำเนินการสอบสวน
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๐ (๒) และ ๑๔๒ วรรคสอง เกี่ยวกับ
ความผิดที่กล่าวหาในกรณีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิด

ฎีกาของจำเลยว่า จำเลยได้รับหมายเรียกจากพนักงานสอบสวนให้ไปรับทราบ
ข้อกล่าวหา จำเลยให้การต่อพนักงานสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้น อธิบดีอัยการภาค ๔ มีคำสั่งให้
นำตัวจำเลยไปฟ้องต่อศาลเป็นคดีนี้เป็นการออกคำสั่งที่ไม่ชอบ โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง

176

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 659-661/2567 (ต่อ)

จำเลยมิได้โต้แย้งคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ภาค ๔ ที่วินิจฉัยว่า อธิบดีอัยการภาค ๔ มีอำนาจสั่งให้พนักงานอัยการสั่งพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติม แจ้งข้อหา และสั่งฟ้องจำเลยต่อศาลเมื่อเห็นว่าการรวบรวมพยานหลักฐานและการสอบสวนเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๓ วรรคสอง (ก) ประกอบพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง และระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ๔๘ วรรคหนึ่ง ว่าไม่ถูกต้องหรือคลาดเคลื่อนอย่างไร และไม่ขัดด้วยกฎหมายประการใด ควรวินิจฉัยอย่างไรและด้วยเหตุผลใด เป็นฎีกาที่ไม่ขัดด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๑๖ วรรคหนึ่ง ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

177

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 659-661/2567 (ต่อ)

ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ พิพากษาแก้คำพิพากษาศาลชั้นต้นเป็นว่า การกระทำของจำเลยแต่ละสำนวนเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษฐานร่วมกันลักทรัพย์ที่มีโทษหนักที่สุด จำคุกสำนวนละ ๓ ปี ลดโทษสำนวนละหนึ่งในสาม คงจำคุกสำนวนละ ๒ ปี รวม ๓ กระทง เป็นจำคุก ๖ ปี โดยมีได้แก้ไขบทความผิด คงแก้แต่โทษจากเดิมที่ศาลชั้นต้นลงโทษจำคุก ๒ ปี เพียงกระทงเดียว เป็นจำคุกอีก ๒ กระทงกระทงละ ๒ ปี อันเป็นการแก้ไขเฉพาะโทษ เป็นเพียงแต่การแก้ไขเล็กน้อย เมื่อศาลอุทธรณ์ภาค ๔ ลงโทษแต่ละกระทงความผิดไม่เกิน ๕ ปี คดีต้องห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๘ วรรคแรก

178

คำพิพากษาฎีกาที่ 659-661/2567 (ต่อ)

ฎีกาของจำเลยทำนองว่า ความผิดตามฟ้องเมื่อไม่มีการร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจสอบสวน โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องคดีนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ แม้เป็นปัญหาข้อกฎหมายซึ่งไม่ต้องห้ามฎีกา แต่เป็นข้อกฎหมายที่ไม่เป็นสาระแก่คดีเพราะคดีทั้งสามสำนวนมีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ และข้อหาบุกรุกและลักทรัพย์ตามฟ้องมิใช่ความผิดอันยอมความได้ที่ต้องมีการร้องทุกข์ ก่อนภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดส่วนการกล่าวโทษนั้นแม้ไม่ใช่ผู้เสียหายก็สามารถกล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ว่ามีบุคคลกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๘) ดังนี้ ข้อกฎหมายที่จำเลยฎีกา ไม่มีผลต่ออำนาจฟ้องของโจทก์

179

คำพิพากษาฎีกาที่ 659-661/2567 (ต่อ)

ฎีกาของจำเลยที่โต้แย้งการพิจารณาของศาลชั้นต้นต้นที่ไม่ทำแผนที่พิพาท และงดสืบพยานจำเลย เป็นการโต้แย้งดุลพินิจการพิจารณาคดีของศาลชั้นต้นที่เห็นว่าไม่จำเป็นต้องทำแผนที่พิพาท และจำเลยมีพฤติการณ์ประวิงคดี จึงมีคำสั่งให้งดสืบพยานจำเลยเลยเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามมิให้จำเลยฎีกา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๘ วรรคแรก เช่นกัน

180

คำพิพากษาฎีกาใหม่ที่น่าสนใจ เกี่ยวกับมาตรา ๒ (๗)

คำพิพากษาฎีกาที่ 9/2567

ตามสำเนารายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีระบุว่าบริษัท ช. จำกัด โจทก์ มอบอำนาจให้ ท. แจ้งความร้องทุกข์ดำเนินคดีแก่บริษัท จ. จำเลยที่ 1 ในความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คจนคดีถึงที่สุดเท่านั้น มิได้ระบุให้ร้องทุกข์ดำเนินคดีแก่จำเลยที่ 2 หรือผู้ร่วมกระทำความผิด และไม่มีหลักฐานว่าโจทก์ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเพื่อให้ดำเนินคดีแก่จำเลยที่ 2 การที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 2 ในความผิดอันยอมความได้เกินสามเดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด ฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ 2 ขาดอายุความ

181

คำพิพากษาฎีกาที่ 822/2566

บันทึกประจำวันเกี่ยวกับคดีได้ความว่าโจทก์ไปร้องทุกข์เรื่องที่เพจเฟซบุ๊กใช้ชื่อว่า "สมัครงานสอบราชการ" ได้นำข้อความไปโพสต์ว่า"ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนดัง จ.ร้อยเอ็ด เตือนชี้เด็กนักเรียนที่บุกถามคณะครูในไลน์โรงเรียนกรณีไว้ทรงผม ป่วยทางจิต" ทำให้มีคนเข้าไปแสดงความคิดเห็นจำนวนมากในทางที่ไม่เป็นจริง หยาบคายและรุนแรง และข้อความดังกล่าวทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียงความเป็นครูที่สะสมความดีมาเกือบ ๓๐ ปี โจทก์จึงมาร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ทั้งหมด ดังนี้ การร้องทุกข์ดังกล่าวเป็นการแจ้งว่ามีผู้กระทำความผิดขึ้น ซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์

182

คำพิพากษาฎีกาที่ 822/2566 (ต่อ)

และถ้อยคำที่โจทก์ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดนั้น ถือได้ว่ามีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดทุกคนต้องรับโทษ บันทึกลับประจำวันเกี่ยวกับคดีจึงถือเป็นคำร้องทุกข์ตามบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๗) แล้วเมื่อโจทก์ร้องทุกข์ภายใน ๓ เดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดคดีโจทก์จึงไม่ขาดอายุความตาม ป.อ. มาตรา ๙๖ และสิทธินำคดีอาญาฟ้องของโจทก์ยังไม่ระงับไป ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๖)

183

ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย (มาตรา 4, 5, 6)

ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 3 ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย ตามมาตรา 4,5 และ 6 มีอำนาจ

1. ร้องทุกข์
2. เป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา หรือเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ

184

3. เป็นโจทก์ฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา

4. ถอนฟ้องคดีอาญาหรือคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา

5. ยอมความในคดีความผิดต่อส่วนตัว

185

ข้อสังเกต

1. บุคคลตามมาตรา 4, 5, 6 จะมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายได้ จะต้องปรากฏว่าผู้เสียหายตามมาตรา 2 (4) เป็นผู้เสียหายที่แท้จริงเท่านั้น หากไม่ใช่ผู้เสียหายที่แท้จริง เช่น ไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย บุคคลตามมาตรา 4, 5, 6 ย่อมไม่มีอำนาจจัดการแทน (ฎีกาที่ 2367/2556, 3391/2559, 1351/2559)

186

2. บุคคลตามมาตรา 4, 5, 6 ย่อมมีอำนาจ
จัดการแทนผู้เสียหายที่แท้จริงตามมาตรา 3
โดยไม่ต้องมีการมอบอำนาจกันแต่ประการใด
ทั้งนี้ มาตรา 4, 5, 6 ไม่ใช่การมอบอำนาจ
ให้ฟ้องคดี แต่เป็นการมีอำนาจจัดการแทน
ผู้เสียหายโดยผลของกฎหมาย

187

3. อำนาจจัดการแทนของบุคคล
ตามมาตรา 4, 5, 6 อยู่ในมาตรา 3
แต่ถ้าเป็นการมอบอำนาจให้ดำเนินคดี
แทน ผู้ได้รับมอบอำนาจจะมีอำนาจแค่ไหน
เพียงใดต้องระบุไว้ในใบมอบอำนาจให้ชัดเจน

188

4. การมอบอำนาจให้ดำเนินคดีแทนนั้น
ไม่ใช่กรณีของมาตรา 4 , 5 , 6
ดังนั้น ไม่ว่าใครก็ตาม ก็สามารถ
เป็นผู้ดำเนินคดีแทนผู้เสียหายได้

189

หญิงมีสามี (มาตรา 4)

ในคดีอาญา ผู้เสียหายเป็นหญิงมีสามี หญิงมี
สามีมีสิทธิฟ้องคดีได้เอง โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจาก
สามีก่อน (มาตรา 4 วรรคหนึ่ง) ภายใต้บังคับแห่ง
มาตรา 5 (2) สามีมีสิทธิฟ้องคดีอาญาแทนภริยาได้
โดยได้รับอนุญาตโดยชัดแจ้งจากภริยา (มาตรา 4
วรรคสอง)

190

ที่มาตรา 4 วรรคสอง บัญญัติว่าภายใต้บังคับแห่ง
มาตรา 5 (2) หมายถึงกรณีภริยาถูกทำร้ายถึงตาย
หรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจัดการเองได้ ก็ต้องบังคับ
ตามบทบัญญัติดังกล่าว กล่าวคือสามีมีอำนาจจัดการ
แทนได้ โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากภริยาก่อน

191

สามีภริยาตามมาตรา 4 นี้ ต้องเป็นสามีภริยา
กันโดยชอบด้วยกฎหมายด้วย และการอนุญาตให้สามี
ฟ้องคดีอาญาแทนตามมาตรา 4 วรรคสอง กฎหมาย
ไม่ได้กำหนดแบบไว้ จึงอาจอนุญาตด้วยวาจาหรือทำ
เป็นหนังสือเสนอต่อศาลพร้อมคำฟ้องก็ได้

192

ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย (มาตรา ๕)

ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายตาม มาตรา 5 มี 3 กรณี คือ

- (1) ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาลเฉพาะแต่ในความผิดซึ่งได้กระทำต่อผู้เยาว์ หรือผู้ไร้ความสามารถซึ่งอยู่ในความดูแล (มาตรา 5 (1))
- (2) ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยาเฉพาะแต่ในความผิดอาญาซึ่งผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้ (มาตรา 5 (2))
- (3) ผู้จัดการหรือผู้แทนอื่น ๆ ของนิติบุคคลเฉพาะความผิดซึ่งกระทำลงแก่นิติบุคคลนั้น (มาตรา 5 (3))

193

หลักเกณฑ์ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

มาตรา ๕ (๑)

ตามมาตรา 5 (1) ให้ผู้แทนโดยชอบธรรมมีอำนาจจัดการแทนผู้เยาว์ในความผิดซึ่งได้กระทำต่อผู้เยาว์

ผู้แทนโดยชอบธรรม ได้แก่ บิดามารดาซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ ผู้ปกครองที่ศาลตั้ง (ป.พ.พ.มาตรา 1585) และผู้รับบุตรบุญธรรมเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของบุตรบุญธรรมผู้เยาว์ ขณะเดียวกันบิดามารดาผู้ให้กำเนิดหมดอำนาจปกครองนับแต่วันที่เด็กเป็นบุตรบุญธรรม (มาตรา 1598/28)

194

❖ กรณีบิดาจะต้องเป็นบิดาโดยชอบด้วย
กฎหมายของผู้เยาว์ด้วย จึงจะถือว่าเป็น
ผู้แทนโดยชอบธรรม ไม่ถือหลักสายโลหิต
ฎีกาที่ 2882/2527, 6306/2545

195

คำพิพากษาฎีกาที่ 3268/2564

การวินิจฉัยความเป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองแล้วตาม
ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๒๗ ประกอบด้วยข้อเท็จจริง ๒ ส่วน ส่วนแรกคือ
ข้อเท็จจริงที่ว่าโจทก์เป็นบุตรของเจ้ามรดก และส่วนที่สองคือ
ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติการณ์ของเจ้ามรดกที่รับรองว่าโจทก์เป็นบุตร
ของตน อาทิ เจ้ามรดกเป็นผู้แจ้งเกิดให้แก่โจทก์ว่าโจทก์เป็นบุตรของ
ตน เจ้ามรดกยอมให้โจทก์ใช้ชื่อสกุล หรือเจ้ามรดกให้การอุปการะ
เลี้ยงดูหรือส่งเสียให้การศึกษา ตลอดจนแนะนำและแสดงออกแก่
บุคคลทั่วไปอย่างเปิดเผยว่าโจทก์เป็นบุตร

196

(ต่อ)

บ. ไม่เคยมีพฤติการณ์ที่รับรองว่าโจทก์เป็นบุตรของตนมาก่อน โจทก์ไม่เป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองแล้ว อันจะทำให้โจทก์เป็นทายาทโดยธรรมผู้มีสิทธิได้รับมรดกของ บ. ในฐานะผู้สืบสันดานตาม ป.พ.พ.มาตรา ๑๖๒๙ (๑) ประกอบมาตรา ๑๖๒๗ โจทก์จึงไม่ใช่ผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับการยกยอกทรัพย์มรดก ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) จ.มารดาผู้แทนโดยชอบธรรมของโจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องคดีและจัดการแทนโจทก์ ตามป.วิ.อ. มาตรา ๕ (๑) ประกอบมาตรา ๓ (๒) ปัญหาเรื่องอำนาจฟ้องเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้าง ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสองประกอบมาตรา ๒๒๕

197

แต่สำหรับความผิดฐานพรากผู้เยาว์ เป็นความผิดที่กระทำต่ออำนาจปกครองของบิดามารดา หรือผู้ปกครองหรือต่อผู้ดูแล บิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่อุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ นับเป็นผู้ดูแล หรือผู้ปกครองบุตรผู้เยาว์ จึงเป็นผู้เสียหายเอง โดยตรงตามมาตรา 2(4) ฎีกาที่ 8420-8421/2558, 5989/2548

198

ตามมาตรา ๕(๑) ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายที่เป็นผู้ไร้ความสามารถ คือ ผู้อนุบาล ดังนั้น ผู้ไร้ความสามารถตามมาตรา 5(1) จึงน่าจะต้องเป็นกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ และแต่งตั้งผู้อนุบาลแล้ว ส่วนกรณีผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลวิกลจริตที่ศาลยังไม่ได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถย่อมไม่มีผู้อนุบาลจัดการแทนตามมาตรา 5(1) นี้ แต่ญาติของผู้นั้นหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องอาจร้องขอให้ตั้งตนเป็นผู้แทนเฉพาะคดีตามมาตรา 6 ได้

199

ข้อสังเกต อ.ธานีศ เกศวพิทักษ์

ความหมายของคำว่า “ผู้ไร้ความสามารถ” และ “ผู้อนุบาล” ตามมาตรา ๕ (๑)

ความหมายของคำว่า “ผู้ไร้ความสามารถ” คำว่า “ผู้ไร้ความสามารถ” ตามมาตรา ๕ (1) นั้น มีข้อสังเกตว่า กฎหมายมิได้ใช้คำว่า “คนไร้ความสามารถ” ดังที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา 28 แสดงให้เห็นว่า มาตรา ๕ (๑) มุ่งหมายให้มีความหมายกว้างเพื่อให้ครอบคลุมทั้งกรณีที่บุคคลวิกลจริตนั้นศาลได้มีคำสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 28 แล้ว และบุคคลวิกลจริตที่ศาลยังมิได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถด้วย แต่ไม่มีความหมายครอบคลุมถึงคนเสมือนไร้ความสามารถ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 32

200

❖ กรณีผู้เสมือนไร้ความสามารถ ต้องฟ้องคดี
เองโดยได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์ ผู้
พิทักษ์ไม่มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้เสมือนไร้
ความสามารถ ฎีกาที่ 90๕/2523 ,
13652/2558

201

❖ กรณีผู้เยาว์จะฟ้องคดีอาญาเองไม่ได้ แม้จะได้รับความ
ยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมก็ตาม ฎีกาที่ 563/2517 ,
631/2538 การที่ผู้เยาว์ซึ่งเป็นผู้เสียหายฟ้องคดีเอง หรือ
ยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ เป็น
ข้อบกพร่องเรื่องความสามารถตาม ป.วิ.พ. มาตรา 56
ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา 6 และ 15 ซึ่งศาลต้องสั่งให้แก้ไข
ข้อบกพร่องตาม ป.วิ.พ. มาตรา 56 บรรคสี่ เสียก่อนจะยก
ฟ้องหรือยกคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ไม่ได้ ฎีกาที่
6475/2537

202

ถ้าในระหว่างพิจารณาคดี ผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะ ก็ไม่มีความจำเป็นและไม่มีเหตุที่ศาลจะต้องมีคำสั่งให้แก้ไขข้อบกพร่องในเรื่องความสามารถของผู้เยาว์อีก ฎีกาที่ 7238/2549

แต่การร้องทุกข์ ผู้เยาว์ซึ่งเป็นผู้เสียหายมีอายุพอสมควรสามารถรู้ผิดชอบได้ตามสมควร มีสิทธิร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องให้ผู้แทนโดยชอบธรรมจัดการแทนหรือให้ความยินยอมก่อน ฎีกาที่ 3915/2551, 214/2494, 1982/2494, 1641/2514 อย่างไรก็ตาม แม้ผู้เยาว์มีอายุพอสมควรแล้ว แต่เมื่อยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผู้แทนโดยชอบธรรมยังคงมีอำนาจจัดการแทนผู้เยาว์ได้เช่นกัน ฎีกาที่ 2651/2557

203

สำหรับการถอนคำร้องทุกข์ ผู้แทนโดยชอบธรรมมีอำนาจถอนคำร้องทุกข์แทนผู้เยาว์ได้ แต่ถ้าผู้เยาว์ซึ่งมีอายุมากพอที่จะเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ และสามารถปกป้องสิทธิในทางคดีของตนเองได้ตามสมควร ศาลฎีกาวางหลักว่าผู้แทนโดยชอบธรรมจะถอนคำร้องทุกข์ให้ขัดต่อความประสงค์ของผู้เยาว์ไม่ได้ การถอนคำร้องทุกข์ที่ฝ่าฝืนความประสงค์ของผู้เยาว์ไม่ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ ดูฎีกาที่ 214/2494 (ประชุมใหญ่), 793/2557

204

ความผิดฐานกระทำชำเราเด็กหญิงอายุไม่เกิน 15 ปี ตาม ป.อ. มาตรา 277 วรรคแรก เป็นความผิดที่มีได้ค้ำึงว่าเด็กหญิงนั้นจะยินยอมหรือไม่ ดังนั้น แม้เด็กหญิงจะยินยอม ก็ได้หมายความว่าเด็กหญิงนั้นมีส่วนในการกระทำความผิด เด็กหญิงนั้นจึงเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานนี้ ผู้แทนโดยชอบธรรมย่อมมีอำนาจจัดการแทน ฎีกาที่ 4147/2550, 9797/2560, 3554/2561, 173/2564

205

คำพิพากษาศาลฎีกาใหม่ที่น่าสนใจเกี่ยวกับ มาตรา ๕ (๑)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๒๑๗/๒๕๖๕

โจทก์ร่วมอายุ ๑๐ ปีเศษ ถูกจำเลยล่อลวงละเมิดทางเพศ บิดาโจทก์ร่วมหย่าขาดกับมารดาโดยให้มารดาเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง โจทก์ร่วมจึงไม่ใช่ผู้แทนโดยชอบธรรมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓ และมาตรา ๕(๑)

206

คำพิพากษาฎีกาที่ 1288/2564 ในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ผู้เสียหายที่ ๒ กับจำเลยทั้งสองเจรจาตกลงเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทน โดยจำเลยทั้งสองตกลงชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายที่ ๒ และผู้เสียหายที่ ๒ แถลงว่าหากจำเลยทั้งสองชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามที่ตกลงกันก็ไม่ติดใจดำเนินคดีแก่จำเลยทั้งสองทั้งทางแพ่งและทางอาญาต่อไป ตามรายงานกระบวนการพิจารณา และจำเลยทั้งสองได้ปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าวแล้วตามคำร้องขอวางเงินเพื่อบรรเทาผลร้ายให้แก่ผู้เสียหายทั้งสอง ถือเป็นกรณีที่ผู้เสียหายที่ ๒ ซึ่งเป็นบิดาของผู้เสียหายที่ ๑ ได้ยอมความแทนผู้เสียหายที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้เยาว์แล้ว อันเป็นการยอมความกันตามกฎหมายตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓ (๕) และมาตรา ๕ (๑)

207

(ต่อ)

เมื่อความผิดฐานร่วมกันหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่นให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกายตาม ป.อ. มาตรา 310 วรรคแรก เป็นความผิดอันยอมความได้ตาม ป.อ. มาตรา 321 สิทธินำคดีอาญามาฟ้องในความผิดฐานดังกล่าวจึงระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๒) ปัญหานี้เป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกายกขึ้นวินิจฉัยเองได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ และเนื่องจากเป็นเหตุลักษณะคดี ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจพิพากษาลงโทษจนถึงจำเลยที่ ๑ ซึ่งมีได้ฎีกาด้วยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ ประกอบมาตรา ๒๒๕

208

(ต่อ)

แต่มี คำพิพากษาฎีกาที่ 4903/2565 วินิจฉัยว่า การถอนคำร้องทุกข์อันจะเป็นเหตุให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (2) ต้องเป็นการถอนคำร้องทุกข์โดยชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น เมื่อสิทธิถอนคำร้องทุกข์ในความผิดฐานยักยอกถือเป็นสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สิน การที่ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหนองบัวลำภูมีคำสั่งตั้ง น. เป็นผู้ปกครองของผู้เสียหายทั้งสาม และให้ตั้งผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดหนองบัวลำภูเป็นผู้กำกับการปกครองในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้เสียหายทั้งสาม

209

(ต่อ)

แต่ น. กลับเข้าทำบันทึกข้อตกลงซึ่งมีข้อความว่า ผู้ปกครองผู้เสียหายทั้งสามถอนคำร้องทุกข์คดีนี้ อันเป็นการทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้เสียหายทั้งสามซึ่งเป็นผู้เยาว์ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดหนองบัวลำภูจึงเป็นการไม่ชอบ การแสดงเจตนาตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าวจึงถือไม่ได้ว่าเป็นการแสดงเจตนาถอนคำร้องทุกข์โดยถูกต้อง ตามกฎหมาย นอกจากนี้การที่ น. ทำบันทึกข้อตกลงดังกล่าวอันมีลักษณะเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหนองบัวลำภู จึงเป็นการไม่ชอบด้วย ป.พ.พ. มาตรา 1574 (12) ถือไม่ได้ว่าเป็นการยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์จึงไม่ระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (2)

ข้อสังเกต ตามฎีกาที่ 4903/2565 นี้เป็นเรื่องยอมความในความผิดฐานยักยอกซึ่งต่างจาก ฎีกาที่ 1288/2564 ซึ่งเป็นเรื่องยอมความในความผิดฐานฐานร่วมกันหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่นให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกาย

210

คำพิพากษาศาลฎีกาใหม่ที่น่าสนใจเกี่ยวกับ

มาตรา ๕

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2101/2567 โจทก์ร่วมซึ่งเป็นบิดาของ น. ผู้ตายถึงแก่ความตาย จ. ซึ่งเป็นมารดาในฐานะบุพการีของผู้ตายยื่นคำร้องขอเข้าแทนที่โจทก์ร่วมเดิม ถือได้ว่า จ. ประสงค์ขอใช้สิทธิของตนที่มีอยู่เดิมตั้งแต่แรกในฐานะผู้มีอำนาจจัดการแทนด้วยอีกคนหนึ่งเช่นเดียวกับโจทก์ร่วม ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 5 (2) ถือว่า จ. เข้าสืบทอดตำแหน่ง ร. โจทก์ร่วม คำสั่งศาลชั้นต้นอนุญาตให้ จ. เข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการและรับอุทธรณ์ของ จ. โจทก์ร่วมไว้พิจารณา ขอบด้วยกฎหมาย

211

มาตรา ๕ (๒)

คำพิพากษาศาลฎีกาใหม่ที่น่าสนใจ เกี่ยวกับมาตรา ๕ (๒)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๐๑/๒๕๖๗

โจทก์ร่วมซึ่งเป็นบิดาของ น. ผู้ตายถึงแก่ความตาย จ. ซึ่งเป็นมารดาในฐานะบุพการีของผู้ตายยื่นคำร้องขอเข้าแทนที่โจทก์ร่วมเดิมถือได้ว่า จ. ประสงค์ขอใช้สิทธิของตนที่มีอยู่เดิมตั้งแต่แรกในฐานะผู้มีอำนาจจัดการแทนด้วยอีกคนหนึ่งเช่นเดียวกับโจทก์ร่วม ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๕ (๒) ถือว่า จ. เข้าสืบทอดตำแหน่ง ร. โจทก์ร่วม คำสั่งศาลชั้นต้นอนุญาตให้ จ. เข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการและรับอุทธรณ์ของ จ. โจทก์ร่วมไว้พิจารณาขอบด้วยกฎหมาย

212

คำพิพากษาฎีกาที่ 330/2566

การใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๔๔/๑ เป็นการใช้สิทธิในทางแพ่งต้องพิจารณาจากสิทธิในทางแพ่งไม่ใช่กรณีที่จะนำความหมายของคำว่า ผู้เสียหายในทางอาญา เหมือนดังเช่นกรณีผู้เสียหายยื่นคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๓๐ ซึ่งจะต้องพิจารณาด้วยว่าเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยหรือเป็นผู้มีอำนาจจัดการแทนตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๕ (๒) หรือไม่ การตีความคำว่าเสียหาย" ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๔/๑ จึงไม่ต้องถือตามความหมายเช่นเดียวกับ ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) ทั้งนี้เป็นไปตาม มาตรา ๑ ที่บัญญัติว่า "ในประมวลกฎหมายนี้ ถ้าคำใดมีคำอธิบายไว้แล้ว ให้ถือตามความหมายดังได้อธิบายไว้ เว้นแต่ข้อความในตัวเองจะขัดกับคำอธิบายนั้น"

213

คำพิพากษาฎีกาที่ 330/2566 (ต่อ)

คดีส่วนอาญารับฟังได้ว่าจำเลยใช้อาวุธมีดฟันและแทงผู้ตายจนถึงแก่ความตายนั้น ไม่ใช่เป็นการกระทำโดยป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย จึงเป็นการกระทำละเมิด ผู้ร้องมีพยานหลักฐานมาแสดงยืนยันว่าผู้ตายมีภริยาแต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสและไม่มีบุตรด้วยกัน บิดามารดาของผู้ตายถึงแก่ความตายไปแล้ว ผู้ร้องเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับผู้ตาย จึงเป็นทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกแต่เพียงผู้เดียวตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๖2๙ (๓) และ ๑๖๓๓ และเป็นผู้มีอำนาจและตกอยู่ในหน้าที่ต้องจัดการศพของผู้ตายตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑649 วรรคสอง ได้ออกค่าใช้จ่ายในการจัดงานศพผู้ตาย ผู้ร้องจึงมีสิทธิเรียกร้องค่าปลงศพจากจำเลย

214

ผู้สืบสันดานตามมาตรา 5 (2) ก็ถือตามความเป็นจริง
เช่นกัน (ฎีกาที่ 2664/2527)

ฎีกาที่ 1500/2558 ผู้ร้องเป็นมารดาบุญธรรมผู้ตาย
โดยไม่ได้จดทะเบียนรับผู้ตายเป็นบุตรบุญธรรมเพียงแต่แจ้งเกิด
และเลี้ยงดูผู้ตายมาแต่วัยเยาว์ ผู้ร้องไม่ได้เป็นมารดาโดยชอบ
ด้วยกฎหมายของผู้ตาย จึงไม่ใช่ผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ.มาตรา
2(4) และไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหม
ทดแทนตามมาตรา 44/1 ได้

215

สามีภริยาตามมาตรา 5(2) ต้องเป็นสามีภริยา
โดยชอบด้วยกฎหมาย (ฎีกาที่ 1056/2503,
1335/2494, 2681/2557) อย่างไรก็ดี แม้เป็น
สามีภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายก็คงมีอำนาจจัดการ
แทนเฉพาะแต่ในความผิดอาญาซึ่งผู้เสียหายถูกทำร้าย
ถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้
เท่านั้น ไม่ใช้กับความผิดในกรณีอื่น ฎีกาที่
5126/2549

216

ผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงตาย หรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้ อาจเกิดขึ้นโดยผู้กระทำผิดกระทำโดยเจตนาหรือกระทำโดยประมาทก็ได้ ดูฎีกาที่ 2294/2517

ผู้เสียหายถึงแก่ความตายด้วยโรคประจำตัวของผู้เสียหายเองไม่ต้องด้วย ป.วิ.อ.มาตรา 5(2) ฎีกาที่ 3063/2552

217

กรณีผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายมีหลายคน ถ้าผู้จัดการแทนฯ คนใดคนหนึ่งจัดการแทนผู้เสียหายไปแล้วถึงแก่ความตายก่อนคดีถึงที่สุด ผู้จัดการแทนคนอื่นที่เหลือก็สามารถจัดการแทนผู้เสียหายตามมาตรา 5 ต่อไปได้ (คร.ท. 1592/2556)

218

คำสั่งศาลฎีกาที่ ท.1592/2556 โจทก์ร่วมที่ 1 บิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของ ท. ผู้เสียหายซึ่งถูกทำร้ายถึงแก่ความตาย ผู้ร้องซึ่งเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของโจทก์ร่วมที่ 1 และเป็นมารดาของ ท. ผู้ตายยื่นคำร้องขอเข้าดำเนินคดี ถือว่าผู้ร้องประสงค์ขอใช้สิทธิของตนที่มีอยู่เดิมตั้งแต่แรกในฐานะผู้มีอำนาจจัดการแทนตาม ป.วิ.อ.มาตรา 5 (2) เพื่อสืบสิทธิดำเนินคดีแทนโจทก์ร่วมในชั้นฎีกา ศาลฎีกาอนุญาตให้ผู้ร้องเข้าดำเนินคดีในฐานะเป็นโจทก์ร่วมที่ 1 แทนโจทก์ร่วมได้กับให้รับคำแก้ฎีกาไว้พิจารณา

219

กรณีเช่นนี้ มารดาผู้เสียหายไม่อาจเข้าเป็นคู่ความแทนตามบทบัญญัติมาตรา 29 ได้เพราะกรณีตามมาตรา 29 เป็นกรณีที่ผู้เสียหายที่แท้จริงยื่นฟ้องแล้วตายลง ไม่รวมถึงผู้จัดการแทนฟ้องคดีแทนแล้วถึงแก่ความตายด้วย (ฎ.8537/2553, 1303/2551) แต่เมื่อมารดาของผู้เสียหายที่แท้จริงเป็นผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายด้วยผู้หนึ่ง มารดาของผู้เสียหายจึงเข้าดำเนินคดีในฐานะเป็นโจทก์ร่วมตามมาตรา 5 (2) แทนบิดาผู้เสียหายได้

220

เมื่อปรากฏว่าผู้เสียหายถูกทำร้ายบาดเจ็บจนไม่สามารถจัดการเองได้ แม้มีการดำเนินการให้ผู้เสียหายพิมพ์ลายนิ้วมือและมีพยานรับรองถูกต้องลงในใบแจ้งความ และความยินยอมคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ และศาลชั้นต้นอนุญาตก็ยังถือไม่ได้ว่าผู้เสียหายเป็นโจทก์ร่วม จึงไม่มีสิทธิฎีกาแต่การดำเนินคดีของโจทก์ร่วมก่อนหน้าไม่เสียไป
ฎ.1339/2557

221

กรณีผู้เสียหายที่แท้จริงไม่ใช่ผู้เสียหายโดย
นิตินัย ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยาก็ไม่มี
อำนาจจัดการแทนผู้เสียหายได้ ฎีกาที่
3391/2559, 10908/2556, 537/2554,
7128/2547, 4526/2546, 4461/2539

222

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ **2544/2564** ในคดีส่วนอาญาศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า ผู้เสียหายมีส่วนประมาทโดยขับรถจักรยานยนต์ด้วยความเร็วสูงในขณะที่ ฝนตกหนักท้องฟ้ามืดและถนนลื่น ทำให้ไม่อาจหยุดรถหรือสามารถหัก เลี้ยวหลบรถกระบะของจำเลยได้ทันเป็นเหตุให้รถเกิดการชนกันด้วย จึง ไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย บิดาของผู้เสียหายย่อมไม่มีอำนาจจัดการแทน ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕ (๒) ให้ ยกคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ของบิดาผู้เสียหาย ซึ่งโจทก์ก็ร่วมมิได้อุทธรณ์ โต้แย้งคำพิพากษาศาลชั้นต้น

223

(ต่อ)

คำพิพากษาศาลชั้นต้นที่ให้ยกคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ของบิดา ผู้เสียหายเป็นอันยุติไปแล้ว ดังนี้ โจทก์ร่วมไม่มีอำนาจเข้าร่วมเป็น โจทก์กับพนักงานอัยการและไม่ได้เป็นคู่ความในคดีส่วนอาญาตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๓๐ และมาตรา ๒ (๑๕) ไม่มีสิทธิฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๗

224

อย่างไรก็ดี ถ้าข้อเท็จจริงยังไม่เป็นที่ยุติว่าผู้เสียหายที่แท้จริงเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยหรือไม่ ในชั้นนี้ผู้จัดการแทนผู้เสียหายยังคงมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายได้ เช่น ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าเหตุเกิดจากความประมาทของผู้เสียหาย แต่โจทก์ร่วม (ผู้จัดการแทนผู้เสียหาย) อุทธรณ์โต้แย้งว่าจำเลยประมาทฝ่ายเดียว ข้อเท็จจริงจึงยังไม่ยุติว่าเหตุเกิดจากผู้เสียหายประมาทฝ่ายเดียว โจทก์ร่วมจึงมีสิทธิอุทธรณ์ ฎีกาที่ 4992/2553

225

ถ้าฟ้องบรรยายว่าผู้เสียหายมีส่วนกระทำความผิดด้วย หรือศาลชั้นต้นฟังข้อเท็จจริงว่าผู้เสียหายมีส่วนกระทำความผิด โดยไม่มีการอุทธรณ์โต้แย้งประเด็นดังกล่าว ถือว่าข้อเท็จจริงยุติแล้วว่าผู้เสียหายไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย ผู้เสียหายหรือผู้จัดการแทนไม่มีอำนาจดำเนินคดีแทนผู้เสียหายต่อไปอีก

226

กรณีที่บิดาฟ้องคดีแทนบุตรซึ่งถูกทำร้ายถึงแก่ความตายตามมาตรา 5 (2) แต่บิดาตายระหว่างพิจารณาคดี ดังนี้บุตรของบิดา (พี่ชายผู้ตาย) จะดำเนินคดีต่อไปตามมาตรา 29 วรรคแรก ไม่ได้ เพราะมาตรา 29 วรรคแรก ต้องเป็นกรณีผู้เสียหายที่แท้จริงถึงแก่ความตาย ฎีกาที่ 2331/2521

227

บุคคลตาม ป.วิ.อ.มาตรา 5 (2) ที่จะมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายได้นั้น ผู้เสียหายที่แท้จริงต้องถึงแก่ความตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจัดการเองได้ และความตายหรือการบาดเจ็บนั้นต้องเกิดจากการทำร้ายของจำเลยด้วย ดังนี้ หากผู้เสียหายถึงแก่ความตายด้วยสาเหตุอื่น ไม่ใช่เพราะบาดแผลที่ถูกจำเลยทำร้าย กรณีไม่ต้องด้วย ตาม มาตรา 5 (2) บุคคลตามมาตรา 5(2) ไม่มีอำนาจจัดการแทนจึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลย ฎีกาที่ 6079/2555,5162/2547

228

อย่างไรก็ดี แม้ผู้ตายถูกจำเลยทำร้าย แต่ถึงแก่ความตาย
จากบาดแผลที่ผู้อื่นทำร้าย (โดยมิได้เป็นตัวการร่วมกับ
จำเลย) มิได้เกิดจากการกระทำของจำเลยด้วย กรณีไม่
ต้องด้วยมาตรา 5 (2) ฎีกาที่ 3879/2546 ถ้าความ
ตายเกิดจากผู้ตายผูกคอตายเอง ไม่ได้เป็นผลมาจาก
การทำร้ายของจำเลย ก็ไม่ใช่กรณีตามมาตรา 5 (2) นี้
ฎีกาที่ 8357/2550 ทั้งสองกรณีดังกล่าว บุคคลตาม
มาตรา 5 (2) ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลย

229

ผู้เสียหายถึงแก่ความตายจากเหตุอื่น ไม่ใช่จาก
บาดแผลที่จำเลยทำร้าย บุคคลตามมาตรา 5 (2) ไม่มี
อำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย ฎีกาที่ 26/2553

กรณีบุคคลตาม ป.วิ.อ.มาตรา 5 (2) เป็นผู้ฟ้อง
คดีเองหรือเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ คำ
ฟ้องจะต้องยืนยันว่าผู้เสียหายตายไปแล้วหรือ
บาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้ (ฎีกาที่
1734-1735/2532,26/2553)

230

คำพิพากษาฎีกาที่ 1338/2563 (ข้อสอบเนติฯ 2/73 ข้อ 1)

แม้โจทก์ร่วมจะเป็นบุตรของผู้เสียหายที่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 5 (2) ก็ตาม แต่การจัดการแทนนั้นกระทำได้เฉพาะแต่ในความผิดอาญา ซึ่งผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้ ผู้เสียหายถึงแก่ความตายซึ่งเป็นเวลาหลังเกิดเหตุประมาณ 10 ปี ถือไม่ได้ว่า ผู้เสียหายถูกทำร้ายจนถึงแก่ความตาย อันจะเป็นเหตุให้โจทก์ร่วมมีอำนาจจัดการแทนตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าว ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยแม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกายกขึ้นวินิจฉัยได้เอง ตาม ป.วิ.อ.มาตรา 195 วรรคสอง ประกอบมาตรา 225

231

คำฟ้องที่บรรยายว่าขณะนี้ไม่ทราบว่าผู้เสียหายถึงแก่ความตายหรือไม่ เป็นคำบรรยายฟ้องที่ไม่ยืนยันว่าผู้เสียหายถึงแก่ความตายแล้ว และความตายต้องถึงแก่ความตายตามความเป็นจริงด้วย ไม่รวมถึงกรณีศาลมีคำสั่งให้ผู้เสียหายเป็นบุคคลสาบสูญด้วย ฎีกาที่ 10915/2558

232

ถ้าบุคคลที่มีอำนาจจัดการแทนตามมาตรา
5 (2) ไม่มีตัวอยู่ บุคคลอื่นจะขอให้ตน
มีอำนาจจัดการแทนตามมาตรานี้ได้
(ฎีกาที่ 890/2495)

233

คำพิพากษาฎีกาที่ 3225/2563 ป.วิ.อ. ได้มีคำอธิบายคำว่าผู้เสียหายไว้ในมาตรา 2 (๔) ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้เสียหาย หมายถึง บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 4, ๕ และ ๖” แต่ข้อความตามมาตรา ๔๔/๑ ที่บัญญัติให้ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนได้นั้น ย่อมมีความหมายในตัวเองว่า หมายถึง ผู้มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทน จึงมีความหมายที่แตกต่างเกินกว่าความหมายของผู้เสียหาย ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒ (๔) ถือได้ว่าขัดกัน การตีความคำว่าผู้เสียหายตามมาตรา ๔๔/๑ จึงไม่ต้องถือตามความหมายเช่นเดียวกับมาตรา 2 (๔) ทั้งนี้เป็นไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 1 ที่บัญญัติว่า “ในประมวลกฎหมายนี้ ถ้าคำใดมีคำอธิบายไว้แล้วให้ถือตามความหมายดังได้อธิบายไว้ เว้นแต่ข้อความในตัวบทจะขัดกับคำอธิบายนั้น” ดังนั้น การพิจารณาว่าผู้ใดจะมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทน ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๔/๑ หรือไม่ จึงต้องพิจารณาจากสิทธิในทางแพ่ง ไม่ใช่กรณีที่จะนำความหมายของคำว่า ผู้เสียหายในทางอาญา เช่น เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย หรือผู้มีอำนาจจัดการแทนตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๕ (๒) มาบังคับใช้

234

มาตรา ๕ (๓)

ผู้จัดการหรือผู้แทนอื่น ๆ ของนิติบุคคลเฉพาะความผิดที่กระทำลงแก่นิติบุคคลนั้น (มาตรา 5 (3))

ผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคลอาจมีการมอบอำนาจให้ผู้อื่นดำเนินคดีแทนได้ โดยหนังสือมอบอำนาจต้องทำให้ถูกต้องตามข้อบังคับของนิติบุคคลนั้นด้วย

คำร้องทุกข์ไม่มีตราประทับของห้างหุ้นส่วนจำกัด แต่ระบุว่าเป็นการร้องทุกข์ในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการของ

ห้างหุ้นส่วนจำกัด เมื่อไม่มีข้อจำกัดอำนาจว่าต้องใช้ตราประทับของห้างหุ้นส่วนนั้นด้วย ก็ถือว่าเป็นการร้องทุกข์แทนห้างหุ้นส่วนแล้ว (ฎีกาที่ 7429/2550)

235

การมอบอำนาจให้ไปร้องทุกข์ไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือ
การที่ที่ประชุมนิติบุคคลมีมติมอบอำนาจให้ไปร้องทุกข์ยอม
กระทำได้โดยไม่ต้องมีหนังสือมอบอำนาจ ฎ.4812/2555

การที่ผู้แทนนิติบุคคลฟ้องคดีโดยใช้สิทธิส่วนตัว ไม่เป็น
การทำแทนนิติบุคคล ต่อมานิติบุคคลนั้นจะขอถอนฟ้องไม่ได้
ฎีกาที่ 7212/2555

236

คำพิพากษาฎีกาที่ 2984/2563 โจทก์มีฐานะเป็นนิติบุคคล
ประเภทสมาคม ในการดำเนินกิจการสมาคมย่อมกระทำผ่าน
คณะกรรมการสมาคมตาม ป.พ.พ. มาตรา ๘๗ การที่มีผู้กระทำผิดทาง
อาญาต่อสมาคมโจทก์ จึงเป็นอำนาจของคณะกรรมการสมาคมในฐานะ
ผู้แทนนิติบุคคลที่จะเป็นผู้แจ้งความร้องทุกข์และดำเนินคดีตาม ป.วิ.อ.
มาตรา ๕ (๓) ตำแหน่งนายกสมาคมหาถือเป็นผู้แทนนิติบุคคลอันจะมี
อำนาจกระทำการกิจการใด ๆ แทนสมาคมโจทก์ได้โดยลำพังตนเองไม่ นายก
สมาคมจะกระทำการใดซึ่งมีผลผูกพันสมาคมได้จะต้องได้รับมอบอำนาจ
โดยมติของคณะกรรมการสมาคมซึ่งถือเป็นผู้แทนนิติบุคคลเสียก่อน

237

ผู้จัดการหรือผู้แทนอื่นๆ ของนิติบุคคล เป็นผู้
มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลในการดำเนินคดีอาญาที่
กระทำลงแก่นิติบุคคล ถ้าผู้แทนนิติบุคคลผู้เสียหายไม่
ยอมร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิดในความผิดอัน
ยอมความได้เพราะตนมีส่วนร่วมกระทำผิด บุคคลอื่นที่
ไม่ใช่ผู้แทนนิติบุคคลจะไปร้องทุกข์แทนไม่ได้ ฎีกาที่
11732/2557

238

แต่ผู้เสียหายที่เป็นนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด
หรือบริษัทจำกัด ถ้าหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วน
จำกัดหรือกรรมการบริษัทจำกัด เป็นผู้กระทำความผิด
อาญาต่อห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือบริษัทเสียเอง ถือว่าผู้
เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหาย
จากการกระทำของบุคคลดังกล่าวตามมาตรา 2 (4)

239

ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นย่อมเป็นผู้เสียหายมี
อำนาจดำเนินคดีแก่ผู้จัดการหรือผู้แทน รวมทั้ง
ผู้อื่นที่ร่วมกระทำความผิดด้วย เพราะเป็นที่เห็นได้ว่า
ผู้กระทำความผิดย่อมไม่ดำเนินคดีแทนนิติบุคคล ฎีกาที่
1041/2558, 115/2535, 10704/2557,
1250/2521, 1680/2520 ไม่ใช่กรณีตาม
มาตรา 5 (3)

240

กรณีผู้ถือหุ้นไม่เคยดำเนินการใดๆ ในฐานะผู้ถือหุ้น ไม่เคยมีส่วนได้ส่วนเสียจากกิจการของบริษัทอื่น จะพึงได้ว่าเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทตามความหมายของ ป.พ.พ. ไม่ใช่ผู้เสียหายในความผิดอาญาที่กรรมการกระทำผิดต่อบริษัท ฎีกาที่ 12716/2558

กรณีผู้กระทำความผิดต่อห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นบุคคลอื่น มิใช่หุ้นส่วนผู้จัดการ ดังนั้นห้างหุ้นส่วนเท่านั้นเป็นผู้เสียหาย ฎีกาที่ 1847/2557

241

ลูกจ้างของบริษัทที่มีตำแหน่งหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ไม่ใช่ผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคล เมื่อลูกจ้างบริษัทยกยอกทรัพย์ของบริษัท บริษัทเป็นผู้เสียหาย ผู้ถือหุ้นไม่ใช่ผู้เสียหายไม่มีอำนาจฟ้อง ฎีกาที่ 6328-6330/2531

242

สิทธิในการดำเนินคดีอาญาไม่เป็นมรดก

สิทธิการดำเนินคดีอาญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน
ของผู้เสียหาย ไม่เป็นมรดกตกทอดไปยังทายาท เมื่อ
ผู้เสียหายตายก่อนดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด
ทายาทของผู้เสียหายไม่มีสิทธิฟ้องแทนผู้เสียหาย
ฎีกาที่ 3395/2525, 2219/2521, 578/2515

243

แต่ถ้าผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดี
แก่ผู้กระทำความผิดในความผิดที่เป็นสิทธิเกี่ยวกับ
ทรัพย์สินไว้แล้ว เมื่อผู้เสียหายถึงแก่ความตาย
สิทธิถอนคำร้องทุกข์ย่อมตกทอดแก่ทายาท
ทายาทมีสิทธิถอนคำร้องทุกข์ได้ ฎีกาที่
372/2549, 206/2488, 11/2518

244

เมื่อเจ้ามรดกถึงแก่ความตาย ทรัพย์มรดก
ย่อมตกทอดแก่ทายาท เมื่อความผิดเกิดภายหลัง
เจ้ามรดกถึงแก่ความตาย ทายาทผู้รับมรดกจึง
เป็นผู้เสียหายในความผิดฐานบุกรุกและทำให้เสีย
ทรัพย์ แม้มีการรับโอนมรดกหลังเกิดเหตุก็ตาม
ฎีกาที่ 10588/2553

245

ผู้เสียหายในความผิดฐานหมิ่นประมาทตาย (ป.อ.มาตรา 333)

ความผิดฐานหมิ่นประมาทมีบทบัญญัติไว้เป็นกรณี
พิเศษ ตาม ป.อ.มาตรา 333 วรรคสองว่า ถ้าผู้เสียหาย
ในความผิดฐานหมิ่นประมาทตายเสียก่อนร้องทุกข์ ให้บิดา
มารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้เสียหายร้องทุกข์ได้ **และให้**
ถือว่าเป็นผู้เสียหาย แสดงว่าเฉพาะในความผิดฐานหมิ่น
ประมาทนี้ แม้ผู้เสียหายจะตายไปแล้ว บุคคลตามที่ระบุไว้ก็
มีอำนาจไปร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิดได้

246

การมอบอำนาจให้ฟ้องคดีอาญา การฟ้อง
คดีอาญาจะเป็นนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดา อาจมี
การมอบอำนาจให้ผู้อื่นฟ้องแทนได้ (ฎีกาที่
890/2503 (ประชุมใหญ่) , 2178/2524

247

การตั้งผู้แทนเฉพาะคดี (มาตรา 6)

การร้องขอให้ศาลตั้งผู้แทนเฉพาะคดีได้ เมื่อ
ผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ ผู้วิกลจริต หรือคนไร้ความสามารถ
กรณีที่ 1 ผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ ไม่มีผู้แทนโดย
ชอบธรรม หรือผู้แทนโดยชอบธรรมไม่สามารถทำ
หน้าที่ได้หรือมีผลประโยชน์ขัดกันกับผู้เยาว์

248

กรณีที่ 2 ผู้วิกลจริตหรือคนไร้ความสามารถไม่มี
ผู้อนุบาล หรือผู้อนุบาลไม่สามารถทำหน้าที่ได้หรือมี
ผลประโยชน์ขัดกันกับคนไร้ความสามารถ

ผู้มีสิทธิร้องขอต่อศาล คือ

ญาติของผู้เสียหาย

ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง

249

การร้องขอตั้งผู้แทนเฉพาะคดีตามมาตรา 6 นี้ เป็น
คดีที่ความผิดอาญาได้กระทำต่อผู้เยาว์หรือผู้ไร้
ความสามารถ ตามมาตรา 5 (1) จะตั้งผู้แทนเฉพาะคดีใน
กรณีตามมาตรา 5 (2) ไม่ได้ ดูฎีกาที่ 890/2495

ข้อสังเกต เรื่องนี้ผู้เยาว์ถึงแก่ความตาย กรณีจึงต้อง
ด้วยมาตรา 5 (2) แต่ตามมาตรา 6 บัญญัติถึงเฉพาะ
กรณีผู้เยาว์ไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรมอันเป็นกรณีตาม
มาตรา 5 (1) เท่านั้น จึงไม่ใช่กรณีที่จะขอให้ศาลตั้ง
ผู้แทนเฉพาะคดีตามมาตรา 6 ให้ได้

250

นอกจากนี้ยังต้องเป็นกรณีที่ผู้เยาว์ ผู้วิกลจริต หรือ คนไร้ความสามารถยังมีชีวิตอยู่ ขณะที่ศาลมีคำสั่งตั้งผู้แทนเฉพาะคดีด้วย มิฉะนั้นจะขอตั้งผู้แทนเฉพาะคดีไม่ได้ ฎีกาที่ 3432/253๖, 1625/25๓๒, 365/2532 แต่ถ้าผู้เยาว์ ผู้วิกลจริต หรือ คนไร้ความสามารถถึงแก่ความตายภายหลังศาลตั้งผู้แทนเฉพาะคดี และผู้แทนเฉพาะคดีฟ้องคดีไปแล้ว ผู้แทนเฉพาะคดีมีอำนาจดำเนินคดีต่อไปได้ตามบทบัญญัติมาตรา 29 วรรคสอง

251

ผู้แทนเฉพาะคดีที่ฟ้องแทนผู้เสียหาย จะมีอำนาจว่าคดีแทนผู้เสียหายที่ตายลงต่อไปได้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา 29 นั้น หมายถึงกรณีที่ศาลได้ตั้งผู้แทนเฉพาะคดีของผู้เสียหายไว้แล้วก่อนที่ผู้เสียหายตาย หาได้หมายรวมถึงกรณีผู้เสียหายได้ตายไปก่อนที่ศาลจะตั้งผู้แทนเฉพาะคดีด้วยไม่ (ฎีกาที่ 365/2532 วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

เมื่อศาลมีคำสั่งตั้งผู้ร้องเป็นผู้แทนเฉพาะคดีแล้วจะร้องขอให้พิจารณาใหม่ไม่ได้ ฎีกาที่ 6047/2531

252

บิดามารดาของผู้เยาว์ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน
มารดาเท่านั้นเป็นผู้แทนโดยชอบธรรม เมื่อปรากฏว่า
มารดาหนีไปแล้ว ถือเป็นกรณีที่ผู้แทนโดยชอบธรรมไม่
สามารถทำหน้าที่ได้ จึงอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะตั้งผู้แทน
เฉพาะคดีได้ตามมาตรา 6 การที่บิดาที่ไม่ชอบด้วย
กฎหมายฟ้องคดีอาญาแทนผู้เยาว์และศาลสั่งประทับ
ฟ้องไว้พิจารณา ถือได้โดยปริยายว่าศาลตั้งบิดาเป็น
ผู้แทนเฉพาะคดีแล้ว ฎีกาที่ 2958/2541

253

คำพิพากษาศาลฎีกาใหม่ที่น่าสนใจเกี่ยวกับ

มาตรา ๖

ข้อสอบเนติบัณฑิตสมัยที่ ๗๖ ข้อ ๒

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕๓๖/๒๕๖๕

เด็กหญิง ช. ผู้เสียหาย เป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ร้อง (บิดา) และผู้คัดค้าน (มารดา) ต่อมาผู้ร้อง (บิดา) และผู้คัดค้าน (มารดา) จดทะเบียนหย่า โดยมีข้อตกลงให้ผู้คัดค้าน (มารดา) เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองผู้เสียหาย ผู้เสียหายจึงอยู่ในความดูแลของผู้คัดค้าน (มารดา) ต่อมาผู้คัดค้าน (มารดา) จดทะเบียนสมรสกับจำเลย มีบุตรด้วยกัน ๑ คน และหลังพนักงานอัยการโจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้ ผู้คัดค้าน (มารดา) จดทะเบียนหย่ากับจำเลย

เมื่อพนักงานอัยการโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานกระทำอนาจาร พยายามกระทำชำเรา และกระทำชำเราผู้เสียหาย ผู้เสียหายเท่านั้นเป็นบุคคลที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำ ความผิดฐานดังกล่าวตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) ผู้คัดค้านจึงไม่ใช่ผู้เสียหายในคดีนี้

254

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕๓๖/๒๕๖๕ (ต่อ)

อย่างไรก็ตาม ผู้คัดค้าน(มารดา) ในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมย่อมมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายตาม ป. วิ.อ. มาตรา ๕ (๑) และมีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการแทนผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓ (๒)

ในคดีอาญาซึ่งผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์นั้น แม้ผู้แทนโดยชอบธรรมจะมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายดังกล่าวมาข้างต้น แต่หากปรากฏว่าผู้แทนโดยชอบธรรมมีผลประโยชน์ขัดกันกับผู้เสียหาย ญาติของผู้นั้น หรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องอาจร้องต่อศาลขอให้ตั้งเขาเป็นผู้แทนเฉพาะคดีก็ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง

ซึ่งการที่ศาลจะตั้งผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้แทนเฉพาะคดีตามบทบัญญัติดังกล่าวก็โดยคำนึงถึงประโยชน์เฉพาะตัวของผู้เสียหายเท่านั้น และหากศาลมีคำสั่งตั้งบุคคลใดเป็นผู้แทนเฉพาะคดีแล้วผู้แทนโดยชอบธรรมก็ย่อมไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕ (๑) และไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการแทนผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓ (๒) อีกต่อไป

255

วิชากฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา ภาค ๑- ๒ ครั้งที่ ๒

โดย
ดร.ธนรัตน์ ทั้งทอง
อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง

256

อำนาจสืบสวน สอบสวน (มาตรา ๑๗-๒๑)

(ต่อ)

การสืบสวน หมายความว่า การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด (มาตรา 2 (10))

(ต่อ)

ผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือ
ตำรวจ (มาตรา 17) โดยตำรวจมีอำนาจสืบสวนทั่วราชอาณาจักร
ส่วนพนักงานฝ่ายปกครองมีอำนาจสืบสวนเฉพาะในเขตที่ตน
รับผิดชอบเท่านั้น (ฎีกาที่ 140/2490) ดังนั้น ตำรวจแม้จะได้รับ คำสั่ง
แต่งตั้งให้ทำหน้าที่อื่นก็ยังมีอำนาจสืบสวนคดีอาญาอยู่ ฎีกาที่
500/2537, 2390/2527, 1670/2509

(ต่อ)

อำนาจสืบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจ แตกต่างกับอำนาจสอบสวน
ของพนักงานสอบสวน กล่าวคือพนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวน
เฉพาะคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของตน ทั้งนี้เป็นไปตามบัญญัติมาตรา 18 ถึง
มาตรา 19 การสอบสวนจึงจะชอบด้วยกฎหมาย ส่วนอำนาจสืบสวน ไม่มี
กฎหมายจำกัดอำนาจให้เจ้าพนักงานตำรวจทำการสืบสวนได้เฉพาะใน
ท้องที่ที่ตนประจำการได้เท่านั้น เจ้าพนักงานตำรวจจึงมีอำนาจสืบสวนใน
ท้องที่อื่นได้ตามมาตรา 17 และมีอำนาจจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดได้
ตามมาตรา 2 (16) ฎีกาที่ 4711/2542, 1259/2542

ฎีกาที่ 3682/๒๕๖6 อำนาจในการสืบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจแตกต่างกับอำนาจในการสอบสวนของพนักงานสอบสวน กล่าวคือ พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนเฉพาะคดีที่อยู่ในอำนาจของตนตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ใน ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ ส่วนอำนาจในการสืบสวนไม่มีกฎหมายจำกัดอำนาจให้เจ้าพนักงานตำรวจทำการสืบสวนได้เฉพาะในท้องที่ที่ตนประจำการได้เท่านั้น เจ้าพนักงานตำรวจจึงมีอำนาจสืบสวนในท้องที่อื่นใดได้ตามอำนาจและหน้าที่ทั่วราชอาณาจักร ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๗ คดีนี้แม้ร้อยตำรวจเอก ค. และดาบตำรวจ ร. จะเป็นเจ้าพนักงานตำรวจประจำการในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร มิได้ประจำการในเขตพื้นที่ของสถานีตำรวจภูธรคลองหลวง อันเป็นเขตพื้นที่ของการสอบสวน แต่การสืบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจดังกล่าวในการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน ทั้งการติดตามจับกุมจำเลยก็เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย จึงเป็นการสืบสวนที่ชอบด้วยกฎหมายการสอบสวนของพนักงานสอบสวนชอบแล้ว โจทก์มีอำนาจฟ้อง

เขตอำนาจพนักงานสอบสวน (มาตรา ๑๘)

การสอบสวน หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตาม ป.วิ.อ. ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อ
จะเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ (มาตรา 2 (11))

พินิจพิจารณาศาสนาที่ 8082/2567 ป.วิ.อ. มาตรา 2 (11) "การสอบสวน"
หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตาม
บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่
กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำผิด
มาฟ้องลงโทษ ซึ่งกฎหมายไม่ได้บัญญัติบังคับว่าพนักงานสอบสวนต้องทำอะไร
หรือต้องระบุนรายละเอียดอย่างไรหรือต้องสอบปากคำบุคคลใดบ้างเป็นพยาน
กฎหมายให้เป็นดุลพินิจของพนักงานสอบสวนให้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา
เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะหาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้อง
ลงโทษเท่านั้น

(ต่อ)

ผู้มีอำนาจสอบสวน

ในเขตจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร (มาตรา 18 วรรคหนึ่ง)

ผู้มีอำนาจสอบสวน คือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่
ปลัดอำเภอและข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรี หรือ
เทียบเท่าชั้นนายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้
เกิด หรืออ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหามีที่อยู่
หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้

(ต่อ)

ในเขตกรุงเทพมหานคร (มาตรา 18 วรรคสอง)

ผู้มีอำนาจสอบสวน คือข้าราชการตำรวจชั้นนายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป หรือเทียบเท่าชั้นนายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิด หรืออ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้

ข้อสังเกต จะเห็นได้ว่าความผิดที่เกิดในกรุงเทพมหานคร พนักงานฝ่ายปกครองไม่มีอำนาจสอบสวนเหมือนต่างจังหวัด

(ต่อ)

โดยสรุป พนักงานสอบสวนในท้องที่ที่ความผิดได้เกิดขึ้น หรืออ้างว่าได้เกิดขึ้นหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นหรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่หรือถูกจับในเขตอำนาจของตนเป็นผู้มีอำนาจสอบสวน ถ้าการสอบสวนกระทำโดยพนักงานสอบสวนท้องที่อื่นที่ไม่มีเขตอำนาจ การสอบสวนก็ไม่ชอบมีผลทำให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้อง ฎีกาที่ 4634/2543, 518/2506

การที่ผู้ต้องหาไปปรากฏตัวต่อหน้าพนักงานสอบสวนที่สถานีตำรวจ พนักงานสอบสวนจึงแจ้งข้อหาและควบคุมตัวดำเนินคดี ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยว่าเป็นการจับกุมตัวแล้ว พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจดังกล่าวจึงมีอำนาจสอบสวน ฎีกาที่ 6916/2542

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ **6916/2542** จำเลยได้มาปรากฏตัวต่อหน้า พนักงานสอบสวน ณ สถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆ พนักงานสอบสวนจึงแจ้งข้อหาให้ทราบและควบคุมตัวดำเนินคดี สถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆจึงเป็นสถานที่ที่จำเลยถูกจับ พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆจึงมีอำนาจทำการสอบสวนได้ตาม ป. วิ. อ. มาตรา **18** วรรคสอง พนักงานอัยการจึงมีอำนาจฟ้อง

(ต่อ)

ข้อสังเกต ตาม ป.วิ.อ. มาตรา **134** วรรคท้าย บัญญัติให้ พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ต้องนำตัวผู้ต้องหาที่เข้ามอบตัวไปศาลเพื่อให้ ศาลออกหมายจับ (กรณีมีเหตุออกหมายจับตามมาตรา **71**) และเมื่อ พิจารณาประกอบข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และ วิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. **2548** ข้อ **7** ที่ว่า การที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาซึ่งเข้าหาพนักงานสอบสวน เองทราบ **ไม่ถือเป็นการจับ....** และตามฎีกาที่ **8708 /2547**

(ต่อ)

วินิจฉัยว่าการที่ผู้ต้องหามาพบพนักงานสอบสวนตามที่ถูกเรียก และพนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาให้ทราบทันที **ยังถือไม่ได้ว่าผู้ต้องหาถูกจับ** เพราะยังไม่มีคำสั่งหรือหมายของศาล.... ดังนั้น สถานีตำรวจที่รับมอบตัวผู้ต้องหา จึงไม่เป็นท้องที่ที่จับกุมตัวจำเลยได้พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจดังกล่าวจึงไม่มีอำนาจสอบสวน (เว้นแต่จะเป็นท้องที่เดียวกับท้องที่ความผิดเกิด อ้าง หรือเชื่อว่าเกิด หรือผู้ต้องหาหนีที่อยู่)

(ต่อ)

พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของตนเป็นการไม่ชอบ แม้จะเป็นการสอบสวนเพียงบางส่วนโดยส่วนอื่นจะเป็นการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจก็ตาม **ถือว่าคดีนั้นมีการสอบสวนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย** พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้อง ฎีกาที่ 371/2531

เมื่อการสอบสวนกระทำโดยพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจแล้ว การสอบสวนนั้นจะกระทำ ณ ที่ใดก็ได้ ซึ่งอาจทำการสอบสวนท้องที่อื่นก็ย่อมทำได้ ฎีกาที่ 661/2490

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ **661/2490** เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ
สอบสวน จะทำการสอบสวน ณ ที่ใดเวลาใดก็ได้แล้วแต่จะเห็นสมควร
แม้จะทำการสอบสวนในที่ซึ่งอยู่ต่างจังหวัดกับท้องที่ของตนก็ย่อมทำได้

การสอบสวนที่มีพนักงานสอบสวนซึ่งไม่มีอำนาจสอบสวนร่วมรับ
ฟังอยู่ด้วย ไม่ทำให้การสอบสวนเสียไป ฎีกาที่ **7475/2553**

(ต่อ)

ความผิดเกิด อ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิด

เมื่อพนักงานสอบสวนทราบแน่ชัดแล้วว่าความผิดเกิดใน
ท้องที่อื่นที่ไม่ใช่ท้องที่ของตนแล้ว ก็ไม่ใช่กรณีที่พนักงานสอบสวน
คนดังกล่าว จะอ้างหรือเชื่อว่าความผิดเกิดในท้องที่ของตนได้อีก
พนักงานสอบสวนดังกล่าวไม่มีอำนาจสอบสวน ฎีกาที่
6142/2548

(ต่อ)

กรณีพนักงานสอบสวนเชื่อว่าความผิดได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน ซึ่งความจริงเหตุเกิดขึ้นอีกท้องที่หนึ่ง ย่อมมีอำนาจสอบสวนได้ เช่น เหตุเกิดบริเวณแนวเขตติดต่อต่างท้องที่กัน โดยบริเวณดังกล่าวไม่มีสิ่งใดบ่งบอกว่าเป็นเขตของท้องที่ใด ย่อมทำให้เจ้าพนักงานตำรวจและพนักงานสอบสวนเชื่อว่าความผิดนั้นเกิดภายในเขตอำนาจของตน การสอบสวนนั้นชอบด้วยมาตรา 18 ฎีกาที่ 5982/2550

(ต่อ)

จำเลยรับฝากทรัพย์สินจากผู้เสียหายแล้วปฏิเสธว่าไม่ได้รับฝากไว้ ถือว่าเหตุความผิดฐานยักยอกเกิดในท้องที่ที่จำเลยปฏิเสธว่าไม่ได้รับฝากทรัพย์สิน พนักงานสอบสวนในท้องที่ดังกล่าวมีอำนาจสอบสวนได้ ฎีกาที่ 1573/2555

จำเลยวางยาพิษผู้ตายในท้องที่หนึ่ง แต่ผู้ตายไปถึงแก่ความตายอีกท้องที่หนึ่ง ถือว่าในท้องที่จำเลยวางยาพิษเป็นท้องที่ความผิดเกิด ฎีกาที่ 3337/2543

พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ (มาตรา ๑๘ วรรคสาม)

พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ คือ พนักงานสอบสวนที่มีหน้าที่
สรุปสำนวนการสอบสวน และทำความเข้าใจพร้อมสำนวน เสนอพนักงาน
อัยการว่าควรงดการสอบสวน หรือสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องตามบทบัญญัติ
มาตรา 140, 141 และ 142

(ต่อ)

กรณีตามมาตรา 18 นี้ แม้จะเป็นกรณีความผิดที่เกิดขึ้นในท้องที่เดียว
แต่พนักงานสอบสวนที่มีอำนาจสอบสวนอาจมีหลายท้องที่ได้ กล่าวคือ
พนักงานสอบสวนทั้งในท้องที่ที่ความผิดได้เกิด อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดหรือท้องที่
ที่ผู้ต้องหาหนีที่อยู่หรือถูกจับต่างมีอำนาจสอบสวนตามมาตรา 18 วรรคหนึ่ง แต่
พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีได้เพียงท้องที่เดียว

ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 18 วรรคสาม กล่าวคือให้พนักงาน
สอบสวนในท้องที่ความผิดได้เกิดเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ เว้นแต่
เมื่อมีเหตุจำเป็นหรือเพื่อความสะดวกจึงให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่
ผู้ต้องหาหนีที่อยู่หรือถูกจับเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการสอบสวน

คำพิพากษาฎีกาที่ 9239/2547 เหตุคดีนี้เกิดขึ้นในซอยบ่อนไก่ ถนนพิบูลสงคราม อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรีเพียงท้องที่เดียว สถานที่ที่จำเลยถูกจับภายหลังการกระทำความผิดซึ่งอยู่ในท้องที่สถานีตำรวจนครบาลเตาปูน หาใช่ท้องที่ที่เกิดการกระทำความผิดด้วยไม่ เมื่อที่เกิดเหตุอยู่ในเขตท้องที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองนนทบุรี พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจอำเภอเมืองนนทบุรีจึงมีหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนความผิดนี้ ตาม ป. วิ. อ. มาตรา 18 วรรคสาม (ข้อสอบเนติฯ สมัย 71)

(ต่อ)

ข้อสังเกต กรณีตามมาตรา 18 เป็นเรื่องการสอบสวนในความผิดอาญาที่เกิดขึ้นในท้องที่เดียว พนักงานสอบสวนในท้องที่นั้นย่อมเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ (มาตรา 18 วรรคสาม) ส่วนกรณีความผิดที่เกิดขึ้นหลายท้องที่ พนักงานสอบสวนท้องที่ใดมีอำนาจสอบสวนและท้องที่ใดเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 19 ซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้

นอกจากนี้พึงสังเกตว่ามาตรา 18 วรรคสามบัญญัติว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา 19, 20 และ 21...” หมายถึง พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในกรณีความผิดเกิดหลายท้องที่ (มาตรา 19) หรือความผิดเกิดนอกราชอาณาจักร (มาตรา 20) หรือมีการชี้ขาดว่าผู้ใดเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแล้ว (มาตรา 21) พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบก็ต้องเป็นไปตามบทบัญญัตินี้ดังกล่าว

การสอบสวนที่กระทำโดยพนักงานสอบสวนที่ไม่มีอำนาจสอบสวน (พนักงานสอบสวนท้องที่อื่นที่ไม่ใช่ท้องที่ความผิดเกิด เชื่อหรืออ้างว่าเกิด) แต่เมื่อได้ส่งสำนวนการสอบสวนไปให้พนักงานสอบสวนในท้องที่ความผิดเกิดทำการสอบสวนพยานอีกครั้งหนึ่งโดยมีรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้ ถือว่าการสอบสวนดังกล่าวกระทำโดยพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแล้ว โดยถือว่าคดีดังกล่าวมีการสอบสวนโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ฎีกาที่ 12934/2553

คำพิพากษาฎีกาที่น่าสนใจ

มาตรา ๑๘

ฎีกาที่ **9775/2560** เหตุยกยอกโคและถังน้ำเชื้อตามฟองเกิดที่ฟาร์มโคของจำเลยที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ฟาร์มโคของโจทก์ร่วมที่ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นสถานที่ที่จำเลยขอขมิ้นทรัพย์จากโจทก์ร่วมมิใช่สถานที่เกิดเหตุในการกระทำความผิดยกยอกเมื่อจำเลยถูกจับที่ตำบลนาดี อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นบ้านที่อยู่ของจำเลย พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรยางตลาด ซึ่งเป็นท้องที่ที่ความผิดเกิดขึ้นย่อมเป็นพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจ สอบสวน พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรห้วยใหญ่ อำเภอ บางละมุง จังหวัดชลบุรี ไม่มีอำนาจสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง การที่พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ทำการสอบสวนจำเลยเป็นการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๒๐

281

ฎีกาที่ **6596/2562** โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานฉ้อโกง ตาม ป.อ มาตรา 341 ความผิดฐานฉ้อโกงย่อมเกิดขึ้นและสำเร็จแล้วเมื่อจำเลยนำรถยนต์ที่เข้าซื้อไปจากผู้เสียหายที่อำเภอชาติตระการ การกระทำของจำเลยหาใช่ความผิดต่อเนื่องที่ได้กระทำในหลายท้องที่ไม่ เมื่อเหตุเกิดในท้องที่อำเภอชาติตระการ และพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรชาติตระการ ซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตาม ป.วิ.อ. มาตรา 18 วรรคสาม เป็นผู้ดำเนินการสอบสวน การสอบสวนจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว ย่อมมีผลให้พนักงานอัยการซึ่งเป็นโจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยตาม ป.วิ.อ. มาตรา 120 ประกอบ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 4

282

ฎีกาที่ 1677/2563

จำเลยทั้งสองถูกกล่าวหาว่าร่วมกันบุกรุกอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์ร่วม และร่วมกันปลูกสร้างสิ่งปลูกสร้างโดยไม่ได้รับอนุญาตและไม่มีเหตุอันสมควร อันเป็นการเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเพื่อถือการครอบครอง อสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นของจำเลยทั้งสอง อันเป็นการรบกวนการครอบครอง อสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นโดยปกติสุขโดยไม่ได้รับอนุญาตและไม่มีเหตุอันสมควร โดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป ตาม ป.อ. มาตรา 362, 364 และ 365 (2) ซึ่งความผิดตาม ป.อ. มาตรา 365 (2) เป็น ความผิดอาญาแผ่นดิน จึงไม่ต้องร้องทุกข์ภายในกำหนดสามเดือนนับแต่รู้เรื่อง ความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา 96

283

(ต่อ)

พนักงานสอบสวนแจ้งข้อกล่าวหาว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันบุกรุกอสังหาริมทรัพย์ ของผู้อื่นตาม ป.อ. มาตรา 362, 364 และมาตรา 365 (2) ซึ่งความผิดตาม ป.อ. มาตรา 365 (2) เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน มิใช่ความผิดต่อส่วนตัวที่ห้าม พนักงานสอบสวนทำการสอบสวน เว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบตาม ป.วิ.อ . มาตรา 121 วรรคสอง ดังนั้น เมื่อมีความผิดอาญาแผ่นดินเกิด หรืออ้าง หรือ เชื่อว่าได้เกิดขึ้นและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนหรือหน่วยงานของรัฐ ย่อมเป็นหน้าที่โดยตรงของเจ้าพนักงานตำรวจที่ต้องสืบสวนจับกุมผู้กระทำผิด ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพื่อเอาผิดแก่ผู้กระทำผิดอาญาทั้งปวง ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 18 ประกอบด้วยมาตรา 121 วรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะมิใช่ผู้เสียหายร้องทุกข์หรือมิใช่ผู้กล่าวโทษผู้กระทำผิดหรือไม่

284

(ต่อ)

ดังนั้น แม้ตามเนื้อความในสำเนารายงานประจำวันรับแจ้งเป็นหลักฐาน จะเป็นการแจ้งความโดยที่ยังไม่ประสงค์จะให้ดำเนินคดีแก่จำเลยที่ 1 และโจทก์ร่วมมอบอำนาจให้ ส. ดำเนินคดีแก่จำเลยที่ 1 เท่านั้น พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจสอบสวนคดีนี้และดำเนินคดีแก่จำเลยทั้งสองได้โดยไม่จำเป็นต้องมีคำร้องทุกข์จากผู้เสียหาย และมีอำนาจสอบปากคำผู้ที่รู้เห็นเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้ การสอบสวนชอบด้วยกฎหมายแล้ว พนักงานอัยการย่อมมีอำนาจฟ้องตามป.วิ.อ. มาตรา 120

285

พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจกระทำความผิด เกี่ยวพันกันหลายท้องที่ (มาตรา ๑๙)

ความผิดที่เกี่ยวพันกันหลายท้องที่ได้แก่กรณีดังต่อไปนี้

- (1) เป็นการไม่แน่ว่าการกระทำความผิดอาญาได้กระทำในท้องที่ใดในระหว่างหลายท้องที่
- (2) เมื่อความผิดส่วนหนึ่งกระทำในท้องที่หนึ่ง แต่อีกส่วนหนึ่งในอีกท้องที่หนึ่ง

286

(ต่อ)

(3) เมื่อความผิดนั้นเป็นความผิดต่อเนื่องและกระทำต่อเนื่องกันใน
ท้องที่ต่างๆ เกินกว่าท้องที่หนึ่งขึ้นไป

(4) เมื่อเป็นความผิดหลายกรรมกระทำลงในท้องที่ต่างๆ กัน

(5) เมื่อความผิดเกิดขึ้นขณะผู้ต้องหา กำลังเดินทาง

(6) เมื่อความผิดเกิดขึ้นขณะผู้เสียหาย กำลังเดินทาง

287

(ต่อ)

ในกรณีดังกล่าว พนักงานสอบสวนท้องที่หนึ่งท้องที่ใดที่เกี่ยวข้องมี
อำนาจสอบสวนได้ (มาตรา 19 วรรคหนึ่ง)

ในกรณีข้างต้นพนักงานสอบสวนต่อไปนี้เป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวน

(ก) ถ้าจับผู้ต้องหาได้แล้ว คือพนักงานสอบสวนซึ่งท้องที่ที่จับได้อยู่
ในเขตอำนาจ

(ข) ถ้าจับผู้ต้องหาไม่ได้ คือพนักงานสอบสวนซึ่งท้องที่ที่พบการ
กระทำผิดก่อนอยู่ในเขตอำนาจ (มาตรา 19 วรรคสอง)

288

กรณีไม่แน่ว่าการกระทำผิดอาญากระทำ ในท้องที่ใด (มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๑))

กรณีไม่แน่ว่าการกระทำผิดอาญาได้กระทำในท้องที่ใดระหว่าง
หลายท้องที่ด้วยกัน ป.วิ. อ. มาตรา 19 (1) เช่น แจ้งความต่อเจ้า
พนักงานท้องที่หนึ่ง และไปเบิกความต่อศาลอีกท้องที่หนึ่งซึ่งยังไม่แน่ว่า
จะเป็นความผิดฐานแจ้งความเท็จหรือเบิกความเท็จ พนักงานสอบสวน
ท้องที่ใดท้องที่หนึ่งดังกล่าวมีอำนาจสอบสวนได้ ฎีกาที่ 822-823/2
490

(ต่อ)

ข้อสังเกต เรื่องนี้จำเลยแจ้งความที่อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี
และเบิกความต่อศาลในท้องที่อำเภอเมืองสระบุรี การแจ้งความและเบิก
ความไม่ตรงกัน ตอนแรกจึงยังไม่แน่ว่าเป็นความผิดฐานแจ้งความเท็จหรือ
เบิกความเท็จ เจ้าพนักงานอำเภอหนองแขงจึงมีอำนาจสอบสวน แม้ต่อมา
มีพยานหลักฐานว่าจำเลยกระทำผิดฐานเบิกความเท็จซึ่งเกิดที่อำเภอเมือง
สระบุรีก็ตาม ก็เป็นการสอบสวนโดยเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ ทั้งนี้อาศัย
มาตรา 19 (1) นอกจากนี้มีฎีกาที่ 23/2513, 1655/2530, 14/2524

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๙๑/๒๕๖๑ พฤติการณ์แห่งคดีที่จำเลยแจ้งข้อความอันเป็นเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญาแก่พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรป่าพะยอม ก็กับการเบิกความอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีต่อศาลจังหวัดพัทลุง ซึ่งอยู่ในท้องที่สถานีตำรวจภูธรเมืองพัทลุง ถือว่าเป็นการไม่แน่ว่าการกระทำของจำเลยในความผิดฐานแจ้งความเท็จและเบิกความเท็จได้กระทำในท้องที่ใดในระหว่างหลายท้องที่ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙ (1) พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรป่าพะยอมจึงมีอำนาจสอบสวน พนักงานอัยการโจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

291

เมื่อความผิดส่วนหนึ่งกระทำในท้องที่หนึ่ง แต่อีกส่วนหนึ่งในอีกท้องที่หนึ่ง (มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๒))

เมื่อความผิดส่วนหนึ่งกระทำในท้องที่หนึ่ง แต่อีกส่วนหนึ่งในอีกท้องที่หนึ่ง เป็นกรณีกระทำผิดกรรมเดียวลงในหลายท้องที่ เช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ ฎ.5593/2562 การโอนเงินผ่านทางธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์มีธนาคารเป็นตัวกลางในการส่งมอบเงินผ่านขั้นตอนของธนาคารที่ส่งถ่ายข้อมูลด้วยความเร็วแสงโดยใช้ตัวเลขเงินในบัญชีเป็นหลักฐานยืนยันในการรับโอนเงิน ทำให้ผู้รับโอนสามารถรับเงินได้แม้อยู่ในระยะไกล ซึ่งการโอนจะเสร็จสิ้นสมบูรณ์เมื่อผู้รับโอนได้รับเครดิตยอดเงินทางบัญชีครบถ้วนแล้ว ป. โอนเงินให้จำเลยโดยใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่และตู้เบิกถอนเงินสดอัตโนมัติ ขณะอยู่ที่อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี และปรากฏมีเครดิตยอดเงินเข้าบัญชีของจำเลยที่กรุงเทพมหานคร

292

(ต่อ)

การป้อนคำสั่งให้โอนเงินเกิดขึ้นที่อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เงินอันเป็นต้นเหตุของการกระทำความผิดฐานยักยอกจึงหลุดพ้นจากความครอบครองของ ป. และเข้าไปอยู่ในความครอบครองของจำเลย ตั้งแต่ขณะ ป. สั่งโอนเงิน จำเลยสามารถถอนเงินจากสถานที่ใดเวลาใดนับจากที่ได้รับโอนเงินทันที ดังนั้น อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จึงถือเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำความผิดฐานยักยอก พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจท่าม่วงจึงมีอำนาจสอบสวนตาม ป.วิ.อ. มาตรา 19 วรรคสอง (ข)

ความผิดต่อเนื่องหลายท้องที่ (มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๓))

ความผิดฐานรับของโจรเป็นความผิดต่อเนื่องกับความผิดฐานลักทรัพย์หรือ ฯลฯ (ความผิดตาม ป. อ. มาตรา 357) ดังนั้น กรณีที่ความผิดฐานลักทรัพย์และรับของโจรเกิดต่างท้องที่กัน พนักงานสอบสวนในท้องที่ความผิดฐานลักทรัพย์เกิดขึ้นย่อมมีอำนาจสอบสวนในความผิดฐานรับของโจรได้ด้วย ฎีกาที่ 16497/2557, 1180/2537, 3903/2531

คำพิพากษาฎีกาที่ 16497/2557 ผู้เสียหายแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรบ้านนาไว้ก่อนแล้ว ต่อมาเมื่อพนักงานสอบสวนได้ทราบถึงพฤติการณ์ของผู้เสียหายถูกคนร้ายลักมาและจับกุมจำเลยทั้งสามได้ก็นำจำเลยทั้งสามส่งให้พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรบ้านนาดำเนินการต่อไปเพราะข้อหาหลักทรัพย์มีผู้เสียหายร้องทุกข์ไว้แล้ว ดังนั้นแม้ความผิดฐานลักทรัพย์กับความผิดฐานรับของโจรเกิดขึ้นต่างท้องที่กันก็ตาม แต่ก็เป็นความผิดต่อเนื่องกัน พนักงานสอบสวนในท้องที่หนึ่งท้องที่ใดที่เกี่ยวข้องย่อมมีอำนาจสอบสวนได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 19 (3) พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรบ้านนา จึงมีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาที่เกิดขึ้นกับทรัพย์ของผู้เสียหายได้ไม่ว่าจะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจร การสอบสวนในความผิดฐานรับของโจรจึงชอบแล้ว

ความผิดฐานซ่อนเร้นเพื่อให้คนต่างด้าวพ้นจากการจับกุม เป็นความผิดต่อเนื่องกับความผิดฐานพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร พนักงานสอบสวนท้องที่ที่มีอำนาจสอบสวนความผิดฐานซ่อนเร้นเพื่อให้คนต่างด้าวพ้นจากการจับกุม ย่อมมีอำนาจสอบสวนในความผิดฐานพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรด้วย ฎีกาที่ 3240/2550

พรากรผู้เยาว์ในท้องที่หนึ่งแล้วพาไปข่มขืนกระทำชำเราอีกท้องที่หนึ่งเป็นความผิดต่อเนื่องกันในท้องที่ต่างๆ เกินกว่าท้องที่หนึ่งขึ้นไป และเป็นความผิดหลายกรรมกระทำลงในท้องที่ต่างๆ กันตาม ป.วิ.อ. มาตรา 19 (3) และ (4) (ฎีกาที่ 14944/2551)

ความผิดฐานออกเช็คไม่มีเงินตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ ถือว่าท้องที่ที่จำเลยออกเช็คเป็นความผิดต่อเนื่องกับท้องที่ที่ธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงิน ดังนั้น พนักงานสอบสวนท้องที่ใดท้องที่หนึ่งดังกล่าวมีอำนาจสอบสวนตามมาตรา 19 (3) ฎีกาที่ 1702-1703/2523 (ประชุมใหญ่), 5103/2528, 2070/ 2543

เจ้าพนักงานตำรวจวางแผนล่อซื้อเมทแอมเฟตามีน และจับกุมผู้กระทำความผิดคนหนึ่งได้ในท้องที่หนึ่ง และติดตามไปจับกุมผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่นได้ในอีกท้องที่หนึ่งพร้อมเมทแอมเฟตามีนของกลางอีกจำนวนหนึ่ง ถือว่าความผิดฐานร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและฐานร่วมกันจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนเป็นความผิดต่อเนื่องกันหลายท้องที่ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 19 (3) ฎีกาที่ 4337/2554, 1259/2542

แต่ถ้าการมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครอง และจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนได้กระทำในท้องที่เดียว ไม่เป็นความผิดต่อเนื่องและกระทำต่อเนื่องหลายท้องที่ แม้มีการจับกุมผู้กระทำความผิดคนอื่นได้ในท้องที่อื่นก็ตาม ฎีกาที่ 1756/2550

298

สรุป ประเภทของความผิดที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นความผิดต่อเนื่อง

1. ลักทรัพย์กับรับของโจร
2. ปล้นทรัพย์, ชิงทรัพย์กับรับของโจร ,รับของโจรแล้วพาทรัพย์เคลื่อนที่ (ฎีกาที่ 1204/2542)
3. ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกง (ฎีกาที่ 781/2543)
4. ความผิดฐานพรากหรือเรียกค่าไถ่ พาตัวไปหลายท้องที่ (ฎีกาที่ 2880/2548, 1586/2526) (ข้อสอบเนติฯ สมัย 60)
5. ความผิดตาม พ.ร.บ. เชื้อฯ (ฎีกาที่ 2070/2543, 1663/2516, 650/2528), ลักเชื้อและนำเชื้อไปเรียกเก็บเงิน (ฎีกาที่ 18055/2556)

299

6. ความผิดฐานพาหญิงไปเพื่อการอนาจารโดยใช้อุบายหลอกลวง (ฎีกาที่ 1974/2539)
7. ความผิดตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดฯ ถ้าเป็นตัวการร่วมกันในการจำหน่ายยาเสพติดแต่กระทำอยู่ต่างท้องที่กัน ถือว่าเป็นความผิดต่อเนื่อง (ฎีกาที่ 1259/2542)
8. ความผิดฐานพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต ทุกท้องที่ที่ผ่านเป็นความผิดต่อเนื่อง กับความผิดฐานซ่อนเร้นคนต่างด้าวที่หนีเข้าเมืองโดยไม่ได้รับอนุญาตให้พ้นจากการจับกุม (ฎีกาที่ 3240/2550)
9. มียาเสพติดในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยไปจำหน่ายหลายท้องที่ (ฎีกาที่ 3952/2551)

300

ตัวอย่างความผิดหลายกรรมกระทำ ในท้องที่ต่าง ๆ กัน (มาตรา ๑๙ (๔))

คำพิพากษาฎีกาที่ **11530/2553** จำเลยที่ 1 และที่ 2 กระทำ ความผิดฐานร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนจำนวน **4,935** เม็ด ไว้ใน ครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยเหตุเกิดที่ตำบลมีชัย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย และจำเลยที่ 3 ยังกระทำความผิดโดยลำพังฐานมีเมท แอมเฟตามีนอีกจำนวน **1** เม็ด ไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต

301

(ต่อ)

โดยจำเลยที่ 3 ถูกจับได้ที่แขวงบางชั้น เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร จึง เป็นกรณีที่จำเลยที่ 3 กระทำความผิดหลายกรรมในท้องที่ต่าง ๆ กันพนักงาน สอบสวนสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองหนองคาย จึงมีอำนาจสอบสวนการ กระทำความผิดดังกล่าวของจำเลยที่ 3 ได้ตาม ป. วิ. อ. มาตรา 19 (4)

ข้อสังเกต เรื่องนี้ โจทก์ฟ้องว่าจำเลยที่ 3 กระทำความผิดตาม พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษเกี่ยวกับเมทแอมเฟตามีน จำนวน **4, 935** เม็ด กรรมหนึ่ง และจำนวน **1** เม็ด อีกกรรมหนึ่ง ดังนั้นพนักงานสอบสวนสถานี ตำรวจภูธรอำเภอเมืองหนองคายจึงมีอำนาจสอบสวนการกระทำของจำเลยที่ 3 เกี่ยวกับเมทแอมเฟตามีนทั้งสองจำนวนดังกล่าว

302

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5721/2548 การกระทำความผิดของ
จำเลยที่ 2 ฐานแจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสาร
ราชการและใช้เอกสารราชการดังกล่าวเป็นความผิดหลายกรรม ซึ่งกระทำลง
ในท้องที่ต่าง ๆ กัน พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองภูเก็ต ซึ่ง
เป็นท้องที่หนึ่งที่เกี่ยวข้องจึงมีอำนาจสอบสวนได้ตามประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา มาตรา 19 (4) มิใช่ปัญหาที่ต้องพิจารณาในเรื่องเป็น
ความผิดต่อเนื่องหรือความผิดที่กระทำลงในหลายท้องที่ตามมาตรา
19 (2) (3)

พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบกรณี ความผิดเกี่ยวพันกันหลายท้องที่

ในกรณีความผิดเกิดหลายท้องที่ตามมาตรา 19 (1) ถึง (6) พนักงาน
สอบสวนท้องที่หนึ่งท้องที่ใดที่เกี่ยวข้องมีอำนาจสอบสวน (มาตรา 19 วรรค
หนึ่ง) พนักงานสอบสวนที่มีอำนาจสอบสวนจึงมีด้วยกันหลายท้องที่ เนื่องจาก
พนักงานสอบสวนหลายท้องที่ที่มีอำนาจสอบสวนนี้เอง จึงต้องมีพนักงานสอบสวน
ท้องที่ใดท้องที่หนึ่งเป็น**พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ**ในการสอบสวนเพียง
ท้องที่เดียวซึ่งมีหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดสรุปสำนวน

(ต่อ)

แล้วทำความเข้าใจว่าควรตรวจสอบ สั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องไปยัง พนักงานอัยการ และโดยเหตุที่เป็นความผิดที่เกิดขึ้นหลายท้องที่นั่นเอง กรณีจึงไม่อาจกำหนดพนักงานสอบสวนท้องที่ที่ความผิดเกิดเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ดังเช่นกรณีความผิดเกิดในท้องที่เดียวตามมาตรา 18 วรรคสาม พนักงานสอบสวนท้องที่ใดจะเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเป็นไปตามมาตรา 19 วรรคสอง โดยแยกออกเป็น 2 กรณีด้วยกัน คือ

305

(ต่อ)

กรณีที่จับผู้ต้องหาได้แล้ว ผู้ต้องหาถูกจับในท้องที่ใด พนักงานสอบสวนในท้องที่นั้นก็เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ (มาตรา 19 วรรคสอง (ก))

กรณีที่จับผู้ต้องหาไม่ได้ พนักงานสอบสวนในท้องที่ที่พบการกระทำความผิดก่อนอยู่ในเขตอำนาจเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ (มาตรา 19 วรรคสอง (ข))

306

(ต่อ)

น่าสังเกตว่าทั้งสองกรณีดังกล่าว ต้องเป็นการจับตัวผู้ต้องหาหรือพบการกระทำผิดก่อนในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งตามมาตรา 19 (1) ถึง (6) แล้วแต่กรณีด้วย หากผู้ต้องหาถูกจับหรือพบการกระทำผิดก่อนในท้องที่อื่นนอกจากนี้ พนักงานสอบสวนในท้องที่ดังกล่าวก็ไม่อาจเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามมาตรา 19 วรรคสองได้ เช่นคนร้ายลักทรัพย์ที่อำเภอเมืองเชียงใหม่แล้วนำทรัพย์มาจำหน่ายที่อำเภอเมืองสุพรรณบุรี ความผิดฐานลักทรัพย์และความผิดฐานรับของโจรเป็นความผิดต่อเนื่องกัน ทั้งพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงใหม่และพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองสุพรรณบุรี ต่างมีอำนาจสอบสวน ส่วนพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบจะเป็นท้องที่ใด

307

(ต่อ)

ต้องพิจารณาระหว่างพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงใหม่และพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองสุพรรณบุรี ว่าท้องที่ใดจับตัวผู้ต้องหาได้หรือพบการกระทำผิดก่อนตามมาตรา 19 วรรคสอง แต่ถ้าผู้ต้องหาถูกจับหรือได้มีการพบการกระทำผิดในท้องที่อำเภอเมืองตาก (ซึ่งไม่ใช่ท้องที่ใดท้องที่หนึ่งของความผิดต่อเนื่องดังกล่าว) ก่อน พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองตากก็ไม่อาจเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้

308

(ต่อ)

เมื่อมีการจับจำเลยได้แล้วพนักงานสอบสวนท้องที่ที่จับจำเลยได้เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ฎีกาที่ 3585/2546 หากพนักงานสอบสวนท้องที่อื่นที่มีใช้ท้องที่ที่จับจำเลยได้ทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ เป็นการไม่ชอบ ถือไม่ได้ว่าได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นโดยชอบตามมาตรา 120 พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้อง ฎีกาที่ 3466/2547

309

(ต่อ)

การจับตัวผู้ต้องหาได้ ต้องเป็นการจับตัวในข้อหาเดียวกันกับข้อหาใดข้อหาหนึ่งในความผิดต่อเนื่องนั้นด้วย ถ้าเป็นการจับตัวในข้อหาอื่นนอกจากนี้จะถือว่าพนักงานสอบสวนในท้องที่นั้นเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามมาตรา 19 วรรคสอง (ก) ไม่ได้ เช่นจำเลยกระทำความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจรต่อเนื่องกันหลายท้องที่ แต่จำเลยถูกจับกุมในข้อหาช่องโจรท้องที่ต่อเนื่องดังกล่าว ดังนี้ถือไม่ได้ว่าจำเลยถูกจับในความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจรด้วย พนักงานสอบสวนในท้องที่จับกุมจำเลยได้จึงไม่ใช่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในความผิดทั้งสองฐานดังกล่าวตามมาตรา 19 วรรคสอง (ก) ฎีกาที่ 1579/2546

310

(ต่อ)

อย่างไรก็ดีแม้เป็นการจับกุมในข้อหาเดียวกัน ก็ต้องเป็นการจับกุมจำเลย สำหรับการกระทำความผิดกรรมเดียวกันกับความผิดต่อเนื่องด้วย ถ้าเป็นการจับกุมจำเลยสำหรับการกระทำคนละกรรมกัน แม้เป็นการจับกุมจำเลยได้ก่อน ท้องที่อื่นพนักงานสอบสวนในท้องที่นั้นก็ไม่ใช่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในความผิดต่อเนื่อง ฎีกาที่ 625/2552

กรณีที่จับตัวผู้ต้องหาได้ และพนักงานสอบสวนท้องที่ที่จับได้อยู่ในเขตอำนาจเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามมาตรา 19 วรรคสอง (ก) นั้น น่าจะหมายถึงกรณีที่ก่อนจับกุมผู้ต้องหาได้นั้นยังไม่มีพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ กล่าวคือยังไม่มีท้องที่ใดพบการกระทำผิด จึงยังไม่เริ่มทำการสอบสวนนั่นเอง

311

(ต่อ)

ดังนี้ถ้าก่อนจับผู้ต้องหาได้ปรากฏว่ามีพนักงานสอบสวนท้องที่ใดท้องที่หนึ่งที่เกี่ยวข้องพบการกระทำผิดก่อน ถือว่าพนักงานสอบสวนท้องที่นั้นเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามมาตรา 19 วรรคสอง (ข)

แม้ต่อมาจะจับผู้ต้องหาได้ในท้องที่อื่นก็ตาม พนักงานสอบสวนในท้องที่ที่พบการกระทำผิดก่อนก็ยังคงเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบอยู่เช่นเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง ส่วนพนักงานสอบสวนท้องที่จับกุมผู้ต้องหาได้ในภายหลังจึงไม่ใช่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ กรณีไม่ต้องด้วยมาตรา 19 วรรคสอง(ก) ฎีกาที่ 4512/2530,1126/2544,1204/2542,2880/2548

312

คำพิพากษาฎีกาที่ 3270 – 3271/2564

คดีนี้พนักงานสอบสวนในท้องที่หนึ่งท้องที่ใดที่เกี่ยวข้องมีอำนาจสอบสวนได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙ วรรคสอง แต่ตามวรรคสาม (ข) ของมาตราดังกล่าวระบุไว้ชัดว่า พนักงานสอบสวนที่เป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนคือ พนักงานสอบสวนซึ่งท้องที่ที่พบการกระทำผิดก่อนอยู่ในเขตอำนาจ ผู้เสียหายทั้งสิบสี่แจ้งความร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยทั้งสี่ในความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ที่สถานีตำรวจภูธรปทุมธานี จังหวัดนครราชสีมา โดยมีพันตำรวจตรี ป. เป็นพนักงานสอบสวน จึงเป็นท้องที่ที่พบการกระทำผิดก่อน

313

(ต่อ)

ฉะนั้น พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในคดีนี้ คือพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรปทุมธานี จังหวัดนครราชสีมา มิใช่พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งตามป.วิ.อ. มาตรา ๑๔0 บัญญัติให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในสำนวนเป็นผู้สรุปสำนวนและทำความเห็น เมื่อร้อยตำรวจเอก ว. พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ มิใช่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบซึ่งมีอำนาจสรุปสำนวนและทำความเห็นว่าควรส่งฟ้องหรือไม่ฟ้องส่งไปพร้อมกับสำนวนเพื่อให้พนักงานอัยการพิจารณา ตามที่บัญญัติไว้ในป.วิ.อ. มาตรา ๑๔0 แม้จะดำเนินการสอบสวนต่อไปจนเสร็จ ก็ถือไม่ได้ว่าได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อนโดยชอบ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๒0 โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

314

ก่อนจับผู้ต้องหาได้ ผู้เสียหายไปแจ้งความในท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง
ที่เกี่ยวข้อง ถือว่าพนักงานสอบสวนท้องที่นั้นพบการกระทำความผิด
ก่อน ฎีกาที่ 14944/2551, 9321/2559

การที่พนักงานสอบสวนไม่รับแจ้งความ ไม่ถือว่าเป็นพนักงาน
สอบสวนในท้องที่ที่พบการกระทำความผิดก่อน ฎีกาที่ 2880/2548

(ต่อ)

ตามมาตรา 19 วรรคหนึ่ง เป็นการแยกว่า แม้พนักงาน
สอบสวนในท้องที่ที่เกี่ยวข้องมีอำนาจสอบสวน แต่พนักงานสอบสวน
ผู้รับผิดชอบในการสอบสวน (การรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดทุก
ท้องที่และสรุปสำนวน) ต้องเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนท้องที่ที่
จับผู้ต้องหาได้ ถ้าจับตัวยังไม่ได้เป็นอำนาจของพนักงานสอบสวน
ท้องที่ที่พบการกระทำความผิดก่อนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

(ต่อ)

หากพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบไม่เป็นไปตามมาตรา 19 วรรคสอง บัญญัติไว้ ทำให้เกิดผลเสียแก่คดีได้ โดยถือไม่ได้ว่ามีการสอบสวนคดีนั้น โดยชอบตาม ป. วิ. อ. มาตรา 120 มีผลทำให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้อง ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง ฎีกาที่ 1974/2539

อย่างไรก็ดี แม้จะมีพนักงานสอบสวนท้องที่ใดท้องที่หนึ่งเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแล้วก็ไม่ทำให้พนักงานสอบสวนท้องที่ที่เกี่ยวข้องอื่นหมดอำนาจสอบสวน ฎีกาที่ 3952/2551

317

คำพิพากษาฎีกาที่น่าสนใจ

มาตรา ๑๙

คำพิพากษาฎีกาที่ 243/2568 ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 4 มูลคดีเกิดขึ้นทั้งสถานที่ที่จำเลยออกหรือส่งจ่ายเช็คและท้องที่ที่ธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงินเป็นความผิดที่ต่อเนื่องเกี่ยวพันกัน สถานที่จำเลยออกเช็คพิพาททั้ง 2 ฉบับและส่งมอบให้โจทก์ร่วมที่บ้าน ป. โจทก์ร่วมนำเช็คพิพาททั้ง 2 ฉบับเรียกเก็บเงินจากธนาคาร ก. สาขาข้างเฟือก ตำบลข้างเฟือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มูลคดีเกิดขึ้นในเขตท้องที่สถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงใหม่ซึ่งเป็นสถานที่จำเลยออกเช็ค และในท้องที่สถานีตำรวจภูธรข้างเฟือกซึ่งเป็นสถานที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน พนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรทั้ง 2 แห่ง ต่างมีอำนาจสอบสวน โจทก์ร่วมแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงใหม่ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยเป็นสิทธิ์ของตรวจร่วมที่จะเลือกแจ้งความร้องทุกข์ได้ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงใหม่ มีอำนาจสอบสวน โจทก์มีอำนาจฟ้อง

318

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 345/2568 ตามคำเบิกความของพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรแก้งคร้อ พนักงานสอบสวนได้สอบปากคำโจทก์ร่วมและรวบรวม พยานหลักฐานแล้วเห็นว่า ท. กระทำความผิดข้อหาพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปีแต่ยังไม่ เกินสิบแปดปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล เพื่อการอนาจาร โดยผู้เยาว์ นั้นเต็มใจไปด้วย ส่วนจำเลยทั้งหกกับพวกกระทำความผิดข้อหาพร้อมกันข่มขืนกระทำ ข้ำเราผู้อื่นโดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ ไม่สามารถขัดขืนได้ อันมี ลักษณะเป็นการโทรมหญิง การที่ ท. ไปรับตัวโจทก์ร่วมมาไม่เกี่ยวข้องกับจำเลยทั้งหก ตามคำเบิกความดังกล่าวประกอบการแจ้งข้อหาและดำเนินคดีแก่ ท. และจำเลยทั้งหก

319

(ต่อ)

เห็นได้ว่า ท. และจำเลยทั้งหกไม่ได้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดร่วมกัน แต่กระทำความผิด ต่างคราวและต่างเจตนาแยกต่างหากจากกัน ซึ่งโจทก์บรรยายฟ้องคดีนี้ว่าเหตุเกิดที่ตำบล หนองสังข์ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ โดยไม่ได้บรรยายว่าเหตุเกิดที่ตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ เกี่ยวพันกันด้วยแต่อย่างใด การกระทำความผิดของจำเลยทั้งหก จึงไม่มีลักษณะเกี่ยวเนื่องและกระทำต่อเนื่องกันในหลายท้องที่ ทั้งกระทำความผิดเพียงกรรม เดียวไม่ใช่หลายกรรม ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 19 (3) และ (4) เมื่อคดีนี้จำเลยทั้งหกถูกฟ้องว่า ร่วมกันกระทำความผิดในกระต่อนนาที่เกิดเหตุ ตั้งอยู่ที่บ้านหนองแด้ ตำบลหนองสังข์ อำเภอ แก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจการสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรหนองสังข์ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรหนองสังข์จึงเป็นผู้มีอำนาจสอบสวนการที่พนักงาน สอบสวนสถานีตำรวจภูธรแก้งคร้อเป็นผู้สอบสวนคดีนี้ จึงเป็นการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วย กฎหมาย โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง

320

คำพิพากษาฎีกาที่ **2199/2566** จำเลยทั้งสองร่วมกันฆ่าผู้ตายในท้องที่
ท่าทราย อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี แล้วหั่นศพใส่ถุงนำไปทิ้ง
เผาทำลายในท้องที่ตำบลบ้านกรด อำเภอบางปะอิน และตำบลชะแมบ อำเภอ
วังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงเป็นความผิดต่อเนื่องและกระทำต่อเนื่องกัน
ในท้องที่ต่าง ๆ เกินกว่าหนึ่งท้องที่ขึ้นไป เมื่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธร
วังน้อยซึ่งพบชิ้นส่วนผู้ตายก่อน จึงเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบการ
สอบสวน ตาม ป.วิ.อ. มาตรา **19** วรรคหนึ่ง **(3)** และวรรสอง **(ข)**

321

ฎีกาที่ **498/2560** ก่อนจับกุมจำเลยเจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมือง
ร้อยเอ็ด พบการกระทำความผิดของ ม. และ บ. ก่อน จึงมีการขยายผลสืบสวนและมีการ
วางแผนให้ ม. และ บ. โทรศัพท์ไปสั่งซื้อเมทแอมเฟตามีนจากผู้ค้ายาเสพติดชาวลาว
โดยมีการตกลงซื้อขายและนัดส่งมอบเมทแอมเฟตามีนกันที่สถานีขนส่งอำเภอเมือง
ร้อยเอ็ด แต่เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจชุดจับกุมนำกำลังไปดักรอแล้วมีการนัดหมาย
เปลี่ยนสถานที่ส่งมอบเป็นสถานีขนส่งอำเภอพนทอง เจ้าพนักงานตำรวจจึงติดตามไป
จนกระทั่งสามารถติดตามจับกุมจำเลยพร้อมเมทแอมเฟตามีนของกลางได้ที่สถานีขนส่ง
อำเภอพนทอง

322

(ต่อ)

กรณีเป็นความผิดต่อเนื่องและการกระทำต่อเนื่องเกี่ยวพันกันทั้งในท้องที่
สถานีตำรวจภูธรเมืองร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นท้องที่ที่ บ. โทรศัพท์ติดต่อล่อซื้อเมท
แอมเฟตามีน และสถานีตำรวจภูธรโพนทอง ซึ่งเป็นท้องที่ที่จับกุมจำเลยได้
เช่นนี้ พนักงานสอบสวนในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งที่เกี่ยวข้องจึงมีอำนาจ
สอบสวนได้ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองร้อยเอ็ดจึงมีอำนาจ
สอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙ (๓)
การสอบสวนย่อมเป็นไปโดยชอบ โจทก์มีอำนาจฟ้องตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

323

ฎีกาที่ 1691/2561

จำเลยแจ้งข้อความอันเป็นเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญาแก่พนักงาน
สอบสวนสถานีตำรวจภูธรป่าพะยอมในตอนแรก กับการเบิกความอันเป็น
เท็จในการพิจารณาคดีอาญาต่อศาลจังหวัดพัทลุง ซึ่งอยู่ในท้องที่สถานี
ตำรวจภูธรเมืองพัทลุงไม่ตรงกัน ถือว่าเป็นกรณียังไม่แน่ว่าการกระทำของ
จำเลยในความผิดฐานแจ้งความเท็จและเบิกความเท็จได้กระทำลงในท้องที่
ใด พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรป่าพะยอมจึงมีอำนาจสอบสวน
พนักงานอัยการโจทก์มีอำนาจฟ้อง

324

ฎีกาที่ 1504/2562

ก่อนจับกุมเจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงราย ซึ่งเป็นท้องที่พบการกระทำความผิดเกิดขึ้นก่อน จึงมีการขยายผลสืบสวนและมีการวางแผนให้พันตำรวจตรี อ. อำพรางค์เป็นเด็กท้ายรถบรรทุกสิบล้อที่ขนส่งกระสอบข้าวและกระสอบปุ๋ยบรรจุเมทแอมเฟตามีนของกลางจากจังหวัดเชียงรายไปส่งให้จำเลยที่ 2 ในสถานบริการน้ำมันเอสโซ่ที่อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามที่ได้นัดหมายกันไว้กับผู้ที่เกี่ยวข้องที่โทรศัพท์ติดต่อกับสายลับว่าจะมารับเมทแอมเฟตามีน เจ้าพนักงานตำรวจจึงติดตามไปจนกระทั่งสามารถจับกุมจำเลยที่ 1 ถึงที่ 3 ได้ พร้อมเมทแอมเฟตามีนของกลาง

325

(ต่อ)

กรณีจึงเป็นความผิดต่อเนื่องและกระทำต่อเนื่องเกี่ยวพันกันทั้งในท้องที่สถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงรายซึ่งเป็นท้องที่ที่พบเมทแอมเฟตามีนของกลางและสถานีตำรวจภูธรวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นท้องที่ที่จับกุมจำเลยที่ 1 ถึงที่ 3 ได้ พนักงานสอบสวนในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งที่เกี่ยวข้องมีอำนาจสอบสวนได้ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงราย จึงมีอำนาจสอบสวนตาม ป.วิ.อ. มาตรา 19 (3) ประกอบ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.2550 มาตรา 3 การสอบสวนย่อมเป็นไปโดยชอบ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา 120 ประกอบ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.2550 มาตรา 3

326

(ต่อ)

ความผิดหลายฐานได้กระทำลงโดยผู้กระทำความผิดหลายคนเกี่ยวพันกัน ความผิดฐานสมคบโดยตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิด เกี่ยวกับเมทแอมเฟตามีนกับความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามฟ้องมีอัตราโทษอย่างสูงเสมอกัน ศาลชั้นต้น ซึ่งเป็นศาลที่รับฟ้องความผิดเกี่ยวพันกันนั้นไว้ก่อน ย่อมมีอำนาจพิจารณา คดีได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 24 วรรคหนึ่ง (1) และวรรคสาม ประกอบ พ.ร.บ. วิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 3

327

ฎีกาที่ 5593/2562 การป้อนคำสั่งให้โอนเงินจากบัญชีของ ป. ผู้ซื้อ ในจังหวัดปทุมธานีไปเข้าบัญชีของจำเลยที่กรุงเทพมหานคร เกิดขึ้นที่อำเภอ ท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เงินอันเป็นต้นเหตุของการกระทำความผิดฐาน ยักยอกจึงหลุดพ้นจากความครอบครองของ ป. และเข้าไปอยู่ในความ ครอบครองของจำเลยตั้งแต่ ป. สั่งโอนเงินผ่านทางธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ขณะ อยู่ที่อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จำเลยสามารถเบิกถอนเงินจำนวน ดังกล่าวจากสถานที่ใด เวลาใดนับจากที่ได้รับโอนเงินได้ทันที อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ถือเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำความผิดฐานยักยอกของ จำเลยนอกเหนือจากจังหวัดปทุมธานี และกรุงเทพมหานครด้วย

328

(ต่อ)

ถือเป็นกรณีความผิดส่วนหนึ่งกระทำในท้องที่หนึ่งแต่อีกส่วนหนึ่งกระทำในอีกท้องที่หนึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ (๒) เมื่อสถานีตำรวจภูธรท่าม่วงเป็นสถานที่ที่โจทก์ร่วมแจ้งความให้ดำเนินคดีแก่จำเลย พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรท่าม่วงมีอำนาจสอบสวนและเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง (ข) โจทก์มีอำนาจฟ้อง

329

ฎีกาที่ 240/2563 โจทก์ฟ้องว่าจำเลยร่วมกับ ป. มีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและโจทก์นำสืบว่า เจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองชลบุรีจับกุม ป. พร้อมเมทแอมเฟตามีนกับทรัพย์สินอื่นอีกหลายรายการเป็นของกลางได้ที่ตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดย ป. ไปรับเมทแอมเฟตามีนของกลางจากอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อนำไปจำหน่ายที่จังหวัดตราด การกระทำของจำเลยตามฟ้องเป็นความผิดต่อเนื่องและเป็นการกระทำต่อเนื่องกันในท้องที่ต่าง ๆ เกินกว่าท้องที่หนึ่งขึ้นไป ตาม ป.วิ.อ.มาตรา 19 (3) ประกอบ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 3 ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองชลบุรี โจทก์มีอำนาจฟ้อง

330

พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบกรณีความผิด เกิดนอกราชอาณาจักร (มาตรา ๒๐)

ถ้าความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรไทย อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หรือจะมอบหมายหน้าที่นั้นให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนแทนก็ได้ (มาตรา 20 วรรคหนึ่ง)

331

(ต่อ)

ในกรณีที่อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน มอบหมายให้พนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวน อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนจะมอบหมายให้พนักงานอัยการคนใดทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนก็ได้ (มาตรา 20 วรรคสอง)

ให้พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หรือให้ทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนมีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน บรรดาอำนาจและหน้าที่ประการอื่นที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการ (มาตรา 20 วรรคสาม)

332

(ต่อ)

ในกรณีที่พนักงานอัยการคนใดทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำของพนักงานอัยการในเรื่องที่เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐาน (มาตรา 20 วรรคสี่)

ในกรณีจำเป็น พนักงานสอบสวนต่อไปนี้มีอำนาจสอบสวนในระหว่างรอคำสั่งจากอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน

(1) พนักงานสอบสวนซึ่งผู้ต้องหาถูกจับอยู่ในเขตอำนาจ

(2) พนักงานสอบสวนซึ่งรัฐบาลประเทศอื่น หรือบุคคลที่ได้รับความเสียหายได้ร้องฟ้องให้ทำโทษผู้ต้องหา (มาตรา 20 วรรคห้า)

333

(ต่อ)

เมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวนแล้วแต่กรณีเห็นว่าการสอบสวนเสร็จแล้ว ให้ทำความเห็นตามมาตรา 140 มาตรา 141 หรือมาตรา 142 ส่งพร้อมสำนวนไปยังอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน (มาตรา 20 วรรคท้าย)

334

(ต่อ)

จำเลยรับฝากทรัพย์สินของผู้เสียหายขณะอยู่นอกราชอาณาจักร แต่เมื่อถึงประเทศไทยได้ปฏิเสธว่าไม่ได้รับฝากไว้ ถือว่าเหตุความผิดฐาน ยักยอกเกิดในราชอาณาจักรไม่เข้ากรณีตามมาตรา 20 (ฎีกาที่ 1573/253๕)

(ต่อ)

กรณีอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบตาม ป. วิ. อ. มาตรา 20 เดิม ต้องเป็นความผิดซึ่งกระทำลง นอกราชอาณาจักรทั้งหมด ถ้าความผิดนั้นกระทำนอกราชอาณาจักร แต่ ส่วนหนึ่งกระทำในราชอาณาจักร กรณีไม่ต้องด้วยมาตรา 20 ฎีกาที่ 2679/2559, 3118/2559

คำพิพากษาฎีกาที่ 2679/2559 โจทก์ร่วมดำเนินการติดต่อซื้อขายข้าวสารจากจำเลยที่ 1 ในประเทศไทยและมีการติดต่อผ่านทางโทรศัพท์และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ในขณะที่โจทก์ร่วมอยู่ต่างประเทศซึ่งจำเลยที่ 1 อยู่ในประเทศไทย การที่จำเลยที่ 1 พุดหลอกลวงโจทก์ร่วมให้หลงเชื่อและมีการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารของจำเลยที่ 1 ที่ประเทศไทยแม้จะมีการส่งมอบเงินจำนวนหนึ่งในต่างประเทศก็ตาม แต่มีการกระทำความผิดหนึ่งอยู่ในประเทศไทย จึงไม่ใช่เป็นการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรซึ่งพนักงานอัยการต้องเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 20

337

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ 3118/2559 โจทก์ฟ้องกล่าวหาว่าจำเลยร่วมกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายกรรมต่างกัน โดยเหตุเกิดที่ตำบลนากลางอำเภอหนองบัวลำภูและแขวงบางนาเขตบางนากรุงเทพมหานครและประเทศสิงคโปร์ เกี่ยวพันกันจึงเป็นกรณีการกระทำของจำเลยเป็นความผิดซึ่งหลายกรรมกระทำลงในท้องที่ต่าง ๆ กันตาม ป.วิ.อ.มาตรา 19 (4)

338

(ต่อ)

พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบจึงเป็นพนักงานสอบสวนซึ่งท้องที่ที่จับ
จำเลยได้อยู่ในเขตอำนาจ ไม่ใช่กรณีความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยได้
กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรอย่างเดียวกันตาม ป. วิ. อ. มาตรา 20 ซึ่ง
อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีนี้
ตามฟ้องจับจำเลยได้เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2553 และนำส่งพนักงาน
สอบสวนแล้ว การสอบสวนจึงเป็นไปโดยชอบ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องคดีนี้ได้

339

(ต่อ)

ต่อมา มีคำพิพากษาฎีกา ที่ ๖๕๕๒/๒๕๕๙ เปลี่ยนแนวใหม่
เป็นว่า กรณีความผิดที่เกิดในราชอาณาจักรเกี่ยวพันกับความผิดที่กระทำ
นอกราชอาณาจักร ถือว่าเป็นความผิดที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรตาม
มาตรา 20 อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาราชการแทนเป็นพนักงานสอบสวน
ผู้รับผิดชอบ

คำพิพากษาฎีกาที่ 6552/2559 คดีนี้โจทก์ฟ้องและนำสืบว่า จำเลยพา ร. ผู้เสียหายจากประเทศไทยส่งออกไปนอกราชอาณาจักรยัง ประเทศญี่ปุ่น แล้วหวังเหนี่ยวรั้งไว้และจัดให้อยู่อาศัยในประเทศญี่ปุ่น เพื่อให้ผู้เสียหายทำการค้าประเวณีที่สถานที่การค้าประเวณีที่ประเทศญี่ปุ่น โดยการฉ้อฉลและใช้อุบายหลอกลวงผู้เสียหาย เพื่อบังคับข่มขู่ให้ผู้เสียหาย กระทำการค้าประเวณี หรือเพื่อสนองความใคร่หรือสำเร็จความใคร่ในทาง กามารมณ์ของผู้อื่น อันเป็นการสำสอนเพื่อสินจ้างหรือประโยชน์อื่นใดอัน เป็นการมิชอบเพื่อจำเลยจะได้แสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของ ผู้เสียหายโดยผู้เสียหายไม่ยินยอมและไม่สามารถขัดขึ้นได้

(ต่อ)

เหตุเกิดที่ประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นหลายท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกัน อันเป็นการ กระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์พ.ศ. 2551 มาตรา 6, 52 พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 มาตรา 9 ป.อ. มาตรา 283 การกระทำของจำเลยดังกล่าวจึงเป็นการกระทำ ความผิดที่มีโทษตามกฎหมายไทยและได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทยด้วย ซึ่ง ป.วิ.อ. มาตรา 20 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หรือจะมอบหมายหน้าที่นั้นให้พนักงาน อัยการหรือพนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนแทนก็ได้

(ต่อ)

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า อัยการสูงสุดมอบหมายให้พนักงานสอบสวน กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ทำการสอบสวน โดยให้พนักงานอัยการสำนักงานคดีอาญาร่วมทำการสอบสวนและให้ผู้บังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคหรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ดังนี้ พนักงานสอบสวน กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค จึงมีอำนาจสอบสวนคดีนี้ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง (ข้อสอบเนติฯ สมัย 70)

ฎีกาที่ ๕๘๒/๒๕๖๕ โจทก์บรรยายฟ้องและนำสืบว่าจำเลยทั้งเจ็ดกับพวก ร่วมกันกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ฐานร่วมกันฉ้อโกง ประชาชน และฐานร่วมกันพยายามฉ้อโกงประชาชนด้วยการโทรศัพท์จากต่างประเทศ หลอกลวงให้ผู้เสียหายโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารของคนร้าย เป็นเหตุให้ผู้เสียหายที่ ๑ ถึงที่ 4 ที่ ๖ และที่ ๗ หลงเชื่อโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารของคนร้าย การกระทำทั้งหมด ตั้งแต่โทรศัพท์จากต่างประเทศหลอกลวงผู้เสียหายทั้งเจ็ดจนกระทั่งผู้เสียหายที่ ๑ ถึงที่ 4 ที่ 6 และที่ ๗ โอนเงินเข้าบัญชีธนาคารของคนร้ายเป็นความผิดที่กระทำนอก ราชอาณาจักร ตามป.วิ.อาญา มาตรา ๒0 วรรคหนึ่ง เมื่อพันตำรวจเอก ส. เสนอ ความเห็นต่ออัยการสูงสุดและอัยการสูงสุดได้แต่งตั้งให้พันตำรวจเอก ส. กับพวกเป็น พนักงานสอบสวนคดีนี้ถือว่าพันตำรวจเอก ส. กับพวกมีอำนาจทำการสอบสวนตาม มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง การสอบสวนชอบด้วยกฎหมาย โจทก์มีอำนาจฟ้อง

คำพิพากษาฎีกาที่ 2689/2565

คำฟ้องโจทก์บรรยายรายละเอียดการกระทำความผิดของจำเลยโดยระบุสถานที่เกิดเหตุในประเทศไทย คือตำบลไผ่ไม่ปรากฏชัดอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และตำบลมีชัย อำเภอเมืองหนองคายจังหวัดหนองคาย และแขวงได เขตไผ่ไม่ปรากฏชัด กรุงเทพมหานคร มิได้ระบุว่ามิได้สถานที่เกิดเหตุ นอกราชอาณาจักร แม้ตามฟ้องอาจมีการระบุถึงการกระทำที่มีการหลอกลวงผู้เสียหายที่ 2 ซึ่งเป็นคนต่างด้าวสัญชาติลาว และผลการหลอกลวงผู้เสียหายที่ ๒ ได้นำพาผู้เสียหายที่ ๑ ซึ่งเป็นคนต่างด้าวสัญชาติลาว เข้ามาในราชอาณาจักรไทยให้จำเลยรับผู้เสียหายที่ ๑ ไว้ที่ตำบลมีชัย อำเภอเมืองหนองคายจังหวัดหนองคาย

(ต่อ)

แต่ก็ไม่ปรากฏรายละเอียดในฟ้องถึงการกระทำของจำเลยนอกราชอาณาจักร แม้หากมีการหลอกลวงของจำเลยต่อผู้เสียหายที่ ๒ นอกราชอาณาจักรก็เป็นเพียงการเตรียม พยายามหรือการกระทำส่วนหนึ่งได้เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕ ให้ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร กรณีไม่ต้องด้วยบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง ที่บังคับใช้กรณีเฉพาะความผิดที่ได้กระทำการนอกราชอาณาจักรไทยเท่านั้น โจทก์มีอำนาจฟ้อง

ฎีกาที่น่าสนใจ (เพิ่มเติม)

คำพิพากษาฎีกาที่ 4176/๒๕๖6

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๙ (๔/๒) เป็นกฎหมายพิเศษบัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยการกระทำความผิดที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรไทย อันเป็นการขัดหรือแย้งกับ ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐ ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไป จึงทำให้โจทก์มีอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยความผิดที่เกิดขึ้นนอก ราชอาณาจักรได้ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

ผู้มีอำนาจชี้ขาดการเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ (มาตรา ๒๑, ๒๑/๑)

กรณีจังหวัดเดียวกัน (มาตรา 21 วรรคหนึ่ง) กรณีที่ไม่แน่ว่า พนักงานสอบสวนคนใดในจังหวัดเดียวกันควรเป็นพนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบ

1. กรณีจังหวัดอื่น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ชี้ขาด
2. กรณีกรุงเทพมหานคร ให้ผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนซึ่งมี ตำแหน่งตั้งแต่รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติขึ้นไปเป็นผู้ชี้ขาด

(ต่อ)

กรณีระหว่างหลายจังหวัด (มาตรา 21 วรรคสอง) กรณีที่ไม่แน่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดในระหว่างหลายจังหวัดควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบให้อัยการสูงสุดหรือผู้ทำการแทนเป็นผู้ชี้ขาด

349

การรอดำชี้ขาดนั้น ไม่เป็นเหตุให้งดการสอบสวน

ในเรื่องผู้มีอำนาจชี้ขาดการเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบนี้ ได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ฉบับที่ 115/2557 ให้เพิ่มป.วิ.อ. มาตรา 21/1 ความว่า “มาตรา 21/1 สำหรับการสอบสวนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานตำรวจในกรณีที่ไม่แน่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดในจังหวัดเดียวกัน หรือในกองบัญชาการเดียวกัน ควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบให้ผู้บัญชาการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนนั้นเป็นผู้ชี้ขาด การรอดำชี้ขาดไม่เป็นเหตุให้งดการสอบสวน”

350

(ต่อ)

จากบทบัญญัติมาตรา 21/1 นี้ เป็นการกำหนดผู้มีอำนาจชี้ขาดเรื่อง การเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแยกย่อยจำเพาะเจาะจงลงไปอีก กล่าวคือมาตรา 21/1 ใช้บังคับในกรณีที่การสอบสวนอยู่ในความ รับผิดชอบของเจ้าพนักงานตำรวจเท่านั้น และต้องเป็นกรณีไม่แน่ว่า พนักงานสอบสวนคนใดในจังหวัดเดียวกันหรือกองบัญชาการเดียวกันด้วย หากเป็นกรณีอื่นนอกจากนี้ ก็คงต้องบังคับตาม ป.วิ.อ. มาตรา 21 ดั้งเดิม

351

สรุป

เมื่อมีความผิดทางอาญาเกิดขึ้น พนักงานสอบสวนที่มีอำนาจสอบสวน ได้แก่ พนักงานสอบสวนในท้องที่ซึ่งความผิดได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าเกิด ภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหามีที่อยู่หรือถูกจับ (มาตรา 18) และถ้า เป็นกรณีตามมาตรา 19 พนักงานสอบสวนในท้องที่ที่เกี่ยวข้องมีอำนาจ สอบสวนได้ด้วย (มาตรา 19 วรรคสอง) แสดงว่าในความผิดอาญาคดีหนึ่งๆ ที่ เกิดขึ้น การสอบสวนอาจกระทำโดยพนักงานสอบสวนหลายท้องที่

352

(ต่อ)

โดยมีพนักงานสอบสวนท้องที่หนึ่งเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ โดยเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมด สรุปสำนวนแล้วเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการว่าเห็นควรสั่งฟ้องหรือไม่ พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้แก่พนักงานสอบสวนในท้องที่ที่ความผิดอาญาได้เกิด เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือเพื่อความสะดวกจึงให้พนักงานสอบสวนท้องที่ที่ผู้ต้องหาหนีที่อยู่หรือถูกจับเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ (มาตรา 18 วรรคสาม) หรือถ้าเป็นกรณีตามมาตรา 19 ซึ่งผู้ต้องหาถูกจับแล้ว ถ้ายังไม่มี การเริ่มสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนที่พบการกระทำผิดก่อน พนักงานสอบสวนท้องที่ที่ผู้ต้องหาถูกจับเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ (มาตรา 19 วรรคสอง (ก)) ถ้าจับผู้ต้องหาไม่ได้

353

(ต่อ)

พนักงานสอบสวนที่พบการกระทำผิดก่อนอยู่ในเขตอำนาจเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ (มาตรา 19 วรรคสอง (ข)) จะเห็นได้ว่าพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจสอบสวนอาจมีได้หลายท้องที่ แต่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีได้เพียงท้องที่เดียวเท่านั้น ถ้าการสอบสวนกระทำโดยพนักงานสอบสวนที่ไม่เป็นไปตามมาตรา 18, 19 หรือ 20 หรือพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบไม่เป็นไปตามมาตรา 18 วรรคสาม หรือ 19 วรรคสองหรือมาตรา 20 วรรคหนึ่ง ถือเป็นการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเท่ากับไม่มีการสอบสวน มีผลทำให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้อง ทั้งนี้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 120

354

การสอบสวน (มาตรา ๑๒๐-๑๔๗)

พนักงานอัยการฟ้องคดีได้ต้องมีการสอบสวนก่อน (มาตรา ๑๒๐)

ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 120 ห้ามไม่ให้พนักงานอัยการฟ้องคดีใด
ต่อศาลโดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน

(ต่อ)

ข้อสังเกต หลักเกณฑ์ที่ต้องมีการสอบสวนก่อนพนักงานอัยการจึงจะมีอำนาจฟ้องตามมาตรา 120 นี้ มีข้อยกเว้นกรณีคดีที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษา ถ้าผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหา พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องด้วยวาจาโดยไม่ต้องมีการสอบสวนตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงฯ มาตรา 20

การสอบสวนต้องกระทำโดยพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจตามมาตรา 18 ดังนี้ การสอบสวนโดยคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงไม่ใช่สอบในฐานะพนักงานสอบสวนถือว่าไม่มีการสอบสวน พนักงานอัยการโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง ฎีกาที่ 3130/2556

357

(ต่อ)

การสอบสวนที่กระทำโดยพนักงานสอบสวนที่ไม่มีอำนาจสอบสวน (พนักงานสอบสวนท้องที่อื่นที่ไม่ใช่ท้องที่ความผิดเกิด เชื่อหรืออ้างว่าเกิด) แต่เมื่อได้ส่งสำนวนการสอบสวนไปให้พนักงานสอบสวนในท้องที่ความผิดเกิดทำการสอบสวนพยานอีกครั้งหนึ่งโดยมีรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้ ถือว่าการสอบสวนดังกล่าวกระทำโดยพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบโดยถือว่าคดีดังกล่าวมีการสอบสวนโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ฎีกาที่ 12934/2553

ในกรณีขอแก้ไขฟ้องโดยเพิ่มเติมฐานความผิด ก็ต้องมีการสอบสวนในฐานความผิดข้อหาที่ขอเพิ่มเติมนั้นด้วยเช่นกัน ฎีกาที่ 750/2494, 801/2511

358

คำพิพากษาฎีกาที่น่าสนใจ

มาตรา ๑๒๐

ฎีกาที่ **6632/2561** หนังสือมอบอำนาจมีข้อความว่า โจทก์ร่วมขอมอบอำนาจให้ ส.ผู้รับมอบอำนาจให้ทำการดังนี้ ข้อ 1 “แจ้งความร้องทุกข์ดำเนินคดีต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองฉะเชิงเทราหรือพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจสอบสวนคดีอาญากับบริษัท ศ.(จำเลยที่ 1) ในเรื่องที่บริษัท ศ.ได้ทำการยักยอกเหล็กเส้นที่ใช้ในการก่อสร้าง ซึ่งผู้มอบอำนาจได้สั่งซื้อ...” ตามหนังสือมอบอำนาจดังกล่าวระบุชัดเจนให้ดำเนินคดีแก่จำเลยที่ 1 เท่านั้น ไม่มีข้อความใด ๆ ที่ระบุให้ดำเนินคดีแก่จำเลยที่ 2 หรือผู้ร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ 1 แต่อย่างใด

359

(ต่อ)

ทั้งความเป็นนิติบุคคลของจำเลยที่ 1 นั้น เป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากความ เป็นบุคคลของจำเลยที่ 2 ที่มีฐานะเป็นกรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนจำเลยที่ 1 ประกอบกับความรับผิดในทางอาญาเป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้กระทำความผิด กล่าวคือ บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเท่านั้น การที่จำเลยทั้งสองจะต้องรับผิดในผลแห่งการกระทำผิดเป็นเรื่องเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล เมื่อโจทก์ร่วมมีหนังสือมอบอำนาจให้ ส.ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนโดยระบุให้ดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยที่ 1 เท่านั้น

360

(ต่อ)

กรณีจึงไม่มีผลที่จะให้ถือว่าโจทก์ร่วมร้องทุกข์ให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีแก่จำเลยที่ 2 เพื่อให้รับผิดในฐานะที่ได้ร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ 1 ด้วย พนักงานสอบสวนจึงไม่มีอำนาจสอบสวนคดีสำหรับจำเลยที่ 2 ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 121 พนักงานอัยการจึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 2 ตาม ป.วิ.อ.มาตรา 120

361

ฎีกาที่ 6194/2562

ในการสอบคำให้การผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน ไม่มีกฎหมายใดบังคับให้พนักงานสอบสวนต้องสอบคำให้การผู้ต้องหาใหม่ หากในภายหลังมีพยานให้การเกี่ยวกับวันเวลากระทำความผิดแตกต่างไปจากเดิม การที่พนักงานสอบสวนไม่เรียกจำเลยมาสอบคำให้การใหม่ จึงไม่ทำให้การสอบสวนไม่ชอบ โจทก์มีอำนาจฟ้อง

362

ฎีกาที่ 1847/2563 โจทก์ร่วมที่ 1 ซึ่งเป็นผู้เยาว์เป็นผู้ร้อง
ทุกข์เองโดยมี ด. พาโจทก์ร่วมที่ 1 ไปร้องทุกข์ การร้องทุกข์มิใช่
เป็นการทำนิติกรรม โจทก์ร่วมที่ 1 กระทำเองได้โดยไม่ต้องได้รับความ
ยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม เมื่อโจทก์ร่วมที่ 1 ร้องทุกข์
ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยและได้ให้การไว้ในฐานะผู้กล่าวหาความผิด
ฐานข่มขืนกระทำชำเราและความผิดฐานพาบุคคลอายุเกินสิบห้าปี
แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเพื่อการอนาจารโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว
พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนตาม ป.วิ.อ.มาตรา 121 โจทก์
มีอำนาจฟ้องตามมาตรา 120

363

ฎีกาที่ 1957/2563 จำเลยที่ ๑ ลงลายมือชื่อโจทก์ร่วมที่ ๒
และประทับตราสำคัญของโจทก์ร่วมที่ 1 ในช่องผู้มอบฉันทะ (ผู้ขอคืน)
ในหนังสือแจ้งคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม ก.พ. ๗๒ และลงลายมือชื่อโจทก์ร่วมที่ 2
ในเอกสารประกอบเพื่อขอรับคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มอันได้แก่ หนังสือมอบ
อำนาจ สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลของโจทก์ร่วมที่ ๑
สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของโจทก์ร่วมที่ ๒ รวม ๘ ชุด ซึ่งในกรณี
เกี่ยวกับลายมือชื่อนั้นไม่มีกฎหมายให้อำนาจลงลายมือชื่อแทนกันได้
แม้เจ้าของลายมือชื่ออนุญาตหรือให้ความยินยอมก็ลงลายมือชื่อแทนไม่ได้
ดังนั้น ที่จำเลยที่ 1 ลงลายมือชื่อโจทก์ร่วมที่ ๒ ในเอกสารจึงเป็นการ
ลงลายมือชื่อปลอมในเอกสารดังที่บัญญัติไว้ใน ป.อ. มาตรา ๒๖๔

364

(ต่อ)

จำเลยที่ ๑ ปลอมเอกสารโดยความยินยอมของโจทก์ร่วมทั้งสอง โจทก์ร่วมทั้งสองจึงไม่อยู่ในฐานะที่จะได้รับความเสียหายจากการกระทำของจำเลยที่ ๑ โจทก์ร่วมทั้งสองมิใช่ผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) อันจะมีอำนาจยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๐ ได้

จำเลยที่ 1 ปลอมเอกสารและนำเอกสารปลอมดังกล่าวไปใช้แสดงต่อ อ. เจ้าหน้าที่สรรพากรผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการในส่วนการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มจนกระทั่งได้รับคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มไปแล้วเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่ อ. เจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ดำเนินการดังกล่าวและกรมสรรพากร จำเลยที่ ๑ จึงมีความผิดฐานปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอม ความผิดฐานปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอมตาม ป.อ.มาตรา ๒๖๔ และ ๒๖๘ เป็นความผิดอาญาแผ่นดินไม่ใช่ความผิดต่อส่วนตัว แม้โจทก์ร่วมทั้งสองไม่ใช่ผู้เสียหายตามกฎหมาย พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจสอบสวนได้โดยไม่ต้องมีคำร้องทุกข์และพนักงานอัยการโจทก์มีอำนาจฟ้อง

365

ฎีกาที่ 1692/2564 ความผิดฐานรับของโจร ความผิดฐานมีอาวุธปืนที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ไว้ในครอบครองโดยผิดกฎหมายและฐานพาอาวุธปืนไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยไม่มีเหตุสมควรและโดยไม่ได้รับใบอนุญาตเป็นความผิดต่อแผ่นดิน พนักงานสอบสวนย่อมมีอำนาจสอบสวนในความผิดดังกล่าวได้เองโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยคำร้องทุกข์หรือการมอบคดีจากผู้เสียหาย แม้จำสืบเอก ก. ร้องทุกข์โดยไม่ได้รับมอบอำนาจจากผู้เสียหาย หากทำให้มีผลกระทบต่ออำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวน ซึ่งสามารถดำเนินการสอบสวนความผิดดังกล่าวได้โดยชอบไม่ ดังนั้นเมื่อปรากฏว่าพนักงานสอบสวนได้ทำการสอบสวนโดยชอบแล้ว พนักงานอัยการโจทก์ย่อมมีอำนาจฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๒๐

366

ฎีกาที่ 2181/2564 ยอดเงินกู้ตามสัญญากู้ยืมเงิน มีที่มาจากการนำหนี้เก่า รวมกับ ดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 10 ต่อเดือน เมื่อยอดเงินตามสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าวมีดอกเบี้ยที่ โจทก์ร่วมเรียกในอัตราร้อยละ 10 ต่อเดือน ซึ่งเป็นดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด รวมอยู่ด้วย อันเป็นความผิดตามพ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.๒๕๖0 มาตรา ๔ (๑) การที่โจทก์ร่วมรับเช็คพิพาททั้งห้าฉบับจากจำเลยเพื่อชำระหนี้เงินกู้ยืมดังกล่าวโดยมีดอกเบี้ย ที่โจทก์ร่วมเรียกเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดรวมอยู่ด้วย แม้ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ตามเช็คดังกล่าว ก็จะต้องถือว่าโจทก์ร่วมเป็นผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (๔) ไม่ได้ แม้โจทก์ ร่วมจะร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนและพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนดำเนินคดีแก่ จำเลยตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๔ ก็ตาม ถือไม่ได้ ว่ามีการร้องทุกข์และสอบสวนโดยชอบตามกฎหมายแล้ว พนักงานอัยการโจทก์ไม่มีอำนาจ ฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา๑๒0 และ ๑๒1 ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณา ความอาญาในศาลแขวง พ.ศ.๒๔๙๙ มาตรา ๔

367

ฎีกาที่ 3578/2564 องค์ประกอบความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์นั้น ต้องกระทำต่อทรัพย์ของ ผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ซึ่งคำว่า "ทรัพย์ของผู้อื่น" นั้นย่อมหมายความรวมถึงบุคคลที่ ได้รับมอบหมายโดยตรงจากเจ้าของทรัพย์ให้เป็นผู้ครอบครองดูแลรักษาทรัพย์นั้น เมื่อรถจักรยานยนต์คันเกิดเหตุเป็นของ ล. และผู้เสียหายยืมจากเพื่อนรุ่นน้องมาใช้ โดยไม่ปรากฏ ข้อเท็จจริงว่า ล. ซึ่งเป็นเจ้าของรถจักรยานยนต์คันเกิดเหตุได้มอบหมายโดยตรงให้ผู้เสียหายเป็นผู้ ครอบครองดูแลรักษาจักรยานยนต์คันดังกล่าวโดยอาศัยสิทธิของเจ้าของทรัพย์ได้ ผู้เสียหายจึง ไม่ใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานร่วมกันทำให้เสียทรัพย์ เมื่อ ล. ซึ่งเป็นผู้เสียหายที่แท้จริงไม่ได้แจ้ง ความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่จำเลยที่ ๑ พนักงานสอบสวนย่อมไม่มีอำนาจ สอบสวนจำเลยที่ 1 ในความผิดฐานร่วมกันทำให้เสียทรัพย์ การที่พนักงานสอบสวนสอบสวนจำเลย ที่ ๑ ในความผิดฐานดังกล่าวจึงเป็นการไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๑๒๑ วรรคสอง โจทก์จึงไม่มี อำนาจฟ้องจำเลยที่ ๑ ในความผิดฐานนี้ และผู้เสียหายไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยที่ ๑ รับผิดคดีใช้ค่าสินไหมทดแทนในการซ่อมรถจักรยานยนต์คันเกิดเหตุแก่ผู้เสียหายได้

368

ฎีกาที่ 3884/2564 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประจำจังหวัดได้รับหนังสือร้องเรียนว่า มีการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงของผู้เสียหายไปเติมน้ำมันเชื้อเพลิงรถยนต์ส่วนตัว และ ช. พนักงานไต่สวนระดับต้นได้สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้ว อันเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นตาม พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๔ (๕) (๙) ที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจตามมาตรา ๘๙/๒ ที่จะส่งเรื่องดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไปตาม ป.วิ.อ. ได้หากพิจารณาแล้วเห็นสมควรและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติก็ได้มีมติส่งเรื่องในส่วนของจำเลยให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ดำเนินการตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ดังกล่าว เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและต่อเนื่อง

369

(ต่อ)

ดังนั้นการที่พันตำรวจโท ธ. พนักงานสอบสวนรับมอบสำนวนต่อมาจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประจำจังหวัดซึ่งได้มีการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเบื้องต้นไว้ ได้แก่ บันทึกถ้อยคำบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนำมารวบรวมไว้เป็นพยานหลักฐานในคดีนี้และสอบคำให้การ ช. ไว้ในฐานะผู้กล่าวหาแล้วแจ้งข้อหากับถามคำให้การจำเลยเท่ากับว่าพนักงานสอบสวนได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ด้วยการใช้ดุลพินิจรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์อันถือเป็นการสอบสวนโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ได้

370

ฎีกาที่ 65/2565 ความผิดฐานกระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกินสิบสามปีซึ่งมิใช่ภริยาของตนโดยใช้อาวุธ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๗ วรรคสี่ เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน ถือเป็นการผิดที่กระทำต่อรัฐมิใช่ความผิดต่อส่วนตัว บุคคลผู้พบเหตุความผิดมีอำนาจกล่าวโทษผู้กระทำความผิดต่อพนักงานสอบสวน เพื่อให้ดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดได้ และพนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวน ดำเนินคดีต่อจำเลยซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดโดยมิพักต้องคำนึงว่าผู้กล่าวโทษเป็นผู้เสียหายหรือเป็นผู้มีอำนาจกระทำการแทนผู้เสียหายหรือไม่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๑ แม้ผู้เสียหายที่ ๒ มิใช่ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เสียหายที่ ๑ และมีใช้ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายที่ ๑ ตามมาตรา ๕ (๑) ก็ไม่เป็นเหตุให้การกล่าวโทษของผู้เสียหายที่ ๒ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย พนักงานสอบสวนจึงมีอำนาจสอบสวน โจทก์มีอำนาจฟ้อง

371

เหตุที่พนักงานสอบสวนมีอำนาจไม่ทำการสอบสวน (มาตรา ๑๒๒)

พนักงานสอบสวนจะไม่ทำการสอบในกรณีต่อไปนี้ก็ได้

- (1) เมื่อผู้เสียหายขอความช่วยเหลือ แต่ไม่ยอมร้องทุกข์ตามระเบียบ
- (2) เมื่อผู้เสียหายฟ้องคดีเสียเองโดยมิได้ร้องทุกข์ก่อน
- (3) เมื่อมีหนังสือกล่าวโทษเป็นบัตรสนเท่ห์ หรือบุคคลที่กล่าวโทษด้วยปากไม่ยอมบอกว่าเขาคือใคร หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อในคำกล่าวโทษหรือบันทึกคำกล่าวโทษ

372

การสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายถือว่าไม่มีการสอบสวน

การสอบสวน ตามมาตรา 120 หมายถึงการสอบสวนที่
ชอบด้วยกฎหมายด้วย พนักงานอัยการจึงจะมีอำนาจฟ้อง
คดีอาญาที่มีการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ถือว่าคดีนั้น
ไม่มีการสอบสวน มีผลทำให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้อง

การสอบสวนที่ชอบด้วยกฎหมาย ได้แก่กรณีดังต่อไปนี้

1. การสอบสวนที่กระทำโดยพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจตาม
บทบัญญัติ มาตรา 18, 19 ที่กล่าวมาแล้ว การสอบสวนที่กระทำโดยพนักงาน
สอบสวนที่ไม่มีอำนาจ ถือว่าไม่มีการสอบสวน พนักงานอัยการย่อมไม่มีอำนาจ
ฟ้องตามมาตรา 120 (ฎีกาที่ 518/2506, 726/2483, 371/2531 ใน
หัวข้ออำนาจสืบสวนสอบสวน) หรือพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบไม่เป็นไป
ตามมาตรา 18 วรรคสาม 19 วรรคสอง ก็ถือว่าไม่ได้มีการสอบสวนคดีนั้น
พนักงานอัยการก็ไม่มีอำนาจฟ้องเช่นกัน ฎีกาที่ 1305/2482, 650/2528,
4634/2543

(ต่อ)

2. คดีความผิดต่อส่วนตัว พนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวนได้ **ต้องมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ (มาตรา 121 วรรคสอง)**

คำร้องทุกข์จะเป็นหนังสือหรือร้องด้วยปากก็ได้ ถ้าเป็นหนังสือต้องมีวันเดือนปีและลงลายมือชื่อของผู้ร้องทุกข์ ถ้าร้องด้วยปาก ให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้ ลงวันเดือนปีและลงลายมือชื่อของผู้บันทึกกับผู้ร้องทุกข์ในบันทึกนั้น (มาตรา 123 วรรคสาม)

คำร้องทุกข์นั้นต้องปรากฏชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์ ลักษณะแห่งความผิด พฤติการณ์ต่างๆ ที่ความผิดนั้นได้กระทำความเสียหายที่ได้รับและชื่อหรือรูปพรรณของผู้กระทำผิดเท่าที่จะบอกได้ (มาตรา 123 วรรคสอง)

375

(ต่อ)

พนักงานสอบสวนจะสอบสวนคดีความผิดต่อส่วนตัว (ความผิดอันยอมความได้) ได้ต่อเมื่อมีคำร้องทุกข์เสียก่อน แต่ต้องเป็นการร้องทุกข์ที่ชอบด้วยกฎหมาย พนักงานสอบสวนจึงจะมีอำนาจสอบสวนได้ ดังนั้น หากสอบสวนคดีความผิดต่อส่วนตัวไปโดยไม่มีคำร้องทุกข์หรือเป็นคำร้องทุกข์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ถือว่าไม่มีการสอบสวน มีผลทำให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้องตามมาตรา 120 เช่น ผู้ที่ไปร้องทุกข์ไม่ใช่ผู้เสียหาย ถือว่าคดีความผิดต่อส่วนตัวนั้นไม่มีการร้องทุกข์ตามกฎหมาย พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจสอบสวน และทำให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้อง ฎีกาที่ 4684/2528 (ประชุมใหญ่), 815/2535 (ประชุมใหญ่), 243/2529, 1338/2532

376

ฎีกาที่ 2411/2563 ความผิดฐานนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จเป็นคดีอาญาแผ่นดิน มิใช่เป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว ที่ห้ามพนักงานสอบสวนทำการสอบสวน เว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 121 วรรคสอง เมื่อมีความผิดอาญาแผ่นดินเกิดหรืออ้าง หรือเชื่อว่า ได้เกิดขึ้นและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน หรือหน่วยงานของรัฐ ย่อมเป็น หน้าที่โดยตรงของเจ้าพนักงานตำรวจ ที่ต้องสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิด ให้พนักงาน สอบสวนทำการสอบสวนเพื่อเอาความผิดแก่ผู้กระทำความผิดอาญาทั้งปวงตาม ป.วิ.อ. มาตรา 17 มาตรา 18 ประกอบมาตรา 121 วรรคหนึ่ง โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าจะ มีผู้เสียหายร้องทุกข์หรือมีผู้กล่าวโทษผู้กระทำความผิดหรือไม่ การสอบสวนของพนักงาน สอบสวนจึงเป็นการกระทำโดยชอบ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

377

ฎีกาน่าสนใจ (เพิ่มเติม)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 659 - 661/๒๕๖7

พนักงานสอบสวนเสนอความเห็นว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด เป็นที่เข้าใจได้ว่าในชั้นสอบสวนได้รู้ตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกกล่าวหาแล้ว แต่พนักงาน สอบสวนเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาไม่เป็นความผิดตามข้อกล่าวหา การที่ พนักงานสอบสวนทำความเข้าใจว่าควรสั่งไม่ฟ้องเสนอต่อพนักงานอัยการโดยไม่งดการ สอบสวน เป็นการดำเนินการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๐ (๒) และ ๑๔๒ วรรคสอง เกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหาในกรณีที่รู้ตัว ผู้กระทำความผิด

(ต่อ)

3. การแจ้งข้อหา การสอบสวนที่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องมีการแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหา และแจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหา (มาตรา 134 วรรคหนึ่ง)

379

(ต่อ)

ในการแจ้งข้อหา พนักงานสอบสวนต้องแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบ (มาตรา 134 วรรคหนึ่ง) การแจ้งข้อหาจะต้องมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดตามข้อหา นั้น (มาตรา 134 วรรคสอง) พนักงานสอบสวนจะกล่าวหาผู้ใดลอยๆ โดยไม่มีหลักฐานตามสมควรไม่ได้

กรณีที่ไม่มีการแจ้งข้อหา มีผลทำให้โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง (ฎีกาที่ 3130/2556)

380

สรุป การสอบสวนที่ไม่ชอบอันจะมีผลถึงอำนาจฟ้องของอัยการนั้นมีเพียง 4 กรณีเท่านั้น

1. ผู้สอบสวนต้องเป็นพนักงานสอบสวนที่มีเขตอำนาจสอบสวน ตามมาตรา 18 วรรคหนึ่ง, 19 วรรคหนึ่ง, และ 20 วรรคหนึ่ง
2. ผู้สรุปสำนวนการสอบสวนส่งไปยังพนักงานอัยการต้องเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีนั้น
3. หากเป็นความผิดต่อส่วนตัว ต้องมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบแล้ว ตามมาตรา 2 (7), 123, 124 ทั้งนี้ตามมาตรา 121 วรรคสอง
4. มีการแจ้งข้อหาโดยชอบตามมาตรา 134 วรรคหนึ่ง

381

(ต่อ)

การฝ่าฝืนบทบัญญัติอื่น ๆ นอกจากนี้ แม้จะไม่ชอบด้วยบทบัญญัติดังกล่าว แต่ก็ไม่ทำให้การสอบสวนของพนักงานสอบสวนเสียไป เช่น ฝ่าฝืนมาตรา 124/1, 133 ทวิ, 134 วรรคสอง, วรรคสาม, วรรคสี่, 134/1 ถึง 134/4, 135 ฯลฯ

เพียงแต่พยานหลักฐานที่ได้มานั้นอาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ ตามมาตรา 226, 226/1 หรือ 134/4

382

(ต่อ)

นอกจากนี้ ปัญหาที่ว่า การสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมายอันมีผลให้อัยการไม่มีอำนาจฟ้องนั้น เป็นปัญหาเรื่องอำนาจฟ้องและเป็นปัญหาอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้างหรือไม่มีผู้ใดคัดค้าน ศาลก็มีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้ (ฎีกาที่ 518/2506, 1756/2550, 371/2531)

383

เขตอำนาจศาล (มาตรา 22-27)

หลักเกณฑ์ เมื่อความผิดเกิดขึ้น อ้าง หรือเชื่อว่าเกิดขึ้นในเขตอำนาจของศาลใดให้ชำระที่ศาลนั้น แต่ถ้า

(1) เมื่อจำเลยมีที่อยู่หรือถูกจับในท้องที่หนึ่งหรือเมื่อเจ้าพนักงานทำการสอบสวนในท้องที่หนึ่งนอกเขตอำนาจศาลดังกล่าวแล้ว จะชำระที่ศาลซึ่งท้องที่นั้น ๆ อยู่ในเขตอำนาจก็ได้

(2) เมื่อความผิดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรไทย ให้ชำระคดีนั้นที่ศาลอาญา ถ้าการสอบสวนได้กระทำลงในท้องที่หนึ่งซึ่งอยู่ในเขตของศาลใด ให้ชำระที่ศาลนั้นได้ด้วย (มาตรา 22)

ศาลที่มีอำนาจรับชำระคดี หลักคือศาลที่ความผิดเกิดขึ้น อ้าง หรือเชื่อว่าเกิดขึ้นในเขตอำนาจ

ฎีกาที่ 1989-1990/2564

384

ฎีกาที่ 1989-1990/2564

โจทก์ (ราษฎร) บรรยายฟ้องว่าโจทก์เชื่อว่าเหตุปลอมหนังสือรับรองบริษัท อ. และเหตุใช้หนังสือรับรองปลอมเกิดที่แขวงทุ่งครุ เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ของบริษัท อ. เป็นกรณี
ที่โจทก์เชื่อว่าความผิดเกิดขึ้น อ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตอำนาจของศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นมีอำนาจ
พิจารณาพิพากษาคดีนี้ได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 22 (1)

สถานที่ความผิดเกิด

ความผิดฐานฉ้อโกงเกิดขึ้นตั้งแต่จำเลยหลอกลวงผู้เสียหายและสำเร็จลง เมื่อผู้กระทำความผิดได้ไปซึ่งทรัพย์สินของผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ดังนั้น ท้องที่ที่มีการมอบเงินให้แก่ผู้กระทำความผิดย่อมเป็นส่วน
หนึ่งของการกระทำความผิด จึงถือว่าสถานที่ที่มอบทรัพย์สินเป็นสถานที่เกิดเหตุต่อเนื่องกับท้องที่ที่มี
การหลอกลวงด้วย ศาลชั้นต้นที่มีเขตอำนาจครอบคลุมท้องที่ที่มีการมอบทรัพย์สินจึงมีอำนาจพิจารณา
พิพากษาคดีนี้ ฎีกาที่ 609/2565

385

ฎีกาที่ 609/2565

การกระทำความผิดฐานฉ้อโกงตาม ป.อ.มาตรา 341 จะสำเร็จลงเมื่อผู้กระทำความผิดได้ไปซึ่งทรัพย์สินของ
ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ดังนั้น ท้องที่ที่มีการมอบเงินให้แก่ผู้กระทำความผิดย่อมเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำความผิด
และถือว่าผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดฐานฉ้อโกงลงในท้องที่ดังกล่าวต่อเนื่องกับการกระทำความผิดในท้องที่ที่มีการ
หลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง การที่ น. ภริยา พ. โอนเงิน
11,475,520 บาท ที่ธนาคาร ก. เชียงของ จังหวัดเชียงราย เข้าบัญชีเงินฝากของจำเลยที่ 1 ที่ธนาคาร ส. สวนหลวง
จำเลยที่ 1 ได้รับเงินจำนวนดังกล่าวแล้วออกไปเสร็จรับเงินที่จำเลยที่ 2 ลงลายมือชื่อ และประทับตราสำคัญของจำเลยที่
1เป็นผู้รับเงินมอบให้แก่โจทก์ ถือได้ว่าสถานที่ น. ภริยา พ. ซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของโจทก์โอนเงินที่ธนาคาร ก. เชียงของ
ที่ทำให้จำเลยที่ 1 ได้ทรัพย์สินเป็นเงินจากโจทก์เป็นส่วนหนึ่งของการกระทำความผิดต่อเนื่องกับการหลอกลวงโจทก์ด้วย
ดังนั้น ศาลชั้นต้นซึ่งมีอำนาจครอบคลุมอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ย่อมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ตาม ป.
วิ.อ. มาตรา 22

ความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยหนังสือพิมพ์ลงข้อความหมิ่นประมาท ถือว่าท้องที่ที่จำหน่ายหนังสือพิมพ์ทุกแห่ง
เป็นสถานที่ความผิดเกิด โจทก์จึงฟ้องจำเลยในความผิดฐานนี้ต่อศาลชั้นต้นในท้องที่ที่มีการจำหน่ายหนังสือพิมพ์ได้ ฎีกาที่
2154/2518,2360/2523

386

ฎีกาที่ 988-989/2564

การยื่นสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นของจำเลยทั้งสามตามฟ้องแม้อยู่ที่สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้า เขต 4 (สุรวงศ์) ซึ่งตั้งอยู่ที่อาคารวรวิทย์ ถนนสุรวงศ์ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร แต่การอันจะเป็นความผิดฐานแจ้งความเท็จเกิดขึ้นต่อเมื่อความที่แจ้งนั้นถึงแก่เจ้าพนักงานผู้รับแจ้งแล้ว ซึ่งคือนายทะเบียนกลางอันได้แก่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า หาใช่เจ้าที่ผู้รับเรื่องที่จำเลยทั้งสามนำไปยื่นไม่ เมื่ออธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่รับแจ้งมีภูมิลำเนาอยู่ที่ตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ดังนั้น เขตตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี **จึงเป็นสถานที่เกิดความผิดอีกสถานที่หนึ่ง** หาใช่เพียงแต่สถานที่ยื่นเอกสารอันเป็นการแจ้งความที่อ้างว่าเป็นความเท็จเพียงสถานที่เดียวไม่ ศาลชั้นต้นซึ่งภูมิลำเนาของเจ้าพนักงานผู้รับแจ้งอยู่ในเขตศาลย่อมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้

ความผิดฐานนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ฯ ด้วยการโฆษณาในเว็บไซต์ซึ่งประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ บุคคลทั่วไปทุกมุมโลกย่อมสามารถเข้าถึงได้ ถือได้ว่าผลของการกระทำเกิดขึ้นทั่วราชอาณาจักร จึงถือว่าเหตุเกิดในเขตศาลจังหวัดศาลใดศาลหนึ่ง ฎีกาที่ 3313/2562

387

ฎีกาที่ 3313/2562

เว็บไซต์ที่โจทก์อ้างว่าจำเลยเป็นเจ้าของและผู้ดูแลมิใช่เป็นเว็บไซต์ซึ่งบุคคลเฉพาะกลุ่มเท่านั้นที่จะเข้าถึง บุคคลทั่วไปจากทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงได้เป็นปกติเช่นเดียวกับโจทก์ซึ่งอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเข้าถึงได้จากที่อยู่ของโจทก์ในราชอาณาจักรการที่มีผู้นำภาพใบหน้าของโจทก์มาตัดต่อดัดแปลง โดยใช้ประกอบกับภาพถ่ายร่างกายของบุคคลอื่นที่แสดงออกชัดว่าเป็นเกย์โพสต์ลงในเว็บไซต์ ผู้กระทำย่อมต้องการให้โจทก์ได้รับความเสียหายและอับอาย โดยเฉพาะต่อบุคคลในชุมชนที่โจทก์อาศัยอยู่และรู้จักโจทก์จากการเข้าชมเว็บไซต์นั้น ถือได้ว่าผลแห่งการกระทำความผิดนั้นเกิดขึ้นในอาณาจักรโดยตรงทั่วทุกแห่งตามเจตนาของผู้กระทำ ซึ่งกฎหมายให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดในราชอาณาจักรแล้วตาม ป.อ. มาตรา 5 โจทก์ซึ่งพบภาพถ่ายของตนที่ถูกต่อเติมดัดแปลงจากเว็บไซต์ ในขณะที่พักอาศัยอยู่ในห้องที่อยู่ในเขตศาลชั้นต้น ต้องถือว่าสถานที่ที่โจทก์อยู่ในเขตศาลเป็นที่ซึ่งความผิดได้กระทำลงด้วย ศาลชั้นต้นมีอำนาจรับคดีนี้ไว้พิจารณาพิพากษาได้

388

คำว่า "ที่อยู่" ตาม ป.วิ.อ.มาตรา 22(1) ศาลฎีกาเคยตีความว่ามีความหมายเช่นเดียวกับภูมิลำเนาตาม ป.พ.พ.มาตรา 37 ดูฎีกาที่ 2073/2536

ฎีกาที่ 2073/2536

คำว่า "ที่อยู่" ตาม ป.วิ.อ.มาตรา 22 (1) หมายถึงถิ่นอันบุคคลนั้นมีสถานที่อยู่เป็นแหล่งสำคัญตาม ป.พ.พ.มาตรา 37 แต่จำเลยถูกขังอยู่ที่เรือนจำกลางอุดรธานีในคดีอาญาของศาลจังหวัดอุดรธานีซึ่งเป็นเพียงชั่วคราวเวลาหนึ่งเท่านั้น และในระหว่างพิจารณาจำเลยอาจได้รับการปล่อยชั่วคราวหรือในที่สุดศาลอาจพิพากษายกฟ้องปล่อยตัวจำเลยก็ได้ ดังนั้น เรือนจำกลางอุดรธานีจึงมิใช่ที่อยู่ของจำเลยตามมาตรา 22(1) โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยฐานยกยอกซึ่งเกิดขึ้นในจังหวัดแพร่ต่อศาลแขวงอุดรธานี

ข้อสังเกต ต่อมาได้มีบทบัญญัติมาตรา 47 แห่ง ป.พ.พ. บัญญัติให้ภูมิลำเนาของผู้ที่ถูกจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลหรือตามคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย ได้แก่ เรือนจำหรือทัณฑสถานที่ถูกจำคุกอยู่จนกว่าจะได้รับการปล่อยตัว เมื่อเรือนจำเป็นภูมิลำเนาของผู้ที่ถูกจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลหรือคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย จำเลยซึ่งถูกจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดในเขตอำนาจของศาลใด โจทก์ก็อาจฟ้องจำเลยต่อศาลนั้นได้ แต่ถึงอย่างไรก็ยังคงอยู่ในดุลพินิจของศาลนั้นจะรับชำระคดีหรือไม่ด้วย และฎีกาที่ 1965/2549

389

ฎีกาที่ 1965/2549

เรือนจำกลางจังหวัดนครราชสีมาเป็นภูมิลำเนาของจำเลยในขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้ตาม ป.พ.พ.มาตรา 47 ย่อมถือได้ว่าจำเลยมีที่อยู่ในเขตอำนาจศาลตาม ป.วิ.อ.มาตรา 22(1) แต่บทบัญญัติดังกล่าวมิได้เป็นบทบังคับให้ศาลชั้นต้นที่จำเลยมีที่อยู่ในเขตอำนาจต้องรับชำระคดีที่โจทก์ฟ้อง จึงใช้ดุลพินิจที่จะรับคดีเช่นนั้นหรือไม่ก็ได้ แม้ ป.วิ.อ.มาตรา 22 (1) ไม่ได้บัญญัติให้ศาลท้องที่ที่จำเลยมีที่อยู่หยิบยกเรื่องเหตุความไม่สะดวกของศาลที่รับชำระคดีมาเป็นเหตุไม่รับฟ้องหรือไม่ชำระคดี แต่การใช้ดุลพินิจที่จะรับชำระคดีหรือไม่ ก็ต้องคำนึงถึงความสะดวกในการพิจารณาคดีด้วย

ผู้ที่ถูกจำคุกตามคำพิพากษาของศาลนั้น ต้องเป็นคำพิพากษาถึงที่สุดด้วย จึงจะถือว่าเรือนจำหรือทัณฑสถานเป็นภูมิลำเนาตาม ป.พ.พ. มาตรา 47 ถ้าคำพิพากษานั้นยังไม่ถึงที่สุดก็ไม่ถือว่าเป็นเรือนจำหรือทัณฑสถานที่ถูกจำคุกอยู่เป็นภูมิลำเนา (ฎีกาที่ 2209/2540)

390

เขตอำนาจศาลในความผิดเกี่ยวพันกัน (มาตรา 24)

ดังนี้ ถ้าอัตราโทษของฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูงกว่าอยู่ในอำนาจของศาลจังหวัด ส่วนความผิดฐานอื่นอยู่ในอำนาจของศาลแขวง โจทก์ก็สามารถฟ้องจำเลยทุกฐานความผิดต่อศาลจังหวัดได้ โดยไม่ต้องผิดฟ้องฝากขังจำเลยตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงฯ

ดูฎีกาที่ 4487/2560, 3042/2532, 3298/2532, 3584/2532

ฎีกาที่ 4487/2560 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยเสพเมทแอมเฟตามีนโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายและมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต แม้ความผิดฐานเสพเมทแอมเฟตามีนโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายซึ่งอยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลแขวง เป็นความผิดคนละกรรมกับความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองโดยได้รับอนุญาตก็ตาม แต่ความผิดทั้งสองได้กระทำลงโดยผู้กระทำความผิดคนเดียวกันและเกี่ยวพันกัน จึงเป็นกรณีความผิดหลายเรื่องเกี่ยวพันกัน โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยในความผิดฐานเสพเมทแอมเฟตามีนนั้นโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายพร้อมกับความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครอง โดยไม่ได้รับอนุญาตโดยไม่ต้องขอผิดฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา 24 กรณีไม่ต้องด้วย พ.ร.บ.ให้นำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลจังหวัด พ.ศ. 2520 มาตรา 3 และมาตรา 4

391

คำพิพากษาฎีกาที่ 4650/2567 โจทก์ฟ้องจำเลยกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน คือ ความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และความผิดฐานโดยหลอกลวงนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งความผิดทั้งสองฐานได้กระทำลงโดยผู้กระทำความผิดคนเดียวกันและเป็นความผิดเกี่ยวพันกัน จึงเป็นกรณีความผิดหลายเรื่องเกี่ยวพันกันซึ่งโจทก์จะฟ้องคดีทุกเรื่องต่อศาลซึ่งมีอำนาจชำระในฐานความผิดซึ่งมีอัตราโทษสูงกว่าก็ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 24 (1) วรรคสอง โดยถือเอาอัตราโทษสูงสุดสำหรับความผิดที่บัญญัติไว้ในบทมาตรานี้ที่โจทก์ฟ้อง มิใช่ถือตามโทษที่ศาลกำหนดในคำพิพากษา เช่นนี้โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยต่อศาลชั้นต้นซึ่งเป็นศาลจังหวัดที่มีอำนาจชำระในฐานความผิดซึ่งมีอัตราโทษสูงกว่าได้ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 17 ประกอบมาตรา 25 (5)

392

คำถาม

๑. ศาลชั้นต้นสั่งรับฎีกาของจำเลยแล้ว ผู้เสียหายแถลงต่อศาลชั้นต้น ขอลอนคำร้องทุกข์ ศาลได้อำนาจสั่งจำหน่ายคดีจากสารบบความ และคำขอในส่วนแพ่ง ให้จำเลยชดใช้เงินแก่ผู้เสียหายจะตกไปด้วยหรือไม่

ความผิดฐานหลอกลวงผู้อื่นว่าสามารถหางานในต่างประเทศได้ พนักงานอัยการจะเรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายได้หรือไม่ (บทบรรณาธิการฯ ภาค 2 สมัยที่ 75 เล่ม 13)

393

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๕๔/๒๕๖๔ หลังจากจำเลยยื่นฎีกาและศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับฎีกาของจำเลย ผู้เสียหายได้แถลงต่อศาลชั้นต้นว่าไม่ติดใจดำเนินคดีในความผิดฐานฉ้อโกงแก่จำเลยและขอลอนคำร้องทุกข์ตามรายงานกระบวนการพิจารณาคดีจึงอยู่ในอำนาจของศาลฎีกาที่จะพิจารณาสั่งการที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าขอหาฉ้อโกงจึงระงับ ให้จำหน่ายคดีความผิดฐานฉ้อโกงออกจากสารบบความจึงไม่ชอบ ให้ยกคำสั่งของศาลชั้นต้นที่ให้จำหน่ายคดีความผิดฐานฉ้อโกงดังกล่าวเสีย

394

(ต่อ)

ผู้เสียหายขอถอนคำร้องทุกข์ โดยโจทก์รับว่าเป็นผู้เสียหายจริงถือว่าผู้เสียหายได้ถอนคำร้องทุกข์โดยถูกต้องตามกฎหมายในความผิดฐานฉ้อโกงอันเป็นความผิดต่อส่วนตัวก่อนคดีถึงที่สุด สิทธินำคดีอาญามาฟ้องในความผิดฐานดังกล่าวย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๒) เมื่อสิทธินำคดีอาญามาฟ้องในความผิดฐานฉ้อโกงระงับไปแล้ว ย่อมทำให้คำขอในคดีส่วนแพ่งที่ให้จำเลยชดใช้เงินแก่ผู้เสียหายตกไปด้วย ประกอบกับป.วิ.อ. มาตรา ๔๓ มิได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการที่ยื่นฟ้องคดีอาญาในความผิดฐานหลอกลวงผู้อื่นว่าสามารถทำงานในต่างประเทศได้ให้เรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายได้อีกทั้ง พ.ร.บ. จัดหางาน และคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘ มิได้บัญญัติให้พนักงานอัยการมีสิทธิเรียกให้จำเลยคืนหรือชดใช้เงินคืนแก่ผู้เสียหาย จึงต้องยกคำขอในคดีส่วนแพ่งของโจทก์เสียด้วย ปัญหาข้อนี้เป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้เองตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

395

๒. คำถาม พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดีขอหาฉ้อโกงผู้เสียหายจะยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยใช้ค่า ภาษีมูลค่าเพิ่มได้หรือไม่ (บทบรรณาธิการฯ ภาค 2 สมัยที่ 75 เล่ม 13)

396

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๓๘/๒๕๖๔ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๓ พนักงานอัยการ โจทก์มีสิทธิเรียกร้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสองคืนหรือชดใช้ราคาทองคำที่แท้จริงที่ จำเลยทั้งสองฉ้อโกงไปแทนโจทก์ร่วมอันเป็นทรัพย์สินที่โจทก์ร่วมต้องสูญเสียไป เนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลยทั้งสองได้เท่านั้น ส่วนภาษีมูลค่าเพิ่มมิใช่ ทรัพย์สินหรือราคาที่โจทก์ร่วมสูญเสียไปเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงของ จำเลยทั้งสอง ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๓ ทั้งมิใช่เป็นเรื่องที่โจทก์ร่วมและจำเลยทั้งสอง ซื้อขายทองคำกันจริง หากแต่เป็นเพียงอุบายของจำเลยทั้งสองในการฉ้อโกงโจทก์ร่วม เท่านั้นโจทก์ร่วมจึงไม่ต้องมีหน้าที่นำส่งค่าภาษีมูลค่าเพิ่มแก่กรมสรรพากร ค่า ภาษีมูลค่าเพิ่มดังกล่าวจึงมิใช่เป็นค่าเสียหายในทางทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำ ความผิดฐานฉ้อโกงของจำเลยทั้งสองตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๔/๑ โจทก์ร่วมไม่อาจ เรียกร้องให้บังคับจำเลยทั้งสองชดใช้ค่าภาษีมูลค่าเพิ่มได้

397

ผู้เสียหายฟ้องคดีแล้วตายลง (มาตรา ๒๙)

เมื่อผู้เสียหายได้ยื่นฟ้องแล้วตายลง ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยาจะดำเนินคดีต่างผู้ตายต่อไป ก็ได้ (มาตรา 29 วรรคหนึ่ง)

ถ้าผู้เสียหายที่ตายนั้นเป็นผู้เยาว์ ผู้วิกลจริต หรือผู้ไร้ความสามารถ ซึ่งผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาลหรือ ผู้แทนเฉพาะคดีได้ยื่นฟ้องแทนไว้แล้ว ผู้ฟ้องแทนนั้นจะ ว่าคดีต่อไปก็ได้ (มาตรา 29 วรรคสอง)

398

(ต่อ)

ตามมาตรา 29 เป็นกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีเอง และน่าจะรวมถึงกรณีที่ผู้เสียหายได้เข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการแล้วตายลงด้วย

การเข้าดำเนินคดีต่างผู้ตายตามมาตรา 29 นี้ ผู้เสียหายต้องได้ยื่นฟ้องแล้วตายลงเท่านั้น ไม่รวมถึงการแจ้งความร้องทุกข์โดยยังไม่ได้ฟ้องคดีด้วย ดังนั้นการที่ผู้เสียหายเพียงแต่แจ้งความร้องทุกข์ไว้แล้วถึงแก่ความตายบุคคลตามมาตรา 29 ไม่มีอำนาจดำเนินคดีแทนต่อไปได้
ฎีกาที่ 5162/2547

399

(ต่อ)

ผู้เสียหายที่ฟ้องคดีแล้วตายตามมาตรา 29 นี้ หมายถึงตัวผู้เสียหายที่แท้จริงเท่านั้น ไม่รวมถึงผู้มีอำนาจจัดการแทนด้วย ถ้าผู้จัดการแทนถึงแก่ความตาย ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยาของผู้จัดการแทนจะดำเนินคดีต่างผู้ตายตามมาตรา 29 ไม่ได้ ฎีกาที่ 8537/2553

400

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ 8537/2553 โจทก์เป็นเพียงผู้จัดการแทนผู้เสียหาย มิใช่ผู้เสียหายที่แท้จริงที่ยื่นฟ้องแล้ว ตายลงตาม ป.วิ.อ. มาตรา 29 วรรคหนึ่ง แม้ผู้ร้องจะเป็นผู้สืบสันดานของผู้เสียหายกับโจทก์ ผู้ร้องก็ไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าดำเนินคดีต่างโจทก์ ซึ่งถึงแก่ความตายตามบทบัญญัติดังกล่าว

คำพิพากษาฎีกาที่ 1303/2551, 5884/2550, 2331/2521, 578/2535, 1187/2543, 1303/2551 วินิจฉัยทำนองเดียวกัน

401

(ต่อ)

อย่างไรก็ตาม ถือว่าการฟ้องคดีและการดำเนินคดีของผู้จัดการแทนผู้เสียหายเป็นการกระทำการแทนรัฐด้วยส่วนหนึ่ง ดังนี้ เมื่อมีการสืบพยานหลักฐานไปแล้วศาลก็มีอำนาจพิจารณาและพิพากษาจากพยานหลักฐานที่โจทก์จำเลยได้สืบไว้แล้วได้ฎีกาที่ 8537/2553

402

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ **8537/2553** นาย ก. สามีชอบด้วยกฎหมายของนาง ล. ผู้ตาย เป็นโจทก์ยื่นฟ้องจำเลยในข้อหากระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้นาง ล. ถึงแก่ความตาย ตาม ป.อ. มาตรา **291** นาง ล. จึงเป็นผู้เสียหายซึ่งถูกทำร้ายถึงตาย และโจทก์เป็นเพียงผู้จัดการแทนผู้เสียหาย ตาม ป.อ.มาตรา **3 (2)** และ มาตรา **5 (2)**

403

(ต่อ)

เมื่อโจทก์ยื่นฟ้องแล้วตายลงระหว่างการพิจารณาสืบพยานโจทก์ของศาลชั้นต้น การพิจารณาของศาลชั้นต้นก่อนโจทก์ถึงแก่ความตายย่อมไม่เสื่อมเสียไป เพราะความตายของโจทก์ **และถือว่าโจทก์ฟ้องนั้นเป็นการกระทำการแทนรัฐด้วยส่วนหนึ่ง** ดังนั้น การที่ศาลชั้นต้นพิจารณาพิพากษาใหม่จากพยานหลักฐานที่โจทก์จำเลยได้สืบไว้แล้วจึงชอบแล้ว

404

(ต่อ)

แต่ถ้าบุคคลที่ขอเข้ามาดำเนินคดีคนหลัง เป็นบุคคลที่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายที่แท้จริงตามมาตรา 5 ด้วยผู้หนึ่ง ศาลฎีกาถือว่าเป็นการเข้ามาโดยอาศัยสิทธิตามมาตรา 5 จึงอนุญาตให้เข้ามาดำเนินคดีต่อไปได้ ค.ร.ท. 1592/2556

คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ท.1592/2556 โจทก์ร่วมที่ 1 บิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของ ท ผู้เสียหายซึ่งถูกทำร้ายถึงแก่ความตาย ผู้ร้องซึ่งเป็นภริยาโดยชอบ

405

(ต่อ)

ด้วยกฎหมายของโจทก์ร่วมที่ 1 และเป็นมารดาของ ท. ผู้ตายยื่นคำร้องขอเข้าดำเนินคดี ถือว่าผู้ร้องประสงค์ขอใช้สิทธิของตนที่มีอยู่เดิมตั้งแต่แรกในฐานะผู้มีอำนาจจัดการแทน ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 5 (2) เพื่อสืบสิทธิดำเนินคดีแทนโจทก์ร่วมที่ 1 ในชั้นฎีกา ศาลฎีกาอนุญาตให้ผู้ร้องเข้าดำเนินคดีในฐานะเป็นโจทก์ร่วมที่ 1 แทนโจทก์ร่วมได้ กับให้รับคำแก้ฎีกาไว้พิจารณา

406

(ต่อ)

ข้อสังเกต ต้องถือว่า ค.ร.ท. 1592/2556 นี้กลับ
แนววินิจฉัยเดิมที่ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยใน ค.ร.ท.
132/2553 ที่ว่าผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายได้ถึงแก่
ความตายระหว่างการพิจารณาคดีของศาลอุทธรณ์ กรณี
ไม่ใช่เรื่องผู้เสียหายโดยตรงยื่นฟ้องแล้วตายลงไม่อยู่ใน
บังคับของ ป.วิ.อ. มาตรา 29 ที่จะมีการเข้ามาดำเนินคดี
ต่างโจทก์ร่วมได้ แม้ผู้ร้องเป็นภริยาของโจทก์ร่วมและอยู่
ในฐานะผู้บุพการีของผู้เสียหายเช่นเดียวกันกับโจทก์ร่วมก็
ตาม

407

(ต่อ)

ก็ไม่มีบทบัญญัติใดของ ป.วิ.อ.ที่ให้สิทธิแก่ผู้ร้องที่จะเข้ามา
สืบสิทธิดำเนินคดีแทนโจทก์ร่วมได้ ทั้งไม่อาจนำบทบัญญัติ
แห่ง ป.วิ.พ. มาตรา 42, 43 มาใช้บังคับโดยอนุโลมให้ยก
คำร้อง

408

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๐๑/๒๕๖๗

โจทก์ร่วมซึ่งเป็นบิดาของ น. ผู้ตายถึงแก่ความตาย จ. ซึ่งเป็นมารดาในฐานะบุพการีของผู้ตายยื่นคำร้องขอเข้าแทนที่โจทก์ร่วมเดิมถือว่า จ. ประสงค์ขอใช้สิทธิของตนที่มีอยู่เดิมตั้งแต่แรกในฐานะผู้มีอำนาจจัดการแทนด้วยอีกคนหนึ่งเช่นเดียวกับโจทก์ร่วม ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๕ (๒) ถือว่า จ. เข้าสืบสิทธิดำเนินคดีแทน ร. โจทก์ร่วมคำสั่งศาลชั้นต้นอนุญาตให้ จ. เข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการและรับอุทธรณ์ของ จ. โจทก์ร่วมไว้พิจารณาชอบด้วยกฎหมาย

409

ตามมาตรา 29 นี้ เป็นกรณีผู้เสียหายตายหลังจากฟ้องคดีแล้ว ถ้าผู้เสียหายตายก่อนฟ้องคดีไม่เข้ากรณีมาตรา 29 นี้ ทั้งสิทธิในการฟ้องคดีอาญาไม่เป็นมรดกตกทอดแก่ทายาท ฎีกาที่ 10096/2557, 3395/2525, 2219/2521

410

คำพิพากษาฎีกาที่ **10096/2557** ป. ถึงแก่
ความตายเมื่อวันที่ **24** ตุลาคม **2544** แต่เหตุรับของ
โจรโฉนดที่ดินเลขที่ **19724** และฐานใช้เอกสาร
ปลอมเกิดขึ้นวันที่ **13** ธันวาคม **2539** ขณะที่ ป. ยัง
มีชีวิตอยู่ ป. จึงเป็นผู้เสียหายในความผิดดังกล่าวและมี
อำนาจฟ้องจำเลยที่ **1** ตาม ป.วิ.อ. มาตรา **28 (2)**
สิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิเฉพาะตัว ส่วนโจทก์ผู้สืบสันดาน
จะมีสิทธิฟ้องแทน ป. ได้ ต่อเมื่อ ป. ได้ฟ้อง แล้วตาย
ลงตามมาตรา **29** วรรคหนึ่ง

411

(ต่อ)

แต่ปรากฏว่าขณะ ป. มีชีวิต ป.ไม่ได้ฟ้องจำเลยที่ **1**
ส่วนที่โจทก์อ้างว่าเมื่อ ป. ถึงแก่ความตาย โฉนดที่ดิน
โฉนดเลขที่ **19724** ตกทอดแก่โจทก์ตาม ป.พ.พ.
มาตรา **1600** นั้น เป็นกรณีทรัพย์สินมรดกของ ป. ตก
ทอดแก่ทายาทเป็นสิทธิในทางแพ่งเท่านั้น แม้หาก
โจทก์มีสิทธิได้รับมรดกของ ป. ก็ไม่ทำให้โจทก์มีอำนาจ
ฟ้องจำเลยที่ **1** ในทางอาญาดังกล่าว

412

ผู้บุพการีและผู้สืบสันดานที่จะมีอำนาจดำเนินคดีต่าง
ผู้ตาย ตามมาตรา 29 หมายถึง ผู้บุพการีหรือ
ผู้สืบสันดานตามความเป็นจริง ดังนั้นบุตรที่ไม่ชอบ
ด้วยกฎหมายของผู้เสียหายก็มีสิทธิดำเนินคดีต่าง
ผู้ตายต่อไปได้ ถ้าบุตรยังเป็นผู้เยาว์ มารดาในฐานะ
ผู้แทนโดยชอบธรรมก็มีสิทธิดำเนินคดีแทนผู้เยาว์ได้
ฎีกาที่ 5119/2530

413

ข้อสังเกต ศาลฎีกาตีความคำว่า ผู้บุพการีและ
ผู้สืบสันดาน ถือตามความเป็นจริงเช่นเดียวกับผู้
บุพการีและผู้สืบสันดานตามมาตรา 5 (2) (ฎีกาที่
1384/2516, 2664/2527)

414

สำหรับกรณีสามีหรือภริยาของผู้เสียหายตามมาตรา 29 วรรคหนึ่ง น่าจะหมายถึงสามีภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายด้วย (เทียบตามนัยฎีกาที่ 1056/2503 ในมาตรา 5 (2)) ดังนั้น ตามฎีกานี้ ภริยาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายของผู้เสียหาย (มารดาของผู้เยาว์) จึงไม่อาจเข้าดำเนินคดีต่างผู้เสียหายในฐานะภริยาของผู้เสียหายได้

415

(ต่อ)

แต่ที่เข้ามาในคดีได้ก็เนื่องจากเป็นมารดาผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์ซึ่งเป็นบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของผู้เสียหาย ทั้งนี้อาศัยอำนาจตาม ป.วิ.พ. มาตรา 56 ประกอบ ป.วิ.อ มาตรา 15

ผู้ที่มีอำนาจดำเนินคดีต่างผู้ตายตามมาตรา 29 มีเฉพาะบุพการี ผู้สืบสันดาน สามีและภริยาเท่านั้น ดังนี้ พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับผู้ตายแม้เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายก็ไม่มีอำนาจเข้าดำเนินคดีต่างผู้ตาย ฎีกาที่ 2242/2533, คำสั่งคำร้องที่ ท.212/2557

416

เปรียบเทียบมาตรา 29 วรรคหนึ่งกับวรรคสอง

วรรคแรก เป็นเรื่องผู้เสียหายที่แท้จริงเป็นผู้ฟ้องคดีเองแล้วตายลง

วรรคสอง เป็นเรื่องผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือผู้แทนเฉพาะคดีเป็นผู้ยื่นฟ้องแทนผู้เสียหายไว้แล้วผู้เสียหายตายลง

417

(ต่อ)

ผู้ฟ้องคดีแทนจะว่าคดีต่อไปก็ได้ เฉพาะกรณีผู้แทนเฉพาะคดีจะดำเนินคดีต่อไปได้ตามมาตรา 29 วรรคสอง นี้ ต้องเป็นกรณีที่ศาลได้ตั้งผู้แทนเฉพาะคดีของผู้เสียหายตามมาตรา 6 ไว้แล้วก่อนผู้เสียหายตาย ถ้าผู้เสียหายตายลงระหว่างไต่สวนคำร้องขอเป็นผู้แทนเฉพาะคดี ผู้นั้นจะดำเนินคดีต่อไปไม่ได้ ฎีกาที่ 3432/2536 1625/2532

418

(ต่อ)

ผู้แทนเฉพาะคดีที่ฟ้องแทนผู้เสียหาย จะมีอำนาจว่า
คดีแทนผู้เสียหายที่ตายลงต่อไปได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 29
นั้น หมายถึงกรณีที่ศาลได้ตั้งผู้แทนเฉพาะคดีของผู้เสียหาย
ไว้แล้วก่อนที่ผู้เสียหายตาย หากได้หมายรวมถึงกรณี
ผู้เสียหายได้ตายไปก่อนที่ศาลจะตั้งผู้แทนเฉพาะคดีด้วยไม่

บทบัญญัติมาตรา 29 นำไปใช้กรณีขอให้ปล่อย
เนื่องจากการคุมขังผิดกฎหมายตามมาตรา 90 ด้วย ฎีกา
ที่ 392/2522 และนำไปใช้กับกระบวนการพิจารณาในชั้น
ร้องขอคืนของกลางได้ด้วย คร.1595/2528

419

**ผู้สืบสันดานของจำเลยจะขอรับ
มรดกความไม่ได้ เป็นคดีอุทลุม**

คำพิพากษาฎีกาที่ 1551/2494 (ป) บิดา
ฟ้องมารดาเป็นจำเลยหาว่าร้องเรียนเท็จแจ้งความ
เท็จ ระหว่างพิจารณา บิดาตาย บุตรจึงร้องขอรับ
มรดกความแทนบิดา ดังนี้ ก็นับได้ว่าอยู่ในฐานะเป็นผู้
ฟ้องบุพการีของตน ต้องด้วยข้อห้ามตาม ป.พ.พ.
มาตรา 1534 (1562 ใหม่)

420

(ต่อ)

แม้ตามมาตรา 29 จะมีได้กำหนดเวลาที่จะขอเข้า
ดำเนินคดีต่างผู้ตายไว้ ก็ก็นำระยะเวลาการรับมรดก
ความในคดีแพ่งซึ่งมีกำหนดเวลา 1 ปี ตาม ป.วิ.พ.
มาตรา 42 มาใช้บังคับไม่ได้ ฎีกาที่ 1303/2551,
คำสั่งศาลฎีกาที่ 1595/2528

ผู้ที่ได้รับมรดกความอาจขอให้ศาลจำหน่ายคดีก็
ได้ ฎีกาที่ 3619/2543

421

ประเด็นปัญหาที่น่าสนใจ เกี่ยวกับมาตรา ๒๙

1. ผู้เสียหายเป็นโจทก์ยื่นฟ้องแล้วตายลง
ในระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา ผู้จัดการมรดกของ
โจทก์จะมีสิทธิเข้าดำเนินคดีต่างโจทก์ผู้ตายหรือไม่และ
ศาลฎีกาจะดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีต่อไปได้หรือไม่

422

คำสั่งคำร้องที่ท. 212 / 2557 ผู้ร้องเป็นผู้จัดการมรดกของ
โจทก์ แต่มิใช่บุคคลตามบทบัญญัติ ป.วิ.อ. มาตรา 29
ประกอบ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาใน
ศาลแขวงพ.ศ. 2499 มาตรา 4 ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิเข้าดำเนินคดี
ต่างโจทก์ผู้ตายได้ คดีนี้แม้จะเป็นความผิดอาญาอันยอมความ
ได้และโจทก์ได้ตายแล้วก็ตาม แต่หาได้มีกฎหมายบัญญัติว่า
ในคดีอาญานั้นเมื่อโจทก์ตายแล้วให้คดีระงับไปไม่ เมื่อคดีมาถึง
ศาลฎีกาแล้วและโจทก์ตายโดยมีการดำเนินคดีครบถ้วนบริบูรณ์
แล้ว เช่นนี้ศาลฎีกาย่อมดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีต่อไปได้
ให้ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาให้คู่ความฟังต่อไป

423

โจทก์ร่วม (มาตรา ๓๐,๓๑)

การยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ แบ่งออกเป็น
3 กรณี

กรณีแรก : ผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงาน
อัยการตาม ป.วิ.อ. มาตรา 30 มีหลักเกณฑ์ 3 ประการ
คือ

424

(ต่อ)

1. คดีที่พนักงานอัยการฟ้องนั้น ต้องเป็นคดีอาญาจะเป็นความผิดอาญาแผ่นดินหรือความผิดต่อส่วนตัวก็ตาม
2. ผู้เสียหายต้องยื่นคำร้องขอร่วมเป็นโจทก์ในระหว่างพิจารณา**ก่อน**ศาลชั้นต้นพิพากษาคดี

425

(ต่อ)

3. ศาลมีคำสั่งอนุญาต และจากแนวคำพิพากษาฎีกาสำคัญๆ สรุปได้ว่า **คดีที่รัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหาย จะนำหลักการตาม ป.วิ.อ. มาตรา 30 มาใช้ไม่ได้** (ฎีกาที่ 73195/ 2554, 661/2554, 2091/2564)

426

ม.30

ฎีกาที่ ๑๑๕๗/๒๕๖๖ ความผิดตาม พ.ร.บ.จัดหางานและคุ้มครอง
คนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๙๑ ตี เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครอง
ประชาชนผู้หางาน รัฐจึงเป็นผู้เสียหายแต่เพียงผู้เดียวที่จะดำเนินคดีแก่
ผู้กระทำความผิดได้ ผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๘ ซึ่งถูกจำเลยกับพวกร่วมกัน
หลอกลวงให้จ่ายเงินโดยไม่อาจหางานให้ทำได้ ไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยที่จะ
ฟ้องจำเลยให้ต้องรับโทษตาม พ.ร.บ. ดังกล่าวได้ตามป.วิ.อาญา มาตรา ๒ (๔)
เช่นนี้ ผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๘ ไม่มีอำนาจขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงาน
อัยการ ตามป.วิ.อาญา มาตรา ๓๐

427

หากคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องนั้น
มีหลายข้อหา กรณีเช่นนี้ศาลต้องสั่งอนุญาตให้
ผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์ได้เฉพาะข้อหาที่บุคคล
นั้นเป็นผู้เสียหายเท่านั้น (คำพิพากษาฎีกาที่
1141/2531), หากคดีที่พนักงานอัยการเป็น
โจทก์ฟ้องนั้นมีหลายข้อหา

428

(ต่อ)

กรณีเช่นนี้ศาลต้องสั่งอนุญาตให้ผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์ได้เฉพาะที่เป็นผู้เสียหายเท่านั้น แต่ถ้าคำร้องไม่ระบุมาด้วยว่าให้เข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการในความผิดฐานใด เช่นนี้ ก็ต้องถือว่าศาลอนุญาตเฉพาะฐานความผิดที่ผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการได้เท่านั้น (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7530/2555)

429

(ต่อ)

ผู้เสียหายจะขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับผู้เสียหายไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3959/2529), คำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์นั้นไม่ใช่คำฟ้องทนายความของผู้เสียหายมีอำนาจลงลายมือชื่อในคำร้องดังกล่าวได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 629/2501),

โดยหลักหากผู้เสียหายมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดด้วย (ไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย) ก็จะขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการไม่ได้

430

คำพิพากษาฎีกาที่ 1863-1864/2564 โจทก์ร่วมทั้งสองกับจำเลยที่ 1 สมัคใจวิวาททำร้ายร่างกายซึ่งกันและกัน โจทก์ร่วมทั้งสองไม่ใช่ผู้เสียหาย โดยนิตินัยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (4) ไม่มีสิทธิขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๓0 จึงไม่ได้เป็นคู่ความในคดีส่วนอาญาไม่มีสิทธิฎีกาให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ ขอให้พยายามฆ่าผู้อื่น ลงโทษจำเลยที่ ๒ ขอให้เป็นผู้สนับสนุนพยายามฆ่าผู้อื่น และลงโทษจำเลยทั้งสองข้อหาร่วมกันบุกรุกเคหาสถานโดยรู้หรือเห็นว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายโดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป

431

คำพิพากษาฎีกาที่ 1931/2564 โจทก์ร่วมเป็นผู้ก่อให้จำเลยกระทำความผิดโดยเป็นฝ่ายผิดสัญญาที่ตกลงไว้กับจำเลยว่าจะไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับ อ. ในที่เกิดเหตุอีก โจทก์ร่วมจึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยสำหรับความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่นตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) จึงไม่มีสิทธิขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตาม ป.วิ.อ. มาตรา 30 ที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ร่วมเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการจึงไม่ชอบ ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นฎีกา ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ (ฎีกาที่ 2544/2564, 3225/2563, 1957/2563, 2655/2564 วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

432

(ต่อ)

แต่สำหรับความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒๗๗
วรรคแรก แม้เด็กหญิงยินยอม ก็มีใช้กรณีเด็กหญิง
นั้นมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดตาม ป.อ.
มาตรา 277 วรรคแรกผู้แทนโดยชอบธรรมตาม
ป.วิ.อ. มาตรา 5 (1) ย่อมเข้าร่วมเป็นโจทก์กับ
พนักงานอัยการตาม ป.วิ.อ.มาตรา 3 (2) ประกอบ
มาตรา 30 ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 4147/2550)
ในกรณีที่ผู้เสียหายนั้นมีใช้ผู้เสียหายโดยนิตินัย

433

(ต่อ)

เช่นนี้ ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายก็ไม่อาจขอเข้า
ร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตาม ป.วิ.อ. มาตรา
30 ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 537/2554),

หากการสอบสวนไม่ชอบและเป็นเหตุให้พนักงาน
อัยการไม่มีอำนาจฟ้อง เช่นนี้ คำร้องขอเข้าเป็นโจทก์
ร่วมย่อมตกไปด้วย (คำพิพากษาฎีกาที่ 2600-
2602/2550), สำหรับกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำ
ร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ คือ ในระยะ
ไต่ระหว่างพิจารณาก่อนศาลชั้นต้นพิพากษาคดีนั้น

434

(ต่อ)

แต่ผู้เยาว์จะยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการโดยได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 563/2517) ในความผิดฐานลักทรัพย์ตาม ป.อ. มาตรา 334 ผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์ที่ถูกลักไป บุคคลที่เป็นผู้ครอบครองทรัพย์ที่ถูกลักไปก็เป็นผู้เสียหายได้จึงยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 5855/2550) เป็นต้น

435

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ 961/2559 วินิจฉัยว่าแม้ข้อความที่จำเลยแจ้งจะเป็นความเท็จเพราะความจริงโฉนดที่ดินอยู่ที่ ก. และจำเลยนำรายงานประจำวันรับแจ้งเป็นหลักฐานที่เจ้าพนักงานจดข้อความอันเป็นเท็จไปใช้อ้างเพื่อขอให้ออกใบแทนโฉนดที่ดินก็ตาม แต่ก็เป็นเรื่องที่จำเลยกระทำต่อพันตำรวจโท บ. เจ้าพนักงาน ฐ. และ พ. เจ้าพนักงานที่ดิน

436

(ต่อ)

มิได้กล่าวพาดพิงไปถึง ภ. หรือนำรายงานประจำวันรับ
แจ้งเป็นหลักฐานที่เจ้าพนักงานจดข้อความอันเป็นเท็จไป
ใช้อ้างต่อ ภ. อันจะถือว่า ภ. ได้รับความเสียหายโดยตรง
จากการกระทำของจำเลย อีกทั้งจำเลยมอบให้มารดานำ
โฉนดที่ดินทั้งสองฉบับไปเป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินกับ
ภ. เท่านั้น ซึ่ง ภ. ไม่มีสิทธิที่จะบังคับเอาโฉนดที่ดิน
ดังกล่าวได้ตามกฎหมาย

437

(ต่อ)

ภ. จึงมิใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานแจ้งให้เจ้า
พนักงานจดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารราชการ
และใช้หรืออ้างเอกสารราชการซึ่งแจ้งให้เจ้าพนักงาน
ผู้กระทำการตามหน้าที่จดข้อความอันเป็นเท็จ
ดังกล่าวตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4) และไม่มีสิทธิยื่น
คำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 30

438

(ต่อ)

การที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ ภ. เข้าร่วมเป็นโจทก์
จึงเป็นการไม่ชอบ เมื่อ ภ. มิใช่คู่ความในคดีจึงไม่มี
สิทธิยื่นอุทธรณ์ขอให้ไม่รอการลงโทษจำคุกให้แก่
จำเลยได้ ดังนี้ การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ วินิจฉัย
อุทธรณ์ของ ภ. จึงเป็นการไม่ชอบเช่นกัน

439

**กรณีที่สอง : พนักงานอัยการเข้าร่วมเป็นโจทก์กับ
ผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา 31**

โดยหลักตาม **ป.วิ.อ. มาตรา 31** นี้แบ่งหลักเกณฑ์
ออกเป็น 3 ประการด้วยกันดังนี้

- 1. คดีอาญานั้นต้องมิใช่คดีความผิดต่อส่วนตัวซึ่ง
ผู้เสียหายได้ยื่นฟ้องไว้แล้ว**
- 2. พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอเข้าร่วมเป็นโจทก์
ระยะใดก่อนคดีเสร็จเด็ดขาดก็ได้**

440

3. โดยแบ่งได้เป็น 4 เกณฑ์ย่อย คือ

- (1) พนักงานอัยการต้องถือฟ้องของผู้เสียหายเป็นหลัก
- (2) พนักงานอัยการจะไปแก้ไขเพิ่มเติมฟ้องของผู้เสียหายที่ฟ้องไว้ก่อนไม่ได้
- (3) ถ้าฟ้องของผู้เสียหายบกพร่องพนักงานอัยการก็ต้องรับผลแห่งความบกพร่องนั้นด้วย
- (4) เมื่อพนักงานอัยการขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับผู้เสียหายแล้ว พนักงานอัยการย่อมหมดสิทธิฟ้องคดีนั้นอีก

441

สำหรับเรื่องระยะเวลายื่นคำขอร่วมเป็นโจทก์ของพนักงานอัยการตาม **ป.วิ.อ. มาตรา 31** นั้นก็จะแตกต่างกับกรณีของผู้เสียหายตาม **ป.วิ.อ. มาตรา 30** เพราะกฎหมายให้ความสำคัญของคดีพนักงานอัยการมากกว่า ดังนั้นพนักงานอัยการจึงขอเข้าร่วมกับผู้เสียหายในระยะใดก็ได้ **ก่อนคดีเสร็จเด็ดขาด** ตรงคำว่า “**ก่อนคดีเสร็จเด็ดขาด**” นี้หมายความว่า คดีอาญาเรื่องนั้น ต้องไม่มีการอุทธรณ์หรือไม่มีการฎีกาอีกต่อไป

442

(ต่อ)

และแตกต่างจาก “คำพิพากษาเสร็จเด็ดขาด”
ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (4) ซึ่งหมายถึง
มีคำพิพากษาศาลชั้นต้นแล้วเท่านั้น ไม่ว่าจะ
อุทธรณ์หรือฎีกาหรือไม่ก็ตาม (ฎีกาที่
3488/2529, 3116/2525, 2757/2544,
8910/2549)

443

กรณีที่สาม: อำนาจของพนักงานอัยการ
เมื่อผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ
ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 32

หลัก คือ เมื่อพนักงานอัยการและผู้เสียหายเป็นโจทก์
ร่วมกัน ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าผู้เสียหายจะทำให้คดี
ของพนักงานอัยการเสียหาย โดยกระทำหรือละเว้น
กระทำการใด ๆ ในกระบวนการพิจารณา

444

(ต่อ)

พนักงานอัยการมีอำนาจร้องต่อศาลให้สั่งให้ผู้เสียหาย
กระทำหรือละเว้นกระทำการนั้นๆ ได้ **เหตุผล** ทั้งนี้
เนื่องจากเจตนารมณ์ของกฎหมายเล็งเห็นว่ากรณีอาจ
เป็นไปได้ว่าการขอเข้าร่วมของผู้เสียหายอาจเข้ามาเพื่อ
ก่อกวนพยานในคดีของพนักงานอัยการได้ หรืออาจนำ
พยานไม่ดีเข้ามาสืบซึ่งอาจเสียหายแก่คดีของพนักงาน
อัยการได้

445

ข้อสังเกต กรณีตาม **ป.วิ.อ. มาตรา 32** นี้
เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจพนักงานอัยการเท่านั้นที่
จะมีสิทธิร้องขอต่อศาล ดังนั้น ผู้เสียหายจะยื่นคำ
ร้องตาม **ป.วิ.อ. มาตรา 32** นี้ ไม่ได้

446

กรณีและผู้เสียหายและพนักงานอัยการ ต่างได้ยื่นฟ้องในศาลชั้นต้นเดียวกัน

กรณีตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๓ นี้ มีข้อพิจารณา
สำคัญ คือ เมื่อมีการรวมพิจารณาคดีแล้ว การฟัง
พยานหลักฐานก็ต้องรวมฟังเป็นคดีเดียวกัน จะแยกฟัง
ของโจทก์คนหนึ่งฟังได้ แต่ของอีกคนหนึ่งฟังไม่ได้ เช่นนี้
ไม่ถูกต้อง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 133-134/2491
ประชุมใหญ่)

447

(ต่อ)

ข้อสังเกต คือ แม้จะไม่ได้มีการรวมพิจารณาคดีก็ตาม
กรณีเช่นนี้ก็ไม่ถือว่าเป็นเรื่องฟ้องซ้อนเพราะว่าโจทก์เป็น
คนละคนกัน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1646-1649/2515)
ข้อสำคัญ คือ การรวมพิจารณาพิพากษาตาม ป.วิ.อ.
มาตรา 33 เป็นไปเพื่อความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของ
ศาลเท่านั้น มิได้ทำให้คู่ความในคดีเดิมเกิดสิทธิใดเพิ่มเติม
ขึ้นและมิได้ทำให้คู่ความในคดีเดิมเป็นคู่ความในความผิด
ข้อหาอื่นนอกจากที่ตนได้ยื่นฟ้อง

448

(ต่อ)

ส่วนกรณี ป.วิ.อ. มาตรา 34 เป็นหลักที่ว่า “คำสั่ง
ไม่ฟ้องคดี หาดัดสิทธิผู้เสียหายฟ้องคดีโดยตนเอง
ไม่” ซึ่งหมายความว่า แม้คดีอาญาเรื่องนั้นพนักงาน
อัยการจะสั่งไม่ฟ้องแล้วก็ตาม ผู้เสียหายก็ฟ้องคดี
ด้วยตนเองได้

449

คำพิพากษากฎีกาใหม่ที่น่าสนใจ เกี่ยวกับมาตรา ๓๐ - ๓๓

คำพิพากษากฎีกาที่ 518/2567

ศาลอุทธรณ์ภาค ๙ พิพากษาแก้คำพิพากษาศาลชั้นต้นเฉพาะคดีส่วนแบ่งที่ยกคำร้องของโจทก์ร่วมที่ ๑ และที่ ๒ ขอให้บังคับจำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนเป็นว่าให้จำเลยชำระเงินค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ร่วมที่ ๑ และแก่โจทก์ร่วมที่ ๒ พร้อมดอกเบี้ย เป็นกรณีที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๙ พิพากษาคดีส่วนอาญาขึ้นตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น และให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน ๕ ปี ต้องห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๑๔ วรรคหนึ่ง ฎีกาของจำเลยในคดีส่วนอาญาได้แยงดุลพินิจในการกำหนดโทษของศาลอุทธรณ์ภาค ๙ เป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามตามบทกฎหมายดังกล่าว

450

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 518/2567 (ต่อ)

ผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาและลงชื่อในคำพิพากษาศาลชั้นต้น มีอำนาจตรวจฎีกาและสั่งอนุญาตให้จำเลยฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงในคำฟ้องฎีกาและรับฎีกาของจำเลยได้ แม้จำเลยจะมีได้ยื่นคำร้องเพื่อขอให้มีการสั่งอนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงมาด้วยก็ตาม เพราะถือเป็นดุลพินิจเด็ดขาดของผู้พิพากษาที่สั่งอนุญาต การที่ผู้พิพากษาดังกล่าวตรวจฎีกาแล้วเห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลสูงสุดและมีคำสั่งอนุญาตให้จำเลยฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงนั้นต้องตามเจตนารมณ์ ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๑ แล้ว

ผู้ตายมีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิดด้วย แม้ผู้ตายไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย ห. ซึ่งเป็นมารดาของผู้ตายและเด็กหญิง น. ซึ่งเป็นบุตรของผู้ตายย่อมไม่มีอำนาจเข้ามาจัดการแทนผู้ตายและไม่มีสิทธิขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการก็ตาม แต่บุคคลทั้งสองเป็นผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของจำเลย จึงเป็นผู้ที่ถูกโต้แย้งสิทธิในทางแพ่งและมีสิทธิเรียกร้องขอให้บังคับจำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนได้ ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๔๔/๑ โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ตายเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยหรือไม่ส่วนจะกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้มากน้อยเพียงใด ย่อมต้องเป็นไปตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๔๒ ประกอบมาตรา ๒๒๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๓๘ วรรคหนึ่ง ซึ่งให้พิจารณาว่าความเสียหายนั้นได้เกิดขึ้นเพราะฝ่ายไหนเป็นผู้ก่อให้เกิดน้อยกว่ากันเพียงไร

451

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๓๓/๒๕๖๗

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ว่า ผู้ร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการโดยขอถือเอาคำฟ้องและพยานหลักฐานทั้งปวงเป็นพยานหลักฐานของผู้ร้อง เท่ากับว่าผู้ร้องยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์โดยอาศัยสิทธิตามคำฟ้องของพนักงานอัยการ กรณีไม่อาจฟังข้อเท็จจริงเป็นอย่างอื่นนอกเหนือจากคำฟ้องได้

ฟ้องพนักงานอัยการโจทก์ระบุว่ากระทำความผิดของจำเลยเป็นการกระทำต่อทรัพย์สินมรดกของผู้ตาย มิได้กล่าวอ้างว่ากระทำความผิดต่อทรัพย์สินมรดกของบิดาผู้ร้องที่ผู้ตายครอบครองแทน ที่ผู้ร้องฎีกาอ้างว่าทรัพย์สินมรดกของผู้ตายมีส่วนของบิดาผู้ร้องรวมอยู่ด้วย และผู้ร้องเป็นทายาทผู้มีสิทธิรับทรัพย์สินมรดกในส่วนของบิดา จึงเป็นการนำข้อเท็จจริงมิใช่การกระทำทั้งหลายที่โจทก์อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิดและเป็นข้อที่มีได้กล่าวมาในฟ้องมาขอให้ศาลฎีกาวินิจฉัย จึงเป็นฎีกาที่ไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๒1 ๖ วรรคหนึ่ง ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

452

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๓๓/๒๕๖๗ (ต่อ)

ความผิดข้อหาเข้าถึงโดยมิชอบซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยเฉพาะและมาตรการนั้นมิได้มีไว้สำหรับตน ฟ้องโจทก์ระบุว่า บริษัทหลักทรัพย์ ซ. จำกัด (มหาชน) เป็นผู้เสียหายผู้ร้องในฐานบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ตายไม่ใช่ผู้เสียหาย

ความผิดข้อหาใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบและข้อหาหลักทรัพย์ ฟ้องโจทก์ระบุว่า ผู้มีสิทธิได้รับมรดกของผู้ตายเป็นผู้เสียหาย เมื่อปรากฏก่อนคดีนี้ ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาถึงที่สุด วินิจฉัยว่า ผู้ตายทำพินัยกรรมแบบเขียนเองทั้งฉบับ โดยแสดงเจตนาชัดแจ้งด้วยการระบุตัวผู้ร้องเป็นทายาทผู้ถูกตัดมิได้รับมรดกตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๐๘ วรรคสอง คำพิพากษาย่อมผูกพันผู้ร้อง ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๕ ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕ ว่า ผู้ร้องไม่มีสิทธิได้รับมรดกของผู้ตาย การที่จำเลยจะใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ตายโอนเงินโดยมิชอบหรือหลักทรัพย์ของผู้มีสิทธิได้รับมรดกของผู้ตายหรือไม่ ย่อมไม่ทำให้ผู้ร้องได้รับความเสียหาย ผู้ร้องไม่ใช่ผู้เสียหาย ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) และไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ตามมาตรา ๓๐

453

คำพิพากษาฎีกาที่ 53/2566

ผู้เสียหายในความผิดฐานเบิกความเท็จ ตาม ป.อ. มาตรา 17๗ นั้น หาใช่จะมีแต่เฉพาะเจ้าพนักงานเท่านั้นไม่ ราษฎรที่ได้รับความเสียหายโดยตรงเนื่องจากการกระทำความผิดดังกล่าวก็เป็นผู้เสียหาย ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔)

จำเลยเบิกความเป็นพยานในคดีที่โจทก์ร่วมคดีนี้เป็นผู้ร้องขอให้คำสั่งให้ ว. เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ และแต่งตั้งโจทก์ร่วมคดีนี้เป็นผู้พิทักษ์โดยจำเลยเบิกความเป็นใจความว่า ว. มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์สามารถโต้ตอบมีเหตุผลและสามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้ จำบุคคลใกล้ชิดและเรื่องราวต่าง ๆ ได้ ช่วยเหลือตนเองได้ ไม่ได้ป่วยเป็นโรคร้ายแรง และไม่มีอาการฟั่นเฟือน อันเป็นข้อสำคัญในคดีดังกล่าว ย่อมมีผลกระทบต่อสิทธิหรือส่วนได้เสียของโจทก์ร่วมโดยตรง เช่นนี้โจทก์ร่วมย่อมได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำของจำเลยในความผิดฐานเบิกความเท็จ ดังนั้น โจทก์ร่วมจึงเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานเบิกความเท็จในคดีนี้โดยตรง และมีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการในคดีนี้ได้

454

คำพิพากษาฎีกาที่ 2121/2566

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองในความผิดฐานร่วมกันทำร้ายร่างกาย ตาม ป.อ. มาตรา ๒๙๕ ประกอบมาตรา ๘๓ ซึ่งคดีสำหรับจำเลยที่ ๒ ยุติตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ โดยศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า แม้จำเลยที่ ๒ จะใช้ไม้ตีศีรษะของโจทก์ร่วมในขณะที่โจทก์ร่วมกำลังจะใช้ไม้ตีทำร้ายจำเลยที่ ๑ หรือจำเลยที่ ๒ อันเป็นภยันตรายที่ใกล้จะถึงก็ตามแต่จำเลยที่ ๒ ก็ยังไม่สมควรเลือกตีที่ศีรษะซึ่งเป็นอวัยวะสำคัญ การกระทำของจำเลยที่ ๒ ดังกล่าวจึงเป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ ตาม ป.อ. มาตรา ๖๙ จากข้อเท็จจริงดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นได้ว่า จำเลยที่ ๒ จำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของจำเลยที่ ๑ ให้พ้นภยันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายของโจทก์ร่วมและเป็นภยันตรายที่ใกล้จะถึง โดยโจทก์ร่วมเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดภยันตรายขึ้นก่อน แล้วจำเลยที่ ๒ จึงใช้สิทธิเพื่อป้องกัน ดังนั้น โจทก์ร่วมจึงมิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยสำหรับความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒๙๕ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) โจทก์ร่วมจึงไม่มีสิทธิร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๐ โจทก์จึงไม่ใช่คู่ความในคดี จึงไม่มีอำนาจฎีกาในปัญหาเกี่ยวกับการกระทำความผิดของจำเลยที่ ๑ ได้

455

คำพิพากษาฎีกาที่ 2979/2562 (ข้อสอบเนติฯ 2/73 ข้อ 2)

ตามฟ้องโจทก์อ้างว่าโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ถูกลักไปเป็นของ ร. ผู้เสียหาย ในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ส. ยื่นคำร้องอ้างว่าตนเป็นผู้เสียหายเพราะเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ถูกลักไป ขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ โดยโจทก์และจำเลยทั้งสองแถลงต่อศาลชั้นต้นว่า ส. เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ถูกลักไป และไม่คัดค้านที่ ส. จะขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ แม้คำแถลงของโจทก์และจำเลยทั้งสองจะเป็นประโยชน์แก่ ส. แต่คำแถลงของโจทก์เกี่ยวกับตัวผู้เสียหายแตกต่างไปจากฟ้อง โดยโจทก์ไม่ได้อ้างว่ามีเหตุผลอย่างไรที่แถลงแตกต่างไปเช่นนั้น ดังนี้ กรณียังไม่อาจรับฟังว่า ส. เป็นผู้เสียหาย ไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 30

456

คำพิพากษาฎีกาที่ 3463/2560

จำเลยทำร้ายผู้ตายจนถึงแก่ความตาย และได้วางเงินต่อศาลเพื่อบรรเทาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำความผิดของจำเลยให้แก่ผู้ตายและญาติของผู้ตาย คดีนี้ผู้ตายเป็นคนโสด บิดาเสียชีวิตและมารดาเป็นบุคคลสาบสูญ แต่ไม่ปรากฏทางทะเบียนว่าเสียชีวิตหรือไม่ มารดาผู้ตายจึงยังเป็นผู้มีสิทธิรับมรดกผู้ร้องอยู่ในฐานะพี่ร่วมบิดามารดาเดียวกันกับผู้ตาย เป็นทายาทลำดับถัดลงมา ไม่มีสิทธิรับมรดกของผู้ตาย แต่ผู้ร้องมิได้ยื่นคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมตาม ป.วิ.อ. ม.30 หรือยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตาม ป.วิ.อ. ม.44/1 ทั้งเงินที่จำเลยวางต่อศาลก็ไม่ใช่มรดกของผู้ตาย จึงไม่ต้องพิจารณาว่าผู้ร้องมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ.ม.5 หรือมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนตาม ม.44/1 หรือเป็นทายาทของผู้ตายหรือไม่ เมื่อผู้ร้องเป็นพี่ร่วมบิดามารดาเดียวกันกับผู้ตายถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียจึงมีสิทธิยื่นคำร้องขอรับเงินที่จำเลยวางต่อศาลชั้นต้นได้

457

คำพิพากษาฎีกาที่ 8905/2561 (ประชุมใหญ่)

โจทก์ไปร้องทุกข์ดำเนินคดีแก่จำเลยขอหาฉ้อโกง ก่อนวันที่จำเลยโอนที่ดินให้แก่บุตรทั้งสองของจำเลย การร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนของโจทก์ย่อมนำไปสู่การยื่นฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการ ซึ่งรวมถึงการเรียกทรัพย์สินหรือราคาที่ดินที่โจทก์ต้องสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิดแทนโจทก์ด้วย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43 อีกทั้งเมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดี โจทก์จะยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตามมาตรา 30 หรือไม่ก็ได้ ดังนั้น โดยการร้องทุกข์ของโจทก์ ไม่ว่าต่อมาโจทก์จะยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์หรือไม่ ก็มีผลเป็นการเรียกร้องทรัพย์สินหรือราคาที่ดินที่โจทก์สูญเสียไปจากการกระทำความผิดคืนโดยพนักงานอัยการดำเนินการแทนแล้ว โจทก์ไม่จำเป็นต้องทวงถามหรือฟ้องคดีแพ่งเพื่อบังคับชำระหนี้

458

(ต่อ)

การร้องทุกข์ของโจทก์จึงเป็นกรณีที่โจทก์จะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้จำเลยชำระหนี้แล้ว เมื่อจำเลยมีเจตนาทุจริตยกเงินโจทก์ และโจทก์ได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่จำเลยแล้ว จำเลยจึงรู้แล้วว่าโจทก์จะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ การที่หลังจากนั้นจำเลยโอนที่ดินให้บุตรทั้งสองของจำเลยจึงเป็นไปเพื่อมิให้โจทก์ได้รับชำระหนี้ การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตามฟ้อง

459

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 591/2563 (ข้อสอบเนติฯ 2/73 ข้อ 1)

โจทก์ร่วมเป็นยายของผู้เสียหายที่ 2 ซึ่งเป็นผู้เยาว์ มิใช่ผู้แทนโดยชอบธรรมซึ่งเป็นบุคคลที่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายที่ 2 ตาม ป.วิ.อ.มาตรา 5 (1) แม้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ร่วมจดทะเบียนรับผู้เสียหายที่ 2 เป็นบุตรบุญธรรมก็ตาม แต่เมื่อโจทก์ร่วมมิได้จดทะเบียนรับผู้เสียหายที่ 2 เป็นบุตรบุญธรรม การรับบุตรบุญธรรมของโจทก์ร่วมยังไม่สมบูรณ์และไม่มีผลตามกฎหมาย

460

(ต่อ)

โจทก์ร่วมจึงไม่ใช่ผู้รับบุตรบุญธรรมตามกฎหมาย ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1598/21 และมาตรา 1598/27 และไม่ใช่ผู้แทนโดยชอบธรรม ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 5(1) ไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายที่ 2 และไม่มีสิทธิขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการในความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตาม ป.วิ.อ.มาตรา 30 ทั้งไม่มีสิทธิฎีกาในความผิดฐานดังกล่าว

461

คำพิพากษาฎีกาที่ 7632/2562

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484 มาตรา 4, 54, 55, 72 ตรี พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 ซึ่งเป็นความผิดทางอาญา แม้คำขอท้ายฟ้องของโจทก์จะขอให้จำเลย คนงานผู้รับจ้าง ผู้แทนและบริวารของจำเลยออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตป่าตามฟ้องมาด้วยก็ตาม แต่ก็เป็นกรขอให้ศาลสั่งเมื่อมีคำพิพากษาชี้ขาดว่าบุคคลใดกระทำความผิดอันถือได้ว่าเป็นคำขออุปกรณ์ คดีนี้จึงเป็นคดีความอาญา ซึ่งวิธีพิจารณาคดีจะต้องบังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งหากมีบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดวิธีพิจารณาคดีไว้โดยเฉพาะแล้ว ก็ไม่นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

462

(ต่อ)

สำหรับเรื่องการขอเข้าร่วมเป็นคู่ความในคดีอาญานั้นมีได้เฉพาะดังที่บัญญัติไว้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 30 และมาตรา 31 ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้เสียหายขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการและกรณีพนักงานอัยการขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับผู้เสียหายในคดีที่มีใช้ความผิดต่อส่วนตัวเท่านั้น นอกเหนือจากสองกรณีดังกล่าวแล้ว การขอเข้าเป็นคู่ความในคดีไม่อาจจะมีได้ ทั้งการอาศัยอำนาจตาม ป.วิ.พ. มาตรา 57 ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา 15 มาอนุโลมบังคับใช้ตามที่ผู้ร้องฎีกาก็ไม่ได้ เพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติกรณีเข้าเป็นคู่ความในคดีนี้ไว้โดยเฉพาะตามมาตรา 30 และมาตรา 31 แล้ว

463

(ต่อ)

ประกอบกับการเป็นคู่ความในคดีอาญาตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (15) มีเพียงสองฝ่าย คือโจทก์ฝ่ายหนึ่งและจำเลยอีกฝ่ายหนึ่ง ไม่มีคู่ความฝ่ายที่สาม ดังนั้น แม้ผู้ร้องอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียในผลแห่งคดีและมีสิทธิไต่เบี่ยงเรียกร้องเอาค่าเสียหายจากจำเลย ผู้ร้องก็ไม่อาจยื่นคำร้องสอดเข้ามาในคดีเพื่อเป็นคู่ความฝ่ายที่สามได้

464

ประเด็นปัญหาที่น่าสนใจ เกี่ยวกับมาตรา ๓๐ - ๓๓

1. ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ หากศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ขยายระยะเวลายื่นฎีกา จะมีผลไปถึงโจทก์ร่วมด้วยหรือไม่

465

คำพิพากษาฎีกาที่ **8698 / 2554** แม้ ป.วิ.อ. มาตรา 2 (14) ให้ความหมายของคำว่าโจทก์ว่า หมายความว่าพนักงานอัยการหรือผู้เสียหายซึ่งฟ้องคดีอาญาต่อศาลหรือทั้งคู่ ในเมื่อพนักงานอัยการและผู้เสียหายเป็นโจทก์ร่วมกัน และโจทก์ร่วมเข้ามาดำเนินคดีแก่จำเลยทั้งสองโดยอาศัยสิทธิตามฟ้องของพนักงานอัยการ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 30 ก็ตาม แต่สิทธิในการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาฎีกาตาม ป.วิ.พ. มาตรา 23 ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา 15 เพื่อใช้สิทธิฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 5 ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 216 นั้นเป็นสิทธิเฉพาะตัวของคู่ความแต่ละคน

466

(ต่อ)

การที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ขยายระยะเวลายื่นฎีกาจนถึงวันที่ 15 ธันวาคม 2552 จึงเป็นเรื่องเฉพาะตัวของโจทก์เท่านั้น ไม่มีผลถึงโจทก์ร่วมแต่อย่างใด การที่โจทก์ร่วมยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นฎีกาเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2552 จึงเป็นการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นฎีกาเมื่อสิ้นระยะเวลาฎีกา สำหรับโจทก์ร่วมแล้ว ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตให้ขยายระยะเวลาได้เฉพาะเมื่อมี เหตุสุดวิสัยซึ่งเหตุสุดวิสัยตาม ป.วิ.พ. มาตรา 23 ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา 15 นั้น หมายถึงเหตุที่ทำให้ศาลไม่สามารถมีคำสั่งให้ขยายระยะเวลาหรือคู่ความไม่สามารถมีคำขอเช่นนั้นขึ้นมาก่อนสิ้นระยะเวลาที่กฎหมายให้ดำเนินการอย่างใด อย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นพฤติการณ์นอกเหนือที่จะกระทำได้ก่อนสิ้นระยะเวลาที่ กฎหมายกำหนดไว้ กรณีจึงไม่ใช่เหตุสุดวิสัยที่จะอนุญาตให้โจทก์ร่วมขยาย ระยะเวลายื่นฎีกาได้

467

2. พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยข้อหากระทำโดย ประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ภริยา ไม่จดทะเบียนสมรสของผู้ตายจะยื่นคำร้องขอเข้าร่วม เป็นโจทก์กับพนักงานอัยการได้หรือไม่

468

คำพิพากษาฎีกาที่ **2681 / 2557** ว. ไม่ได้จดทะเบียน
สมรสกับ ส. ผู้ตาย ไม่ถือว่าเป็นสามีภริยากันโดยชอบด้วย
กฎหมาย ว. จึงไม่ใช่ผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา 5 (2) ไม่มี
สิทธิเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตามมาตรา 30 คำสั่ง
ศาลชั้นต้นที่อนุญาตให้ ว. เข้าเป็นโจทก์ร่วมที่ 3 จึงไม่ชอบ

469

**3. ผู้เสียหายยื่น คำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับ
พนักงานอัยการศาลมีคำสั่งอนุญาต**

(ก) โจทก์ร่วมมีอำนาจขอแก้และเพิ่มเติมฟ้องของ
พนักงานอัยการหรืออุทธรณ์คำพิพากษาได้หรือไม่

(ข) ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยจำเลยยื่น
อุทธรณ์ศาลชั้นต้นจะต้องส่งสำเนาอุทธรณ์ให้แก่โจทก์
ร่วมหรือไม่และในวันนัดฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ศาล
ชั้นต้นจะต้องแจ้งวันนัดให้โจทก์ร่วมทราบด้วยหรือไม่

470

(ก) กรณีขอแก้ไขและเพิ่มเติมฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1370 / 2522 โจทก์ร่วมฎีกา
ในข้อขอเพิ่มเติมฟ้องและขอให้ลงโทษจำเลยหนักขึ้นอีก
ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าที่โจทก์ร่วมเข้ามาใช้สิทธิเป็น
โจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ เพื่อดำเนินคดีกับจำเลย
ในคดีนี้ก็โดยอาศัยสิทธิตามคำฟ้องของพนักงาน
อัยการที่ฟ้องอยู่เดิมไม่ ที่ศาลล่างทั้งสองไม่อนุญาตให้
โจทก์ร่วมเพิ่มเติมฟ้องของพนักงานอัยการนั้นชอบแล้ว

471

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3833/2525 โจทก์ร่วม
เข้ามาดำเนินคดีแก่จำเลยโดยอาศัยสิทธิตามฟ้องของ
พนักงานอัยการ จึงไม่มีอำนาจขอแก้ไขและเพิ่มเติมฟ้อง
ให้นอกเหนือไปจากฟ้องของพนักงานอัยการ หากศาล
ชั้นต้นนัดไต่สวนมูลฟ้องส่วนที่โจทก์ร่วมขอแก้ไขและ
เพิ่มเติมฟ้องไว้ก็มีอำนาจสั่งงดเสียได้

472

คำพิพากษาฎีกาที่ 7019/2537 โจทก์ร่วมเข้ามาดำเนินคดี
แก้จำเลยทั้งสองโดยอาศัยสิทธิตามฟ้องของพนักงานอัยการ เมื่อ
คำฟ้องของพนักงานอัยการไม่มีคำขอให้รับของกลาง โจทก์ร่วมจึง
ไม่มีอำนาจขอแก้หรือเพิ่มเติมฟ้องให้นอกเหนือไปจากฟ้องของ
พนักงานอัยการ การที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ร่วมแก้หรือ
เพิ่มเติมฟ้องนี้และศาลอุทธรณ์พิพากษาให้รับของกลางจึงไม่ชอบ
แม้ปัญหาดังกล่าวนี้จำเลยจะไม่ได้ฎีกาแต่เป็นข้อกฎหมายที่
เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยศาลฎีกายกขึ้นวินิจฉัยได้

473

กรณีอุทธรณ์คำพิพากษา

คำพิพากษาฎีกาที่ 2381/2542 โจทก์ร่วมเป็นผู้เสียหายและได้เข้า
เป็นคู่ความในคดีนี้แล้ว คดีนี้พนักงานอัยการโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลย
ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 278 ซึ่งต้องระวางโทษจำคุก
ไม่เกิน 10 ปี เมื่อมิใช่เป็นคดีที่ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาล
ชั้นต้นในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา 193 ทวิ ดังนี้ หากโจทก์ร่วมยังไม่พอใจคำพิพากษาศาลชั้นต้น
โจทก์ร่วมย่อมมีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ได้ ไม่มีบทกฎหมายให้สิทธิ
อุทธรณ์เฉพาะพนักงานอัยการโจทก์

474

(ข) กรณีการส่งสำเนาอุทธรณ์และการแจ้งวันนัดฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ คำพิพากษาฎีกาที่ 318/2549 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้ สหกรณ์การเกษตร ข. ผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ โจทก์ แต่ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นอุทธรณ์นั้น เมื่อศาล ชั้นต้นส่งรับอุทธรณ์ของจำเลยแล้ว หาได้ส่งสำเนาอุทธรณ์ของจำเลย ให้แก่โจทก์ร่วมด้วยไม่ และศาลอุทธรณ์ภาค 3 พิพากษาแก้คำพิพากษา ศาลชั้นต้นโดยลดโทษให้แก่จำเลยกึ่งหนึ่ง ดังนั้น การที่ศาลอุทธรณ์ภาค 3 พิจารณาพิพากษาคดีไปโดยมิได้ส่งสำเนาอุทธรณ์ของจำเลยให้โจทก์ร่วม เพื่อแก้อุทธรณ์ด้วยนั้นจึงเป็นการไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา 200

475

(ต่อ)

ในการอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 3 ให้คู่ความฟัง ศาลชั้นต้นมิได้แจ้งวันนัดฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 3 ให้แก่โจทก์ร่วมทราบด้วย จึงไม่ชอบด้วย ป.วิ.พ. มาตรา 182 ประกอบด้วยมาตรา 215 ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใด ฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยเพื่อให้ปฏิบัติเสียให้ ถูกต้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา 195 วรรคสองประกอบด้วย มาตรา 225

476

ตัวอย่างข้อสอบอัยการผู้ช่วยครั้งสุดท้าย พ.ศ. 2564 (สนามเล็ก) ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องโจทก์ร่วม ข้อ 3

นายเอแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนว่านายบีและนายซีได้ร่วมกันเอาสำเนาเอกสารของนายเอไปเป็นหลักฐานในการยื่นขอทำบัตรเครดิต และร่วมกันนำบัตรเครดิตดังกล่าวไปใช้ชำระค่าสินค้า โดยปลอมลายมือชื่อของนายเอลงในเอกสารโดยที่นายเอไม่ทราบและไม่ยินยอม พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้วส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ พนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและยื่นฟ้องนายบีในความผิดฐานปลอมเอกสาร ใช้เอกสารปลอม และใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบในประการที่จะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน และมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องนายซีทุกข้อหา

477

(ต่อ)

เมื่อนายเอทราบว่าพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องนายซี จึงได้ว่าจ้างทนายความยื่นฟ้องนายบีและนายซีในความผิดฐานเดียวกัน ต่อศาลเดียวกันกับที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องนายบี ระหว่างการพิจารณาคดี ศาลชั้นต้นมีคำสั่งรวมพิจารณาคดีทั้งสองเรื่องเป็นคดีเดียวกันโดยที่มีผู้ใดร้องขอ ต่อมาศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกนายบี ในความผิดฐานปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอม มีกำหนด 2 ปี และใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ จำนวน 3 กรรม กรรมละ 2 ปี รวมจำคุกนายบี มีกำหนด 8 ปี ส่วนนายซีศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง พนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานที่นำสืบต่อศาลชั้นต้นเพียงพอที่จะรับฟังลงโทษนายซีได้

478

(ต่อ)

ให้วินิจฉัยว่า

- (ก) คำฟ้องของนายเอชอบด้วยกฎหมายหรือไม่
- (ข) คำสั่งของศาลชั้นต้นที่ให้รวมพิจารณาเป็นคดีเดียวกันชอบด้วยกฎหมายหรือไม่
- (ค) พนักงานอัยการมีอำนาจอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้นในส่วนที่พิพากษายกฟ้องนายซีได้หรือไม่

479

ธงคำตอบ

(ก) การที่นายบีและนายซีได้นำสำเนาเอกสารของนายเอไปเป็นหลักฐานในการยื่นขอทำบัตรเครดิตและนำบัตรเครดิตดังกล่าวไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่นายเอแล้ว นายเอจึงเป็นผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4) และมีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาลตามมาตรา 28 (2) ดังนั้น นายเอจึงมีอำนาจฟ้องนายบีและนายซีต่อศาลได้ แม้พนักงานอัยการจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องนายซี ก็หาตัดสิทธินายเอผู้เสียหายที่จะยื่นฟ้องนายซีต่อศาลโดยตนเองไม่ตามมาตรา 34

480

(ต่อ)

นอกจากนี้ เมื่อคดีที่พนักงานอัยการฟ้องนายบียังไม่มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้อง สิทธิของนายเอที่จะนำคดีอาญามาฟ้อง นายบีจึงยังไม่ระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (4) และเนื่องจากโจทก์ ในคดีทั้งสองเรื่องมิได้เป็นบุคคลเดียวกัน คดีที่นายเอฟ้องนายบีจึงไม่เป็นฟ้องซ้อนตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา 173 ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา 15 ดังนั้น คำฟ้องของนายเอจึงชอบด้วยกฎหมาย

481

(ต่อ)

(ข) คดีอาญาเรื่องเดียวกันซึ่งทั้งพนักงานอัยการและผู้เสียหายต่างได้ยื่นฟ้องในศาลชั้นต้นศาลเดียวกันหรือต่างศาลกัน เมื่อศาลเห็นชอบโดยผลการ ศาลซึ่งเป็นศาลชั้นต้นที่พิจารณาคดีทั้งสองเรื่องดังกล่าวย่อมมีอำนาจสั่งให้รวมพิจารณาเป็นคดีเดียวกันได้ก่อนที่จะมีคำพิพากษา แม้พนักงานอัยการและนายเอซึ่งเป็นโจทก์จะมีได้ยื่นคำร้องขอตาม ป.วิ.อ. มาตรา 33 ดังนั้น การที่ศาลมีคำสั่งรวมพิจารณาคดีทั้งสองเรื่องเป็นคดีเดียวกัน จึงเป็นการชอบด้วยกฎหมายแล้ว

482

(ต่อ)

(ค) ในการอุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นนั้น ผู้อุทธรณ์จะยื่นอุทธรณ์ได้เฉพาะคดีที่ตนเองเป็นโจทก์ยื่นฟ้องเท่านั้น เมื่อปรากฏว่าพนักงานอัยการมิได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายซีต่อศาล พนักงานอัยการจึงไม่มีอำนาจยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้นในส่วนที่พิพากษายกฟ้องนายซี

483

**วิชากฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา
ภาค ๑- ๒
ครั้งที่ ๓**

**โดย
ดร.ธนรัตน์ ทังทอง
อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง**

484

ก่อนฟ้อง (มาตรา ๓๕, ๓๖)

คำร้องขอถอนฟ้องคดีอาญาที่ใช้ความผิดต่อส่วนตัว จะต้องยื่นก่อน ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา ถ้ายื่นภายหลัง จำเลยให้การแล้ว ศาลจะต้องสอบถามจำเลยก่อนว่าจะ คัดค้านหรือไม่ ถ้าจำเลยคัดค้าน ศาลต้องยกคำร้องขอถอน ฟ้อง

คดีความผิดต่อส่วนตัวจะถอนฟ้องหรือยอมความใน เวลาใดก่อนคดีถึงที่สุดก็ได้ แต่ถ้าจำเลยคัดค้านให้ศาลยกคำ ร้องขอถอนฟ้อง (มาตรา 35)

485

ผลของการถอนฟ้อง (มาตรา ๓๖)

คดีอาญาซึ่งได้ถอนฟ้องไปจากศาลแล้วจะนำมา ฟ้องอีกไม่ได้

ข้อยกเว้น

(1) คดีอาญาที่ไม่ใช่ความผิดต่อส่วนตัวซึ่ง พนักงานอัยการเป็นผู้ฟ้องแล้วถอนฟ้องไป ไม่ตัดสิทธิ ผู้เสียหายที่จะยื่นฟ้องคดีนั้นใหม่

486

(ต่อ)

(2) คดีอาญาซึ่งเป็นความผิดต่อส่วนตัวซึ่งพนักงานอัยการเป็นผู้ฟ้องแล้วถอนฟ้องไปโดยไม่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้เสียหาย ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายจะยื่นฟ้องคดีนั้นใหม่

(3) คดีอาญาที่ไม่ใช่ความผิดต่อส่วนตัวซึ่งผู้เสียหายเป็นผู้ฟ้องแล้วถอนฟ้อง ไม่ตัดสิทธิพนักงานอัยการจะยื่นฟ้องคดีนั้นใหม่

ในคดีความผิดต่อส่วนตัวจะถอนฟ้องหรือยอมความได้ก่อนคดีถึงที่สุดแต่ถ้าเป็นความผิดอาญาแผ่นดินจะต้องขอถอนฟ้องก่อนศาลชั้นต้นพิพากษา

487

การขอถอนฟ้อง

โดยปกติโจทก์เป็นผู้มีสิทธิขอถอนฟ้อง ถ้าเป็นโจทก์ร่วม ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการที่โจทก์ร่วมขอถอนคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมหรือขอถอนตัวจากการเป็นโจทก์ร่วม มีผลเท่ากับเป็นการถอนฟ้อง (คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ 892/2514, 7241/2544)

488

(ต่อ)

แต่ถ้าผู้เสียหายไม่ได้เข้าเป็นโจทก์ร่วมด้วย
ผู้เสียหายจะขอถอนฟ้องไม่ได้ ศาลฎีกาตีความว่า
คำร้องขอถอนฟ้องนั้นเท่ากับเป็นการถอนคำร้อง
ทุกชั้นนั่นเอง สิทธินำคดีอาญามาฟ้องก็ระงับเช่นกัน
ฎีกาที่ 1241/2526

489

(ต่อ)

โจทก์มีสิทธิแถลงขอถอนฟ้องด้วยวาจาต่อศาลได้
และศาลชั้นต้นมีอำนาจรับคำแถลงดังกล่าวไว้พิจารณาได้
ฎีกาที่ 3196/2549 (ประชุมใหญ่)

490

คำพิพากษาฎีกาที่ 2620/2567

แม้จำเลยจะออกเช็คพิพาทให้โจทก์ร่วมเพื่อให้โจทก์ร่วมถอนฟ้องจำเลย ในคดีที่โจทก์ร่วมเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยในความผิดอาญาแผ่นดินก็ตาม แต่การที่โจทก์ร่วมจะถอนฟ้องคดีดังกล่าวหรือไม่ ย่อมเป็นสิทธิของโจทก์ร่วมอันพึงกระทำได้ก่อนที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาตาม ป.วิ.อ. มาตรา 35 วรรคหนึ่ง โดยกฎหมายมิได้ห้ามโจทก์ซึ่งฟ้องคดีความผิดอาญาแผ่นดินไว้แล้วจะถอนฟ้องไม่ได้ การที่โจทก์ร่วมรับเช็คพิพาทจากจำเลยแล้วถอนฟ้องในคดีที่โจทก์ร่วมเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยในความผิดฐานฟ้องเท็จ ซึ่งเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน ย่อมเป็นการใช้สิทธิตามกฎหมาย มูลเหตุนี้ตามเช็คพิพาทมิได้มีวัตถุประสงค์ขัดต่อความสงบเรียบร้อย จึงไม่ตกเป็นโมฆะ

491

คำพิพากษาฎีกาที่ 2654/2560

ป.วิ.อ. มาตรา 35 วรรคหนึ่ง มิได้บัญญัติให้การถอนฟ้องคดีอาญาต้องทำคำร้องขอเป็นหนังสือมายื่นต่อศาลแต่เพียงวิธีเดียว แต่ให้เป็นดุลพินิจของศาลที่จะกำหนดให้ถอนฟ้องด้วยวิธีใดแล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร การที่โจทก์ได้แสดงเจตนาขอถอนฟ้องไว้เป็นหนังสือโดยศาลชั้นต้นไม่ได้สั่งให้โจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องอีกและมีการบันทึกไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้น จึงเป็นดุลพินิจที่ชอบด้วยมาตรา 35 วรรคหนึ่ง

492

(ต่อ)

การขอถอนฟ้องคดีอาญาคดีนี้ แม้จะเป็นผลประการหนึ่งอันสืบเนื่องมาจากข้อตกลงหรือการทำกันในคดีแพ่งก็ตาม ก็หาได้ถือเป็นทำกันในคดีอาญาคดีนี้ไม่ เมื่อเป็นการถอนฟ้องก่อนมีคำพิพากษาของศาลชั้นต้น จำเลยไม่คัดค้านการถอนฟ้อง การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้องกับจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว (ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ 70)

493

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3196/2549

ป.วิ.อ. มาตรา 35 มิได้บัญญัติถึงวิธีถอนฟ้องว่าจะต้องทำเป็นคำร้องแต่วิธีเดียวเท่านั้น หากคู่ความมาอยู่ต่อหน้าศาลและแถลงขอถอนฟ้องด้วยวาจา ย่อมไม่ห้ามศาลที่จะยอมรับคำแถลงขอถอนฟ้องด้วยวาจาที่ได้กระทำในศาล โดยจดข้อความขอถอนฟ้องนั้นลงไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณาหรืออาจจะกำหนดให้โจทก์ถอนฟ้องโดยทำเป็นคำร้องขอถอนฟ้องก็ได้แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร การที่ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดขอนแก่นได้นัดคู่ความให้มาศาลเพื่อเจรจากันในห้องพักของผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ถือได้ว่าคู่ความมาศาลและขอให้ศาลนั่งพิจารณาไต่ถามข้อพิพาท แม้จะได้กระทำในห้องพักของผู้พิพากษาหัวหน้าศาลมิใช่ในห้องพิจารณาคดีแต่ก็เพื่อความสะดวกแก่คู่ความจะได้เจรจากัน ถือว่าศาลได้ดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลโดยชอบแล้ว เมื่อคู่ความอยู่ต่อหน้าศาลในการพิจารณาคดีของศาลและโจทก์แถลงขอถอนฟ้องด้วยวาจาในศาลนั้นเองศาลชั้นต้นจึงมีอำนาจที่จะรับคำแถลงขอถอนฟ้องด้วยวาจาได้

494

คดีอยู่ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องศาลชั้นต้นยกฟ้อง ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน คดีอยู่ระหว่างพิจารณาของ ศาลฎีกา ศาลยังไม่ประทับฟ้องโจทก์ขอถอนฟ้อง พอแปลได้ว่าโจทก์ประสงค์ขอถอนฎีกา (คำสั่งศาล ฎีกาที่ 6320/2531)

495

กำหนดเวลาขอถอนฟ้อง

โจทก์มีสิทธิถอนฟ้องได้จนถึงเวลาใดนั้น ต้อง ดูประเภทคดีอาญาเป็นสำคัญ กล่าวคือ ถ้ามิใช่คดี ความผิดต่อส่วนตัว โจทก์ขอถอนฟ้องได้ก่อนมีคำ พิพากษาของศาลชั้นต้น ส่วนคดีความผิดต่อ ส่วนตัวมีสิทธิถอนฟ้องหรือยอมความได้ก่อนคดีถึง ที่สุด

496

คำพิพากษาฎีกาที่ **4022/2558** ความผิด
ฐานฉ้อโกงประชาชนตาม ป.อ. มาตรา **343** มิใช่
ความผิดต่อส่วนตัว โจทก์จึงไม่อาจถอนฟ้อง
หลังจากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาตาม ป.วิ.อ. มาตรา
35 วรรคแรก สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์จึง
ไม่ระงับไปตามมาตรา **39 (2)**

497

(ต่อ)

ดังนั้น ในคดีที่ไม่ใช่คดีความผิดต่อส่วนตัว โจทก์จะ
ขอถอนฟ้องหลังจากศาลชั้นต้นพิพากษาแล้วไม่ได้
แต่อาจถือว่าคำร้องขอถอนฟ้องเป็นการขอถอน
ฟ้องอุทธรณ์หรือฎีกานั้นเอง (กรณีที่โจทก์เป็นผู้
อุทธรณ์หรือฎีกา) คำสั่งศาลฎีกาที่ **751/2537,**
8832/2547

498

(ต่อ)

ในคดีที่มีใช้ความผิดต่อส่วนตัว ถ้าศาลฎีกายกคำพิพากษาศาลล่างแล้วให้ศาลชั้นต้น พิจารณาพิพากษาใหม่ คดีย่อมกลับมาสู่การพิจารณาของศาลชั้นต้นอีก โจทก์จึงขอถอนฟ้องได้ คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ 278/2525 (ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา 24 มิ.ย. 2532)

499

ความผิดต่อส่วนตัว (ความผิดยอมความได้)
โจทก์ขอถอนฟ้องได้ก่อนคดีถึงที่สุด (ฎีกาที่ 1808/2533, 1060/2499, 2224-2225/2547)
เมื่อศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาแล้ว คดีย่อมถึงที่สุด แต่ถ้าศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาโดยไม่แจ้งการอ่านแก่โจทก์ จำเลยเป็นการไม่ชอบ ศาลชั้นต้นก็ชอบที่จะเพิกถอนการอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาได้ มีผลทำให้คดียังไม่ถึงที่สุด โจทก์ขอถอนฟ้องได้ (คำสั่งที่ 5013/2551)

500

(ต่อ)

แม้ตามคำฟ้องโจทก์เป็นการขอให้ลงโทษ
ในความผิดอันยอมความไม่ได้ แต่เมื่อศาลชั้นต้น
หรือศาลอุทธรณ์ฟังว่าการกระทำของจำเลย
ในความผิดฐานอื่นซึ่งเป็นความผิดอันยอมความ
ได้ โจทก์ก็ขอถอนฟ้องก่อนคดีถึงที่สุดได้ (ฎีกาที่
6793/2557, 2257/2540)

501

คดีถึงที่สุด ถ้าไม่มีอุทธรณ์หรือฎีกา ถือว่าคดี
ถึงที่สุดนับแต่ระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาได้สิ้นสุดลง
(ป.วิ.พ. มาตรา 147 ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา 15)
แม้ในคดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหา
ข้อเท็จจริงก็อาจอุทธรณ์หรือฎีกาปัญหาข้อกฎหมาย
หรืออาจมีการอนุญาตหรือรับรองให้อุทธรณ์หรือ
ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้ คดีจึงถึงที่สุดเมื่อครบ
กำหนดเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาเช่นกัน

502

(ต่อ)

ไม่ใช่นับแต่วันที่อ่านคำพิพากษาของศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ โจทก์จึงถอนฟ้องในคดีความผิดต่อส่วนตัวในระหว่างระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาได้ กรณีเช่นนี้ศาลชั้นต้นมีอำนาจสั่งคำร้องขอถอนฟ้องได้ แต่เมื่อคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาก็มีอำนาจสั่งได้ ฎีกาที่ 568/2528 (ประชุมใหญ่)

503

(ต่อ)

ในคดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อโจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องภายในกำหนดระยะเวลาฎีกา แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ก็เป็นการถอนฟ้องก่อนที่คดีจะถึงที่สุดตาม ป.วิ.อ. มาตรา 35 วรรคสอง แล้ว เมื่อจำเลยไม่คัดค้าน ศาลชั้นต้นชอบที่จะอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องได้

504

(ต่อ)

เมื่อปรากฏว่าคดีได้ขึ้นมาสู่ศาลฎีกาแล้ว ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจส่งคำร้องขอถอนฟ้องของโจทก์ได้โดยไม่ต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นสั่ง

เมื่อศาลฎีกาอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องสิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (2) อันมีผลให้คำพิพากษาของศาลล่างระงับไปด้วยในตัว ให้จำหน่ายคดีออกเสียจากสารบบความของศาลฎีกา

505

ฎีกาที่ ๗๓๘๘/๒๕๖๒ คดีความผิดอันยอมความได้ โจทก์อาจถอนฟ้องได้ก่อนคดีถึงที่สุดตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๕ วรรคสอง โจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องจำเลยที่ ๒ ก่อนอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ถือว่าคดีอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค 1 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ส่งคำร้องของโจทก์ให้ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิจารณาสั่ง การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องเสียเองเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบ

506

(ต่อ)

ถ้าศาลชั้นต้นไม่รับฎีกา ผู้ฎีกาอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว
ดังนี้แม้จะล่วงเลยระยะเวลาฎีกาแล้วก็ตาม ก็ถือว่าคดี
ยังไม่ถึงที่สุด (คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ 35/2522,
973/2525, 85/2536)

507

ข้อสังเกต การที่ศาลสั่งจำหน่ายคดีชั่วคราว
เพราะจำเลยหลบหนีคดียังไม่ถึงที่สุดโจทก์จึงขอถอน
ฟ้องได้

คดีความผิดต่อส่วนตัวที่อยู่ระหว่างพิจารณา
ของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา โจทก์ยื่นคำร้องว่าไม่
ประสงค์จะดำเนินคดีต่อไป ขอให้ศาลมีคำสั่งจำหน่าย
คดี พอแปลความได้ว่าโจทก์ประสงค์ขอถอนฟ้อง
ศาลสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้องได้ (ฎีกาที่ 142/2534)

508

(ต่อ)

กรณีที่ศาลอนุญาตให้ถอนฟ้อง (ความผิดต่อส่วนตัว) ขณะที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา สิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องก็ระงับลงตามมาตรา 39 (2) เมื่อศาลสูงมีคำสั่งให้จำหน่ายคดี ย่อมมีผลทำให้คำพิพากษาของศาลล่างระงับไปในตัว ศาลสูงจึงไม่ต้องพิพากษายกคำพิพากษาของศาลล่างอีก (ฎีกาที่ 438/2505 (ประชุมใหญ่), คำสั่งคำร้องของศาลฎีกาที่ 1264/2523, คำสั่งศาลฎีกาที่ 2224-2225/2547 ข้างต้น)

509

การพิจารณาคำร้องขอถอนฟ้อง

การอนุญาตให้ถอนฟ้องหรือไม่เป็นดุลพินิจของศาล แต่ถ้าจำเลยยื่นคำให้การแล้วและคัดค้านการถอนฟ้องดังนี้ ศาลต้องยกคำร้องขอถอนฟ้องจะใช้ดุลพินิจให้ถอนฟ้องไม่ได้ (ฎีกาที่ 698/2481)

510

ผลของการถอนฟ้อง (มาตรา ๓๖)

คดีอาญาที่ถอนฟ้องไปจากศาลแล้วจะนำมา
ฟ้องอีกไม่ได้ แม้ยังไม่ได้ไต่สวนมูลฟ้องก็ตาม
(ฎีกาที่ 2927/2529)

511

(ต่อ)

การถอนฟ้องอันมีผลทำให้ฟ้องใหม่ไม่ได้ตาม
มาตรา 36 นี้ หมายถึงการถอนฟ้องโดยเด็ดขาด
การขอถอนฟ้องเพื่อร่วมเป็นโจทก์กับสำนวนของ
พนักงานอัยการ หากใช้การถอนฟ้องเด็ดขาดไม่ สิทธิการ
นำคดีอาญามาฟ้องไม่ระงับไปตามมาตรา 39 (2)
พนักงานอัยการยังมีอำนาจฟ้องไม่ต้องห้าม
ตามมาตรา 36 (ฎีกาที่ 1245/2515, 707/2516)

512

(ต่อ)

ข้อสังเกต ทั้งสองฎีกาข้างต้น โจทก์ขอถอนฟ้อง โดยระบุในคำร้องว่าขอถอนฟ้องเพื่อขอเข้าเป็นโจทก์ ร่วมกับพนักงานอัยการ กรณีจึงเห็นเจตนาของโจทก์โดย ชัดแจ้งว่ายังประสงค์จะดำเนินคดีแก่จำเลยอยู่ อย่างไรก็ตาม แม้คำร้องจะไม่ระบุชัดแจ้งเช่นนั้น แต่ถ้า ข้อเท็จจริงได้ความว่าผู้เสียหายได้ขอเข้าเป็นโจทก์ ร่วมกับพนักงานอัยการก่อนถอนฟ้อง หรือในวัน เดียวกับที่ถอนฟ้องถือว่ามิใช่การถอนฟ้องโดยเด็ดขาด (ฎีกาที่ 9454/2553, 2683/2522)

513

คำพิพากษาฎีกาที่ 1351/2567

โจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาลชั้นต้นซึ่งเป็นศาลจังหวัดหลังจากถอนฟ้องในคดีเดิมต่อ ศาลแขวงเพียง 6 วัน แสดงว่าโจทก์ประสงค์ถอนฟ้องคดีเดิมเพื่อฟ้องจำเลยเป็นคดีใหม่ ต่อศาลที่มีอำนาจพิพากษาคดี มิใช่การถอนฟ้องคดีเด็ดขาด ตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา 36 และไม่เป็นเหตุให้จำเลยต้องถูกดำเนินคดีหลายครั้ง โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยคดีนี้ได้

514

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๒๒/๒๕๖๕

คำร้องขอถอนฟ้องคดีก่อนระบุว่า "โจทก์กับพวกรวม ๑๗ คน ขอถอนฟ้องคดีก่อนซึ่งมีวงแชร์ถึง 23 วง เพื่อดำเนินการให้โจทก์แต่ละคนฟ้องจำเลยทั้งสี่กับพวกรวม ๑๓ คน เป็นคดีใหม่คนละสำนวนแยกจากกันเพื่อความสะดวกในการพิจารณาพิพากษา เนื่องจากในส่วนของโจทก์ แต่ละรายมีรายละเอียดและข้อเท็จจริงจำนวนมาก" **แสดงว่าโจทก์ยังตั้งใจที่จะดำเนินคดี แก่จำเลยทั้งสี่อยู่อีก** ทั้งหลังจากศาลอนุญาตให้ถอนฟ้องคดีแล้วเพียง ๑๙ วัน โจทก์ได้ยื่นคำฟ้องใหม่เป็นคดีนี้ในมูลความผิดเฉพาะในส่วนของโจทก์ที่เป็นสมาชิกวงแชร์เท่านั้นแสดงให้เห็นเจตนาของโจทก์ว่าโจทก์ประสงค์จะถอนฟ้องเพื่อฟ้องจำเลยทั้งสี่เป็นคดีใหม่โดยลำพังแยกจากสมาชิกวงแชร์คนอื่น มิใช่การถอนฟ้องเด็ดขาดตามป.วิ.อาญา มาตรา ๓๖

515

คำพิพากษาฎีกาที่ 4281/2563

ในการฟ้องคดีเดิมของโจทก์มีการดำเนินการและมอบอำนาจให้ฟ้องคดีโดยคณะกรรมการชุดที่มีการประชุมสมาชิกเพื่อเลือกคณะกรรมการที่อาจไม่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อมีการประชุมสมาชิกเพื่อเลือกคณะกรรมการชุดใหม่ครบองค์ประชุมชอบด้วยกฎหมายแล้ว ในระหว่างที่ยังไม่มีการไต่สวนมูลฟ้อง ทนายโจทก์จึงยื่นคำร้องขอถอนฟ้องคดีเดิมโดยอ้างว่าจะขอฟ้องเป็นคดีใหม่ ทั้งปรากฏว่าในวันรุ่งขึ้นหลังจากศาลอนุญาตให้ถอนฟ้องคดีดังกล่าวแล้ว โจทก์ได้มายื่นคำฟ้องใหม่เป็นคดีนี้ในมูลคดีอาญาความผิดเดียวกันกับคดีก่อนและขอให้ลงโทษจำเลยในบทมาตราเดียวกันทันที อันแสดงให้เห็นเหตุที่โจทก์ถอนฟ้องคดีก่อนเนื่องจากเห็นว่าโจทก์ดำเนินการและมอบอำนาจให้ฟ้องคดีโดยคณะกรรมการชุดที่มีการประชุมสมาชิกเพื่อเลือกคณะกรรมการที่อาจไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจะทำให้เป็นคำฟ้องที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย จึงประสงค์จะถอนฟ้องแล้วยื่นฟ้องใหม่ให้ถูกต้อง การถอนฟ้องคดีก่อนจึงมิใช่การถอนฟ้องเด็ดขาดตามความหมายใน ป.วิ.อ. มาตรา ๓๖ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้

516

(ต่อ)

การขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ
ภายหลังถอนฟ้องแล้วก็ต้องดำเนินการในเวลาอัน
ควรด้วย เรื่องนี้ผู้เสียหายยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็น
โจทก์กับพนักงานอัยการวันเดียวกับที่ขอถอนฟ้อง
แสดงว่าผู้เสียหายถอนฟ้องโดยมีเจตนาเพื่อเข้าเป็น
โจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ

517

(ต่อ)

ขณะถอนฟ้องยังติดใจดำเนินคดีแก่จำเลยอยู่ แต่
ถ้าข้อเท็จจริงเปลี่ยนเป็นว่าผู้เสียหายเพิกถอนคำร้อง
ขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการภายหลัง
ถอนฟ้องแล้ว เป็นเวลากว่า 10 เดือน แสดงว่า
ผู้เสียหายมีเจตนาขอถอนฟ้องโดยเด็ดขาด
(ฎีกาที่ 1765/2539)

518

(ต่อ)

ในกรณีฟ้องผิดศาลแล้วขอถอนฟ้องเพื่อไปฟ้อง
ยังศาลที่มีอำนาจมิใช่เป็นการถอนฟ้องเด็ดขาดตาม
ความหมายของมาตรา 36 ฟ้องใหม่ได้
(ฎีกาที่ 203/2531)

โจทก์ขอถอนฟ้อง โดยอ้างว่าขอถอนฟ้องเป็น
การชั่วคราวเพื่อสอบถามไปยังกรมกองทหารว่า
จำเลยเป็นทหารประจำการหรือไม่ถือว่าเป็นการถอน
ฟ้องเด็ดขาดตามมาตรา 36 แล้ว (ฎีกาที่
737/2490)

519

(ต่อ)

หรือถอนฟ้องเพื่อรอฟังผลคดีแพ่ง เป็นการถอนฟ้อง
เด็ดขาดแล้ว ฟ้องใหม่ไม่ได้ (ฎีกาที่ 440/2497)

หรือขอถอนฟ้องโดยอ้างเหตุว่าบกพร่อง
ขอถอนฟ้องเพื่อจะนำไปดำเนินคดีใหม่ ก็ถือว่าเป็น
การถอนฟ้องตามมาตรา 36 แล้ว โจทก์นำมาฟ้อง
ใหม่ไม่ได้ (ฎีกาที่ 924/2530)

520

(ต่อ)

การที่ผู้เสียหายขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ ถือเสมือนว่าโจทก์ร่วมฟ้องคดีเอง ดังนั้นการที่โจทก์ร่วมขอถอนตัวจากการเป็นโจทก์ร่วมจึงมีผลเท่ากับเป็นการขอถอนฟ้องในส่วนของโจทก์ร่วมนั่นเอง โจทก์ร่วมจะขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมในคดีนั้นในภายหลังอีกไม่ได้ ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา 36 (ฎีกาที่ 7241/2544)

521

(ต่อ)

ในคดีที่มีผู้เสียหายหลายคน เมื่อผู้เสียหายคนหนึ่งยื่นฟ้องไว้แล้วขอถอนฟ้องไป ย่อมตัดสิทธิเฉพาะผู้เสียหายคนนั้นไม่ให้ฟ้องใหม่ ผู้เสียหายคนอื่นยังมีสิทธิฟ้องได้อีก ไม่ถูกตัดสิทธิตามมาตรา 36 (ฎีกาที่ 5934-5935/2533, 7254/2551)

522

(ต่อ)

แต่กรณีผู้เสียหายคนเดียวมีผู้จัดการ
แทนตามมาตรา 5 หลายคน ผู้จัดการแทน
ผู้เสียหายบางคนฟ้องและถอนฟ้องไปแล้ว
ผู้จัดการแทนผู้เสียหายคนอื่นๆ จะมาฟ้อง
จำเลยอีกไม่ได้ (ฎีกาที่ 1790/2492)

523

(ต่อ)

คดีที่ถอนฟ้องไปแล้วจะนำมาฟ้องใหม่
ไม่ได้ หมายถึงฟ้องในเรื่องเดียวกัน แม้คดีที่ฟ้อง
ใหม่จะบรรยายฟ้องต่างกับคดีแรกก็ต้องห้าม
(ฎีกาที่ 3537/2527) มิใช่ถือเอาคำบรรยาย
ฟ้องหรือฐานความผิดที่โจทก์ตั้งเอาแก่จำเลย
เป็นเกณฑ์ (ฎีกาที่ 14823/2558)

524

คำพิพากษาฎีกาที่น่าสนใจ

มาตรา ๓๕

คำพิพากษาฎีกาที่ 1304/2562

ความผิดของจำเลยฐานลักทรัพย์เอาบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (บัตรเบิกถอนเงินอัตโนมัติหรือ เอทีเอ็ม) ของผู้เสียหายไปในเวลากลางคืนและฐานลักทรัพย์โดยใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์เบิกถอนเงินสดจากบัญชีของผู้เสียหายในเวลากลางคืน ตาม ป.อ. มาตรา 335 (1) วรรคหนึ่ง ปรากฏตามคำร้องขอให้ผู้พิพากษาอนุญาตให้ฎีกาและตามฎีกาของจำเลยซึ่งโจทก์ไม่ยื่นคำแก้ฎีกาโต้แย้งเป็นอันว่าจำเลยเป็นน้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับ ส. ผู้เสียหาย ซึ่งตาม ป.อ. มาตรา 71 บัญญัติให้ความผิดนี้เป็นความผิดฐานหนึ่ง (ในมาตรา 334 ถึงมาตรา 336) ที่ให้เป็นความผิดอันยอมความได้

525

คำพิพากษาฎีกาที่ 1304/2562 (ต่อ)

คดีนี้เมื่อในชั้นอุทธรณ์จำเลยได้ขอใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย เป็นเงินเท่าจำนวนที่จำเลยใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์เบิกถอนไป และผู้เสียหายทำหนังสือไม่ติดใจ เอาความทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาแก่จำเลยอีกต่อไป จึงเป็นการยอมความคดีอาญาก่อนคดีถึงที่สุด ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 35 วรรคสอง ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ย่อมระงับ ไปตามมาตรา 39 (2)

526

คำพิพากษาฎีกาที่ 1092/2563

คดีความผิดต่อส่วนตัว แม้จำเลยยื่นคำร้องขอให้ศาลเพิกถอนการอ่านคำพิพากษาศาลชั้นต้นลับหลังจำเลย แต่ชั้นที่สุดศาลมิได้เพิกถอนการอ่าน การที่โจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องภายหลังเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว เป็นการไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา 35 วรรคสอง ประกอบ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลแขวงฯ มาตรา 4

527

คำพิพากษาฎีกาที่ 4305/2562

พฤติการณ์ที่จำเลยที่ 3 รับแคชเชียร์เช็คจากจำเลยที่ 1 และที่ 2 มา แล้วนำไปขึ้นเงินจากธนาคาร เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์สุดท้ายคือเงินที่ได้จากการหลอกลวงของจำเลยที่ 1 และที่ 2 จึงเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงการที่จำเลยที่สามรับแคชเชียร์เช็คไว้แล้วนำไปฝากเข้าบัญชีของจำเลยที่ 3 จึงไม่ใช่การกระทำความผิดฐานรับของโจร เมื่อการกระทำของจำเลยที่ 3 เป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงจำเลยที่ 3 จึงมีความรับผิดชอบในฐานะเป็นตัวการร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ 1 และที่ 2 ในความผิดฐานฉ้อโกง การปรับบทกฎหมายให้ถูกต้องเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ซึ่งศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 195 วรรคสอง โจทก์ฟ้องจำเลยที่สามในข้อหารับของโจร แต่ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในการพิจารณาฟังได้ว่าจำเลยที่ 3 กระทำความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกง จึงไม่ใช่ข้อแตกต่างในสาระสำคัญ...

528

คำพิพากษาฎีกาที่ 4305/2562 (ต่อ)

ทั้งจำเลยที่ 3 ไม่ได้หลงต่อสู้ ศาลฎีกาจึงลงโทษจำเลยที่ 3 ฐานร่วมกันฉ้อโกง ตามข้อเท็จจริงที่ได้ความจากการพิจารณาได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 วรรคสองและวรรคสาม ความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกง เป็นความผิดต่อส่วนตัว อันจะถอนฟ้องหรือยอมความในเวลาใดก่อนคดีนี้ถึงที่สุดก็ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 วรรคสอง เมื่อโจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องจำเลยที่ 3 ในระหว่างระยะเวลายื่นฎีกาคดียังไม่ถึงที่สุด และจำเลยที่สามไม่ได้คัดค้านจึงเป็นการถอนฟ้อง หรือยอมความกัน โดยถูกต้องตามกฎหมาย สิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์สำหรับจำเลยที่ 3 ย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (2)

529

คำพิพากษาฎีกาที่ 14823/2558 โจทก์เคยฟ้องจำเลยที่ 1 และที่ 2 มาแล้วอันเนื่องมาจากจำเลยที่ 1 และที่ 2 ร่วมกันจดทะเบียนโอนที่ดินซึ่งเป็นทรัพย์สินมรดกของ ย. ที่โจทก์และทายาทของ ย. เป็นเจ้าของรวมอยู่ โดยขอให้ลงโทษฐานโกงเจ้าหนี้ ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องไปแล้ว โจทก์กลับมาฟ้องจำเลยที่ 1 และที่ 2 ในการกระทำเดียวกันนี้อีก แม้คำฟ้องทั้งสองคดีจะบรรยายไม่ตรงกันทุกตอน และบทมาตราที่ขอให้ลงโทษแตกต่างกันบางมาตรา แต่ก็ต้องถือว่าเป็นการกระทำอันเดียวกันกับที่โจทก์ฟ้องคดีแรก มิใช่ถือเอาคำบรรยายฟ้องหรือฐานความผิดที่โจทก์ตั้งเอาแก่จำเลยเป็นเกณฑ์ มิฉะนั้นแล้ว จำเลยกระทำความผิดครั้งเดียวโจทก์มีสิทธิดำเนินคดีแก่จำเลยได้หลายครั้งโดยไม่จบสิ้น จึงต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา 36 ปัญหาเรื่องอำนาจฟ้องเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้

530

คำพิพากษาศาลฎีกาที่น่าสนใจ

มาตรา ๓๖

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1351/2567

การจะปรับลงโทษจำเลยในการกระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่พิจารณาได้ความตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๙๒ ศาลนั้นจะต้องมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนั้นได้ก่อนตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมซึ่งเป็นคนละกรณีกัน เมื่อศาลแขวงไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาความผิดตาม ป.อ.มาตรา ๓๒๘ ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาทเกินอำนาจของศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๗ ประกอบมาตรา ๒๕ (๕) แม้ศาลแขวงอาจปรับลงโทษในความผิดตาม ป.อ.มาตรา ๓๒๖ ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของผู้พิพากษาคนเดียวในศาลแขวงและเป็นความผิดที่รวมอยู่ในความผิดตาม ป.อ.มาตรา ๓๒๘ ตามฟ้องได้ก็ตาม ก็ไม่ทำให้ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาได้ โจทก์ขอขบที่จะขอถอนฟ้องเดิมที่ยื่นต่อศาลแขวงเพื่อนำคดีฟ้องต่อศาลชั้นต้นซึ่งเป็นศาลจังหวัดเป็นคดีนี้ได้

531

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1351/2567 (ต่อ)

โจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาลชั้นต้นซึ่งเป็นศาลจังหวัดหลังจากถอนฟ้องในคดีเดิมต่อศาลแขวงเพียง ๖ วัน แสดงว่าโจทก์ประสงค์ถอนฟ้องคดีเดิมเพื่อฟ้องจำเลยเป็นคดีใหม่ต่อศาลที่มีอำนาจพิพากษาคดี มิใช่การถอนฟ้องคดีเด็ดขาด ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๖ และไม่เป็นเหตุให้จำเลยต้องถูกดำเนินคดีหลายครั้ง โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยคดีนี้ได้

แม้คดีส่วนแพ่งของโจทก์มีทุนทรัพย์ในชั้นอุทธรณ์ไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท ซึ่งต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง แต่เป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาการพิพากษาคดีส่วนแพ่งศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๖ ทั้งเป็นส่วนหนึ่งของคดีอาญา เมื่อโจทก์อุทธรณ์คดีในส่วนอาญาศาลอุทธรณ์ภาค 6 ย่อมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีส่วนแพ่งได้โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องขออนุญาตอุทธรณ์คดีส่วนแพ่ง

532

ประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องถอนฟ้อง ที่น่าสนใจ

1. โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐาน
ลักทรัพย์หรือรับของโจร (ความผิดอาญาแผ่นดิน)
ศาลชั้นต้นลงโทษฐานยกยอกหรือฉ้อโกง (ความผิดต่อ
ส่วนตัว) ดังนี้โจทก์จะยื่นคำร้องขอถอนฟ้องได้หรือไม่

533

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4305/2562

โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 3 ในข้อหาจับของโจร แต่ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในการ
พิจารณาฟังได้ว่าจำเลยที่ 3 กระทำความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกง จึงไม่ใช่ข้อแตกต่างใน
สาระสำคัญ ทั้งจำเลยที่ 3 ไม่ได้หลงต่อสู้ ศาลฎีกาจึงลงโทษจำเลยที่ 3 ฐานร่วมกันฉ้อโก
ตามข้อเท็จจริงที่ได้ความจากการพิจารณาได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 192 วรรคสองและ
วรรคสาม ความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงเป็นความผิดต่อส่วนตัวอันจะถอนฟ้องหรือยอม
ความในเวลาใดก่อนคดีนี้ถึงที่สุดก็ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา 35 วรรคสอง

534

เมื่อโจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องจำเลยที่ 3 ในระหว่าง
ระยะเวลายื่นฎีกาคดียังไม่ถึงที่สุด และจำเลยที่ 3 ไม่ได้คัดค้านจึง
เป็นการถอนฟ้องหรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย สิทธิ
การนำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์สำหรับจำเลยที่ 3 ย่อมระงับไป
ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (2)

535

คำพิพากษาฎีกาที่ 598 / 2548

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานลักทรัพย์ แม้ศาลอาจลงโทษ
จำเลยฐานยกยอกได้โดยอาศัยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา 192 วรรคสาม แต่ความผิดฐานยกยอกเป็นความผิดอันยอม
ความได้ เมื่อมีการยอมความกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
อาญามาตรา 39 (2) จึงทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องในความผิดฐานนี้
ระงับไป ต้องพิพากษายกฟ้อง

536

2. คดีอาญาซึ่งได้ถอนฟ้องไปจากศาลแล้ว โจทก์กลับมาฟ้องจำเลยในการกระทำอันเดียวกันอีก แต่เพิ่มเติมการกระทำของจำเลยหรือฐานความผิด จากการกระทำเดิมได้หรือไม่

537

คำพิพากษาฎีกาที่ 3085/2563

โจทก์เคยฟ้องจำเลยทั้งหกมาครั้งหนึ่งอันเนื่องมาจากโจทก์ถูกจำเลยทั้งหกหลอกลวงให้ร่วมผลิตอาหารเสริมมีคุณภาพสูง ผลิตจากโรงงานของตนเอง ควบคุมการผลิตโดยบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ และรับจ้างทำการตลาดอย่างครบวงจร ขอให้ลงโทษฐานร่วมกันฉ้อโกง ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องไปแล้ว โจทก์กลับมาฟ้องจำเลยทั้งหกในการกระทำอันเดียวกันอีก แม้คำฟ้องในคดีนี้จะต่างจากคำฟ้องในคดีเดิม โดยโจทก์เพิ่มเติมการกระทำของจำเลยทั้งหกว่าร่วมกันหลอกลวงประชาชน และนำเข้าระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จว่าจำเลยที่ 1 เป็นโรงงานที่มีกรรมวิธีการผลิตที่ดี ทันสมัย ถูกต้องมาตรฐาน GMP รับผิดชอบผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเครื่องสำอาง คุณภาพสูง มีมาตรฐานรับรอง ผลิตภัณฑ์ทุกชิ้นได้มาตรฐานองค์การอาหารและยา มีบริการตั้งแต่การวิจัย มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการผลิตเครื่องสำอางอย่างครบครัน และมีการพัฒนาโดยผู้เชี่ยวชาญสามารถคิดสูตรที่ใช้ได้ผล มีราคาไม่แพงมาก มีการออกแบบผลิตภัณฑ์และมีการแนะนำการตลาดที่ดี ทำให้โจทก์หลงเชื่อว่าเป็นความจริง ขอให้ลงโทษฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนและพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔ (๑)

538

แต่ก็ต้องถือว่าเป็นการกระทำอันเดียวกันกับที่โจทก์ฟ้องในคดีเดิม มิใช่ถือเอาคำบรรยายฟ้องหรือฐานความผิดที่โจทก์ตั้งเอาแก่จำเลยเป็นเกณฑ์ มิฉะนั้นแล้วจำเลยกระทำความผิดเพียงครั้งเดียวโจทก์มีสิทธิดำเนินคดีแก่จำเลยได้หลายครั้ง โดยไม่รู้จักจบสิ้น จึงต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๖

เมื่อได้มีการฟ้องคดีต่อศาลโดยถูกต้องแล้ว แม้ตามคำร้องขอถอนฟ้องของโจทก์ในคดีก่อนจะอ้างเหตุขอถอนฟ้องเพื่อฟ้องจำเลยทั้งหกเป็นคดีใหม่ฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชน แต่เมื่อศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องได้ก็ต้องถือว่าเป็นการถอนฟ้องคดีอาญาให้เสร็จไปทั้งเรื่อง จึงอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะนำมาฟ้องใหม่ไม่ได้

539

คำถาม การถอนฟ้องคดีอาญาในอันที่จะทำให้ฟ้องคดีนั้นขึ้นใหม่ไม่ได้ นั้นเป็นการถอนฟ้องไปเป็นการเด็ดขาดหรือไม่ (บทบรรณาธิการ สมัยที่ ๗๖)

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

ฎีกาที่ 1222/๒๕๖๕ คำร้องขอถอนฟ้องคดีก่อนระบุว่า โจทก์กับพวกรวม ๑๗ คน ขอถอนฟ้องคดีก่อนซึ่งมีวงแชร์ถึง ๒๓ วง เพื่อดำเนินการให้โจทก์แต่ละคนฟ้องจำเลยทั้งสี่กับพวกรวม 13 คน เป็นคดีใหม่คนละสำนวนแยกจากกันเพื่อความสะดวกในการพิจารณาพิพากษาเนื่องจากในส่วนของโจทก์แต่ละรายมีรายละเอียดและข้อเท็จจริงจำนวนมาก แสดงว่าโจทก์ยังตั้งใจที่จะดำเนินคดีแก่จำเลยทั้งสี่อยู่อีกทั้งหลังจากศาลอนุญาตให้ถอนฟ้องคดีแล้วเพียง ๑๙ วัน โจทก์ได้ยื่นคำฟ้องใหม่เป็นคดีนี้ในมูลความผิดเฉพาะในส่วนของโจทก์ที่เป็นสมาชิกวงแชร์เท่านั้น ดังนั้น การถอนฟ้องในคดีก่อนแสดงให้เห็นเจตนาของโจทก์ว่าโจทก์ประสงค์จะถอนฟ้องเพื่อฟ้องจำเลยทั้งสี่เป็นคดีใหม่โดยลำพังแยกจากสมาชิกวงแชร์คนอื่น มิใช่การถอนฟ้องเด็ดขาด ตามความหมายใน ป.วิ.อ. มาตรา ๓๖

540

สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ (มาตรา ๓๙)

หลักเกณฑ์ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป
ดังต่อไปนี้

- (1) โดยความตายของผู้กระทำผิด
- (2) ในคดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อได้ถอนคำร้อง
ทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกันโดยถูกต้องตาม
กฎหมาย
- (3) เมื่อคดีเลิกกันตามมาตรา 37

541

(ต่อ)

- (4) เมื่อมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิด
ซึ่งได้ฟ้อง
- (5) เมื่อมีกฎหมายออกใช้ภายหลังการกระทำ
ผิดยกเลิกความผิดเช่นนั้น
- (6) เมื่อคดีขาดอายุความ
- (7) เมื่อมีกฎหมายยกเว้นโทษ

542

(ต่อ)

เมื่อสิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ระงับไปแล้ว ศาลต้องจำหน่ายคดีออกจากสารบบความมิใช่พิพากษายกฟ้อง กรณีเป็นคำสั่งจำหน่ายคดีของศาลสูงก็มีผลทำให้คำพิพากษาของศาลล่างระงับไปในตัว ไม่ต้องพิพากษายกฟ้อง ฎีกาที่ 8308/2543, 4577/2543

ข้อสังเกต คดีนี้พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้อง เมื่อจำเลยตายมีผลทำให้คำพิพากษาของศาลล่างในส่วนให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินระงับไปด้วย ทั้งนี้แม้ผู้เสียหายจะเข้าเป็นโจทก์ร่วมด้วยก็ตาม ฎีกาที่ 3271/2531

543

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ 1238/2493 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานยักยอกทรัพย์และให้ใช้ราคาทรัพย์ จำเลยตายในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา ศาลฎีกาย่อมสั่งให้คดีส่วนอาญาของโจทก์เป็นระงับไป คดีส่วนแพ่งให้เลื่อนไปตาม ป.วิ.พ.มาตรา 42

กรณีที่โจทก์ตาย ไม่เป็นเหตุทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป (ฎ.2349/2547)

544

คำพิพากษาฎีกาที่น่าสนใจ เกี่ยวกับมาตรา ๓๙ (๑)

คำพิพากษาฎีกาที่ 2232/2567 จำเลยถึงแก่ความตายระหว่างอุทธรณ์ สิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (1) แต่สิทธิในคดีส่วนแพ่งของโจทก์ร่วมที่พนักงานอัยการขอให้จำเลยชดใช้เงินแก่โจทก์ร่วมตามป.วิ.อ. มาตรา 43 และสิทธิของโจทก์ร่วมที่ขอให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตาม ป.วิ.อ. มาตรา 44/1 ยังคงมีอยู่ ไม่ระงับไป

545

(ต่อ)

จำเลยแต่งตั้งทนายความให้ความรู้และดำเนินการสอบสวนพิจารณาแทนตาม ป.วิ.พ. มาตรา 60 จึงเป็นการแต่งตั้งตัวแทน เมื่อจำเลยซึ่งเป็นตัวการถึงแก่ความตาย ทนายจำเลยคงมีอำนาจและหน้าที่จัดการดำเนินคดีเพื่อปกป้องรักษาประโยชน์ของจำเลยต่อไปตาม ป.พ.พ. มาตรา 828 จนกว่าทนายหรือผู้แทนของจำเลยจะเข้ามาปกป้องรักษาประโยชน์ของจำเลยอำนาจของทนายจำเลยหาได้หมดสิ้นไปทันทีเมื่อจำเลยถึงแก่ความตายไม่

เมื่อทนายจำเลยมิได้ดำเนินการในคดีส่วนแพ่งภายในกำหนด 1 ปี ตามป.วิ.พ. มาตรา 42 โจทก์จึงมีสิทธิที่จะบังคับคดีต่อไปได้ สิทธิในการบังคับคดีที่เป็นสิทธิในทรัพย์สินมิใช่สิทธิเฉพาะตัว ความรับผิดชอบตามคำพิพากษาย่อมตกทอดแก่ทายาทของจำเลยตาม ป.พ.พ. มาตรา 1599 และมาตรา 1600

546

คำพิพากษาฎีกาที่ 2659/2566 คดีนี้โจทก์มีคำขอให้จำเลยชดใช้เงินที่ยักยอกไปจากผู้ร้อง ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 43 จำเลยถึงแก่ความตายระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา อันส่งผลให้สิทธิ นำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (1) แต่เมื่อปรากฏว่าผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินที่โจทก์ขอมา ด้วย คดีในส่วนแพ่งจึงต้องดำเนินการเพื่อให้บุคคลที่กฎหมายกำหนดเข้ามาเป็นคู่ความแทนที่ จำเลยผู้มรณะตาม ป.วิ.พ. มาตรา 42 ต่อไป

547

คำพิพากษาฎีกาที่ 534-535/2566

เมื่อจำเลยที่ 2 ถึงแก่ความตายระหว่างพิจารณาคดีของศาลอุทธรณ์ภาค ๑ สิทธิในการ นำคดีอาญาของจำเลยที่ ๒ มาฟ้องยอมระงับไปตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๓๙ (๑) แต่สำหรับคดีส่วน แพ่งนั้น ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของบุคคลในทางแพ่ง ดังที่บัญญัติไว้ใน ป.วิ.อ.มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง ดังนี้ ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ต้องดำเนินการตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๔๒ เสียก่อน กล่าวคือ หากครบกำหนดหนึ่งปีนับแต่จำเลยที่ ๒ ถึงแก่ความตาย แล้ว ไม่มีบุคคลใดร้องขอเข้ามาเป็นคู่ความแทนหรือเข้ามาตามหมายเรียกของศาล จึงให้จำหน่าย คดีส่วนแพ่งออกเสียจากสารบบความฉะนั้น การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ด่วนมีคำสั่งจำหน่ายคดี ส่วนแพ่งในส่วนของจำเลยที่ ๒ ออกเสียจากสารบบความ ย่อมเป็นการไม่ชอบ

548

คำพิพากษาฎีกาที่ **1697/2560** สิทธิการนำคดีอาญามาฟ้อง
ระงับไปตามมาตรา 39 (1) เป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้ต้องหาว่า
กระทำความผิด หรือจำเลยที่ถึงแก่ความตายไม่มีผลถึงผู้กระทำ
ความผิดคนอื่น ทั้งไม่มีกฎหมายใดบัญญัติให้สิทธิการนำคดีอาญา
มาฟ้องผู้สนับสนุนการกระทำความผิดระงับลงเพราะความตาย
ของตัวการ ศาลมีอำนาจพิจารณาความผิดของจำเลยในฐานะ
ผู้สนับสนุนได้ (ข้อสอบเนติบัณฑิตสมัย 70)

549

คำพิพากษาฎีกาที่ **4903/2562** จำเลยที่ 3 ถึงแก่ความตายใน
ระหว่างระยะเวลายื่นอุทธรณ์ สิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องจำเลยที่
3 ย่อมระงับไปโดยความตายของผู้กระทำความผิด ตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (1) แต่ศาลอุทธรณ์ภาค
2 มีคำพิพากษาเป็นคุณแก่จำเลยที่ 3 และไม่ได้จำหน่ายคดีของ
จำเลยที่ 3 ออกเสียจากสารบบความ เป็นการไม่ชอบ ศาลฎีกา
เห็นสมควรแก้ไขให้ถูกต้อง

550

ฎีกาที่ ๘๒๑/๒๕๖๕ การพิพากษาคดีในส่วนแพ่งที่ศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญานั้น เมื่อศาลฎีกาสั่งจำหน่ายคดีส่วนอาญาของจำเลยจากสารบบความ เนื่องจากจำเลยถึงแก่ความตายระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา และสิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ระงับไปตามป.วิ.อ.มาตรา ๓๙ (๑) แล้วศาลฎีกาจะพิพากษาคดีในส่วนอาญาเกี่ยวกับจำเลยต่อไปอีกไม่ได้ จึงถือว่าคดีในส่วนอาญายังไม่ถึงที่สุดและจะนำข้อเท็จจริงในคดีที่ยังไม่ถึงที่สุดมารับฟังในคดีแพ่ง ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญานั้นย่อมไม่ได้ เป็นการไม่ชอบด้วยป.วิ.อ.มาตรา ๔๖ คดีส่วนแพ่งจึงต้องพิจารณาข้อเท็จจริงใหม่จากพยานหลักฐานในสำนวนจำเลยถึงแก่ความตายในระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา โดยมี จ. เข้ามาเป็นคู่ความแทน ก็เพียงเข้ามาดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปแทนจำเลยเท่านั้น ศาลจึงต้องพิพากษาให้จำเลยชำระค่าสินไหมทดแทนและดอกเบี้ยแก่ผู้ร้อง และชั้นบังคับคดีก็บังคับเอาจากกองมรดกของจำเลย

551

ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง ยอมความ (มาตรา ๓๙ (๒))

ในคดีความผิดต่อส่วนตัวเมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ

เฉพาะในเรื่องถอนฟ้องได้กล่าวโดยละเอียดใน มาตรา 35, 36 แล้ว จึงจะกล่าวเฉพาะการถอนคำร้องทุกข์และการยอมความ

552

ความผิดต่อส่วนตัว

คดีความผิดต่อส่วนตัวมีความหมายอย่างเดียวกับความผิดอันยอมความได้ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ด้วยความผิดข้อใดเป็นความผิดอันยอมความได้ กฎหมายจะบัญญัติไว้ชัดแจ้งว่าให้เป็นความผิดอันยอมความได้

553

ความผิดต่อส่วนตัว

ถอนคำร้องทุกข์ในคดีความผิดต่อส่วนตัว

กรณีการกระทำความผิดกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ซึ่งมีทั้งความผิดอันยอมความได้ (ความผิดต่อส่วนตัว) และที่มีใช้ความผิดอันยอมความได้ (ความผิดต่อแผ่นดิน)

554

(ต่อ)

เมื่อผู้เสียหายขอถอนคำร้องทุกข์ มีผลทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปเฉพาะความผิดอันยอมความได้เท่านั้น พนักงานอัยการยังคงมีอำนาจดำเนินคดีในความผิดที่มีใช้ความผิดอันยอมความได้ต่อไป ฎีกาที่ 6550/2548, 1127/2544, 1925/2541 (วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

555

(ต่อ)

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษความผิดฐานพยายามข่มขืนกระทำชำเราอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิงตามป.อ. มาตรา 276 วรรคสองหรือความผิดตามป.อ. มาตรา 277 ซึ่งเป็นความผิดอันยอมความไม่ได้แต่ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยผิดตามป.อ.มาตรา 276 วรรคแรก ซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้

556

(ต่อ)

เมื่อโจทก์ไม่อุทธรณ์ ข้อหาตาม ป.อ.มาตรา
276 วรรคสองหรือมาตรา 277 จึงเป็นอันยุติ
ต้องถือว่าคดีนี้เป็นคดีความผิดอันยอมความได้
ผู้เสียหายจึงขอถอนคำร้องทุกข์ได้ ฎีกาที่
6887/2557

557

ผู้มีอำนาจถอนคำร้องทุกข์

ผู้มีอำนาจถอนคำร้องทุกข์ ก็คือ ผู้เสียหาย
หรือผู้จัดการแทนผู้เสียหาย

สำหรับการถอนคำร้องทุกข์ในความผิดที่
ผู้เยาว์เป็นผู้เสียหาย ผู้แทนโดยชอบธรรมมีอำนาจ
ถอนคำร้องทุกข์แทนผู้เยาว์ได้ แต่ถ้าผู้เยาว์ซึ่งมีอายุ
มากพอที่จะเข้าใจเรื่องราวต่างๆ

558

(ต่อ)

และสามารถปกป้องสิทธิในคดีของตนเองได้ตามสมควร ศาลฎีกาวางหลักว่าผู้แทนโดยชอบธรรมจะถอนคำร้องทุกข์ให้ขัดต่อความประสงค์ของผู้เยาว์ไม่ได้ การถอนคำร้องทุกข์ที่ฝ่าฝืนความประสงค์ของผู้เยาว์ไม่ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ (ฎีกาที่ 214/2494 (ป), 793/2557 ดูในมาตรา 5)

559

(ต่อ)

ขณะผู้เยาว์ถอนคำร้องทุกข์ ผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะแล้ว การถอนคำร้องทุกข์ชอบด้วยกฎหมาย ฎีกาที่ 1314/2552

กรณีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ผู้เสียหายถอนฟ้องไม่ได้ แต่การที่ผู้เสียหายขอถอนฟ้อง แสดงว่าผู้เสียหายประสงค์ขอถอนคำร้องทุกข์นั่นเอง ฎีกาที่ 1241/2526, 368/2553

560

(ต่อ)

สิทธิในการถอนคำร้องทุกข์ในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ (เช่นความผิดฐานลักยอกหรือทำให้เสียทรัพย์) ตกทอดแก่ทายาทได้ เมื่อผู้เสียหายตาย ทายาทหรือผู้จัดการมรดกของผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ได้ คำสั่งศาลฎีกาที่ 372/2549, ฎีกาที่ 11/2518, คร. 751/2541

561

(ต่อ)

ผู้เช่าซื้อเป็นผู้ครอบครองใช้ประโยชน์รถที่เช่าซื้อ ย่อมเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานลักยอก แม้ผู้เช่าซื้อไปร้องทุกข์ในฐานะผู้รับมอบอำนาจจากผู้ให้เช่าซื้อ ก็ถือว่าเป็นการร้องทุกข์ในนามของตนเองด้วย ผู้เช่าซื้อจึงถอนคำร้องทุกข์ได้ ฎีกาที่ 7832/2556 (ข้อสอบเนติบัณฑิตสมัย 73)

562

การถอนคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน อัยการหรือศาลก็ได้

การถอนคำร้องทุกข์ ผู้เสียหายจะขอถอนต่อ
พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือศาลก็ได้ แล้วแต่
กรณี ฎีกาที่ 240/2484, 120255/2547 และแม้คดี
จะอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลก็ถอนคำร้องทุกข์ต่อ
พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการได้ ฎีกาที่
1852/2555

563

(ต่อ)

ในระยะเวลาฎีกา ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์
ได้และเป็นอำนาจของศาลชั้นต้นในการพิจารณาสั่ง
(ฎีกาที่ 562/2557) แต่เมื่อคดีขึ้นสู่ศาลฎีกา ศาล
ฎีกาก็มีอำนาจสั่งได้ ฎีกาที่ 9061/2551

564

(ต่อ)

คดีที่อยู่ระหว่างพิจารณาของศาล หากมีคำร้องขอถอนคำร้องทุกข์ ศาลต้องพิจารณาคำร้องขอถอนคำร้องทุกข์เสียก่อนที่จะดำเนินคดีต่อไป มิฉะนั้นเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาไม่ชอบ ต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ คำสั่ง คร.1442/2530, 2953/2553 และเมื่อถอนคำร้องทุกข์แล้วศาลต้องมีคำสั่งให้จำหน่ายคดี ศาลจะพิจารณาพิพากษายกฟ้องไม่ได้ ฎีกาที่ 2689/2527, 6097-6098/2534

565

กำหนดเวลาขอถอนคำร้องทุกข์

ตามมาตรา 35 วรรคสอง บัญญัติเฉพาะกรณีการขอถอนฟ้องและการยอมความในคดีความผิดต่อส่วนตัวว่าสามารถกระทำได้ก่อนคดีถึงที่สุด

566

(ต่อ)

แต่ไม่ได้บัญญัติถึงกรณีถอนคำร้องทุกข์ไว้ด้วยว่า
สามารถกระทำได้อันถึงเวลาใด คงมีแต่บทบัญญัติ
มาตรา 126 บัญญัติว่าจะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใด
ก็ได้ และศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการถอนคำร้องทุกข์ทำได้
จนกว่าคดีจะถึงที่สุดตามมาตรา 35 วรรคสอง ด้วย
คำสั่งศาลฎีกาที่ 1/2528, ฎีกาที่ 5689/2545,
3912/2531, 1374/2509

567

หากคดีถึงที่สุดแล้วย่อมไม่มีคดีในศาลที่จะถอนคำร้องทุกข์ได้ คำร้องขอถอนคำร้องทุกข์
ที่ยื่นเวลานี้ย่อมไม่มีผลตามกฎหมาย

คำพิพากษาฎีกาที่ 403/2565 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 147
วรรคสอง บัญญัติว่า “คำพิพากษาหรือคำสั่งใด ซึ่งอาจอุทธรณ์ฎีกา หรือมีคำขอให้พิจารณาใหม่ได้นั้น
ถ้ามิได้อุทธรณ์ ฎีกาหรือร้องขอให้พิจารณาใหม่ภายในเวลาที่กำหนดไว้ให้ถือว่าเป็นที่สุด ตั้งแต่ระยะเวลา
เช่นว่านั้นได้สิ้นสุดลง...” เมื่อคดีนี้ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาลับหลังจำเลยเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2560
จำเลยจึงมีสิทธิอุทธรณ์ ภายในวันที่ 27 เมษายน 2560 แต่จำเลยไม่ได้ยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนด
ระยะเวลาดังกล่าวย่อมถือว่าคดีถึงที่สุดแล้ว ส่วนการที่ศาลชั้นต้น ยังไม่ได้ออกหมายจำคุกจำเลยตามคำ
พิพากษา ก็เป็นเพราะจำเลยหลบหนี ศาลชั้นต้นจึงออกหมายจับจำเลยเพื่อติดตามจับกุมตัวจำเลยมารับ
โทษตามคำพิพากษา อันเป็นขั้นตอนในการบังคับคดีตามคำพิพากษา กรณีหาทำให้คดีนี้ยังไม่ถึงที่สุดไม่

568

(ต่อ)

แม้ ป.วิ.อ. ไม่มีบทบัญญัติมาตราใดที่บัญญัติระยะเวลาในการยื่น คำร้องขอถอนคำร้องทุกข์ของผู้เสียหายไว้ก็ตาม แต่มาตรา 126 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ร้องทุกข์... จะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้” ซึ่งผลของการถอนคำร้องทุกข์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวย่อมทำให้สิทธิหน้าที่อาญา มาฟ้องย่อมระงับไปตามมาตรา 39 (2) ศาลจึงต้องจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ อันมีผลทำให้ไม่มีคดีค้างพิจารณาอยู่ในศาล ดังนี้ เมื่อคดีนี้ถึงที่สุดแล้ว กรณีย่อมไม่มีคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลการขอถอนคำร้องทุกข์ของผู้เสียหายภายหลังเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วจึงไม่มีผลตามกฎหมาย

569

(ต่อ)

พฤติการณ์ที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าผู้เสียหาย ถอนคำร้องทุกข์

การที่ผู้เสียหายยื่นคำร้องว่าไม่พอใจ
เอาความจำเลยโดยแนบไปกับอุทธรณ์ของ
จำเลยถือเป็นคำร้องขอถอนคำร้องทุกข์แล้ว
คำสั่งศาลฎีกาที่ 6844/2554

570

(ต่อ)

ผู้เสียหายตกลงกับจำเลยว่าจะไปถอนคำร้องทุกข์
มีผลเป็นการยอมความแล้วแม้จะยังไม่ถอนคำร้อง
ทุกข์ก็ตาม ฎีกาที่ 1977/2523 โจทก์ร่วมจะขอ
ถอนคำร้องขอถอนคำร้องทุกข์ไม่ได้ คร.1681-
1682/2545

571

(ต่อ)

แต่การตกลงว่าจะถอนคำร้องทุกข์โดยมีเงื่อนไขว่า
จำเลยจะต้องชำระหนี้ให้ผู้เสียหายก่อน เมื่อจำเลยยังไม่
ชำระหนี้ให้โจทก์ ถือไม่ได้ว่าเป็นการยอมความกันแล้ว ฎีกา
ที่ 3019/2543, 6916/2542, 2498/2528 (วินิจฉัย
ทำนองเดียวกัน)

572

ผลของการถอนคำร้องทุกข์ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ

ความผิดที่มีผู้เสียหายหลายคน การที่ผู้เสียหาย
บางคนถอนคำร้องทุกข์ ถือว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้อง
ระงับไปเฉพาะผู้เสียหายที่ถอนคำร้องทุกข์ แต่สิทธินำ
คดีอาญามาฟ้องสำหรับผู้เสียหายที่ไม่ได้ถอนคำร้องทุกข์
ยังไม่ระงับ ฎีกาที่ 7246/2543

573

(ต่อ)

ฎีกาที่ ๗๒๔๖/2๕๔๓ แม้โจทก์รวมทั้งสี่ไม่
ประสงค์จะเอาความผิดแก่จำเลย และภายหลังโจทก์
ร่วมที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๔ ได้ถอนคำร้องทุกข์จำเลยใน
ความผิดฐานฉ้อโกงแต่โจทก์ร่วมที่ ๒ มิได้เจรจาตกลง
กับจำเลยด้วยและมิได้แถลงว่าไม่ประสงค์เอาความผิด
แก่จำเลยฐานฉ้อโกงและมิได้ถอนคำร้องทุกข์จำเลย
ดังนั้นสิทธิของโจทก์ที่จะนำคดีอาญาตามความผิดฐาน
ฉ้อโกงมาฟ้องจำเลยสำหรับโจทก์ร่วมที่ ๒ จึงยังไม่
ระงับไปตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๓๙(๒)

574

(ต่อ)

อย่างไรก็ตาม มีฎีกาที่ 7832/2556 วินิจฉัย
ท่านองว่าคดีที่มีผู้เสียหายหลายคนร้องทุกข์ใน
ความผิดอันยอมความได้ ต่อมาผู้เสียหายคนหนึ่งถอน
คำร้องทุกข์ยอมทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป
ศาลฎีกาให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

575

(ต่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7832/2556 จำเลยกับ
พวก ร่วมกันยักยอกรถยนต์ของธนาคาร ธ.
ผู้เสียหายที่ 1 ซึ่งเป็นผู้ให้เช่าซื้อขณะอยู่ในความ
ครอบครองของ ส. ผู้เสียหายที่ 2 ซึ่งเป็นผู้เช่าซื้อ
เมื่อขณะเกิดเหตุกระทำความผิด ผู้เสียหายที่ 2
เป็นผู้มีสิทธิครอบครองใช้ประโยชน์รถที่เช่าซื้อ

576

(ต่อ)

การกระทำของจำเลยกับพวดย่อมทำให้ผู้เสียหายที่ 2 ได้รับความเสียหายโดยตรง แม้ผู้เสียหายที่ 2 ไปแจ้งความร้องทุกข์ในฐานะผู้รับมอบอำนาจจากผู้เสียหายที่ 1 แต่ก็ถือว่าได้ร้องทุกข์ในฐานะที่ผู้เสียหายที่ 2 เป็นผู้เสียหายด้วยเช่นกัน ผู้เสียหายที่ 2 จึงเป็นผู้เสียหายในคดีนี้และมีอำนาจในการถอนคำร้องทุกข์ สิทธินาคดีอาญา มาฟ้องย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ.มาตรา 39 (2) (ข้อสอบเนติบัณฑิตสมัย 73)

577

(ต่อ)

ถ้าเป็นเรื่องอายุความร้องทุกข์ตาม ป.อ.มาตรา 96 ซึ่งผู้เสียหายต้องร้องทุกข์ภายใน 3 เดือน นับแต่วันรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด การที่ผู้เสียหายคนหนึ่งรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดก่อนผู้เสียหายคนอื่นแล้วมิได้ร้องทุกข์หรือฟ้องภายใน 3 เดือน ถือว่าคดีขาดอายุความสำหรับผู้เสียหายคนอื่นๆ ด้วย แม้ผู้เสียหายคนอื่นจะเพิ่งรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดและร้องทุกข์หรือฟ้องคดีภายใน 3 เดือน นับแต่วันดังกล่าวก็ตาม ฎีกาที่ 3085/2537

578

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ **3085/2537** โจทก์เป็นผู้ถือหุ้น
ของบริษัท ล. ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในข้อหาภัยกยอกทรัพย์
ของบริษัทโดยโจทก์มิได้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยไว้
 ก่อน ดังนี้ เมื่อได้ความว่าก่อนที่โจทก์ฟ้องคดีนี้ ต. ผู้ถือหุ้นอีก
 คนหนึ่งซึ่งเป็นผู้เสียหาย และมีอำนาจร้องทุกข์เช่นเดียวกับ
 โจทก์มิได้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยภายใน 3 เดือน นับ
 ตั้งแต่วันที่ ต. รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวจำเลยผู้กระทำความผิด
 แล้ว คดีจึงขาดอายุความตาม ป.อ.มาตรา 96

579

(ต่อ)

ข้อสังเกต คดีนี้ ตัวโจทก์รู้ตัวจำเลยผู้กระทำความผิดวันที่ 16 มกราคม 2534 และโจทก์ฟ้องคดีเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2534 ดังนี้ หากดูเฉพาะตัวโจทก์ก็ถือว่าโจทก์ฟ้องคดีภายในอายุความร้องทุกข์แล้ว แต่เมื่อปรากฏอายุความร้องทุกข์ของ ต. ซึ่งเป็นผู้เสียหายอีกคนหนึ่งขาดไปแล้ว จึงต้องถือว่าขาดอายุความไปทั้งคดี

580

การถอนคำร้องทุกข์อันจะมีผลทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ ต้องมีลักษณะเป็นการเด็ดขาดเพื่อไม่เอาผิดกับจำเลยอีกต่อไป ดังนั้นถอนคำร้องทุกข์เนื่องจากผู้เสียหายได้นำคดีไปฟ้องต่อศาลเองแล้ว ไม่ใช่ถอนเพื่อไม่เอาผิดผู้กระทำความผิด ไม่ทำให้สิทธินำคดีมาฟ้องระงับไป ฎีกาที่ 994/2543, 1962/2506, 1792/2522

581

เมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์แล้ว สิทธินำคดีอาญามาฟ้องก็ระงับทันที การที่ผู้ต้องหาไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงยอมความไม่ทำให้กลับมีสิทธิฟ้องคดีขึ้นอีก ฎีกาที่ 484/2503

582

คำพิพากษาฎีกาที่ 948/2563 โจทก์ร่วมขอถอนคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนโดยระบุว่าโจทก์ร่วมไม่ประสงค์ดำเนินคดีอีกต่อไป ความผิดฐานฉ้อโกงเป็นความผิดอันยอมความได้ ตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๑ ประกอบมาตรา ๓๔8 จึงถือว่าโจทก์ร่วมได้ถอนคำร้องทุกข์โดยถูกต้องตามกฎหมายในความผิดฐานฉ้อโกงแล้ว ส่วนที่โจทก์ร่วมอ้างว่า เหตุที่ถอนคำร้องทุกข์เนื่องมาจากจำเลยรับปากว่า จะคืนเงินให้ จึงถอนคำร้องทุกข์ แต่จำเลยไม่ยอมคืนเงินให้ตามสัญญานั้น ตามสำเนารายงานประจำวันเกี่ยวกับคดี มิได้มีข้อความระบุถึงเหตุแห่งการถอนคำร้องทุกข์แต่อย่างใด ทั้งเหตุผลที่โจทก์ร่วมอ้างมิได้มีผลให้การถอนคำร้องทุกข์ที่ชอบด้วยกฎหมายแล้วเสียไปไม่ โจทก์ร่วมซึ่งเป็นผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ในความผิดฉ้อโกง อันเป็นความผิดยอมความได้ ย่อมมีผลให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๒) และสิทธิในคำขอในส่วนแพ่งเป็นอันระงับไปด้วย แม้ต่อมาพนักงานสอบสวนจะรับคำร้องทุกข์และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการจนมีการฟ้องคดีนี้ก็ตาม หากมีผลให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องที่ระงับไปแล้วกลับมามีสิทธิฟ้องคดีไม่ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

583

ผลของการถอนคำร้องทุกข์เกี่ยวกับ คำขอส่วนแพ่ง

เมื่อผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์แล้วคำขอในส่วนแพ่งย่อมตกไปด้วย พนักงานอัยการไม่มีสิทธิขอให้จำเลยคืนหรือใช้ราคาแทนผู้เสียหายตามมาตรา 43 ได้อีกต่อไป
ฎีกาที่ 2567/2526, 3491/2534

คำพิพากษาฎีกาที่ 1424/2560 เมื่อสิทธินำคดีอาญามาฟ้องในความผิดฐานฉ้อโกงระงับไป ย่อมทำให้คำขอในคดีส่วนแพ่งของโจทก์ตกไปด้วย

584

ผลการถอนคำร้องทุกข์ในศาลสูง คำพิพากษา ศาลล่างระงับไปในตัว

ในกรณีที่สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา คำพิพากษาของศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์แล้วแต่กรณี ก็ระงับไปในตัว ไม่มีผลบังคับอีกต่อไป ฎีกาที่ 11496/2557, 2536/2554, 537/2542

585

ยอมความทำให้สิทธิฟ้องคดีอาญาระงับ (มาตรา ๓๙ (๒))

ในคดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตาม ป.วิ.อ.มาตรา 39 (2)

586

คำถาม การถอนคำร้องทุกข์หรือยอมความ ในความผิดฐานยกยอกทรัพย์สินของผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้เยาว์ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กตามคำสั่งศาล หรือไม่ได้รับอนุญาตจากศาล สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปหรือไม่ (บทบรรณาธิการ สมัยที่ 76)

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

ฎีกาที่ ๔๙๐๓/๒๕๖๕ การถอนคำร้องทุกข์ตามป.วิ.อาญา มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง เป็นสิทธิของผู้ร้องทุกข์ที่จะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้ แต่การถอนคำร้องทุกข์อันจะเป็นเหตุให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ที่ขอให้ลงโทษจำเลยตามป.อ. มาตรา ๓๕๓ และ มาตรา ๓๕๕ ซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ตามมาตรา ๓๕๖ ระงับไปตามป.วิ.อาญา มาตรา ๓๙ (๒) ต้องเป็นการถอนคำร้องทุกข์โดยชอบด้วยกฎหมาย

587

สิทธิถอนคำร้องทุกข์ในความผิดฐานยกยอกถือเป็นสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สินการที่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งตั้ง น. เป็นผู้ปกครองของผู้เสียหายทั้งสาม และให้ตั้งผู้อำนวยการสถานพินิจเป็นผู้กำกับการปกครองในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้เสียหายทั้งสามแต่ น. ทำบันทึกข้อตกลงว่าผู้ปกครองผู้เสียหายทั้งสามถอนคำร้องทุกข์ ความผิดฐานยกยอกซึ่งเป็นสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สินคดีนี้ อันเป็นการทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้เสียหายทั้งสามซึ่งเป็นผู้เยาว์โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้อำนวยการสถานพินิจซึ่งเป็นการไม่ชอบการแสดงเจตนาตามบันทึกข้อตกลงนี้ถือไม่ได้ว่าเป็นการแสดงเจตนาถอนคำร้องทุกข์โดยถูกต้องตามกฎหมาย ทั้ง น. ทำบันทึกข้อตกลงอันมีลักษณะเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาลเยาวชนและครอบครัวยังเป็นการไม่ชอบด้วยป.พ.พ. มาตรา ๑๕๗๔ (๑๒) ถือไม่ได้ว่าเป็นการยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของพนักงานอัยการโจทก์ไม่ระงับไป ตามป.วิ.อาญา มาตรา ๓๙ (๒)

588

ฎีกาที่ ๒๕๙๘/๒๕๖๕ ข้อตกลงตามรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นที่ให้จำนำยศดีชั่วคราวและนัดพร้อมเพื่อฟังผลการชำระหนี้หรือถอนคำร้องทุกข์หรือฟังคำพิพากษาแต่ละครั้งที่โจทก์ร่วมให้จำเลยผ่อนชำระหนี้แก่โจทก์ร่วมโดยมีเงื่อนไขให้จำเลยชำระหนี้ให้ครบถ้วนก่อนโจทก์ร่วมจึงจะถอนคำร้องทุกข์ ซึ่งตราบิตที่จำเลยยังไม่ได้ชำระเงินให้แก่โจทก์ร่วมครบถ้วน โจทก์ร่วมก็ยังตั้งใจที่จะดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยอยู่เช่นเดิม ดังนี้ ไม่ได้มีลักษณะเป็นการยอมความอันจะทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับสิ้นไป ตามป.วิ อาญา 39 (2)

589

(ต่อ)

การยอมความในคดีอาญาไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ (ฎีกาที่ 353/2532, 976/2508, 1977/2523) และการยอมความนี้ไม่ใช่การทำสัญญาประนีประนอมยอมความดังเช่นในคดีแพ่งตาม ป.วิ.พ.มาตรา 138 เพราะในคดีอาญาโจทก์จำเลยจะขอให้ศาลพิจารณาพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความหาได้ไม่ (ฎีกาที่ 2224-2225/2547)

590

(ต่อ)

ในกรณีความผิดกรรมเดียวผิดต่อกฎหมาย
หลายบท บางข้อหาเป็นความผิดอันยอมความได้
บางข้อหาเป็นความผิดต่อแผ่นดิน ดังนั้นการยอม
ความหรือถอนคำร้องทุกข์มีผลทำให้สิทธินำ
คดีอาญามาฟ้องระงับไปก็แต่เฉพาะข้อหาความผิด
อันยอมความได้เท่านั้น ฎีกาที่ 1904/2540,
6550/2548

591

(ต่อ)

ถ้าความผิดที่โจทก์ฟ้องเป็นการกระทำความ
ผิดเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท มีทั้งข้อหาความผิดต่อ
ส่วนตัวและความผิดอาญาแผ่นดิน หากศาลชั้นต้น
หรือศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษเฉพาะข้อหาที่เป็น
ความผิดต่อส่วนตัวและยกฟ้องข้อหาความผิดอาญา
แผ่นดิน ในกรณีเช่นนี้ถือว่าเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว
ยอมความกันในชั้นพิจารณาของศาลสูงได้ เช่นโจทก์
ฟ้องขอให้ลงโทษตาม ป.อ.มาตรา 362, 365

592

(ต่อ)

ศาลอุทธรณ์ลงโทษจำเลยตาม ป.อ.มาตรา 362 ซึ่งเป็นความผิดต่อส่วนตัวและยกฟ้องความผิดตาม ป.อ.มาตรา 365 ซึ่งเป็นความผิดต่อแผ่นดิน เช่นนี้อาจยอมความกันสำหรับความผิดตาม ป.อ.มาตรา 362 ในชั้นอุทธรณ์ฎีกาได้ มีผลทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมนะดับไป ฎีกาที่ 2257/2540

593

(ต่อ)

โจทก์ตกลงกับจำเลยว่าจะถอนฟ้องไม่ดำเนินคดีแก่จำเลยอีก แม้ยังไม่ได้ถอนฟ้องก็มีผลเป็นการยอมความแล้ว ฎีกาที่ 2257/2540 , 1433/2506, 1009/2533, 980/2533

594

(ต่อ)

แต่ถ้าโจทก์ตกลงจะถอนฟ้องเมื่อจำเลยชำระเงิน
ให้โจทก์ครบถ้วน ถือเป็นการยอมความโดยมีเงื่อนไข
ต่อมาเมื่อจำเลยชำระหนี้ครบถ้วนแล้ว การยอมความ
ย่อมมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย ฎีกาที่ 8640/2552
ถ้าจำเลยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขไม่เป็นการยอมความกัน
ตามกฎหมาย ฎีกาที่ 1977/2548

595

(ต่อ)

ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ผู้เสียหาย
ยื่นคำร้องต่อศาลว่าไม่พอใจเอาความแก่จำเลยอีก
ต่อไปเป็นการยอมความตามกฎหมายแล้ว ฎีกาที่
1061/2545, 15667/2558

จำเลยนำเงินไปวางศาลหรือสำนักงานบังคับ
คดีเพื่อใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายโดยผู้เสียหายไม่
ยินยอมด้วย ไม่เป็นการยอมความ ฎีกาที่
5131/2549

596

การยอมความมีเงื่อนไข

ข้อตกลงที่มีเงื่อนไขที่จำเลยจะต้องปฏิบัติ
อย่างหนึ่งอย่างใดก่อน ไม่เป็นการยอมความกัน
โดยเด็ดขาด สิทธินำคดีมาฟ้องจะระงับไปต่อเมื่อ
จำเลยได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นแล้ว ฎีกาที่
7011/2551, 1500/2536, 1605/2538,
4034/2535, 3093/2523, 2016/2500
(ป)

597

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ **7011/2551** จำเลยทำ
หนังสือรับสภาพหนี้ให้แก่โจทก์ร่วมโดยจำเลยจะหา
หลักประกันมาให้โจทก์ร่วมด้วย ตกลงกันว่าหาก
จำเลยหาหลักประกันมาให้ได้โจทก์ร่วมจะไม่ดำเนิน
คดีอาญาแก่จำเลย เมื่อจำเลยนำที่ดินมาจำนองแก่
โจทก์ร่วมเพื่อเป็นประกันหนี้แล้วเท่ากับจำเลยได้
ปฏิบัติตามข้อตกลง

598

(ต่อ)

จึงถือได้ว่าโจทก์ร่วมและจำเลยได้ยอมความกัน
โดยถูกต้องตามกฎหมาย สิทธินำคดีอาญามาฟ้อง
เกี่ยวกับความผิดฐานยักยอกทรัพย์ที่จำเลยได้
กระทำขึ้นย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ.มาตรา 39
(2) และคำขอในส่วนแพ่งของโจทก์ร่วมที่ขอให้
จำเลยคืนเงินที่ยักยอกไปย่อมตกไปด้วย

599

การยอมความในคดีอาญากับ การประนีประนอมยอมความในคดีแพ่ง

การยอมความกันตาม ป.วิ.อ.มาตรา 39(2) นี้
หมายถึง การยอมความกันทางอาญาเท่านั้นและต้องมี
ข้อความชัดแจ้งว่ามีการยอมความกันในทางอาญาด้วย
ฎีกาที่ 3412/2550

ดังนั้น การตกลงประนีประนอมยอมความกันในทาง
แพ่ง (นอกศาล) โดยไม่ได้กล่าวถึงคดีอาญา คดีอาญาไม่
ระงับ ฎีกาที่ 200/2508

600

(ต่อ)

การยอมความกันในคดีแพ่ง (ในศาล) โดย
ไม่ได้ตกลงให้ความผิดอาญาระงับหรือละสิทธิใน
การดำเนินคดีอาญาด้วย ไม่ถือว่าเป็นการยอม
ความกันในคดีอาญาด้วย ฎีกาที่ 6549/2550,
4751/2547, 2276/2543

601

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ 270/2558 ข้อตกลงตาม
หนังสือรับสภาพหนี้ดังกล่าวเป็นข้อตกลงที่จำเลยรับว่า
เป็นหนี้ผู้เสียหายในเงินที่จำเลยยกออกไปและจะชดใช้หนี้
ให้ผู้เสียหายโดยวิธีการผ่อนชำระเท่านั้น ซึ่งมีผลผูกพันกัน
ทางแพ่งและเป็นสิทธิทางแพ่งที่ผู้เสียหายสามารถ
เรียกร้องให้จำเลยชำระหนี้ได้อีกทางหนึ่งเท่านั้น หนังสือ
รับสภาพหนี้ดังกล่าวไม่มีข้อความใดที่แสดงว่าผู้เสียหาย
ตกลงละสิทธิในการดำเนินคดีอาญาแก่จำเลย

602

(ต่อ)

กรณีจึงยังถือไม่ได้ว่าเป็นการยอมความกันตาม
ป.วิ.อ.มาตรา 39 (2) ที่จะให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้อง
ระงับไป

การนำมูลหนี้ตามเช็คมาแปลงหนี้เป็นสัญญากู้ยืม
เป็นการทำสัญญาแปลงหนี้ใหม่ มูลหนี้เดิมตามเช็คจึง
ระงับ แม้จำเลยยังไม่ได้ชำระหนี้เงินตามสัญญาให้โจทก์
ก็ตามคดีจึงเป็นอันเลิกกันตามพรบ.ว่าด้วยความผิดอัน
เกิดจากการใช้เช็คฯ (ฎีกาที่ 5247/2545)

603

(ต่อ)

ข้อตกลงในการผ่อนชำระหนี้ตามเช็ค มิใช่
เป็นการเปลี่ยนสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งหนี้ จึง
มิใช่สัญญาประนีประนอมยอมความ ฎีกาที่
5240/2553, 1977/2548

604

คำพิพากษาฎีกาที่ 759/2562 วินิจฉัยว่า เมื่อปรากฏหลักฐานตามเอกสารแนบท้ายคำแก้อุทธรณ์ของจำเลยซึ่งโจทก์มิได้โต้แย้งคัดค้านว่า ภายหลังจากที่จำเลยกระทำความผิด จำเลยกราบขอขมาผู้เสียหายทั้งสาม ต่อหน้าผู้เสียหายที่ 1 และที่ 2 ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและปลัดหมู่บ้าน โดยผู้เสียหายที่ 1 และที่ 2 ให้อภัยจำเลยและไม่ติดใจดำเนินคดีแก่จำเลย

605

(ต่อ)

ถือเป็นกรณีที่ผู้เสียหายที่ 1 และที่ 2 ซึ่งเป็นบิดามารดาของผู้เสียหายที่ 3 ได้ยินยอมแทนผู้เสียหายที่ 3 ซึ่งเป็นผู้เยาว์แล้ว อันเป็นการยอมความกันตามกฎหมายตาม ป.วิ.อ.มาตรา 3 (5) และมาตรา 5 (1) เมื่อความผิดฐานพาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจารโดยใช้กำลังประทุษร้ายตาม ป.อ.มาตรา 284 วรรคแรก (เดิม) เป็นความผิดอันยอมความได้ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องในความผิดฐานดังกล่าวจึงระงับไปตาม ป.วิ.อ.มาตรา 39 (2)

606

คำถาม ผู้เยาว์อายุ ๑๖ ปี จะถอนคำร้องทุกข์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวได้ด้วยตนเองหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้ (บทบรรณาธิการ เนติบัณฑิต สมัยที่ 77)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๕๒๓/๒๕๖๖

ผู้เสียหายที่ ๒ เป็นผู้เยาว์มีอายุ ๑๖ ปีเศษ **มีความรู้สึกผิดชอบดีแล้วยอมมีสิทธิถอนคำร้องทุกข์เองได้** และความผิดฐานร่วมกันหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นหรือกระทำความผิดด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ตามป.อ. มาตรา ๓1 วรรคแรก ประกอบมาตรา ๘๓ เป็นความผิดอันยอมความได้ตาม มาตรา ๓๒๑ แม้ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วแต่คดียังไม่ถึงที่สุด ผู้เสียหายที่ ๒ ชอบที่จะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้ ตามป.วิ.อ. มาตรา ๑๒๖ เมื่อผู้เสียหายที่ ๒ ถอนคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน สิทธิน่าคดีอาญา มาฟ้องของโจทก์ในความผิดดังกล่าวย่อมระงับไปตามป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๒)

607

ความผิดฐานร่วมกันกระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีซึ่งมิใช่ภริยาของตนโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมเด็กหญิง กับความผิดฐานร่วมกันพาเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเพื่อการอนาจารซึ่งเป็นการผิดกรรมเดียวกัน และฐานร่วมกันพรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเพื่อการอนาจาร ตามป.อ.มาตรา ๒๗๗ วรรคสี่, ๒๘๓ ทวิ วรรคสอง, ๓๑๗ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๓ **มิใช่เป็นความผิดอันยอมความได้ ทั้งผู้เสียหายที่ ๒ ไม่ได้เป็นผู้เสียหายในความผิดฐานร่วมกันพรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเพื่อการอนาจารผู้เสียหายที่ ๒ ไม่มีอำนาจถอนคำร้องทุกข์ในความผิดดังกล่าว**

608

คำพิพากษาฎีกาที่น่าสนใจ เกี่ยวกับมาตรา ๓๙ (๒)

คำพิพากษาฎีกาที่ 3681/2568

การยอมความกันตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (2) หมายถึง การยอมความในทางอาญาเท่านั้น มิได้หมายความว่า เมื่อมีการยอมความกันไม่ว่าจะในเรื่องใดแล้ว จะทำให้คดีอาญาต้องระงับไปด้วย เมื่อผู้เสียหายแถลงต่อศาลชั้นต้นว่า "ไม่ติดใจดำเนินคดีส่วนแพ่งกับจำเลย สำหรับคดีส่วนอาญาขอให้อยู่ในดุลพินิจของศาล" คำแถลงของผู้เสียหายดังกล่าวเป็นเพียงข้อตกลงไม่ติดใจดำเนินคดีแก่จำเลยในทางแพ่งเท่านั้น ส่วนที่ผู้เสียหายแถลงต่อศาลชั้นต้นว่า "สำหรับคดีส่วนอาญาขอให้อยู่ในดุลพินิจของศาล" นั้น เป็นการแถลงขอให้ศาลชั้นต้นใช้ดุลพินิจกำหนดโทษจำเลยตามที่เห็นสมควรเท่านั้น มิใช่เป็นการยอมความกัน เมื่อไม่มีข้อตกลงโดยชัดแจ้งว่าผู้เสียหายไม่ติดใจดำเนินคดีแก่จำเลยในทางอาญา สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ย่อมไม่ระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (2)

609

คำพิพากษาฎีกาที่ 1860/2568

ความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 343 วรรคหนึ่ง มิใช่ความผิดต่อส่วนตัว โจทก์ไม่อาจถอนฟ้องหลังจากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาการประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 วรรคแรก สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ไม่ระงับไปตามมาตรา 39 (2)

610

คำพิพากษาฎีกาที่ 508 /2567

โจทก์รับเงินสดและเช็คที่จำเลยนำไปมอบให้โจทก์เพื่อชำระหนี้ในมูลหนี้ตามเช็คพิพาทบางส่วนหลังธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงินโดยไม่ได้มีข้อตกลงว่าโจทก์ไม่ประสงค์เรียกร้องหนี้ที่ยังไม่ได้รับชำระหรือไม่ติดใจเรียกร้องหนี้ตามเช็คพิพาทต่อไป ไม่เป็นการยอมความกันอันทำให้สิทธิที่จะดำเนินคดีอาญาของโจทก์ระงับไปตามป.วิ.อ.มาตรา ๓๙ (๒) ทั้งคดีที่โจทก์ฟ้องจำเลยกับ น. เป็นคดีแพ่งให้ชำระหนี้เงินกู้ยืมซึ่งเป็นมูลหนี้ตามเช็คพิพาทพร้อมดอกเบี้ยซึ่งศาลมีคำพิพากษาคดีถึงที่สุดแล้ว แต่เมื่อยังไม่มีการชำระหนี้ให้แก่โจทก์หรือมีการตกลงประนีประนอมยอมความกัน สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์จึงไม่ระงับเช่นกัน

611

คำพิพากษาฎีกาที่ 29/2560 ตามรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีพนักงานสอบสวน บันทึกว่า น. ภรรยาของจำเลยซึ่งถูกกล่าวหาว่าข่มขืนกระทำชำเรา ผู้เสียหายได้มาสถานีตำรวจเพื่อตกลงยอมความในคดีข่มขืนกระทำชำเราโดยได้มอบเงินให้แก่ผู้เสียหายวันนี้ 30,000 บาท ส่วนที่เหลือ 30,000 บาท จะจ่ายกันภายใน 2 เดือน หลังจากขายบ้านได้แล้ว จึงได้บันทึกไว้เป็นหลักฐาน หมายเหตุ จ่ายเงินครบ 60,000 บาท ผู้เสียหายจะถอนแจ้งความ ไม่มีข้อความใดแสดงว่าผู้เสียหายตกลงสละสิทธิในการดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยในทันที แต่กลับมีเงื่อนไขให้จำเลยต้องชำระเงินให้ครบ 60,000 บาท เสียก่อน ผู้เสียหายจึงจะถอนคำร้องทุกข์

612

(ต่อ)

แสดงให้เห็นว่าในระหว่างนั้นผู้เสียหายยังตั้งใจที่จะดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยอยู่ แม้ก่อนครบกำหนด 2 เดือน จำเลยโทรศัพท์ไปหาพนักงานสอบสวนบอกว่ามีเงินพร้อมที่จะชำระแล้ว ต่อมาพนักงานสอบสวนโทรศัพท์บอกจำเลยว่าผู้เสียหายไม่ยอมรับเงิน และจะดำเนินคดีแก่จำเลย จะถือว่าผู้เสียหายเป็นฝ่ายผิดข้อตกลงยอมความไม่ได้เพราะยังอยู่ในระหว่างที่ผู้เสียหายตั้งใจที่จะดำเนินคดีอาญาแก่จำเลย ทั้งการยอมความหรือไม่เป็นสิทธิของผู้เสียหาย การที่จำเลยจะชำระเงินอีก 30,000 บาท ให้แก่ผู้เสียหาย แต่ผู้เสียหายไม่รับก็เป็นเพียงข้อที่แสดงว่าจำเลยมิได้ผิดนัดเท่านั้น ข้อตกลงดังกล่าว หากมีผลเป็นการยอมความ อันทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (2) ไม่

613

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6116/2560 ผู้เสียหายประกอบกิจการร้าน ซ. จำเลยเป็นพนักงานของผู้เสียหายมีหน้าที่ดูแลกิจการในร้านและนำเงินรายได้ของร้านไปฝากธนาคารโดยเมื่อพนักงานของร้านขายสินค้าได้แล้วจะนำเงินที่ได้รับจากลูกค้าใส่ซองหย่อนลงไปในตู้নিরায়ของร้าน ซึ่งจำเลยเป็นผู้ถือกุญแจตู้নিরায়เพียงคนเดียวและไม่มีสิทธินำเงินรายได้ดังกล่าวไปใช้ส่วนตัว เวลาประมาณ 13.00 น. ทุกวัน จำเลยต้องนำกุญแจไปไขตู้নিরায়นำเงินรายได้ของร้านออกมาแล้วไปตรวจนับต่อหน้า ส. และ ท. เมื่อทราบจำนวนเงินรายได้แล้ว ส. จะเขียนใบนำฝากเงินและมอบสมุดบัญชีของตนเองให้จำเลย จากนั้นจำเลยจะขับรถยนต์นำเงินพร้อมสมุดบัญชีและใบนำฝากไปฝากเงินที่ธนาคาร

614

(ต่อ)

วันรุ่งขึ้นจำเลยต้องนำไปรับฝากเงินที่มีตราประทับจากธนาคารส่งคืนให้แก่ผู้เสียหายเพื่อตรวจสอบยอดเงินที่นำไปฝากธนาคารว่าครบถ้วนหรือไม่ วันเกิดเหตุ ธ. บุตรของ ท. ได้ร่วมตรวจนับเงินกับจำเลยแล้วมอบเงินจำนวน 300,000 บาทให้จำเลยนำไปฝากธนาคาร หลังจากนั้นจำเลยร่วมกับพวกเอาเงินนั้นไป การที่จำเลยใช้กุญแจไขตู้নির্যায়นำเงินรายได้ของร้านออกมาแล้วนำไปตรวจนับต่อหน้า ส. และ ท. เป็นเพียงการทำงานในหน้าที่ดูแลเงินชั่วคราวเท่านั้น หาใช่เป็นเรื่องที่ผู้เสียหายได้มอบการครอบครองเงินให้แก่จำเลยโดยเด็ดขาดไม่

615

(ต่อ)

ดังนี้ ขณะนั้นจำเลยจึงไม่ใช่ผู้ครอบครองเงินของผู้เสียหาย แต่เมื่อจำเลยเอาเงินจำนวน 300,000 บาท ของผู้เสียหายไปหลังจากที่ผู้เสียหายตรวจสอบแล้วมอบให้จำเลยนำไปฝากเข้าบัญชีของผู้เสียหายที่ธนาคาร กรณีจึงถือได้ว่าขณะนั้นผู้เสียหายได้มอบเงินจำนวนดังกล่าวให้อยู่ในความครอบครองของจำเลยแล้ว เพราะจำเลยต้องถือและรักษาเงินจำนวนนั้นจนกระทั่งนำไปฝากเข้าบัญชีของผู้เสียหายที่ธนาคารให้เรียบร้อย การที่จำเลยวางแผนให้พวกจำเลยมาแย่งเอาเงินไปในระหว่างเดินทางไปธนาคารจึงเป็นความผิดฐานยักยอก เมื่อความผิดฐานดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้ และผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์แล้วสิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์จึงระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39(2)

616

คำพิพากษาฎีกาที่ 4875/2561

ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ตาม ป.อ. มาตรา 343 มิใช่ความผิดต่อส่วนตัว แม้ผู้เสียหายบางคนมีการยอมความแล้ว สิทธินำคดีอาญามาฟ้องในความผิดฐานนี้ก็ยังไม่ระงับไป ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (2)

617

คำพิพากษาของศาลฎีกาที่ 1304/2562 ความผิดของจำเลยฐานลักทรัพย์เอาบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (เบิกถอนเงินอัตโนมัติหรือเอทีเอ็ม) ของผู้เสียหายไปในเวลากลางคืนและฐานลักทรัพย์โดยใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์เบิกถอนเงินสดจากบัญชีของผู้เสียหายในเวลากลางคืน ตาม ป.อ.มาตรา ๓๓๕ (๑) วรรคหนึ่ง ปรากฏตามคำร้องขอให้ผู้พิพากษาอนุญาตให้ฎีกาและตามฎีกาของจำเลยซึ่งโจทก์ไม่ยื่นคำแก้ฎีกาโต้แย้งเป็นอื่นว่าจำเลยเป็นน้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับ ส. ผู้เสียหาย ซึ่งตาม ป.อ. มาตรา ๗๑ บัญญัติให้ความผิดนี้เป็นฐานหนึ่ง (ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๓๖) ที่ให้เป็นความผิดอันยอมความได้ คดีนี้เมื่อในชั้นอุทธรณ์จำเลยได้ชี้ดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายทำหนังสือไม่ติดใจเอาความทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาแก่จำเลยอีกต่อไป จึงเป็นการยอมความคดีอาญาก่อนคดีถึงที่สุด ตาม ป.วิ.อ มาตรา ๓๕ วรรคสอง ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ย่อมระงับไป ตามมาตรา ๓๙ (๒)

618

คำพิพากษาฎีกาที่ **4497/2562** ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลฎีกา ได้มี พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ. 2562 มาตรา 11 ยกเลิกความในมาตรา 281 แห่ง ป.อ. และให้ใช้ความใหม่แทน ซึ่งมาตรา 281 ที่แก้ไขใหม่ บัญญัติว่า ความผิดในมาตรา 276 วรรคหนึ่ง และมาตรา 278 วรรคสอง ซึ่งเป็นการกระทำความระหว่างคู่สมรส ถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล หรือไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย เป็นความผิดอันยอมความได้ แต่กฎหมายที่แก้ไขใหม่ไม่เป็นคุณแก่จำเลย จึงต้องใช้กฎหมายที่ใช้ขณะกระทำความผิดบังคับแก่จำเลย

619

(ต่อ)

คดีมีการยื่นฎีกาแล้ว ศาลชั้นต้นไม่มีอำนาจส่งคำร้องขอถอนคำร้องทุกข์ ศาลชั้นต้นต้องส่งคำร้องดังกล่าวไปให้ศาลฎีกาพิจารณาส่งต่อไป การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนคำร้องทุกข์ในคำร้องขอถอนคำร้องทุกข์ของผู้เสียหายที่ 2 จึงเป็นการไม่ชอบ

ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา ผู้เสียหายที่ 2 ยื่นคำร้องขอถอนคำร้องทุกข์ในความผิดตาม ป.อ. มาตรา 276 วรรคหนึ่ง และมาตรา 283 ทวิ วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ สิทธินาคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ในความผิดทั้งสองฐานดังกล่าวจึงระงับไป ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (2) จึงให้จำหน่ายคดีในความผิดตาม ป.อ. มาตรา 276 วรรคหนึ่ง และมาตรา 283 ทวิ วรรคหนึ่ง ออกจากสารบบความ จึงคงเหลือเฉพาะฐานพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปีแต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีไปเสียจากมารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล เพื่อการอนาจารเท่านั้น

620

คำพิพากษาฎีกาที่ 4305/2562 ความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 ต้องมีการหลอกลวงและโดยการหลอกลวงนั้นเป็นเหตุให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลอื่น ดังนั้น การได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลอื่นจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความผิดฐานนี้

โจทก์นำสืบว่าจำเลยที่ 1 และที่ 2 ร่วมกันหลอกลวงโจทก์ให้ทำสัญญาซื้อฝากที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่มีราคาสูงกว่าความเป็นจริง โดยมีวัตถุประสงค์สุดท้ายคือการได้เงินไปจากโจทก์ไม่ใช่สัญญาหรือแคชเชียร์เช็ค การที่โจทก์ตกลงทำสัญญาแล้วมอบแคชเชียร์เช็คส่งจ่ายเงินให้จำเลยที่ 1 หรือผู้ถือแก่จำเลยที่ 1 และที่ 2 โดยจำเลยทั้งสองยังไม่ได้รับเงินตามวัตถุประสงค์สุดท้าย แคชเชียร์เช็คจึงเป็นเพียงทรัพย์สินที่จำเลยที่ 1 และที่ 2 ได้มาในขั้นตอนการพยายามกระทำความผิด ไม่ใช่ได้มาจากการกระทำความผิดสำเร็จฐานฉ้อโกง

621

(ต่อ)

พฤติการณ์ที่จำเลยที่ 3 รับแคชเชียร์เช็คจากจำเลยที่ 1 และที่ 2 มาแล้วนำไปขึ้นเงินจากธนาคารเพื่อบรรลुวัตถุประสงค์สุดท้ายคือเงินที่ได้จากการหลอกลวงของจำเลยที่ 1 และที่ 2 จึงเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง การที่จำเลยที่ 3 รับแคชเชียร์เช็คไว้แล้วนำไปฝากเข้าบัญชีของจำเลยที่ 3 จึงไม่ใช่การกระทำความผิดฐานรับของโจร เมื่อการกระทำของจำเลยที่ 3 เป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง จำเลยที่ 3 จึงมีความรับผิดชอบในฐานะเป็นตัวการร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ 1 และที่ 2 ในความผิดฐานฉ้อโกง การปรับบทกฎหมายให้ถูกต้องเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยซึ่งศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 195 วรรคสอง

622

(ต่อ)

โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 3 ในข้อหารับของโจร แต่ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในการพิจารณาฟังได้ว่าจำเลยที่ 3 กระทำความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงจึงไม่ใช่ข้อแตกต่างในสาระสำคัญ ทั้งจำเลยที่ 3 ไม่ได้หลงต่อสู้อย่างศาลฎีกาจึงลงโทษจำเลยที่ 3 ฐานร่วมกันฉ้อโกงตามข้อเท็จจริงที่ได้ความจากการพิจารณาได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 192 วรรคสองและวรรคสาม ความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงเป็นความผิดต่อส่วนตัวอันจะถอนฟ้องหรือยอมความในเวลาใดก่อนคดีนี้ถึงที่สุดก็ได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 35 วรรคสอง เมื่อโจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องจำเลยที่ 3 ในระหว่างระยะเวลายื่นฎีกา คดียังไม่ถึงที่สุดและจำเลยที่ 3 ไม่ได้คัดค้าน จึงเป็นการถอนฟ้องหรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย สิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์สำหรับจำเลยที่ 3 ย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (2)

623

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6768/2562 ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนเป็นความผิดอาญาแผ่นดินมิใช่ความผิดต่อส่วนตัว พนักงานอัยการย่อมมีอำนาจฟ้องจำเลยในความผิดฐานดังกล่าวได้ โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยคำร้องทุกข์ของผู้เสียหาย ดังนั้น การที่ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ยอมไม่ตักอำนาจของพนักงานอัยการที่จะฟ้องจำเลยในความผิดฐานดังกล่าว และสิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ย่อมไม่ระงับตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (2) ประกอบ มาตรา 126 วรรคสอง

624

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 739/2563 การที่จำเลยนำเงินมาชำระให้แก่โจทก์ทั้งสองภายหลังจากที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วนั้น ไม่ได้อยู่ในข้อตกลงระหว่างจำเลยกับโจทก์ทั้งสอง เพราะโจทก์ทั้งสองประสงค์จะให้จำเลยชำระเงินที่เหลือทั้งหมดภายในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2560 แต่จำเลยไม่ชำระจนกระทั่งโจทก์ทั้งสองแถลงต่อศาลขอให้อ่านคำพิพากษา ไม่ได้ตกลงยินยอมให้จำเลยผ่อนชำระหนี้ต่อไปโดยไม่มีกำหนดเวลา พฤติการณ์ที่จำเลยนำเงินมาชำระจนครบถ้วนเป็นเพียงการชำระหนี้เพื่อบรรเทาความเสียหายในทางแพ่งให้แก่โจทก์ทั้งสองเท่านั้น ถือไม่ได้ว่าเป็นการยอมความกันอันจะทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ทั้งสองระงับไปไม่ ทั้งไม่ปรากฏว่าโจทก์ทั้งสองยื่นคำร้องขอถอนฟ้องคดีจำเลยต่อศาล ดังนั้นสิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์จึงไม่ระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (2)

625

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2972/2563 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานลักทรัพย์นายจ้าง ตาม ป.อ. มาตรา 335 (11) รวม 58 กรรม และฐานลักทรัพย์ของนายจ้างในเวลากลางคืน ตามมาตรา 335 (1) (11) รวม 15 กรรม อันเป็นความผิดอาญาแผ่นดินและศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยในความผิดฐานลักทรัพย์ของนายจ้างตาม มาตรา 335 (11) รวม 73 กรรม แต่เมื่อศาลอุทธรณ์พิจารณาแล้วได้ความว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานยกยอกตาม ป.อ. มาตรา 352 จึงพิพากษาลงโทษจำเลยตามข้อเท็จจริงที่ได้ความตาม ป.วิ.อ. มาตรา 192 วรรคสองและวรรคสาม

626

(ต่อ)

ฉะนั้น เมื่อยังไม่มีคำพิพากษาศาลฎีกาเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ก็ต้องถือว่าคดีนี้เป็นคดีความผิดต่อส่วนตัวตามที่ศาลอุทธรณ์พิพากษา การที่ผู้เสียหายยื่นคำร้องขอถอนคำร้องทุกข์ต่อศาลชั้นต้นก่อนโจทก์ยื่นฎีกาและศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์แล้วนั้น สิทธินาคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (2) และจำหน่ายคดีไปแล้ว ดังนั้น คำพิพากษาศาลล่างก็ย่อมระงับไปในตัวไม่มีผลบังคับต่อไป กรณีไม่มีคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ที่โจทก์จะยื่นคัดค้านได้อีก

627

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4920/2563 หนังสือรับสภาพหนี้และรายงานกระบวนการพิจารณาเพียงตกลงกำหนดจำนวนหนี้ที่จำเลยที่ 1 ต้องชำระแก่โจทก์ โดยผ่อนชำระเป็นรายเดือนและให้เสร็จสิ้นภายในกำหนด ๑ ปี หากชำระครบถ้วนแล้วโจทก์จะทำการถอนฟ้อง และตกลงให้ศาลเลื่อนการอ่านคำพิพากษาจำเลยเพียงฝ่ายเดียวยังต้องมีความรับผิดชอบในจำนวนหนี้ รวมตลอดจนถึงโทษทางอาญาที่ศาลชั้นต้นจะพิพากษาเมื่อถึงวันนัดฟังคำพิพากษา ทั้งไม่มีข้อความที่โจทก์ยอมความให้ความผิดทางอาญาระงับสิ้นไป อันเป็นการที่ต่างฝ่ายต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน หนังสือรับสภาพหนี้จึงเป็นเพียงหลักฐานที่จำเลยที่ ๑ ให้ไว้แก่โจทก์ เพื่อโจทก์สงวนสิทธิเรียกร้องอันมีอยู่ในมูลหนี้เดิม ไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งหนี้หนังสือรับสภาพหนี้ทำยอุทธรณ์ และรายงานกระบวนการพิจารณาจึงไม่ใช่เป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ อันเป็นการยอมความทำให้ความผิดเป็นอันระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๒) แต่อย่างใด

628

คำพิพากษาฎีกาที่ 11 ๑๒/๒๕๖4

สิทธินำคดีอาญามาฟ้องในความผิดฐานฉ้อโกงระงับไปตาม
ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (2) ย่อมทำให้คำขอในส่วนแพ่งของโจทก์
และโจทก์ร่วมที่ขอให้จำเลยทั้งสองร่วมกันคืนเงินแก่โจทก์
ร่วมตกไปด้วย

629

คำพิพากษาฎีกาที่ 2354/2564 หลังจากจำเลยยื่นฎีกา
และศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับฎีกาของจำเลยผู้เสียหายได้แถลงต่อศาล
ชั้นต้นว่าไม่ติดใจดำเนินคดีในความผิดฐานฉ้อโกงแก่จำเลยและขอ
ถอนคำร้องทุกข์ ตามรายงานกระบวนการพิจารณา คดีจึงอยู่ใน
อำนาจของศาลฎีกาที่จะพิจารณาสั่งการที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่า
ข้อหาฉ้อโกงจึงระงับ ให้จำหน่ายคดีความผิดฐานฉ้อโกงออกจาก
สารบบความจึงไม่ชอบ ให้ยกคำสั่งของศาลชั้นต้นที่ให้จำหน่ายคดี
ความผิดฐานฉ้อโกงดังกล่าวเสีย

630

(ต่อ)

ผู้เสียหายขอถอนคำร้องทุกข์ โดยโจทก์รับว่าเป็นผู้เสียหายจริงถือได้ว่าผู้เสียหายได้ถอนคำร้องทุกข์โดยถูกต้องตามกฎหมายในความผิดฐานฉ้อโกงอันเป็นความผิดต่อส่วนตัวก่อนคดีถึงที่สุด สหิณาคดีอาญามาฟ้องในความผิดฐานดังกล่าวย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๒) เมื่อสหิณาคดีอาญามาฟ้องในความผิดฐานฉ้อโกงระงับไปแล้ว ย่อมทำให้คำขอในคดีส่วนแพ่งที่ให้จำเลยชดใช้เงินแก่ผู้เสียหายตกไปด้วย ประกอบกับ ป.วิ.อ. มาตรา ๔๓ มิได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการที่ยื่นฟ้องคดีอาญาในความผิดฐานหลอกลวงผู้อื่นว่าสามารถหางานในต่างประเทศได้ให้เรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายได้ อีกทั้ง พ.ร.บ.จัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.๒๕๒๘ มิได้บัญญัติให้พนักงานอัยการมีสิทธิเรียกให้จำเลยคืนหรือชดใช้เงินคืนแก่ผู้เสียหาย จึงต้องยกคำขอในคดีส่วนแพ่งของโจทก์เสียด้วย ปัญหาข้อนี้เป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้เองตาม ป.วิ.อ. มาตรา 195 วรรคสอง ประกอบมาตรา 225

631

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2676/2564

โจทก์และโจทก์ร่วมฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในข้อหาภัยก่อกวนตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๒ เป็นความผิดอันยอมความได้ตามมาตรา ๓๕๖ จึงเป็นความผิดต่อส่วนตัวที่สหิณาคดีอาญามาฟ้องของโจทก์และโจทก์ร่วมย่อมระงับไปเมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมายตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๒) ประกอบ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ.๒๔๙๙ มาตรา ๔

632

(ต่อ)

ก่อนที่โจทก์และโจทก์ร่วมจะฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ โจทก์ร่วมและจำเลยได้ทำสัญญา ประนีประนอมยอมความกันในคดีแพ่ง โดยข้อ ๓ ระบุว่าจำเลยมอบอำนาจให้ พ.ไปดำเนินการ จดทะเบียนโอนที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างให้แก่โจทก์ร่วมแทนจำเลย ก็เพราะจำเลยประสงค์ให้ โจทก์ร่วมถอนคำร้องทุกข์ คดีนี้ที่โจทก์ร่วมได้ร้องทุกข์ไว้ที่สถานีตำรวจภายใน ๗ วัน นับแต่วัน ทำสัญญาประนีประนอมยอมความดังที่ปรากฏในข้อ ๔ ของสัญญาประนีประนอมยอมความ แม้ โจทก์ร่วมยังไม่ได้ดำเนินการถอนคำร้องทุกข์ในคดีนี้ก็ตามแต่ตามสัญญาประนีประนอมยอม ความดังกล่าวไม่มีเงื่อนไขให้จำเลยต้องจดทะเบียนโอนทรัพย์สินพิพาทให้แก่โจทก์ร่วมแต่อย่างใด หรือจำเลยต้องดำเนินการใดก่อนแล้วโจทก์ร่วมจึงจะถอนคำร้องทุกข์อันเป็นเงื่อนไขให้จำเลยต้อง ปฏิบัติก่อน เช่นนี้ ข้อตกลงตามสัญญาประนีประนอมยอมความจึงเป็นการยอมความกันโดย ถูกต้องตามกฎหมาย คดีนี้เป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว จึงมีผลให้สิทธิในคดีนี้มาฟ้องของโจทก์และ โจทก์ร่วมระงับไปตามบทกฎหมายข้างต้น

633

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2931/2564 โจทก์ร่วมกับจำเลยที่ 1 ทำบันทึก ข้อตกลงโดยจำเลยที่ 1 ยินยอมชดใช้เงินในส่วนดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ร่วมโดย จะส่งจ่ายเช็คลงวันที่ล่วงหน้าและจะชำระเงินให้แก่โจทก์ร่วมอีกภายในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ หากผิดข้อตกลงจำเลยที่ ๑ ยินยอมรับผิดค่าเสียหาย ให้แก่โจทก์ร่วมเพิ่มอีก ๑,๒0๐,00๐ บาท โจทก์ร่วมไม่ติดใจดำเนินคดีอีก ต่อไปและขอถอนคำร้องทุกข์โดยขณะทำบันทึกข้อตกลงจำเลยที่ ๑ ยังไม่ได้ส่ง มอบเช็คและเงินให้แก่โจทก์ร่วม ทั้งโจทก์ร่วมกับจำเลยที่ ๑ มิได้ขอให้ศาล ชันต้นพิพาทตามยอมตามบันทึกข้อตกลง แสดงว่าโจทก์ร่วมมีเจตนาที่จะไม่ ติดใจดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยที่ 1 ในความผิดฐานฉ้อโกงเท่านั้น หาได้ตกลง ระงับข้อพิพาทในคดีส่วนแพ่งให้เสร็จสิ้นไปในวันดังกล่าวด้วยไม่

634

(ต่อ)

แม้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าคดีนี้เป็นความผิดต่อส่วนตัว เมื่อโจทก์ร่วมถอนคำร้องทุกข์ สิทธิในการดำเนินคดีอาญาของโจทก์ย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๒) และให้จำหน่ายคดีส่วนอาญาก็ตามแต่เมื่อจำเลยที่ 1 ผิดข้อตกลงและโจทก์ร่วมขอให้ศาลชั้นต้นยกคดีส่วนแพ่งขึ้นพิจารณาต่อไป ศาลชั้นต้นชอบที่จะยกคดีส่วนแพ่งขึ้นพิจารณาต่อไป การที่ศาลชั้นต้นยกคำร้องของโจทก์ร่วมเป็นการไม่ชอบ

635

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๐๗๓/๒๕๖๔

แม้ ร. ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยในคดีที่พนักงานอัยการโจทก์ฟ้องบริษัท ซ. กับพวกเป็นจำเลยและคดีถึงที่สุดแล้วก็ตาม การที่จำเลยถูกพนักงานสอบสวนในคดีนั้นเรียกไปสอบปากคำเป็นการสอบปากคำในฐานะพยานเพราะท้ายที่สุดมิได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาแก่จำเลย และพนักงานอัยการโจทก์มิได้ฟ้องจำเลยเป็นจำเลยในคดีนั้นด้วย สิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องจำเลยของโจทก์จึงยังไม่ระงับไปตามป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๒) เมื่อโจทก์ร่วมร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยเป็นคดีนี้ พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนและโจทก์มีอำนาจฟ้อง

636

คำพิพากษาฎีกาที่ 403/2565 ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาลับหลังจำเลยเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๐ จำเลยมีสิทธิอุทธรณ์ภายในวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖0 แต่จำเลยไม่ได้ยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนด ย่อมถือว่าคดีถึงที่สุดแล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๗ วรรคสอง ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ การที่ศาลชั้นต้นยังไม่ได้ออกหมายจำคุกจำเลยตามคำพิพากษาเพราะจำเลยหลบหนี ศาลชั้นต้นออกหมายจับจำเลยเพื่อติดตามจับกุมตัวจำเลยมารับโทษตามคำพิพากษา เป็นขั้นตอนในการบังคับคดีตามคำพิพากษา หากทำให้คดียังไม่ถึงที่สุดไม่ แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่มีบทบัญญัติมาตราใดที่บัญญัติระยะเวลายื่นคำร้องขอถอนคำร้องทุกข์ของผู้เสียหายก็ตาม แต่มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ผู้ร้องทุกข์จะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้ ซึ่งผลของการถอนคำร้องทุกข์ในคดีความผิดส่วนตัวย่อมทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตามมาตรา ๓๙ (๒) ศาลต้องจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ อันมีผลทำให้ไม่มีคดีค้างพิจารณาอยู่ในศาล เมื่อคดีนี้ถึงที่สุดแล้ว ย่อมไม่มีคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาล การขอถอนคำร้องทุกข์ของผู้เสียหายภายหลังเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วจึงไม่มีผลตามกฎหมาย

637

คำพิพากษาฎีกาที่ 2598/2565 ข้อตกลงตามรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นที่ให้จำหน่ายคดีชั่วคราวและนัดพร้อมเพื่อฟังผลการชำระหนี้หรือถอนคำร้องทุกข์หรือฟังคำพิพากษาแต่ละครั้งที่โจทก์ร่วมให้จำเลยผ่อนชำระหนี้แก่โจทก์ร่วม โดยมีเงื่อนไขให้จำเลยชำระหนี้ให้ครบถ้วนก่อน โจทก์จึงจะถอนคำร้องทุกข์ ซึ่งตราบใดที่จำเลยยังไม่ได้ชำระเงินให้แก่โจทก์ร่วมครบถ้วน โจทก์ร่วมก็ยังตั้งใจที่จะดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยอยู่เช่นเดิม ดังนี้ ไม่ได้มีลักษณะเป็นการยอมความอันจะทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับสิ้นไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๒)

638

ฟ้องซ้ำ (มาตรา ๓๙ (๔))

หลักเกณฑ์ เมื่อมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดที่ฟ้อง สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ย่อมระงับ
เมื่อมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดที่ฟ้อง สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ ดังนั้นกรณีจำเลยหลายคนถูกพนักงานอัยการฟ้องจนศาลมีคำพิพากษาไปแล้ว สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป จำเลยในคดีนั้นจะไปฟ้องจำเลยด้วยกันในเรื่องเดียวกันเป็นคดีใหม่ไม่ได้เช่นกัน ฎีกาที่ 783/2493, 999/2512

639

หลักเกณฑ์ ฟ้องซ้ำ ในคดีอาญา

๑. จำเลยในคดีก่อนและในคดีหลังต้องเป็นบุคคลคนเดียวกัน
๒. ข้อกล่าวหาในคดีก่อนและคดีหลังมาจากเหตุเดียวกัน
๓. ศาลในคดีใดคดีหนึ่งมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้ว
๔. คดีก่อนต้องมีการฟ้องร้องดำเนินคดีแก่จำเลยอย่างแท้จริง

640

ฎีกา ๑๓7๐/๒๕๖๕ คดีอาญาก่อนโจทก์ทั้งสองฟ้องจำเลยใน
ข้อหาปลอมและใช้เอกสารปลอมเช็คที่จำเลยส่งจ่ายพร้อมสัญญากู้เงิน
เงินก่อนทำหนังสือรับสภาพหนี้และส่งจ่ายเช็คตามฟ้อง เมื่อเช็คที่โจทก์
ทั้งสองนำไปฟ้องจำเลยในคดีก่อนเป็นเช็คคนละฉบับกับที่มาฟ้องเป็น
คดีนี้ซึ่งเป็นการกระทำต่างกัน แม้จำเลยจะออกเพื่อการชำระหนี้อันมี
มูลหนี้มาจากหนี้กู้ยืมเช่นเดียวกัน โจทก์ทั้งสองย่อมนำมาฟ้องจำเลย
เป็นคดีนี้ได้ ไม่เป็นฟ้องซ้ำ

641

(ต่อ)

คำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้อง
หมายถึง คำพิพากษาศาลชั้นต้น มิใช่มีความหมาย
เช่นเดียวกับคำพิพากษาถึงที่สุดในเรื่องฟ้องซ้ำในคดี
แพ่ง (ป.วิ.พ.มาตรา 148) ดังนั้น คดีอาญาที่ศาล
ชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว ถือว่ามีคำพิพากษาเสร็จ
เด็ดขาดในความผิดที่ได้ฟ้องทันทีที่อ่านคำพิพากษา

642

(ต่อ)

แม้คดีนั้นยังไม่ถึงที่สุดเพราะอยู่ระหว่างระยะเวลายื่นอุทธรณ์ก็ตาม
ฎีกาที่ 3488/2529, 3116/2525 คำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดนี้อาจ
เป็นคำพิพากษาของศาลทหารก็ได้ (ฎีกาที่ 937/2487, 764/2505)

แม้ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องในชั้นตรวจคำฟ้อง หากได้วินิจฉัยการ
กระทำของจำเลยตามคำฟ้องไม่เป็นความผิดก็ถือว่าคำพิพากษาเสร็จ
เด็ดขาดในความผิดที่ได้ฟ้องแล้ว ฎีกาที่ ๒๗๕๗/๒๕๔๔ หรือคำพิพากษา
ให้ยกฟ้องในชั้นไต่สวนมูลฟ้องก็เป็นคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิด
ซึ่งได้ฟ้องแล้ว ฎีกาที่ 8910/2549

643

คำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดที่เกิดจาก การสมยอมกัน

คำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดอันจะมีผลทำให้สิทธินำ
คดีอาญามาฟ้องระงับไปตามมาตรา 39 (4) นั้น
ต้องเป็นกรณีที่มีการฟ้องร้องดำเนินคดีแก่จำเลย
อย่างแท้จริง ดังนี้หากคดีก่อนผู้เสียหายเป็นโจทก์
ฟ้องจำเลยโดยนำพยานหลักฐานที่ไม่รู้เห็น
เหตุการณ์มาเบิกความเป็นการสมยอม

644

(ต่อ)

เพื่อหวังผลมิให้มีการฟ้องร้องแก้จำเลยได้อีก มิใช่การดำเนินคดีแก้จำเลยอย่างแท้จริง เช่นนี้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องไม่กระทบพนักงานอัยการฟ้องใหม่ได้ ฎีกาที่ 6446/2547, 9334/2538

645

กรณีความผิดอาญาที่มีผู้เสียหายหลายคน

กรณีการกระทำผิดกรรมเดียวกันมีผู้เสียหายหลายคน เมื่อผู้เสียหายคนหนึ่งได้ฟ้องคดีจนศาลมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดไปแล้ว สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับผู้เสียหายคนอื่นก็จะนำคดีมาฟ้องใหม่อีกไม่ได้ เช่น จำเลยเบิกความเท็จต่อศาล ทำให้บุคคลหลายคนได้รับความเสียหาย เมื่อผู้เสียหายคนหนึ่งฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยจนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วผู้เสียหายคนอื่นจะฟ้องจำเลยอีกไม่ได้ เป็นฟ้องซ้ำ ฎีกาที่ 4871/2551

646

(ต่อ)

หรือรับของโจรไว้หลายรายการในคราวเดียวกัน แม้จะเป็นทรัพย์สินของผู้เสียหายต่างรายการ ก็เป็นความผิดกรรมเดียวกันเมื่อมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้วโจทก์จะฟ้องจำเลยฐานรับของโจรทรัพย์สินรายการอื่นอีกไม่ได้ ฎีกาที่ 5410/2555 หรือหมิ่นประมาทบุคคลหลายคนในคราวเดียวกันเมื่อผู้เสียหายคนหนึ่งฟ้องคดีจนมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดไปแล้ว ผู้เสียหายคนอื่นจะมาฟ้องจำเลยอีกไม่ได้ ฎีกาที่ 1853/2530

647

กรณีผู้เสียหายหลายคนฟ้องจำเลยในการกระทำคราวเดียวกัน เมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งแล้ว ถือได้ว่ามีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งโจทก์ได้ฟ้องแล้ว โดยไม่ต้องคำนึงว่าเป็นคดีที่ได้ฟ้องก่อนหรือหลังและคำพิพากษาในคดีที่ศาลได้มีคำพิพากษานี้ถึงที่สุดแล้วหรือไม่ ฎีกาที่ 72๔๖/2561

648

คำพิพากษาฎีกาที่ 7246/2561

(ข้อสอบเนติบัณฑิตสมัย 72) แม้โจทก์ยื่นฟ้องเกี่ยวกับการกระทำของจำเลยตามฟ้องก่อนที่ น. และผู้เสียหายจะยื่นฟ้องจำเลยเกี่ยวกับการกระทำความผิดเดียวกันในคดีอาญาของศาลชั้นต้นก็ตามแต่เมื่อศาลชั้นต้นได้สวนมูลฟ้องแล้ววินิจฉัยว่าคดีไม่มีมูล พิพากษายกฟ้องเกี่ยวกับการกระทำของจำเลยดังกล่าวในคดีที่ น. และผู้เสียหายฟ้องจำเลย จึงเท่ากับศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยในประเด็นแห่งคดีแห่งความผิดแล้ว

649

(ต่อ)

ถือได้ว่ามีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งโจทก์ฟ้องเป็นคดีนี้แล้วโดยมีพิกัดต้องค้ำประกันว่าคดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาก่อนนี้เป็นคดีที่ได้ฟ้องก่อนหรือหลังคดีนี้และคำพิพากษาในคดีที่ศาลได้มีคำพิพากษานี้ถึงที่สุดแล้วหรือไม่เพราะกฎหมายประสงค์ให้การกระทำความผิดคราวเดียวกัน สามารถฟ้องร้องว่ากล่าวกันได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น

650

(ต่อ)

ดังนั้น แม้ภายหลังศาลอุทธรณ์ภาค 6 พิพากษากลับให้ประทับฟ้องของ น. และผู้เสียหายสำหรับการกระทำความผิดกล่าวก็หาทำให้ฟ้องโจทก์ในส่วนนี้กลับกลายเป็นฟ้องที่ยังไม่ได้มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดไม่เมื่อมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดตามฟ้องโจทก์แล้วสิทธินำคดีอาญามาฟ้องเกี่ยวกับการกระทำในคราวเดียวกันนี้ของโจทก์ย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (4)

651

ต่อมามีคำพิพากษาฎีกาที่ **5391/2562** (ข้อสอบเนติบัณฑิตสมัย **72**) ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่เห็นว่า ในคดีก่อนผู้เสียหายเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดี ศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องและประทับฟ้องถึงวันนัดสืบพยานโจทก์ในวันที่ 3 สิงหาคม 2559 ทนายโจทก์ขอเลื่อนคดีเพราะเหตุความเจ็บป่วยของโจทก์ด้วยโรคมะเร็งผิวหนัง

652

(ต่อ)

และได้ทำการผ่าตัดในวันที่ 18 กรกฎาคม 2559 แพทย์ผู้ตรวจรักษามีความเห็นว่ายางดการเดินทางไปในเขตร้อนจนกว่าผิวหนังจะสัมผัสกับแสงแดดได้และนัดตรวจอาการในวันที่ 1 สิงหาคม 2559 โดยมีเอกสารพร้อมคำแปลมาแสดง แต่ศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้เลื่อนคดีมีคำสั่งให้งดสืบพยานโจทก์ เนื่องจากโจทก์ไม่มีพยานมานำสืบพิสูจน์ว่า จำเลยที่โจทก์ยังไม่ได้ถอนฟ้องไปกระทำความผิดตามฟ้อง และพิพากษายกฟ้อง ผู้เสียหายซึ่งเป็นโจทก์ในคดีดังกล่าวยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ภาค 2

653

(ต่อ)

ศาลอุทธรณ์ภาค 2 เห็นว่า การขอเลื่อนคดีของโจทก์มีเหตุจำเป็นอันไม่อาจก้าวล่วงเสียได้ กรณียังมีเหตุสมควรที่ศาลชั้นต้นจะอนุญาตให้เลื่อนการสืบพยานโจทก์ไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 179 วรรคสอง พิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้นและคำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่อนุญาตให้เลื่อนคดีและให้งดสืบพยานโจทก์ตามรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นลงวันที่ 3 สิงหาคม 2559 ให้ย้อนสำนวนให้ศาลชั้นต้น

654

(ต่อ)

ดำเนินกระบวนการพิจารณาและพิพากษาใหม่ตามรูปคดี เมื่อ
จำเลยที่ 2 ที่ 5 และที่ 6 ฎีกา ศาลฎีกาเห็นว่า เป็นฎีกา
ในปัญหาข้อเท็จจริงซึ่งศาลอุทธรณ์ภาค 2 ได้วินิจฉัย
ข้อเท็จจริงดังกล่าวไว้ชอบด้วยเหตุผลแล้ว จึงไม่รับคดีไว้
พิจารณาพิพากษาตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา
23 วรรคหนึ่ง ดังนั้น คำพิพากษายกฟ้องในคดีก่อนจึง
เป็นอันถูกยกเลิกเพิกถอนไป ไม่อาจถือได้ว่าศาลได้มีคำ
พิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดที่ฟ้องแล้ว

655

(ต่อ)

พนักงานอัยการโจทก์จึงมีสิทธิฟ้องจำเลยในคดีนี้ได้โดยไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา 39 (4)

พิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้น และศาล
อุทธรณ์ภาค 2 ให้ศาลชั้นต้นประทับฟ้องโจทก์ไว้แล้ว
ดำเนินกระบวนการพิจารณาและพิพากษาคดีต่อไป

656

กรณีที่มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาด ในความผิดที่ฟ้อง

คำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้องนั้น หมายถึงคำพิพากษาที่วินิจฉัยถึงความผิดของจำเลยว่า จำเลยได้กระทำความผิดตามที่โจทก์ฟ้องหรือไม่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งต้องเป็นการวินิจฉัยถึงเนื้อหาของความผิดด้วย จึงจะถือว่าศาลได้มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้องแล้ว ได้แก่กรณีต่อไปนี้

657

(ต่อ)

1. ศาลยกฟ้องเพราะพยานหลักฐานฟังไม่ได้ว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้องหรือโจทก์ไม่มีพยานมาสู้บ มีผลเท่ากับโจทก์พิสูจน์ความผิดของจำเลยไม่ได้ ฎีกาที่ 1382/2492
2. ศาลยกฟ้องเพราะฟ้องขาดองค์ประกอบความผิดเท่ากับฟังว่าการกระทำของจำเลยตามที่โจทก์กล่าวหาไม่มีความผิด น่าจะเป็นคำวินิจฉัยในชั้นตรวจคำฟ้องถือว่าคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้องแล้ว ฎีกาที่ 1864-1865/2500, 6770/2546

658

(ต่อ)

3. ศาลยกฟ้องเพราะมิได้กล่าวถึงเวลาและสถานที่ซึ่งจำเลยกระทำความผิด เท่ากับฟ้องโจทก์ไม่ปรากฏแน่ชัดว่าจำเลยกระทำความผิดในเวลาใดหรือสถานที่ใดเป็นการวินิจฉัยความผิดของจำเลยแล้วฟ้องใหม่เป็นฟ้องซ้ำ ฎีกาที่ 687/2502 (ประชุมใหญ่), 1525/2522, 1983/2499, 776/2490 (ประชุมใหญ่)

659

(ต่อ)

ข้อสังเกต ศาลพิพากษายกฟ้องไม่ระบุเวลากระทำความผิด ถือว่ามีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้องแล้ว แต่ถ้าศาลพิพากษายกฟ้องเพราะฟ้องบรรยายเวลาที่เกิดการกระทำความผิดในอนาคตซึ่งเป็นฟ้องเคลือบคลุม ถือว่าศาลยังไม่ได้วินิจฉัยความผิดที่ได้ฟ้อง ฟ้องใหม่ได้ ไม่ต้องห้ามตามมาตรา 39 (4) ฎีกาที่ 1590/2524

660

คำพิพากษาฎีกาที่ 4053/2563 โจทก์ทั้งสองฟ้องจำเลย กล่าวหาว่า หลังจากผู้ตายถึงแก่ความตายจำเลยนำบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ตายไปเบิกถอนเงินหลายครั้ง แล้วลักเอาเงินดังกล่าวไปโดยทุจริต ซึ่งวันเวลาที่โจทก์อ้างว่าจำเลยนำบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ตายไปเบิกถอนเงินอยู่ในช่วงระยะเวลาเดียวกันกับคดีนี้ และมีจำนวนเงินตรงกัน เพียงแต่ในคดีนี้โจทก์ทั้งสองขอให้ลงโทษจำเลยตาม ป.อ. มาตรา ๙๑, ๒๖๙/๕, ๒๖๙/๗ ซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ แต่การกระทำความผิดครั้งเดียวกรรมเดียวควรจะต้องได้รับการพิจารณาโทษเพียงครั้งเดียว

661

(ต่อ)

เมื่อมูลคดีของทั้งสองคดีมาจากการกระทำที่โจทก์ทั้งสองอ้างว่าจำเลยนำบัตรอิเล็กทรอนิกส์ไปเบิกถอนเงินในช่วงวันเวลาเดียวกันและจำนวนเงินเดียวกัน แม้จะมืองค์ประกอบความผิดที่สามารถลงโทษต่างฐานความผิดได้แต่เมื่อเป็นการกระทำความผิดกรรมเดียวอันเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทตาม ป.อ. มาตรา ๙0 ซึ่งโจทก์ทั้งสองสามารถฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม ป.อ. มาตรา ๒๖๙/๕, ๒๖๙/๗ มาพร้อมกันในคดีอาญาของศาลแขวงอุบลราชธานีอยู่แล้วเพื่อให้ศาลพิจารณาลงโทษจำเลยเพียงครั้งเดียว แต่โจทก์ทั้งสองหาได้กระทำไม่ กลับแยกฟ้องมาเป็นคนละคดี ดังนั้น เมื่อคดีอาญาศาลแขวงอุบลราชธานีมีคำพิพากษายกฟ้อง ถือได้ว่าศาลได้วินิจฉัยในเรื่องการกระทำความผิดของจำเลยและมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้องแล้ว สิทธินาคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ทั้งสองในคดีนี้จึงระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๔)

662

กรณีที่ศาลยังมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาด ในความผิดที่ได้ฟ้อง

1. คดีก่อนศาลมีคำพิพากษา โดยไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมายก่อน เช่น คดีก่อนโจทก์ยื่นคำร้องขอแก้ฟ้อง แต่ศาลชั้นต้นไม่พิจารณาคำร้องดังกล่าวกลับวินิจฉัยว่าฟ้องโจทก์ไม่บรรยายถึงวันเวลากระทำความผิดพิพากษายกฟ้อง ถือไม่ได้ว่าศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดที่ได้ฟ้องแล้ว ฎีกาที่ 5135/2554 (ประชุมใหญ่)

663

(ต่อ)

2. คดีก่อนศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์เคลือบคลุม ถือไม่ได้ว่าศาลมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดที่ได้ฟ้อง ฎีกาที่ 1970/2521

กรณีความผิดฐานเบิกความเท็จ ศาลยกฟ้อง เพราะมีได้บรรยายว่าคำเบิกความเท็จนั้นเป็นข้อสำคัญในคดีอย่างไร เป็นเพียงฟ้องไม่ถูกต้องยังถือไม่ได้เป็นการวินิจฉัยถึงการกระทำของจำเลย ฟ้องใหม่ได้ไม่เป็นฟ้องซ้ำ ฎีกาที่ 4342/2531

664

(ต่อ)

การบรรยายฟ้องเวลากระทำความผิดในอนาคต
หรือการบรรยายฟ้องขัดกัน ก็ถือว่าเป็นฟ้องเคลือบคลุม
ฟ้องใหม่ได้ ฎีกาที่ 2331/2514, 1970/2521

กรณีฟ้องไม่สมบูรณ์ประการอื่นนอกจากฟ้องขาด
องค์ประกอบความผิด ถือว่าศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษา
เสร็จเด็ดขาดในความผิดที่ฟ้อง เช่น ศาลยกฟ้องเพราะ
คำฟ้องไม่ได้ลงชื่อโจทก์หรือผู้เรียง ฎีกาที่
3510/2555, 5834/2530

665

(ต่อ)

3. ศาลยกฟ้องเนื่องจากโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง ถือว่า
ยังไม่ได้วินิจฉัยความผิดซึ่งได้ฟ้อง ฟ้องใหม่ได้ ฎีกาที่
13838/2555, 2294/2517

ข้อสังเกต แม้การที่ศาลพิพากษายกฟ้องเพราะโจทก์
ไม่มีอำนาจฟ้องถือว่ายังมิได้มีคำพิพากษาในความผิดซึ่งได้
ฟ้อง ฟ้องใหม่ได้ไม่เป็นฟ้องซ้ำก็ตาม แต่ระหว่างที่คดีเดิมยังไม่
ถึงที่สุด การที่โจทก์มาฟ้องใหม่น่าจะเป็นฟ้องซ้อนต้องห้าม
ตาม ป.วิ.พ.มาตรา 173 ประกอบ ป.วิ.อ.มาตรา 15 ฎีกา
ที่ 1012/2527

666

(ต่อ)

4. ศาลยกฟ้องเพราะคดีไม่อยู่ในอำนาจของศาล ยังไม่ได้วินิจฉัยถึงการกระทำผิดของจำเลยฟ้องใหม่ได้ไม่เป็นฟ้องซ้ำ ฎีกาที่ 3981/2535

5. กรณีโจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัดตามมาตรา 166 ศาลต้องยกฟ้องแต่ถ้าศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดี ดังนี้ ฟ้องใหม่ได้ ฎีกาที่ 162-163/2516

667

(ต่อ)

6. กรณีการกระทำความผิดกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ถ้าความผิดบทหนึ่งเสร็จไปเพราะศาลชั้นต้นสั่งจำหน่ายคดีเนื่องจากผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ ถือไม่ได้ว่ามีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดที่ฟ้องตามมาตรา 39 (4) จึงไม่ทำให้สิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องในความผิดอื่นที่เป็นกรรมเดียวกันนั้นระงับไปด้วย ฎีกาที่ 7320/2543

668

(ต่อ)

7. ศาลลงโทษจำเลยฐานละเมิดอำนาจศาล
ไปแล้ว พนักงานอัยการและผู้เสียหายฟ้องเป็น
ความผิดตาม ป.อ. ได้อีกไม่เป็นฟ้องซ้ำ เพราะที่
ศาลลงโทษจำเลยฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นการ
ลงโทษโดยไม่มีโทษจำคุก ฟ้องฎีกาที่ 1120/2539,
87/2484, 2302/2522

669

ความหมายของคำว่า "ในความผิดซึ่งได้ฟ้อง"

ตามมาตรา 39 (4) ใช้คำว่า มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาด
"ในความผิดซึ่งได้ฟ้อง" หมายถึงการกระทำที่ก่อให้เกิด
ความผิดนั้น ๆ ไม่ได้หมายถึงฐานความผิด ดังนี้ การกระทำ
ความผิดในคราวเดียวกันหรือการกระทำความผิดเดียวเป็น
ความผิดต่อกฎหมายหลายบท เมื่อศาลชั้นต้นตัดสินคดีแล้ว
โทษจำคุกจำเลยอีกไม่ได้เป็นฟ้องซ้ำ แม้จะขอให้ลงโทษคนละ
ฐานความผิดกันก็ตาม ฟ้องฎีกาที่ 289/2560, 2309/2558,
1656/2512, 1499/2531

670

คำพิพากษาฎีกาที่ 289/2560 โจทก์เคยฟ้องจำเลยทั้งสองต่อศาลชั้นต้นในความผิดฐานร่วมกันทำร้ายร่างกาย ณ. ตาม ป.อ.มาตรา 83, 295 และข้อเท็จจริงในคดีดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ที่จำเลยทั้งสองร่วมกันบุกรุกเข้าไปทำร้ายร่างกาย ณ. ในเคหสถานซึ่งอยู่ในความครอบครองของโจทก์ร่วมซึ่งวันเวลาและสถานที่เกิดเหตุ ตลอดจนสาเหตุแห่งการกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นเหตุการณ์เดียวกันกับข้อเท็จจริงที่โจทก์ฟ้องคดีนี้ (ฐานบุกรุกเคหสถาน)

671

(ต่อ)

จึงเป็นเรื่องการกระทำความผิดแต่เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทตาม ป.อ.มาตรา 90 ถ้าคดีที่โจทก์ฟ้องจำเลยในความผิดฐานร่วมกันทำร้ายร่างกาย ณ. ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง และคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค 5 ก็ถือได้ว่ามีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้องแล้ว ดังนั้น สิทธินำคดีอาญามาฟ้องจำเลยทั้งสองของโจทก์ในคดีนี้ ย่อมเป็นอันระงับไปตามมาตรา 39 (4)

672

(ต่อ)

จำเลยหลักทรัพย์ของผู้เสียหายหลายคน
ในคราวเดียวกัน เป็นกรรมเดียวกัน ฎีกาที่
6705/2546, 1104/2504 (วิธีใช้ทำนอง
เดียวกัน)

รับของโจรทรัพย์หลายอย่างในคราว
เดียวกันเป็นกรรมเดียวเมื่อศาลชั้นต้นมีคำ
พิพากษารับของโจรทรัพย์อย่างหนึ่งไปแล้ว

673

(ต่อ)

โจทก์จะฟ้องว่ารับของโจรทรัพย์อีกอย่างไม่ได้ ฎีกา
ที่ 5410/2555 แต่ถ้าจำเลยรับของโจรทรัพย์แต่
ละอย่างเกิดคนละเวลากัน แม้เจ้าพนักงานตำรวจ
จะยึดทรัพย์ของกลางทั้ง 2 คดีได้ในคราวเดียวกัน
ก็เป็นความผิดหลายกรรมฟ้องคดีหลังไม่เป็นฟ้องซ้ำ
ฎีกาที่ 8784/2558, 4388/2548

674

(ต่อ)

ใช้ไม้ตีทำร้ายผู้เสียหายหลายคนติดต่อกัน เป็นความผิดหลายกรรม ฎีกาที่ 1520/2506 หรือโดยไม่แยกแยะว่าเป็นใครเป็นเจตนาอันเดียวกันเป็นกรรมเดียว ฎีกาที่ 2879/2546

กระทำความผิดในแต่ละครั้งต่างวันเวลากันตามโอกาสไม่ต่อเนื่องกันแยกต่างหากจากกันได้ เป็นความผิดต่างกรรมกัน เมื่อมีคำพิพากษากฎหมายหนึ่งแล้ว ฟ้องการกระทำความผิดอื่นได้อีก ฎีกาที่ 4232/2547, 8917/2546 (ประชุมใหญ่)

675

(ต่อ)

บุกรุกที่ดินของผู้เสียหายหลายคน เป็นความผิดหลายกรรม ฎีกาที่ 2725/2535

บุกรุกอสังหาริมทรัพย์เพื่อเข้าไปกระทำความผิดอาญาข้อหาอื่น เป็นความผิดกรรมเดียวกัน เมื่อโจทก์ฟ้องจำเลยข้อหาใดไปจนศาลมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดนั้นแล้ว โจทก์จะนำข้อหาอื่นมาฟ้องอีกไม่ได้ ฎีกาที่ 1193/2529, 1949/2547, 1542/2547

676

(ต่อ)

กระทำอนาจารโดยกอดรัดตัวและใช้กรรไกรจี้บังคับ และแทงที่บริเวณหน้าอกของโจทก์ได้รับบาดเจ็บเล็กน้อย เมื่ออัยการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานกระทำอนาจาร โดยใช้กำลังประทุษร้ายจน ส. ซึ่งเป็นโจทก์ในคดีนี้ บาดเจ็บ ศาลพิพากษาลงโทษจำเลย คดีถึงที่สุดแล้ว โจทก์ ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานพยายามฆ่าซึ่งเป็นกรรม เดียวกับคดีก่อนไม่ได้ ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ.มาตรา 39 (4)

677

(ต่อ)

หรือความผิดฐานมีอาวุธกระบอกเดียวกันครั้งก่อนและครั้ง หลังต่อเนื่องกัน เป็นกรรมเดียว เมื่อศาลพิพากษาลงโทษ การกระทำครั้งหลังไปแล้ว โจทก์ก็ไม่มีสิทธินำการกระทำ ครั้งแรกมาฟ้องอีก ฎีกาที่ 2083/2539

ข้อสังเกต ในความผิดฐานพาอาวุธปืน การที่จำเลย พาอาวุธปืนไปในทางสาธารณะแต่ละครั้ง ต่างวาระกัน เป็น ความผิดหลายกรรม แม้คดีก่อนศาลจะพิพากษาลงโทษ จำเลยไปแล้ว โจทก์ก็ฟ้องจำเลยสำหรับการกระทำครั้งหลัง ได้อีก

678

(ต่อ)

เบิกความเท็จหลายตอนในคราวเดียวกัน ผิด
กรรมเดียว ฎีกาที่ 908/2496

ความผิดฐานลักปิ่นของผู้เสียหายกับความผิด
ฐานมีอาวุธปืนดั่งกล่าวไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับ
อนุญาต เป็นความผิดต่างกรรมกัน ฎีกาที่
888/2507 (ประชุมใหญ่)

679

(ต่อ)

จำเลยมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อ
จำหน่ายในคราวเดียวกัน น่าจะแยกบางส่วนออกไป
จำหน่ายและซุกซ่อนบางส่วนไว้ ถือเป็นจำนวนเดียวกัน
เป็นกรรมเดียวเมื่อมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยเกี่ยวกับ
เมทแอมเฟตามีนจำนวนหนึ่งจำนวนใดไปแล้ว ถือว่ามี
คำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดที่ฟ้องแล้ว ฎีกาที่
2192/2554

680

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ 4837/2562 วินิจฉัย
ว่า การกระทำของจำเลยตามฟ้องคดีนี้จึงเป็นคนละ
คราวกับคดีก่อน ดังนั้น ถึงแม้ในคดีก่อนศาลมีคำ
พิพากษายกฟ้องจำเลยก็มีผลทำให้สิทธินำคดีอาญา
มาฟ้องระงับไปเฉพาะความผิดกรรมดังกล่าวเท่านั้น
หาได้มีผลทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องสำหรับ
ความผิดกรรมอื่นๆ ระงับไปด้วยไม่

681

(ต่อ)

จะถือว่าเป็นเรื่องที่มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดใน
ความผิดฐานบุกรุกเข้ายึดถือครอบครอง ก่อสร้าง
แผ้วถาง และทำให้เสียหายแก่ที่ดินซึ่งเป็นป่าและ
เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้
ร่วมกันมิได้ ฟ้องโจทก์ในคดีนี้จึงไม่เป็นฟ้องซ้ำและ
สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ไม่ระงับไป
ตามป.วิ.อ.มาตรา 39 (4)

682

จำเลยในคดีก่อนและคดีหลัง ต้องเป็นคนเดียวกัน

ดังนั้น ความผิดอาญาเรื่องเดียวกันแม้จะไม่ใช้
คนเดียวกัน เช่น ผู้เสียหายและอัยการสั่งฟ้องจำเลย
ต่อศาล หากศาลชั้นต้นพิพากษาคดีหนึ่งคดีใดแล้ว
สิทธิในการนำคดีมาฟ้องอีกคดีหนึ่งย่อมระงับไป แม้
จะฟ้องคดีไว้ก่อนก็ตาม ฎีกาที่ 1037/2501,
1438/2527

683

คำพิพากษาศาลฎีกาที่น่าสนใจเพิ่มเติม เกี่ยวกับมาตรา ๓๙ (๔)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 852/2568

การกระทำของจำเลยทั้งสองที่โจทก์แยก 2 คดี สามารถแยกต่างหากจากกันได้เป็นคนละ
กระทงต่างกรรมต่างวาระกันโดยเป็นการกระทำความผิดที่มีเจตนาเกิดขึ้นใหม่ภายหลังอันเป็นการกระทำ
คนละคราวกัน หาใช่เป็นการกระทำเดียวกันโดยมีเจตนาอย่างเดียวกันไม่ การที่ศาลมีคำพิพากษาเสร็จ
เด็ดขาดลงโทษจำเลยทั้งสองเฉพาะในความผิดฐานร่วมกันแปรรูปไม้และร่วมกันมีไม้พะยูนแปรรูปไว้ใน
ครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตในคดีก่อน เป็นการกระทำที่ต่างกรรมต่างวาระกับการกระทำความผิดของ
จำเลยทั้งสองในคดีนี้ ฟ้องของโจทก์ในคดีนี้ไม่เป็นฟ้องซ้ำกับคดีก่อน สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์
ในความผิดฐานร่วมกันลักทรัพย์หรือร่วมกันรับของโจร ฐานร่วมกันทำไม้พะยูนหวงห้ามโดยไม่ได้รับ
อนุญาตหรือร่วมกันเป็นตัวการทำไม้โดยไม่ได้รับอนุญาตในคดีนี้ยังไม่ระงับ ตามประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา มาตรา 39 (4)

684

คำพิพากษาฎีกาที่ 3349/2567

แม้จำเลยถูกตรวจค้นจับกุมพร้อมยึดเมทแอมเฟตามีนชนิดเม็ดและชนิดเกล็ดจากตัวจำเลยแล้วจำเลยพาเจ้าพนักงานตำรวจไปตรวจยึดอาวุธปืนจำนวน ๑ กระบอก และกระสุนปืนเล็กกล จำนวน 7๔ นัด ที่จำเลยนำมาซุกซ่อนไว้ในบ้านไม่มีเลขที่เป็นของกลางในคราวเดียวกันก็ตาม แต่การกระทำของจำเลยเป็นความผิดต่างกรรมต่างวาระและมีเจตนาในการกระทำความผิดต่างหากโดยไม่มีความเกี่ยวพันกัน มิใช่การกระทำความผิดเดียวกัน โจทก์มีอำนาจแยกฟ้องเป็นคนละคดีได้ และศาลย่อมนับโทษจำคุกจำเลยในคดีนี้ต่อจากโทษจำคุกในคดีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษได้

685

คำพิพากษาฎีกาที่ 23/2566

โจทก์ร่วมได้ฟ้องจำเลยให้ชดใช้เงินตามสัญญากู้ยืมเงิน จำนองและหนังสือรับสภาพหนี้เป็นคดีแพ่ง ต่อมาโจทก์ร่วมและจำเลยตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความกัน ศาลชั้นต้นพิพากษตามยอม คดีถึงที่สุดไปแล้วโดยที่เช็คพิพาทเป็นเช็คที่จำเลยสั่งจ่ายให้โจทก์ร่วมเพื่อชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินและหนังสือรับสภาพหนี้ในคดีแพ่งซึ่งถึงที่สุดไปแล้วหนี้เดิมในคดีแพ่งระงับสิ้นลง โจทก์ร่วมไม่อาจบังคับได้อีก คงมีสิทธิบังคับได้ตามสัญญาประนีประนอมยอมความเท่านั้น ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความยอมทำให้สิทธิของโจทก์ร่วมตามมูลหนี้เดิมที่จะเรียกร้องให้จำเลยชำระเงินหนี้ตามเช็คพิพาทเป็นอันระงับสิ้นไป ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๘๕2 โจทก์ร่วมจึงมีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยชำระหนี้แก่ตนขึ้นใหม่ตามสัญญาประนีประนอมยอมความเท่านั้น อีกทั้งในสัญญาประนีประนอมยอมความในข้อ ๔ ระบุว่า หากจำเลยปฏิบัติการชำระหนี้เสร็จสิ้นแล้ว โจทก์ร่วมจะถอนคำร้องทุกข์ให้แก่จำเลย จึงเป็นข้อบ่งชี้ได้ว่าเป็นมูลหนี้เดียวกันกับเช็คพิพาทในคดีนี้ ดังนั้น มูลหนี้ที่จำเลยได้ออกเช็คพิพาทเพื่อให้ใช้เงิน จึงเป็นอันสิ้นผลผูกพันไปก่อนที่จะศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด คดีจึงเป็นอันเลิกกันตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๗ ทำให้สิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไป ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙

686

คำพิพากษาฎีกาที่ 3395/2566

ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๓๑ (๑), ๓๓ กฎหมายดังกล่าวให้ศาลมีอำนาจพิเศษในการสั่งลงโทษจำเลยได้โดยไม่ต้องมีผู้ใดร้องขอหรือเป็นโจทก์ฟ้อง ส่วนความผิดของจำเลยคดีนี้เป็นเรื่องปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอมโดยพนักงานอัยการเป็นโจทก์จึงเป็นคนละเรื่องคนละประเด็นกับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ดังนั้นแม้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งลงโทษจำคุกจำเลยและคดีถึงที่สุดแล้ว สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์คดีนี้ย่อมไม่ระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (4)

687

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13838/2555 คดีก่อนพนักงานอัยการโจทก์ฟ้องจำเลยขอให้ลงโทษในความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า นายดำไม่ใช่ผู้เสียหายย่อมไม่มีอำนาจร้องทุกข์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4) พนักงานสอบสวนย่อมไม่มีอำนาจสอบสวน การสอบสวนจึงเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 120 โดยยังมีได้ โดยยังมีได้วินิจฉัยถึงการกระทำของจำเลยทั้งสามตามข้อกล่าวหาของโจทก์

688

(ต่อ)

จึงถือไม่ได้ว่าเป็นคำพิพากษาที่ได้วินิจฉัยในความผิดซึ่งได้ฟ้อง
อันจะเป็นเหตุให้สิทธิของโจทก์ที่จะนำคดีมาฟ้องใหม่ระงับสิ้น
ไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (4) คดีนี้นายดำเป็นโจทก์ฟ้อง
จำเลยด้วยตนเอง จึงไม่เป็นฟ้องซ้ำกับคดีก่อนที่พนักงาน
อัยการเป็นโจทก์ฟ้องจำเลย

689

คำพิพากษานี้ที่ 3916/2560 โจทก์ฟ้องจำเลยในคดีอาญาของ
ศาลจังหวัดตาก ข้อหาลักทรัพย์หรือรับของโจร ซึ่งวันเวลาและ
สถานที่เกิดเหตุ รายการทรัพย์สินที่กระทำความผิดและผู้เสียหายซึ่ง
เป็นเจ้าของทรัพย์สิน เป็นคนละข้อเท็จจริงกับคดีนี้ แม้คดีดังกล่าว
ศาลมีคำพิพากษาแล้ว ก็มีใช้กรณีที่มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดใน
ความผิดซึ่งได้ฟ้อง สิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์คดีนี้จึงหา
ระงับไปไม่

690

คำพิพากษาฎีกาที่ 6317/2561 จำเลยที่ ๓ ยอมรับในฎีกาว่า ผู้เสียหายแต่ละคนได้แยกฟ้องจำเลยที่ ๓ คนละศาลต่างกันตาม สถานที่เกิดเหตุ ดังนี้ การกระทำความผิดของจำเลยที่ ๓ ในคดีอาญา หมายเลขแดงที่ ๑๓๖/๒๕๕๙ ของศาลจังหวัดพล คดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๒๙๒๕/๒๕๕๙ ของศาลจังหวัดร้อยเอ็ด คดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๓๘๐๘/๒๕๕๘ และ ๒๔๑๓/๒๕๕๙ ของศาลชั้นต้น จึงไม่ใช่ การกระทำความผิดกรรมเดียวกันกับคดีนี้ และแม้คดีนี้จะปรากฏ ข้อเท็จจริงว่าในระหว่างเดือนเมษายน ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เวลากลางวันและกลางคืนต่อเนื่องกัน

691

(ต่อ)

จำเลยที่ ๓ กับพวกร่วมกันหลอกลวงประชาชนทั่วไปรวมทั้งผู้เสียหายทั้ง สามสิบคนด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จและปกปิดข้อเท็จจริงซึ่งควร บอกให้แจ้งตามฟ้อง ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกันก็ตาม แต่เมื่อการกระทำ ดังกล่าวเป็นผลให้ผู้เสียหายทั้งสามสิบคนหลงเชื่อและนำเงินมาให้จำเลยที่ ๓ กับพวก ก็ถือได้ว่าเป็นความผิดฐานฉ้อโกงสำเร็จสำหรับผู้เสียหายแต่ละคน จึงเป็นความผิดหลายกรรมตามจำนวนผู้เสียหาย คือ ๓๐ กรรม และมีผลทำให้ฟ้องโจทก์คดีนี้ไม่เป็นฟ้องซ้ำกับคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๑๓๖/๒๕๕๙ ของศาลจังหวัดพล และคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๒๙๒๕/๒๕๕๔ ของศาล จังหวัดร้อยเอ็ด ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๔)

692

คำพิพากษาฎีกาที่ 6659/2561 สำนวนคดีนี้กล่าวหาว่า จำเลยทั้งสองกระทำความผิดในเขตตำบลในเมืองต่อเนื่องถึงตำบลสัมฤทธิ์ ส่วนสำนวนคดีอาญาหมายเลขแดงที่ **1636/2559** ของศาลชั้นต้นกล่าวหาว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิดที่บริเวณบ้านทองหลาง หมู่ที่ **12** ตำบลในเมือง แม้ว่าจะเป็นคดีประเภทเดียวกันเกี่ยวกับจำเลยทั้งสองและใช้เครื่องมือเครื่องใช้ในการกระทำความผิดเหมือนกันก็ตาม แต่ทั้งสองสำนวนโจทก์บรรยายฟ้องไว้ชัดแจ้งว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายกรรมต่างกัน

693

(ต่อ)

โดยสำนวนคดีนี้กระทำความผิดเมื่อวันที่ **26** มกราคม **2554** เวลากลางวัน ถึงวันที่ **10** ตุลาคม **2555** เวลากลางวันต่อเนื่องกัน ส่วนสำนวนคดีอาญาหมายเลขแดงที่ **1636/2559** ของศาลชั้นต้น กล่าวหาว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิดเมื่อวันที่ **10** ตุลาคม **2555** เห็นชัดแจ้งว่าเป็นการกระทำความผิดต่างวันเวลากันและเหตุเกิดคนละท้องที่ จึงเป็นความผิดต่างกรรมกัน หาใช่เป็นความผิดต่อเนื่องกันไม่ เมื่อสำนวนคดีทั้งสองเป็นความผิดต่างกรรมต่างวาระแล้ว จึงเป็นความผิดหลายกรรม โจทก์จึงฟ้องจำเลยทั้งสองเป็นสองสำนวนได้โดยชอบ เมื่อคดีนี้จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพ ศาลย่อมพิพากษาลงโทษจำเลยทั้งสองได้โดยไม่ต้องฟังพยานหลักฐานสำนวนที่สองแต่อย่างใด แม้สำนวนคดีหลังศาลจะพิพากษายกฟ้องบางข้อหากก็เป็นไปตามพยานหลักฐานของแต่ละสำนวนนั่นเอง คดีทั้งสองสำนวนจึงหาใช่เป็นการฟ้องซ้อนหรือฟ้องซ้ำไม่

694

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4147/ 2562 มีคนร้ายอ้างว่าชื่อ อ. โทศัพท์ สั่งซื้อปลายข้าวและกากถั่วเหลืองจากผู้เสียหายโดยตกลงจะชำระราคาเป็นเงินสด แต่เมื่อผู้เสียหายส่งสินค้าไปตามตกลง จำเลยเป็นผู้รับสินค้าไว้ และส่งจ่ายเช็คจำนวนเงินที่ส่งจ่ายเท่าราคาสินค้าให้แก่ผู้เสียหายแทนการชำระเงินสด และต่อมาธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็ค เป็นข้อเท็จจริงที่แสดงว่า การที่จำเลยกับพวกร่วมกันหลอกลวงสั่งซื้อสินค้าจากโจทก์ร่วมและออกเช็คให้ นั้น เป็นการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนตามแผนการที่วางไว้ตั้งแต่ต้น โดยการหลอกลวงให้โจทก์ร่วมส่งสินค้าให้จำนวนมากโดยอาศัยวิธีการออกเช็คชำระค่าสินค้าแทนเงินสด โดยเจตนาที่จะไม่ใช้เงินตามเช็คเป็นส่วนหนึ่งของการหลอกลวง และการออกเช็คโดยมีเจตนาไม่ใช้เงินตามเช็ค

695

(ต่อ)

จึงเป็นการกระทำอันเป็นส่วนหนึ่งของการหลอกลวงอันเป็นความผิดฐานฉ้อโกง โดยต่างมีเจตนาเดียวกันคือ เจตนาหลอกลวงให้โจทก์ร่วมส่งสินค้าให้จำเลยกับพวกโดยไม่มีเจตนาชำระราคาสินค้า การกระทำของจำเลยตามฟ้องในความผิดฐานฉ้อโกงจึงเป็นการกระทำความผิดเดียวกันกับความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 เมื่อโจทก์เคยดำเนินคดีแก่จำเลยในความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค และศาลแขวงธนบุรีพิพากษาลงโทษจำเลยไปแล้ว สิทธินำคดีอาญามาฟ้องจำเลยในความผิดฐานฉ้อโกงตามฟ้องย่อมระงับไปแล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (4)

696

คำพิพากษาฎีกาที่ 5069/2562 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสามในความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงโดยอ้างว่าจำเลยทั้งสามร่วมกันหลอกลวงโจทก์ร่วมที่ 1 และที่ 2 และผู้เสียหายที่ 4 ให้ซื้อและฉีดสารที่อ้างว่าเป็นสเต็มเซลล์และไม่ได้มีสรรพคุณตามที่จำเลยทั้งสามกล่าวอ้าง คดีก่อน โจทก์ฟ้องว่าจำเลยที่ 1 และที่ 2 หลอกลวงโจทก์ร่วมที่ 1 โดยชักชวนให้โจทก์ร่วมที่ 1 ร่วมลงทุนในธุรกิจสเต็มเซลล์แต่ไม่สามารถดำเนินธุรกิจได้จริงตามที่กล่าวอ้าง ประเด็นข้อกล่าวหาของแต่ละคดีจึงต่างกันและเป็นการกระทำความผิดต่างกัน แม้จะเป็นการฟ้องจำเลยที่ 1 และที่ 2 ในข้อหาฉ้อโกงเหมือนกันก็ตาม ฟ้องคดีนี้ไม่เป็นฟ้องซ้ำกับคดีก่อน โจทก์มีอำนาจฟ้อง

697

คำพิพากษาฎีกาที่ 1328/2563 โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยทั้งสามร่วมกันฉ้อโกงเงินของโจทก์ไปโดยร่วมกันปลอมแปลงเอกสารระเบียบและสัญญาผู้ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งโดยผิดเจตนา และระเบียบการกู้เงินของโจทก์ หลอกลวงให้โจทก์หลงเชื่อโดยทุจริตและได้ไปซึ่งทรัพย์สินของโจทก์ ซึ่งองค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกงคือการหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังกล่าวทำให้ผู้กระทำได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง ฟ้องของโจทก์จึงเป็นการบรรยายการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยกระทำความผิดมาครบถ้วนตามองค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกงแล้ว การที่โจทก์ถอนฟ้องจำเลยที่ 3 ซึ่งเป็นผู้ค้าประกันคนหนึ่งก็ไม่ทำให้การกระทำความผิดของจำเลยที่ 1 และที่ 2 ซึ่งสำเร็จไปแล้วกลับเป็นขาดองค์ประกอบความผิดไปไม่

698

(ต่อ)

คดีอาญาหมายเลขแดงที่ 338 / 2560 ของศาลชั้นต้นโจทก์บรรยายฟ้องในคดีดังกล่าวว่าเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2555 จำเลยทั้งสี่ (รวมจำเลยที่1 และที่2ในคดีนี้) ร่วมกันฉ้อโกงโดยรวมกันนำระเบียบมาปลอมแปลงลงข้อความในเอกสารการกู้เงิน และปกปิดข้อความจริงโดยผิดเงื่อนไขและระเบียบของโจทก์...แต่คดีนี้โจทก์บรรยายฟ้องว่าเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2555 เวลากลางวัน จำเลยทั้งสามร่วมกันฉ้อโกงเงินของโจทก์ไปโดยรวมกันปลอมแปลงเอกสาร ระเบียบ และสัญญากู้ ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งโดยผิดเงื่อนไขและระเบียบการกู้เงินของโจทก์...อันเป็นการกระทำที่ต่างวันต่างเวลากันกับในคดีก่อนแม้วิธีการหลอกลวงในคดีก่อน และคดีนี้จะเป็นในลักษณะเดียวกันก็ตาม การกระทำของจำเลยที่1 และที่2 ก็เป็นการกระทำที่ต่างกันต่างวาระกันสิทธินำคดีอาญามาฟ้องคดีนี้จึงไม่ระงับไป

699

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1782/2563 คดีอาญาของศาลชั้นต้น โจทก์ร่วมฟ้องจำเลยเป็นจำเลยที่ 1 ในความผิดฐานแจ้งความเท็จตาม ป.อ. มาตรา 137 ส่วนคดีนี้โจทก์ฟ้องจำเลย ในความผิดฐานฟ้องเท็จตามป.อ. มาตรา 175 แม้มูลคดีจะเกี่ยวเนื่องเป็นเรื่องเดียวกันก็ตามแต่ก็เป็นคนละฐานความผิดและต่างกรรมต่างวาระกัน ทั้งคำพิพากษาคดีดังกล่าวในฐานะเบิกความเท็จที่โจทก์ร่วมฟ้องอ. เป็นจำเลยที่ 2 และท. เป็นจำเลยที่ 3 ก็วินิจฉัยถึงการกระทำของอ. และ ท. ในเรื่องเบิกความเท็จโดยไม่เกี่ยวกับจำเลย อีกทั้งคำพิพากษาดังกล่าวก็ไม่ได้วินิจฉัยในประเด็นที่ว่าโจทก์ร่วมทุบทำลายที่กันขวางรถยนต์ผ่านเข้าออกหรือไม่ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องวินิจฉัยในคดีนี้ จึงถือไม่ได้ว่าศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดที่ได้ฟ้องคดีนี้แล้ว ฟ้องโจทก์หาเป็นฟ้องซ้ำ

700

คำพิพากษาฎีกาที่ 8729/2563 โจทก์บรรยายฟ้องในคดีนี้ว่า จำเลย โดยเจตนาทุจริตลักและเอาไปเสียซึ่งโฉนดที่ดิน สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้านและใบสำคัญการสมรสของโจทก์โดยโจทก์มิได้ยินยอมใน ประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่โจทก์ คือ หลังจากนั้นจำเลยกับพวกได้ ร่วมกันปลอมลายมือชื่อโจทก์ลงในหนังสือมอบอำนาจและเอกสารอื่นแล้วโอน ขายที่ดินโจทก์แก่บุคคลอื่น ส่วนคดีหมายเลขแดงของศาลชั้นต้น ส. และโจทก์ บรรยายฟ้องถึงการกระทำของจำเลยที่เอาเอกสารของโจทก์ตามที่บรรยายฟ้อง ในคดีนี้ไป แล้วจำเลยลงลายมือชื่อปลอมในสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและ สำเนาทะเบียนบ้านของโจทก์ จากนั้นนำเอกสารปลอมดังกล่าวไปใช้หรืออ้างต่อ เจ้าพนักงานที่ดินประกอบการจำนองที่ดินซึ่งเป็นสินสมรสของโจทก์ โดย ส. และโจทก์ไม่เคยได้รับเงินจากผู้รับจำนอง

701

(ต่อ)

ข้อเท็จจริงที่บรรยายมาในฟ้องทั้ง 2 คดี ชี้ให้เห็นถึงเจตนาของจำเลยได้ว่าการที่จำเลยเอาเอกสารต่าง ๆ ของโจทก์ไปเป็นเพราะต้องการนำไปปลอม แล้ว อ้างหรือใช้เป็นหลักฐานต่อเจ้าพนักงานที่ดินประกอบการทำสัญญาจำนองที่ดิน อันเป็นการกระทำที่มีความมุ่งหมายเพื่อให้ได้เงินจากการจำนองเป็นหลัก แม้การ ลักหรือเอาไปเสียซึ่งเอกสารของโจทก์ การปลอมเอกสารและการใช้เอกสารปลอม จะเกิดขึ้นคนละคราวต่างวันต่างเวลา แต่ก็ถือว่าเป็นการกระทำที่เกี่ยวเนื่อง เชื่อมโยงกันเป็นการกระทำความผิดเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ดังนี้ เมื่อคดีที่ ส. และโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานปลอมเอกสาร และใช้หรืออ้างเอกสารปลอม ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาไปแล้ว ก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาคดีนี้ สิทธินำ คดีอาญามาฟ้องของโจทก์ย่อมระงับไป ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (4) ฟ้องโจทก์คดี นี้จึงเป็นฟ้องซ้ำกับคดีดังกล่าว

702

คำพิพากษาฎีกาที่ 267/2564 โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดฐาน ยักยอกโดยเบียดบังเอาเงินที่ได้จากการขายที่ดินมรดกไปโดยไม่แบ่งให้แก่โจทก์และพี่น้องของโจทก์ซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมและมีสิทธิได้รับทรัพย์มรดกของผู้ตาย เมื่อคดีนี้ และคดีก่อนเป็นกรณีที่ทายาทฟ้องผู้จัดการมรดกเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์มรดก เดียวกัน แม้โจทก์ไม่ได้เป็นคู่ความในคดีก่อน แต่ อ. ซึ่งเป็นทายาทคนหนึ่งฟ้องผู้จัดการมรดกเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์มรดกเดียวกับในคดีนี้ว่าไม่ถูกต้อง ถือว่าเป็นการฟ้อง แทนโจทก์ซึ่งเป็นทายาทด้วย เมื่อคดีก่อนศาลชั้นต้นวินิจฉัยชี้ขาดว่าจำเลยไม่มีเจตนา ยักยอกทรัพย์มรดกหรือเบียดบังเอาเงินที่ได้จากการขายที่ดินมรดกและพิพากษายกฟ้อง ถือว่าศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยชี้ขาดในเนื้อหาการกระทำของจำเลยตามข้อกล่าวหา ของโจทก์ในคดีนี้ว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดและมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดใน ความผิดซึ่งได้ฟ้องแล้ว สิทธินาคดีอาญามาฟ้องจำเลยในเรื่องเดียวกันย่อมระงับไปตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๔) ฟ้องโจทก์คดีนี้เป็นฟ้องซ้ำ

703

คำพิพากษาฎีกาที่ 1146/2564 แม้ฟ้องของโจทก์คดีนี้กับฟ้องของโจทก์คดี หมายเลขแดงที่ อ.๒๓๑/๒๕๖๒ ของศาลชั้นต้น ซึ่งคดีถึงที่สุดแล้วนั้น จะมีมูลคดีสืบ เนื่องมาจากเหตุการณ์เดียวกันที่ทั้งผู้เสียหายและจำเลยคดีนี้มีปากเสียงทะเลาะวิวาทกัน ก็ตาม แต่คดีอาญาหมายเลขแดงที่ อ.๒๓๑/๒๕๖๒ ของศาลชั้นต้น โจทก์ฟ้องขอให้ ลงโทษผู้เสียหายคดีนี้เป็นจำเลยที่ ๑ ในความผิดฐานร่วมกับพวกใช้กำลังทำร้ายจำเลยคดี นี้โดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตาม ป.อ. มาตรา ๓๙๑, ๘๓ โดยมีได้ฟ้องจำเลยเป็นจำเลยในคดีดังกล่าวด้วย ส่วนคดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลย ฐานทำร้ายผู้เสียหายให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ และดูหมิ่นซึ่งหน้าตาม ป.อ. มาตรา ๙๑, ๒๙๕, ๓๙๓ จำเลยทั้งสองคดีมิใช่บุคคลคนเดียวกันจึงมิได้เป็นคู่ความ เดียวกัน กรณีหาใช่เป็นการดำเนินคดีซ้ำแก่จำเลยในมูลความผิดเดียวกันไม่ฟ้องของ โจทก์คดีนี้จึงไม่เป็นฟ้องซ้ำกับคดีอาญาหมายเลขแดงที่ อ.๒๓๑/๒๕๖๒ ของศาลชั้นต้น

704

(ต่อ)

ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ อ.๒๓๑/๒๕๖๒ ของศาลชั้นต้น โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษผู้เสียหายคดีนี้เป็นจำเลยที่ 3 ในความผิดฐานร่วมกับพวกใช้กำลังทำร้ายจำเลยคดีนี้โดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตาม ป.อ. มาตรา ๓๙๑, ๘๓ ผู้เสียหายคดีนี้ให้การรับสารภาพโดยไม่มี การสืบทายาทหลักฐาน ดังนี้ แม้ศาลชั้นต้นจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้เสียหายคดีนี้ ก็ ผูกพันผู้เสียหายคดีนี้ได้เพียงว่าผู้เสียหายคดีนี้กับพวกร่วมกันใช้กำลังทำร้ายจำเลยซึ่งเป็น ผู้เสียหายคดีดังกล่าวโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจเท่านั้น ประการสำคัญ ที่สุดคดีนี้ เป็นคดีความผิดอาญาแผ่นดินมิใช่ความผิดต่อส่วนตัวที่จะต้องมีการร้องทุกข์ ตาม ป. วิ.อ. มาตรา ๑๒๑ วรรคสอง พนักงานสอบสวนย่อมมีอำนาจสอบสวนได้ตาม มาตรา ๑๒๑ วรรค หนึ่ง โดยไม่ต้องมีการร้องทุกข์กล่าวโทษจากผู้เสียหาย ดังนั้น ไม่ว่าผู้เสียหายจะเป็นผู้เสียหายโดย นิติชนหรือไม่ ย่อมไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลงไปเพราะถึงอย่างไรโจทก์ก็มีอำนาจฟ้องจำเลย เป็นคดีนี้ได้ ฎีกาของจำเลยข้อนี้จึงไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัย ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง, ๒๕๒ ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕

705

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2555/2564 คดีก่อนศาลอุทธรณ์ภาค 1 วินิจฉัยว่า ความผิดฐาน ฟ้องเท็จ โจทก์ต้องบรรยายฟ้องถึงข้อความตามที่อ้างว่าเป็นเท็จ โดยมีความจริงว่าอย่างไรและ ผู้กระทำทราบว่าความที่นำไปฟ้องนั้นเป็นเท็จด้วย แต่โจทก์ทั้งสองไม่ได้บรรยายฟ้องยืนยัน ข้อเท็จจริงที่เป็นความจริงด้วยว่าความจริงจำเลยทั้งสองทราบเป็นอย่างดีมาก่อนว่าความที่นำไป ฟ้องนั้นเป็นเท็จ ถือว่าฟ้องโจทก์ทั้งสองไม่ได้บรรยายถึงการกระทำทั้งหลายของจำเลยทั้งสองที่อ้าง ว่าจำเลยทั้งสองฟ้องเท็จพอสมควรเท่าที่จะให้จำเลยทั้งสองเข้าใจข้อหาได้ดี จึงเป็นฟ้องที่ไม่สมบูรณ์ และไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๘ (๕) คดีไม่มีมูลความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๑๗๕ แล้วพิพากษา ยกฟ้องในความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๑๗๕ นั้น คดีก่อนศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษายกฟ้อง เพราะ โจทก์ทั้งสองบรรยายฟ้องไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๘ (๕) โดยยังมีได้วินิจฉัยถึงการกระทำของ จำเลยทั้งสองตามข้อกล่าวหาของโจทก์ทั้งสอง จึงถือไม่ได้ว่าเป็นคำพิพากษาที่ได้วินิจฉัยในความผิด ซึ่งได้ฟ้อง อันจะเป็นเหตุให้สิทธิของโจทก์ทั้งสองที่จะนำคดีมาฟ้องใหม่ ระบุสืบไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๔) ฟ้องโจทก์ทั้งสองคดีนี้จึงไม่เป็นฟ้องซ้ำกับคดีก่อน

706

คำพิพากษาฎีกาที่ 40๖๘/๒๕๖๔ คดีก่อนโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ศาลชั้นต้นยกฟ้องโจทก์ในชั้นตรวจฟ้องโดยวินิจฉัยว่า ตามคำบรรยายฟ้องของโจทก์ไม่มีส่วนใดที่แสดงว่าบริษัท ป. ซึ่งเป็นบริษัทจำกัดตั้งขึ้นด้วยเงินทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน มีพนักงานเป็นผู้ได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการตามความหมายของเจ้าพนักงานในประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑ (๑๖) ไม่ว่าการกระทำของจำเลยซึ่งเป็นพนักงานของบริษัท ป. จะเป็นจริงตามคำฟ้องของโจทก์หรือไม่ จำเลยก็ไม่อาจกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ตามฟ้องได้ เป็นการวินิจฉัย "ในความผิด" ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๕ ถือว่าศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยชี้ขาดในเนื้อหาการกระทำและมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้องแล้ว โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๑๑ คดีนี้จึงเป็นฟ้องซ้ำตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๔)

707

คำพิพากษาฎีกาที่ 4276/๒๕6๔ จำเลยกับพวกใช้อาวุธปืนยิงผู้เสียหายที่ ๒ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตำรวจในท้องที่จังหวัดเพชรบุรี แล้วก็ขับรถของผู้เสียหายที่ 1 หลบหนีมุ่งหน้าไปทางจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แต่ถูกเจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์สกัดจับจำเลยกับพวกพร้อมกันใช้อาวุธปืนยิงเจ้าพนักงานตำรวจชุดดังกล่าวจนมีผู้ได้รับบาดเจ็บสาหัสแต่ถูกจับกุมได้ ในเหตุการณ์ตอนหลังจำเลยกับพวกถูกฟ้องที่ศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในข้อหาร่วมกันพยายามฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่และศาลมีคำพิพากษาลงโทษไปแล้ว

708

(ต่อ)

เมื่อการกระทำความผิดคดีนี้ซึ่งเกิดขึ้นในท้องที่จังหวัดเพชรบุรีกับการกระทำความผิดตามคดีอาญาของศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นการกระทำความผิดต่อผู้เสียหายต่างคนกัน และกระทำต่างเวลากับสถานที่ ทั้งการกระทำความผิดคดีนี้ได้สำเร็จไปแล้ว จำเลยกับพวกจึงกระทำความผิดตามคดีอาญาของศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ขึ้นใหม่อีก แม้จำเลยกับพวกกระทำความผิดทั้งสองคดีในวันเดียวกันและช่วงเวลาต่อเนื่องกันก็ตาม การกระทำของจำเลยกับพวกก็เป็นคนละกรรมกัน เมื่อโจทก์ฟ้องจำเลยที่ศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และศาลพิพากษาลงโทษจำเลยจนคดีถึงที่สุดไปแล้ว คดีย่อมเสร็จเด็ดขาดไปเฉพาะความผิดตามคดีอาญาของศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เท่านั้น โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ได้อีกไม่เป็นฟ้องซ้ำ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ไม่ระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๔)

709

คำพิพากษากฎีกาที่ ๔๗๒๕/๒๕๖๔ โจทก์บรรยายฟ้องเกี่ยวกับวันเวลาและสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำผิดรวมทั้งลักษณะในการกระทำความผิดคดีนี้เช่นเดียวกับในคดีก่อนทุกประการ แตกต่างกันเพียงจำนวนแผ่นสังกะสีและเจ้าของสังกะสีเท่านั้น ซึ่งการกระทำของจำเลยที่ ๑ คดีนี้กับคดีก่อนเห็นได้ชัดว่ามุ่งหมายมาเอาสังกะสีที่กองรวมกันทั้งหมดขึ้นรถบรรทุกไปพร้อมกันในคราวเดียวโดยไม่ได้สนใจแยกแยะว่าสังกะสีเหล่านั้นจะเป็นของเจ้าของต่างรายกันหรือไม่ ถือได้ว่าเป็นการลักทรัพย์เพียงกรรมเดียว เมื่อคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ แล้ว สิทธิในการนำคดีมาฟ้องในคดีนี้ซึ่งเป็นความผิดกรรมเดียวกันกับคดีก่อนเป็นอันระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๔) เพราะเป็นฟ้องซ้ำ

710

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1518/2565 คดีนี้โจทก์ฟ้องจำเลยว่า เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๕ เวลาใกล้ค่ำก่อนเที่ยง จำเลยแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่ร้อยตำรวจเอก ว. ขณะปฏิบัติหน้าที่พนักงานสอบสวนเวร คดีก่อนโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ (จำเลยในคดีนี้) กับพวกว่า เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๕ เวลาใดไม่ปรากฏชัด จำเลยที่ ๑ ก่อให้ ส. กระทำความผิดโดยการใช้ จ้างวาน ส. และจำเลยที่ ๒ ร่วมกันจัดหามือปืนไปดักใช้อาวุธปืนฆ่า ช. ผู้ตาย โดยไตร่ตรองไว้ก่อน ประเด็นข้อกล่าวหาของคดีจึงต่างกัน และการกระทำความผิดในแต่ละครั้งต่างวันเวลาและสถานที่กัน เป็นการกระทำต่างกรรมกัน ฟ้องคดีนี้ไม่เป็นฟ้องซ้ำกับคดีก่อน สิทธินำคดีอาญามาฟ้องมิได้ระงับไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๔)

711

เมื่อมีกฎหมายออกใช้ภายหลังการกระทำความผิด ยกเลิกความผิดเช่นนั้น (มาตรา 39 (5))

ฎีกาที่ ๑๒๗๙/๒๕๖๖ แม้คณะรัฐมนตรีได้มีมติยกเลิกพ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 แต่การมีมติของคณะรัฐมนตรีเป็นเพียงขั้นตอนของการออกกฎหมายยกเลิกพ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖0 มาตรา 77 เมื่อรัฐยังไม่ได้มีพ.ร.บ.ยกเลิกพ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ ยังคงมีผลใช้บังคับและมีโทษตามกฎหมายในทางอาญา จำเลยคงมีความผิดและต้องรับโทษตามพ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 4

712

ฎีกาที่ ๒๕๙1/๒๕๖๖ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษ ประเภท ๕ พ.ศ. ๒๕65 ออกใช้บังคับมีผลให้พืชกัญชาไม่เป็ดยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 อีกต่อไป การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีพืชกัญชาไว้ในครอบครองจึงไม่เป็ดยาเสพติดพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๖/๒, ๒๖/๓, ๗๕, 76 และ ๗๖/ ๑ และประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๙๓, ๑๔๒ ตามป.อ.มาตรา ๒ วรรคสอง สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ย่อมระงับไปตามป.วิ.อาญา มาตรา ๓๙(๕) ประกอบพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕0 มาตรา ๓ และไม่อาจริบเพราะไม่ใช่เครื่องมือเครื่องใช้ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๒ ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๓4 ป.อ. มาตรา ๓๒, ๓3

713

คดีขาดอายุความสิทธินำคดีมาฟ้องระงับ (มาตรา ๓๙ (๖))

ฟ้องขอหาฉ้อโกงประชาชนตาม ป.อ.มาตรา 343 ได้ความว่าเป็นความผิดฐานฉ้อโกงตาม ป.อ. มาตรา 341 แม้ศาลจะลงโทษในความผิดฐานนี้ได้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา 192 วรรคท้ายก็ตาม

714

(ต่อ)

แต่ความผิดตามมาตรา 341 เป็นความผิดอันยอมความได้ หากไม่ได้ร้องทุกข์ภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดตาม ป.อ.มาตรา 96 คดีโจทก์ยอมขาดอายุความ ฎีกาที่ 4752/2545

715

ฎีกาที่ ๓๕๖๘/๒๕๖๕ โจทก์รู้ว่าจำเลยนำรถยนต์ที่เช่าซื้อไปขายให้แก่บุคคลอื่น อันเป็นความผิดข้อหาขายยกประมาณปลายเดือนสิงหาคม ๒๕๖0 แล้ว แต่การแจ้งความของโจทก์เป็นการแจ้งเพื่อเป็นหลักฐานว่าโจทก์จะไปดำเนินการประสานกับทางสำนักงานขนส่งเพื่ออายัดทะเบียนรถยนต์ไว้มิใช่เป็นการมอบคดีให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามกฎหมาย ถือไม่ได้ว่าเป็นการร้องทุกข์ตามป.วิ.อาญา มาตรา ๒(๗) เพราะขณะแจ้งยังมีได้มีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ ต่อมาโจทก์ก็ได้ชำระค่าเช่าซื้อรถยนต์ให้แก่ผู้ให้เช่าซื้อจนครบและได้รับโอนกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของรถยนต์แล้วในวันที่ 5 กันยายน 2562 โจทก์จึงไปแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่จำเลยในความผิดข้อหาขายยกและโจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน 2562 พันกำหนด 3 เดือน นับแต่วันที่โจทก์รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดแล้ว ฟ้องของโจทก์ในข้อหาขายยกขาดอายุความ ตามป.อ. มาตรา 96 สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไป โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องตามป.วิ.อาญา มาตรา ๓๙ (๖)

716

(ต่อ)

อายุความฟ้องร้องในคดีอาญามีบัญญัติไว้ใน ป.อ. โดยเฉพาะแล้ว จึงไม่อาจนำบทบัญญัติเรื่องอายุความสะกดหยดลงตามบทบัญญัติ ป.พ.พ. มาใช้บังคับได้ ดังนั้น แม้โจทก์จะได้ฟ้องจำเลยในครั้งแรกต่อศาลชั้นต้นแห่งหนึ่งภายในกำหนดอายุความ แต่คดีไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลชั้นต้นนั้น โจทก์จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลชั้นต้นที่อยู่ในเขตอำนาจเมื่อพ้นกำหนดอายุความแล้ว คดีจึงขาดอายุความ ฎีกาที่ 588/2546, 4311/2548

717

(ต่อ)

กรณีอายุความร้องทุกข์ตาม ป.อ.มาตรา 96 ซึ่งผู้เสียหายต้องร้องทุกข์ภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด การที่ผู้เสียหายคนหนึ่งรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดก่อนผู้เสียหายคนอื่นแล้วมิได้ร้องทุกข์หรือฟ้องภายใน 3 เดือน ถือว่าคดีขาดอายุความสำหรับผู้เสียหายคนอื่นๆ ด้วย แม้ผู้เสียหายคนอื่นจะเพิ่งรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด และร้องทุกข์หรือฟ้องคดีภายใน 3 เดือน นับแต่วันดังกล่าวก็ตาม ฎีกาที่ 3085/2537 และในฎีกาที่ 386/2551

718

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ **3085/2537** โจทก์เป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท ล. ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในข้อหาชักยอกทรัพย์สินของบริษัทโดยโจทก์ไม่ได้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยไว้ก่อน ดังนี้ เมื่อได้ความว่าก่อนที่โจทก์ฟ้องคดีนี้ ต. ผู้ถือหุ้นอีกคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้เสียหายและมีอำนาจร้องทุกข์เช่นเดียวกับโจทก์ไม่ได้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่ ต. รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวจำเลยผู้กระทำความผิดแล้ว คดีจึงขาดอายุความตาม ป.อ. มาตรา 96

719

(ต่อ)

ข้อสังเกต คดีนี้ตัวโจทก์รู้ตัวจำเลยผู้กระทำความผิดวันที่ 16 มกราคม 2534 และโจทก์ฟ้องคดีเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2534 ดังนี้ หากดูเฉพาะตัวต่อถือว่าโจทก์ฟ้องคดีภายในอายุความร้องทุกข์แล้ว แต่เมื่อปรากฏอายุความร้องทุกข์ของ ต. ซึ่งเป็นผู้เสียหายอีกคนหนึ่งขาดไปแล้ว จึงต้องถือว่าขาดอายุความไปทั้งคดี

720

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ 386/255๑ แม้ผู้เช่าซื้อยังชำระค่าเช่าซื้อไม่ครบถ้วน กรรมสิทธิ์ในรถยนต์บรรทุกยังเป็นของผู้ให้เช่าซื้อ แต่ผู้เช่าซื้อก็มีสิทธิครอบครองใช้ประโยชน์และมีหน้าที่ต้องส่งคืนรถยนต์บรรทุกที่เช่าซื้อในสภาพเรียบร้อยแก่ผู้ให้เช่าซื้อหากมีกรณีต้องคืนเมื่อจำเลยทั้งสองยกยอกขึ้นส่วนอุปกรณ์ของรถยนต์บรรทุกดังกล่าวไปจากผู้เช่าซื้อ

721

(ต่อ)

ผู้เช่าซื้อย่อมได้รับความเสียหายจึงเป็นผู้เสียหายและมีอำนาจร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยทั้งสองได้ เช่นเดียวกับผู้ให้เช่าซื้อ คดีนี้เป็นกรณีความผิดอันยอมความได้ เมื่อผู้เช่าซื้อมิได้ร้องทุกข์ภายใน 3 เดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด คดีโจทก์จึงขาดอายุความตาม ป.อ.มาตรา 96

722

คำพิพากษาฎีกาที่ 8487/2561 วินิจฉัยว่า
ในคดีความผิดอันยอมความได้ เมื่อโจทก์ (ผู้เสียหาย)
มิได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนโดยโจทก์
(ผู้เสียหาย) นำคดีมาฟ้องเองพ้นกำหนด 3 เดือนนับ
แต่วันรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดคดี
โจทก์จึงขาดอายุความสิทธินำคดีอาญามาฟ้องยอม
ระงับไปโจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องตาม ป.วิ.อ.มาตรา
39 (6)

723

**คำพิพากษาฎีกาที่น่าสนใจเพิ่มเติม
เกี่ยวกับมาตรา ๓๙ (๖)**

คำพิพากษาฎีกาที่ 1543/2568

ฟ้องโจทก์ทั้งสองเดิมบรรยายว่า จำเลยในฐานะผู้จัดการมรดกกระทำผิดหน้าที่ด้วยการเบิกถอนเงิน
จากบัญชีเงินฝากที่เปิดไว้ในนามผู้จัดการมรดกเพียงรายการเดียว 2,000,000 บาท โอนเข้าบัญชีเงินฝากส่วนตัว
ของจำเลยโดยทุจริต แต่จากการไต่สวนมูลฟ้องได้ความว่าเงินจำนวนดังกล่าวจำเลยเบิกถอนจากบัญชีเงินฝาก
ส่วนตัวธนาคาร ก. ชื่อบัญชี ม. โอนเข้าบัญชีส่วนตัวของจำเลยอีกบัญชีหนึ่ง มิได้ถอนเงินจากบัญชีเงินฝากในนาม
ผู้จัดการมรดกดังที่บรรยายฟ้อง การที่โจทก์ทั้งสองแก้ฟ้องโดยเพิ่มเติมจำนวนที่จำเลยถอนอีก 4,000,000 บาท
เพิ่มเติมเข้ามาอีกรายการหนึ่ง ย่อมถือไม่ได้ว่าเป็นการแก้ไขเล็กน้อยที่เกิดจากการพิมพ์จำนวนเงินผิดพลาดตก
หล่นและถือว่าเป็นข้อกล่าวหาใหม่อีกข้อกล่าวหาหนึ่งอันเป็นความผิดต่อส่วนตัว ที่โจทก์ทั้งสองต้องฟ้องหรือแก้
ฟ้องเมื่อรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดแล้ว แต่เพิ่งมาขอแก้ฟ้องเกินกว่า 3 เดือน ตาม ป.อ. มาตรา 96
คดีโจทก์ทั้งสองเกี่ยวกับการกระทำความผิดของจำเลยในเงิน 4,000,000 บาท จึงขาดอายุความเป็นเหตุให้สิทธิ
นำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (6)

724

คำพิพากษาฎีกาที่ 2212/2567

ผู้เสียหายรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดว่าจำเลยมีเจตนาykkยกเอารถตู้ของกลางคันที่ผู้เสียหายเช่าซื้อมาจากบริษัท ต. ไปเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริตไปจนเป็นเหตุให้ผู้เสียหายไม่สามารถส่งมอบรถตู้คันที่เช่าซื้อคืนให้แก่บริษัท ต. นับแต่วันที่ 9 ตุลาคม 2560 อายุความร้องทุกข์ต้องเริ่มนับแต่วันดังกล่าว ผู้เสียหายมอบอำนาจให้ น. ร้องทุกข์ดำเนินคดีแก่จำเลยเกินกำหนดสามเดือนนับแต่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดแล้ว จึงขาดอายุความ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96 สิทธิของโจทก์ที่นำคดีอาญามาฟ้องระงับไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (6) พนักงานอัยการโจทก์ย่อมไม่มีสิทธิเรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหาย ตามมาตรา 43 คำขอส่วนแบ่งของพนักงานอัยการโจทก์ตกไปด้วย

725

คำพิพากษาฎีกาที่ 822/2566

บันทึกประจำวันเกี่ยวกับคดีได้ความว่าโจทก์ไปร้องทุกข์เรื่องที่เพจเฟซบุ๊กใช้ชื่อว่า "สมัครงาน สอบราชการ" ได้นำข้อความไปโพสต์ว่า"ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนดัง จ.ร้อยเอ็ด เดือด ซี้เด็กนักเรียนที่บุกถามคณะครูในไลน์โรงเรียนกรณีไว้ทรงผม ป่วยทางจิต" ทำให้มีคนเข้าไปแสดงความคิดเห็นจำนวนมากในทางที่ไม่เป็นจริง หยาบคายและรุนแรง และข้อความดังกล่าวทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียงความเป็นครูที่สะสมความดีมาเกือบ ๓๐ ปี โจทก์จึงมาร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ทั้งหมด ดังนี้ การร้องทุกข์ดังกล่าวเป็นการแจ้งว่ามีผู้กระทำความผิดขึ้น ซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ และถ้อยคำที่โจทก์ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดนั้น ถือได้ว่ามีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดทุกคนต้องรับโทษ บันทึกประจำวันเกี่ยวกับคดีจึงถือเป็นคำร้องทุกข์ตามบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๗) แล้วเมื่อโจทก์ร้องทุกข์ภายใน ๓ เดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดคดีโจทก์จึงไม่ขาดอายุความตาม ป.อ. มาตรา ๙๖ และสิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ยังไม่ระงับไป ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๖)

726

คำพิพากษาฎีกาที่ 3851/2563

ความผิดฐานดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้า ตาม ป.อ.มาตรา ๓๙๓ (เดิม) กฎหมายกำหนด ระวังโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โจทก์จึง ต้องฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาศาลภายในกำหนด 2 ปี นับแต่วันกระทำความผิด ตาม ป.อ. มาตรา ๙๕ (๕) คดีนี้จำเลยกระทำความผิด วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ โจทก์ ฟ้องคดีและได้ตัวจำเลยมาศาลชั้นต้น วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2๕๖0 เกินระยะเวลา ๑ ปี ตามที่กฎหมายกำหนดคดีของโจทก์จึงเป็นอันขาดอายุความ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อม ระงับไป ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๖) ปัญหาเรื่องสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปหรือไม่ เป็น ปัญหาที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกายกขึ้นวินิจฉัยได้เอง ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

727

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 604/2562 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยกระทำความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงาน เป็นความผิดตาม ป.อ.มาตรา 137(เดิม) มีระวังโทษจำคุกไม่เกิน หกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งตาม ป.อ.มาตรา 95(4) มีอายุความห้าปี และ ป.อ.มาตรา 95 วรรค แรก บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำ ความผิดมาศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำ ความผิดเป็นอันขาดอายุความ”

728

(ต่อ)

ดังนั้น เมื่อโจทก์ฟ้องคดีนี้ เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2557 นับตั้งแต่วันที่ 14 กันยายน 2552 ซึ่งเป็นวันที่ โจทก์กล่าวอ้างว่าจำเลยกระทำความผิดถึงเกินห้าปีแล้ว ฟ้องโจทก์สำหรับความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อ เจ้าพนักงานจึงขาดอายุความ สิทธินาคดีอาญามาฟ้อง ย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ.มาตรา 39(6)

729

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3275/2562 โจทก์ร่วมรู้เรื่องความผิดและรู้ตัว ผู้กระทำความผิดตั้งแต่วันที่จำเลยไม่ยอมคืนเงินที่โจทก์ร่วมนำเข้าฝาก ในบัญชีธนาคารของจำเลย เพื่อนำเงินไปให้ผู้มีชื่อกู้ยืมแทนผู้เสียหาย แม้ต่อมาจำเลยจะถอนเงินออกจากบัญชีและโจทก์ร่วมเพ่งทราบถึง การถอนเงินซึ่งเป็นเหตุการณ์ ภายหลังจากที่จำเลยปฏิเสธไม่ยอมคืน เงินให้แก่โจทก์ร่วมแล้ว หากทำให้สิทธิในการร้องทุกข์ของโจทก์ร่วม ขยายออกไปไม่ โจทก์ร่วมเพ่งไปร้องทุกข์ตามรายงานประจำวัน เกี่ยวกับคดีเมื่อพ้นกำหนด ๓ เดือน นับแต่วันที่โจทก์ร่วมรู้เรื่อง ความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด

730

(ต่อ)

คดีของโจทก์และ โจทก์ร่วมจึงขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๖ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมเป็นอันระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๖) พนักงานอัยการโจทก์ไม่มีสิทธิเรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนโจทก์ร่วมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๓ ทำให้คำขอส่วนแบ่งของโจทก์ร่วมตกไปด้วย

731

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5302/2562 การกระทำอันจะเป็นการฉ้อโกงประชาชน ลักษณะของการหลอกลวงที่แสดงออกด้วยข้อความเท็จนั้น ประการสำคัญจะต้องมีเจตนากระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนทั่ว ๆ ไป ไม่จำกัดว่าด้วยการโฆษณาทางสื่อมวลชน หรือป่าวประกาศต่อประชาชนในสถานที่ต่าง ๆ หรือกระทำด้วยประการใดโดยมุ่งหมายให้แพร่หลายทั่วไปในหมู่ประชาชน แม้กระทั่งเป็นการบอกต่อ ๆ กันไปปากต่อปากก็ตาม

732

(ต่อ)

จำเลยที่ 1 และที่ 2 ร่วมกันหลอกลวงโจทก์ทั้งสองเป็นการส่วนตัวเท่านั้น หากได้มีพฤติการณ์อันเป็นการหลอกลวงประชาชนโดยทั่วไป แม้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ให้การรับสารภาพในความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนตามที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าคดีมีมูล แต่เมื่อข้อเท็จจริงที่ได้ความจากการไต่สวนมูลฟ้อง การกระทำของจำเลยที่ 1 และที่ 2 เป็นเพียงความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 ซึ่งโจทก์ทั้งสองก็มีคำขอให้ลงโทษมาด้วย ศาลฎีกาย่อมลงโทษจำเลยที่ 1 และที่ 2 ให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงที่พิจารณาได้ ความ โดยยกฟ้องโจทก์ทั้งสองในฐานะความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนเสียได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 185 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 215 และ 225

733

(ต่อ)

การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ โจทก์ทั้งสองจึงต้องร้องทุกข์หรือฟ้องภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิด และรู้ตัวผู้กระทำความผิด มิฉะนั้นเป็นอันขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96 โจทก์ทั้งสองทราบการกระทำความผิดของจำเลยที่ 1 และที่ 2 เมื่อประมาณเดือนพฤษภาคม 2558 ดังนี้ โจทก์ทั้งสองฟ้องจำเลยที่ 1 และที่ 2 เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2558 จึงล่วงเลยกำหนดระยะเวลา 3 เดือน ตามที่กฎหมายบัญญัติ คดีโจทก์ทั้งสองจึงขาดอายุความ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ทั้งสองย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (6) โจทก์ทั้งสองไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 1 และที่ 2 ได้

734

คำพิพากษาฎีกาที่ **670/2563** ความผิดตาม ป.อ. มาตรา 276
วรรคแรก (เดิม) และมาตรา 310 วรรคแรก (เดิม) ซึ่งเป็นความผิดอัน
ยอมความได้ โจทก์ร่วมจะต้องร้องทุกข์ภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่รู้
เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด ตาม ป.อ. มาตรา 96 แต่โจทก์
ร่วมเพิ่งร้องทุกข์เมื่อพ้นกำหนด 3 เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและ
รู้ตัวผู้กระทำความผิดแล้ว ความผิดทั้งสองฐานดังกล่าวจึงเป็นอันขาด
อายุความ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39
(6) ซึ่งเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความ
ฝ่ายใดยกขึ้นฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ ตาม ป.วิ.อ.
มาตรา 195 วรรคสอง ประกอบมาตรา 225

735

ประเด็นคำถามเกี่ยวกับมาตรา ๓๙ ที่น่าสนใจ

1. โจทก์ฟ้องจำเลยและศาลพิพากษา
ลงโทษตามพระราชบัญญัติอาชญากรรมฯ ไปแล้ว
โจทก์จะฟ้องจำเลยในความผิดฐานพยายามฆ่า
ผู้อื่น (จำเลยกระทำความผิดทั้งสองฐานโดยมี
เจตนาเพื่อฆ่าผู้อื่น) ได้อีกหรือไม่

736

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ **2594/2562**

ความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่นตามประมวล
กฎหมายอาญามาตรา 288 ประกอบมาตรา 80
กับความผิดฐานมีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้
ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตและฐานพา
อาวุธปืนติดตัวไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทาง
สาธารณะ

737

(ต่อ)

โดยไม่มีเหตุอันสมควรและโดยไม่ได้รับ
ใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่อง
กระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่ง
เทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 เป็นความผิดคนละ
ประเภทกันและยังเป็นการผิดสำเร็จในตัว
ต่างกันโดยอาศัยเจตนาแตกต่างแยกจากกันได้

738

(ต่อ)

นอกจากนี้ยังเป็นความผิดต่อกฎหมายคนละฉบับซึ่งมีองค์ประกอบแห่งความผิดแตกต่างกันและเป็นการกระทำความผิดทั้งสองสำเร็จอยู่ในตัวทั้งเจตนาในการกระทำความผิดทั้งสองฐานดังกล่าวก่อให้เกิดผลที่แตกต่างกันสามารถแยกเจตนาในการกระทำความผิดออกจากกันได้ ดังนั้นแม้จำเลยกระทำความผิดทั้งสองฐานดังกล่าวโดยมีเจตนาเพื่อฆ่าผู้อื่นก็ตาม การกระทำของจำเลยก็เป็นคนละกรรมกัน ศาลมีอำนาจลงโทษจำเลยทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 91

739

(ต่อ)

กรณีจึงมิใช่เป็นการกระทำความผิดเดียวกัน แล้วโจทก์นำการกระทำเดียวกันนั้นมาแยกฟ้องเป็น 2 คดี โจทก์ย่อมมีอำนาจแยกฟ้องเป็นคนละคดีได้ เมื่อโจทก์ฟ้องจำเลยและศาลพิพากษาลงโทษตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ ไปแล้ว คดีเสร็จเด็ดขาดไปเฉพาะกระทงความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ เท่านั้น

740

(ต่อ)

ส่วนกระทงความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่นยังหาได้มีการวินิจฉัยในเนื้อหาความผิดแต่อย่างใด จะถือว่าได้มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดฐานนี้แล้วหาได้ไม่ โจทก์จึงฟ้องจำเลยในความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่นเป็นคดีนี้ได้อีก ไม่เป็นฟ้องซ้ำ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์จึงไม่ระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 39 (4)

741

2. คดีก่อน ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า คดีไม่มีมูล พิพากษายกฟ้อง โจทก์จะนำการกระทำความผิดเดียวกัน มาฟ้องจำเลยอีกได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 8745/2561 โจทก์ฟ้องคดีโดยระบุชื่อจำเลยทั้งสองแต่โจทก์บรรยายฟ้องโดยระบุว่าขณะเกิดเหตุจำเลยที่ 1 ดำรงตำแหน่งเป็นอธิบดีกรมทางหลวงชนบท

742

(ต่อ)

และเป็นเจ้าหน้าที่เวนคืนตามกฎหมาย สำหรับ
จำเลยที่ 2 ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสำนักงาน
ทางหลวงชนบทจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเป็น
เจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืน
ดังกล่าว กระทำความผิดเดียวกันกับจำเลยที่ 2 และ
ที่ 3 ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ อ.1120/2560
ของศาลชั้นต้น

743

(ต่อ)

ถือว่าโจทก์มุ่งฟ้องจำเลยทั้งสองในฐานะเจ้าหน้าที่รัฐ
กระทำความผิดต่อกฎหมายเช่นเดียวกันกับการฟ้อง
จำเลยที่ 2 และจำเลยที่ 3 ในคดีดังกล่าว จำเลยที่ 1
และที่ 2 ในคดีนี้จึงเป็นคนเดียวกันกับจำเลยที่ 2
และที่ 3 ในคดีแรก การที่โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองใน
ความผิดฐานเดียวกันกับคดีแรกโดยอาศัยมูลเหตุแห่ง
การกระทำความผิดเดียวกัน

744

(ต่อ)

และศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าคดีดังกล่าวไม่มีมูล
พิพากษายกฟ้อง จึงเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัย
ในเนื้อหาแห่งคดีแล้วและถือว่าการกระทำของ
จำเลยทั้งสองมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดใน
ความผิดซึ่งได้ฟ้องแล้ว สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของ
โจทก์จึงระงับไปตาม ป.วิ.อ.มาตรา 39 (4)

745

(ต่อ)

คดีแรกศาลชั้นต้นได้รับคำฟ้องส่วนแพ่งไว้แล้วและ
คดีอยู่ในระหว่างพิจารณาโจทก์มาฟ้องคดีส่วนแพ่ง
เรื่องเดียวกันต่อศาลชั้นต้นเป็นคดีนี้อีก คำฟ้องโจทก์
ในส่วนแพ่งจึงเป็นฟ้องซ้อน ต้องห้ามมิให้ฟ้องตาม
ป.วิ.พ.มาตรา 173 วรรคสอง (1) ประกอบ ป.วิ.อ.
มาตรา 15

746